Xoiteupo Kuna

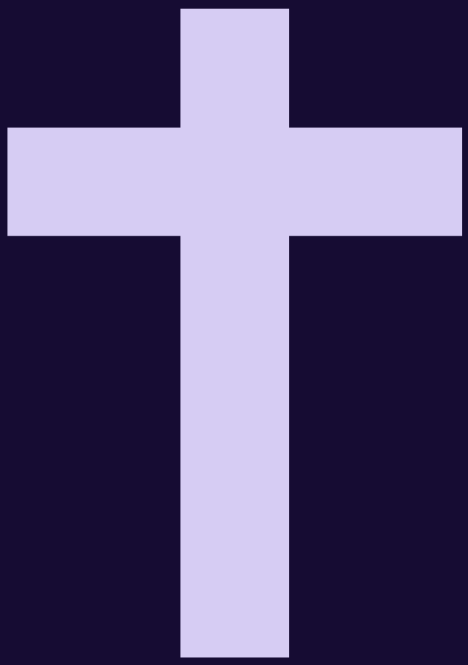

New Testament in Somau Garia

Xoiteupo Kuna
New Testament in Somau Garia
Nupela Testamen long tokples Somau Garia long Nuigini

copyright © 2024 Pioneer Bible Translators

Language: Somau Karia

Contributor: Pioneer Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.
You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

- You include the above copyright and source information.
- If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.
- If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.
Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-07-02

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 1 Jul 2025 from source files dated 2 Jul 2025
56ccf306-a353-5c26-b943-551207f76acc

Contents

Luku 1
Aposel 64
Kal 121
Ep 132
Pl 143
Kl 151
1 Ts 159
2 Ts 166
Pilemoni 170
1 Yo 172
2 Yo 180
3 Yo 182

Xoiteupo Asinaku Kuna Lukue Xayawotai

Akereki Kuna

Sini Lukue xayawotai asinaku kuna xosa xekeukiriaia Yesusue Israil apimi xiyeri tinikina Yentail xeteneai apimi rania tiniketai. Yesusue ximuximu saina sarepure xinapa xuiapu ipaki kanikina, “Xoiteupo asinaku kuna xauna teu yei tinikepineure Xoiteupo Supo Youyae saiyeretai,” xetai (4.18 xekoa). Paiya xiri suwauni kutu. Pa nakau xosa Lukue xekepu kunawotaia, xuiapue xokupa xu teri Yesusue xousua wati tianiketaire kunawotai. Yesusue xokupa saina tetai paire nukou xuiapue xiri nimaririwoteneai.

Mariae Yesusu iyaretai yause xosa paiya, xuiapue nimaririwoteneai (Luku 1.42-48 xeika 2.10 xeika xekeunari), nakau xuwe xetai xosa Yesusue mena xouro xowati, pani xiri nimaririwoteneai xeika xekoa (24.52).

Yesusupo xokupa puropi suirepa Luku nu kirenie kunawotai. Paire kuna paiya kireu nakau xosa purati xana xuwe. Yesusue mua ouro putawati xokupa kapia nu xosa yarexetairepa Luku kirenie kunawotai. Kire apu imero kawaxetai, Samariapu apue tianuwotai xeika nonoe omo wetina sokasoka texetai xeikaure Yesusue xonu kuna kunawotai rania Lukue xayawotai. Yesusupo kireu xonu kuna rania Lukueni xayawotai. Apu Sakiusi nu xe titi, nu xosa kapia akipa xetaire rania Lukue xayawotai.

Lukue kireu kapiaure xekepu kunawotaia, kunikuni wopi kapiaure sokisoki kunauna, Xoiteupo Supo Youyaure sokisoki kunauna, Xoiteue xuiapu xunu weterinikepi kapiaure kunawoto wotai. Xuimie kaketeneai kapiaure rania Lukue xekepu kunawotai.

Lukupo kuna mua nakau xosa xuwe xetaxe. Xuwe. Sini nakau wenumu tinuku Tianitianiwopi nikau Saina nakau xikiriaia, Lukueni xayawotai, pa nakauwa, Yesusue mena xouro xouratia, tianitianiwopie saina teteneaire kunawotai.

Lukue mua kuna asi Tiopilusu xayaruwotai

1 Karainaku apu Tiopilusu, ekime xokupa apue xupuniki eruruneri Xoiteue sini xopu
asinaku kapia kakeyaire mua kuna xayawoniai.
2 Ximuximu kapia xotapa yara xati apu ekinikie xekoniai nikau kuna taineri,
xayawoteneai. Pa apu teu nini Xoiteupo kunapu saina apu purirounerie, mua kuna
asi siketeneai.
3 Pa xati ye rania, mua kuna asi xayau xesarinepure xine. Ye xuwau yause saina
tine xokupa kapia xotapaure ati kotoniki sipauweine, pa kapia yaraxeyaireni kutu
xayaune.
4 Ne nina xinau ati sipawowai, mua kuna ninie uworineniai paiya, xiri suwauni
kutu.

Elisapetie Yoni ene iserinikirouna apu iyarati, Mariae Yesusu iyareyaipo kuna asi

Luk 1.5—2.52

Xenikorokoroe Sekaraia ipaki kauna Yoni putawopina wotai

5 Erotie Yutiapu kokemu purotai yause xosa, kire xuria titie purotai, nupo wenumu
Sekaraia. Nu Apiyapu apu kinipo xuria titi. Nupo xui wenumu Elisapeti, nu Aronipo
apu nou.
6 Nini Xoiteu ekero ati purineri, nupo xokupa tu xeika, kuna xeika ati tairounexeri.
Kakineri Xoiteu ekero asinaku kapia tainexeri poripori xuweu purirouneri.
7 Nini nono xuwe. Pa amure, Elisapeti xoso xati ai sakauwexeteneai.

8 Kire yause Sekaraiapu emeumanae xuria titi saina teri, nue rania Xoiteu ekero
xuria tepi saina tetai.
9 Yu xuria titierau akeri Xoiteupo ata minika mana xepi kararati xepitutu asinaku
uritukuwe Xoiteu xou iwopinaure, xuria titi nikou kapia taineri satu nerawoteneai. Pa
kapiarei Sekaraia tumuworeri, nue Xoiteu xou iwopure ata minikani kutu manetai.
10 Pa yause xosa, xokupa xuiapue kisau kunununeri, kunikuni puroteneai.
11 Kakeria, kire Xoiteupo xenikorokoroe, lemeni Sekaraia maiyeuna Xoiteu xouineri
xepi karareri xepi tu xirouna sakapu xupo meru kisaro tumu purotai.
12 Kakatia Sekaraiae xenikorokoro xekerina ureri xouxouwari ximiketai.
13 Kakatia xenikorokoroe ipaki kauna, “Sekaraia, ne kaki xanau ximikeu, Xoiteue
neu kunikuni iyesetai. Neu ineni Elisapetie sawai nono iyarepina. Wenunauwa Yoni
wowai,” wotai.
14 “Pa nono iyarepina yause xosa, xonikemu asinaku purati nimaririwowai.
Kakauwa xokupa xui apue nimaririwopineri.
15 Pa amure, nu Xoiteu ekero kokai wenumu tuku xepina. Nu xisa xeika sokisoki
ene xeika nepuwati xana xuwe. Nu ana kamoro puratiporoni, Xoiteupo Sokisoki Supo
Youyae nu xosa xopoke xepina.
16 Nue kakatia Israilipo xokupa xuiapue pirixineri, nikou Xoiteu Kokaipa xosa
xowopineri.
17 Nue Ilaisapu kapia xeika sokisoki xeika tinapa Kokaipa xosa akeri xowopina.
Kakinapa nonomi eminikimanapu xoniki tumainikepina. Pani kuna seki ereteneai
apu nikau nanunanu kutunikatia, asinaku apu nikau nanunanu sie tepineri. Yonie
xuiapu ireinikatia, nini ati purineri Kokaipa yakuwopineri,” wotai.
18 Kakati Sekaraiae xenikorokoro ipaki kauna, “Amakinei neu kuna suwau xinei
sipawopinena? Ye sakau xiti, yeu xui rania sakaurotai,” wotai.
19 Kakatia xenikorokoroe xiyeri kuna kauna, “Ye Kepreli, ye Xoiteu ekero puriroune,
Xoiteu nukoini xesayati asinaku kuna kanepure koutiai.
20 Paina iyese. Ne yeu kuna xonisuwopu xuweutiaiya, ximine ne kunawopu xuweu
supuni motoki purauweye, Xoiteupo kapia yara xepina. Xoiteue iyaretai yause
putawati paieye yeu kuna suwau xewai,” wotai.
21 Xuiapue Sekaraia yakuworia xuwe xati xouxou wari kunauneri, “Amakatirau
Xoiteupo ata minika xuwau yause purina?” xeteneai.
22 Xurise kisau toiti mana supoe kuna kanikepina itou xuwe xati ai supo motoki
puri xupoe irauna kuna kanikati sipari kunauneri, Xoiteupo ata minika kire xonuxonu
kapia xekerina kakina xeteneai.
23 Xurise, Sekaraiapu saina yause xuwe xati, nukou wese xowotai.
24 Utu puratia, nupo xui Elisapetie mupo xu tuku saitina atoro poita autapa teu xosa
ximiaki puri kunauna,
25 “Kokaipae yeure xousuawati, xuiapu ekinikiro yeu maya xuwe xepineure mua
kapia ye xosa akiparina,” xetai.

Yesusu putawopinaure, xenikorokoroe Maria kawotai

26 Elisapetie mupo xu tukuweina poita tai mana poita autapa kireni xosa puratia,
Xoiteue xenikorokoro nupo wenumu Kepreli xesawati Kalilipo wese Nasareti xowotai.
27 Xoiteue xesawati kire xui makuna wenumu Maria, nu apu xeika texepu xuweu
xui xosa kuna tixowotai. Maria nu kokemu Tepitipo apu noupo apu teruwopure
unareteneai. Apu wenumu Yosepu.
28 Keprelie Maria xosa xouna tapae kusou kauna, “Xui, asinaku yause. Kokaipae ne
xeika purina, asinaku purowaire mupuni xusi ouna siwanetai,” wotai.
29 Mariae pa kuna iyeserina, ureri nanunanu tiei kunauna, “Mua amu kunana?”
xetai.

30 Kakati xenikorokoroe kauna, “Maria ne kaki xanau ximikeu. Xoiteue neure
xoukemu xumuna.
31 Iyese. Ne mupuni xu tuku xinau kire sawai nono iyarinauwa, wenunau Yesusu
xewai.
32 Nu Kokai Apu puropina. Wenuneria, nu Xouropu Xoiteupo Nononi Kutu,
wopineri. Paxati, Xoiteue asa yasiyasi Tepiti sie kokemu tumuworepina.
33 Nu Yekopupo apu noupo kokemu sipesi puropina. Nupo kokemu saina, xuwe xepu
wati xana xuwe,” wotai.
34 Kakina kawati, Mariae xenikorokoro kotouna, “Ye mupi xouni kutu, kire apu tine
nu xeika xini xana, amakina mua kapia yara xepinana?” wotai.
35 Kakati xenikorokoroe kauna, “Xoiteupo Sokisoki Supo Youyae kouyenatia,
Xouropu Xoiteupo sokisokini kutue xesuwaki taunepina. Sewai pa nono iyarau
Xoiteupo nono xeseuni kutu puratia, wenuneri Xoiteupo Nono,” xepineri.
36 “Iyese. Xepeni Elisapeti nu sakaurotai sorena mupo xu tuku purina, sewai nono
iyarepina. Ekime kunauneri nu nono iyarepuwati xana xuwe xirouneri sorena, mupo
xu tukuweina poita autapa kireni teu emeseriwotai.
37 Xoiteue kire sapi atewopu watixe,” xetai.
38 Kakati Mariae kauna, “Iyese. Ye Xoiteupo saina xui. Nueni ne kunautia sie ye xosa
pa kapia kakepina,” wotai. Kakati xenikorokoroe weu xowotai.

Mariae xouna Elisapeti xekotai

39 Pa yause xosa Mariae sarouna sapauni Yuta Tistirikipo kire erewese totouyau
purotai xosa xowotai.
40 Utuna Sekaraiapu atoro mana tapae Elisapeti kusouna asinaku yause wotai.
41 Mariae Elisapeti kusouna asinaku yause wati Elisapetie iyesatia, ukauropu nonoe
sarotai. Kakati, Xoiteupo sokisoki Supo Youyae kou Elisapeti xesuwaki tauwati,
42 ere kunairae Maria kauna, “Xoiteue mupuni xusi ouna siwanati xokupa xui nei
emeserinikine. Pa nono kamuniro purotai rania, Xoiteue mupo xusi ouna siwawotai.
43 Ye yu xati yeu Kokaipapu ana ye xosa kotaina?
44 Iyese. Ye neu asinaku kuna xakeritia, kamiro purotai nonoe nimaririeina sarotai.
45 Ne Xoiteue kanetai sieni, kakepina xine xonisutiai. Pa xati Xoiteue neu xosa
asinaku kapia kakatia ne xiri nimaririwowai,” wotai.

Mariapu Siri

46 Mariae ipaki kunauna, “Kokaipapu wenumu yeu xoikemue xourorine.
47 Yeu xenimi Xoiteure nimaririxina, nue ye soyetai. Pa kakati ye asinakuni kutu
puriroune.
48 Ye nupo saina xui, ye wenimi xuweu sorena, nue xekeyerina xoukemu sina.
Mua kaketaia sewai rania, xokupa xui apue Xoiteu Kokaipae nimariri sietaire
kunawopineri.
49 Xoiteu nu kokaipa sokisoki tuku, nue ye tianiyepure xetau kapiani kutu tetai, nupo
wenumu xeseuni kutu purina.
50 Xui apu nuko irue puroteneai xoukemu tinikirouna. Mua puroteneai xuiapu xeika
xurisepu xeika rania, pani sipesi sipesi kakiniki puropina.
51 Nukou xupoe, sokisoki saina teyai. Apue totoniki ouneri weniniki xouroririouneri
xesanikiati, xetaxetau sarauweniai.
52 Pani sokisoki kokemu xesanikieina, weniniki xuweu apimi xouroretai.
53 Apu irianiketaia xokupa sapi asinaku tinikati ukaniketai. Kakerina apu xokupa
sapi tukua, xesanikati aini xowoteneai.
54 Nupo saina apu Israil tianu purina, xokupa yause nupo xuiapu xoukemu
tinikirouna.

55 Kakina Apraxamu xeika asisikimana xeika kanikina, ‘Ye sipesi tinipo xuiapu
xurise puputawopineri rania, xoikemu tinikepine xina kanikeyai xati, nanu purina
kakina,’ ” xetai.
56 Mariae Elisapeti xeika xeimore poita sie purianuwotaie, xurise nukou wese xiyeri
xowotai.

Elisapetie Yoni iyaretai

57 Elisapetie nono iyarepina yause xati, sawai nono iyaretai.
58 Kakati wese emeumana xeika apunou xeikae, Xoiteue xoukemu tuwotaire kuna
iyeserineri Elisapeti xeika nimariri woteneai.
59 Asau autapa xeimore xosa nono mari takeruneri, omo Sekaraia wenu turewopure
koteneai.
60 Kakeria nonopu anae kunauna, “Pa xuwe! Wenunuku Yoni wopu,” niketai.
61 Kakati kauneri, “Tini apunouwa, kire muanumu wenitiki xuwe,” woteneai.
62 Kakerineri amu wenumu nono tuwopinana xineri, xupunikie irauneri Sekaraia
kotowoteneai.
63 Kotoworia xupoe irau kanikati, na masa tuwori nono wenuna, “Yoni xina
xayaretai.” Kakati xokupa xuiapue xouxouworoteneai.
64 Pa yause xosa Sekaraiae sapauni supo pereu kunarina, Xoiteupo wenumu
xouroretai.
65 Pa kakati xokupa wese emeumanae pa xonuxonu kapia yara xetai xekerineri
ximiketeneai. Pa xokupa kapiapu kuna oi paiye, Yutia Tistirikipo wese totouyau
puroteneai xosa kuna ou papaiwotai.
66 Xokupa xuiapue kuna oi iyeserineri xouxouwari kotoxineri, “Sewai mua nono
amukau apu saiyepinana?” xeteneai. Xoiteupo sokisokie nu xeika purati sipawote-
neai.

Sekaraiae kunatureture kuna uteiwotai

67 Xoiteupo Supo Youyae, pa nonopu omo Sekaraia xosa koiroati, kunatureture irae
ipaki kunauna,
68 “Sini Xoiteupo wenumu xourorepu, Israili nikau Kokaipa. Sini nukou xuiapu kou
tianisikina xiyeri tisikina.
69 Nupo saina apu Tepitipo apu kini xosa, Kokaipae sini xiyeri tisikepina sokisoki
apu iyaretai.
70 Ekiekimeni nupo xeseu saina apimi kunatureture supunikirei, kunawoyai sie.
71 Kunauna apu xiwaixiwai tikineri xotikikemu xoxixoxi xeteneai nikau
xupunikiropu, xiyeri titikepine xeyai.
72 Nue sikou asisikimanaure xousuawati xouwenikina tianikeyai. Ekime nu pa
kakina nukoini nukou xouwenisuna nini xeika sokisoki xeseu kuna wareyaireni
nanunanuna.
73 Xupo xouro wari Apraxamu kawoyai. Ekime kunawoyai sie, mua rania sini xosa
kakepina.
74 Xiwai nikau xupunikiropu sosikepure xinana sosikatia, nukou saina tinuku
ximikepu xuweu asinaku puropu.
75 Pa xati xokupa yause ekisiki oma purinuku, nukou ekero asinaku kapiarei texepu.
Kakinukua nukou asinaku asinaku kapia taiwopu xina nanu woyai sieni puropu.
76 Nakieni, nono, sewai wenineria Xouropu Xoiteupo Kunaturetureni Kutu
panepineri. Kokaipapu ime sayeruwowaire akerewai.
77-78 Xoiteue ninipo xunu xesauna xiyeri sonikepure xinana, nei nupo xuiapu
uworinikauwa, Xoiteue xoukemu tiniketaire sipawopineri. Kakeria mena xouropu
xumi xesawati kouyesikatia,

79 apu ukumu xosa purineri xumopure xeteneai memeremu tinikepina. Kakina nue
tusiki taiwatia, xosikikemu yoroni puropu imerei texepu," xetai.
80 Xurise pa nono asaipa utuna Xoiteupo sokisoki xeika xoutuwatia, Xoiteue nupo
xenumu sokisokierati apu xuweu wese xouna purotaie, xurise Israili ekinikiro
yaraxetai.

2

Mariae Yesusu Iyaretai
(Mt 1.18-25)

1 Pa yause xosa Sisa Akustusue xokupa xuiapu nikau weniniki xayawopinerire tu
xotapa iyaretai.
2 Mua saina paiya ximuximu Kwiriniusue Siriapu akereki tumu puratia kapmanie
weniniki xayawopi saina tetai.
3 Pa xati kapmanie weniniki xayawopinaure xokupa xui apue nikou weseni kutu
xowoteneai.
4 Yosepu nu Kokemu Tepitipo apu nou. Pa xati Kalili Tistrikipo wese Nasareti wetina
Tepitipo wese xouna Yutia Petiliemu xeteneairo manetai.
5 Kapmanie weniniki tepinaure, teruwopure xeteneai xui Mariano xowoxeteneai.
Pa yause xosa Maria mupo xu tukuwetai.
6 Nini Petiliemu utu puroxeria, Maria nu nono iyarepina yause tomuroirotai.
7 Toro kou xinirouneri ata koirotai xati, nupo asawapu nono iyarina marie xotori
noto nikau maruaro xineretai.

Xenikorokoroe sipsipu yayakunikirouneri apimi xosa kuna tikoteneai

8 Petiliemu kisauira sanawa xosa, kireu apu sipsipu yayakue purineri ninipo sipsipu
ukumu yakuniketeneai.
9 Kakeria Xoiteupo xenikorokoroe maiyeniketai. Kakati Kokaipae nukou kokai naku
oi xati una tutututuwati, ekiniki piririkati xiri ximiketeneai.
10 Kakeria xenikorokoroe ipaki kanikina, "Tini kaki xanari ximikaku. Iyesa! Ye
xokupa xuiapu nimaririwopinerire, asinaku kuna tikoune.
11 Ximine Tepitipo wese xosa, kire xuie nono iyaretai. Pa nonoe tini xokupa xiyeri
sotikepina. Nu Kokaipa, nue xuiapu xiyeri tinikepinaure Xoiteue tumuworetai.
12 Tini nu xekeunaria sipawakuai. Kire nono marie xotoreteneai, noto nikau xoye
maruaro xinipurinana xekowakuai," niketai.
13 Pa xenikorokoroe kunauwatia, sapauni mena xouropu xokupa xomatua xeniko-
rokoroe kou turuwei, Xoiteupo wenumu xourori ipaki kunauneri,
14 "Xouro purirouna, Xoiteupo wenumu xourora. Ouropu xuiapu xoniki yoroara
puropineri. Xoiteue xoniki ina," xeteneai.

Sipsipu yayakue Yesusu xou xekoteneai

15 Xenikorokoroe weniki xiyeri mena xouro xouweria, sipsipu yayakue ipaki
kunauneri, "Eseko, sini Kokaipae kasiketai sie, Petiliemu xounuku pa kapia yaraxetai
xekopu," xeteneai.
16 Kakeri sapauni xouneri Mariano Yosepuno puroxeri xekeniketeneai. Nonopa,
noto nikau xoye maruaro xinipurotai.
17 Utu xekerineri, xenikorokoroe pa nonoure kaniketeneai sieni xokupa xuiapu kuna
uteineri kaniketeneai.
18 Kakeri pa xuiapue, sipsipu yayaku nikau supunikiropu kuna iyeserineri xoux-
ouworoteneai.
19 Mariae pa kuna xokupa xouro iyarina, nanueni purotai.

20 Sipsipu yayakue xiyeri xouneri xokupa kapia iyesete, xekotowoteneaire, Xoiteu
wenumu xouroreteneai. Xenikorokoroe kaniketai sieni xokupa kapia akipa xetai.

Yesusu wenuwoteneai

21 Mariae nono iyarati autapa xeimore asau xowatia mari takerupuri wenuneri
Yesusu woteneai. Ana kamoro puropu xuweuni xenikorokoroe mua wenumu iyaretai.

Simionino Ananoe Xoiteupo atoro Yesusu xekoxeteneai

22 Yosepuno Marianoe Xoiteupo ekero ekiniki pitixineri asinaku xepineri yause
putawati, Mosesipo tu xotapa tainexeri ninipo nono souti Xoiteu tuwoxepure,
Yerusalemu xowoxeteneai.
23 Xoiteupo tue kunauna, “Akereki sawai nono anae iyarati paiya, Xoiteu nuko
tuwakuai,” xeyai. Kakeyai xati pa tu taineri, pa nono xiri xeseuni kutu Xoiteu
tuwopure xowoxeteneai.
24 Kokaipapu tue pani ipaki kunauna, “Ni manapa akereki axiri re turopu motou
axiri paiye, Xoiteu xouinari xuria takuai,” xeyai. Yosepuno Marianoe pani pa tu taineri
ni manapa rania xuru xowoxeteneai.
25 Pa yause xosa kire apu Yerusalemu purotai, nupo wenumu Simioni. Nu Xoiteu
ekero asinaku kapia taina Xoiteure muris tirouna. Xoiteue unaretai apu, Israilipo
xuiapu xonikikemu yororepure kopinaure yakuwotai. Xoiteupo Sokisoki Supo Youyae
Simioni xosa purotai.
26 Xoiteupo Sokisoki Supo Youyae ekime ipaki kauna, “Ne sapauni xumowaixe.
Xuwe. Kokaipae nupo xuiapu tinikepure xesawati kopina apu xekerinauweye,” woyai.
27 Kakeyai xati pani Xoiteupo Sokisoki Supo Youyae Simioni sarina, xesawati
Xoiteupo ata kama supuro manetai. Tue kunawoyai sie Yesusupo omono ananoe
taineri, pa kapia tepure Yesusu norumu sou maneteneai.
28 Kakexeri Simionie Yesusu norumu tina xonikeri Xoiteupo wenumu xourori
kunauna,
29 “Kokaipa, ye neu saina apu. Ekime nakieni kunauyai sie, ne ye weitau xoi merurei
xounei puropine.
30 Ye ikou ekikemueni sini xiyeri sosikepure xesawau kotai apu itou xekeune.
31 Ne xokupa xuiapu ekinikiro pa saina ireitiai, paxati xokupa sanawa sanawapu
xuiapue rania, xekopineri.
32 Nu kire naku, xetau xuiapu teu memeremu tinikepina, kakina paiya nakipo
xuiapu Israil nikau weniniki xourorepina,” xetai.
33 Simionie pa kuna kunawati Yesusupo omono ananoe iyeserinexeri, xouxouworox-
eteneai.
34 Simionie pani mupuniki xusi ouna, Maria nono ana kauna, “Iyese. Xoiteue mua
nono xesawati kotaie kakatia, xokupa Israilipo xuiapu nikau puropi paiya, kireu xouro
xeria, kireu ouro xepineri. Nu xetau puropi purati paiya niniauneri mukise kuna
kawopineri.
35 Pa kakatia xokupa xuiapu nikau ximiaropu nanunanu paiya yaraxepina. Kakeria
ne rania kire xoma xirouneri xeime siei xonikemu tupo waiyewopina,” wotai.
36 Kire kunatureture xui, wenumu Anae purotai. Nu Panuelipo moke, Aseripo apu
nou. Nu xiri sakauni kutu. Ekime apu tina 7-teu xitosani xamu xeika puroyai.
37 Xurise xamu xumati aini purotai. Muaiya nu 84-teu xitosani tuku. Nu Xoiteupo
ata wetirouwati xana xuwe. Nu xokupa yause xoye nepi wetina, kunikuni xosa puri,
Xoiteupo saina asau ukumu tirouna.
38 Pa yauseni nue rania nono nutiemu mana Xoiteu eiyase wotai. Kakerina Xoiteue
Yerusalemupo xuiapu xiyeri tinikepinaure xokupa xuiapue yakuwoteneai xati, pa
nonoure kuna uteiwotai.

Yosepue Nasareti xiyeri xowotai

39 Nini xokupa kapia Xoiteupo tue kunawoki sieni kakieineri, xiyeri nikou wese
Kalili wese Nasareti xowoteneai.
40 Yesusu nono asaxinani xokupa sokisoki tina asinaku nanunanu tuku sayatia,
Xoiteu nukou xoukemu nu xeika purotai.

Yesusue nono liolio yause Xoiteupo atoro xowotai

41 Xokupa xitosani xosa, Yesusupo omo anae Xoiteue Israil Weinikitati Ati Puroniai
Yause Nanuneri xekopure Yerusalemu xourouneri.
42 Yesusu asaxina 12-teu xitosani tukuwatia, nikou pa kokaipa yauseure nanuneri
Yerusalemu souti xowoteneai.
43 Pa kokaipa yause xuwe xatia, xokupa xuiapue nikou wese yau xouxanau
woteneai. Kakeria Yesusu liolio nu Yerusalemuni purotai. Nu poroni purotaia omoye
anaye nini sipawopu xuwe.
44 Ninie nanuwoxeteneaia kireu xui apu xeika xouna xeteneai. Kakerinexeri nini
rania asau xuwau xuwexi xowoxeteneai. Utorineri, emenikimana kotokotonikineri
xirekuwoteneai.
45 Xireketeneai xireketeneaia, xekopu xuwe xati Yerusalemu xiyeri xirekepure
xowoxeteneai.
46 Omoye anayei xeimore asau xirekupa teixanerieye, xurise Xoiteupo ata tumau
purati xekoxeteneai. Tu xotapa sipa apimi xopu misi purina ninipo kuna iyesete,
kotoniketeu purotai.
47 Apimie nupo kuna iyeserineri, nupo sipa xeika kuna xapa kaniketai xeikaure
urewoteneai.
48 Omoye anayei xekeri urewoxeteneai. Kakeri anae kauna, “Nono ne ama sini mua
kapia kakisikinena? Sini eminino xosikikemu xoxixoxi xati xirekinikiriai,” woteneai.
49 Kakexeria Yesusue ipaki kanikina, “Tini ama ye xirekinuana? Ye Xauwapu atoro
puropine tini sipa xuwere?” niketai.
50 Yesusue kakati omoye anayei pa kuna xononomu sipawopu xuweuwoxeteneai.
51 Yesusue nupo omoye anaye xeika xiyeri xou Nasareti putawoteneai. Xokupa
yause ninipo kuna tairouna. Anaepa Yesusupo xokupa kuna xoukemuro iyarina nanu
purirouna.
52 Yesusu asaxina nupo sipa asinakuni kutu xetai. Kakati Xoiteue nu xiri xouwe wati
apimie rania nu xonikiewoteneai.

Yesusu saina tepinaure ime ireipuri kapia akipa xetai asi

3

Luk 3.1—4.13

Yoni nu ene iserinikirounae kuna uteiwotai
(Mt 3.1-12 xeika Mak 1.2-8 xeika Yon 1.19-28)

1 Sisa Taiperiusi nu 15-teu xitosani purati, Pontiasi Pailatie Yutia Tistrikipo kapmani
sainapu akereki tumu purotai. Pa yause xosa, Erotie Kalili Tistrik yakuwotai. Kakati
nupo xameyau Pilipue Ituria Tistrik xeika Trakonaitis xeika yakuwotai. Kakeri
Lisaniasie Apilini Tistrik yakuwotai.
2 Anasino Kaiapasinoe ere xuriatiti saina tapai puroxeteneai. Pa yause Yoni,
Sekaraiapu nono, nu apu xuweu wese purati Xoiteue nukou kuna kawotai.
3 Kakati Yonie Yotani ene mayau purotai wesewese texina, xuiapue xoniki pirixineri
ene isepinerire kuna utei kanikina, “Tini xotiki pirixinari Xoiteupo wenumurei ene
isa, kakaria, tinipo xunu Xoiteue xesauweritikepina,” niketai.
4 Kunatureture Aisaiapu kuna, nakau xosa purotai sie mua kapia akipa xina. “Apu
xuweu wesei, kire apu supoe ipaki yaxina, ‘Kokaipa apupo ime atinari kutuni ireinari
saya.

5 Xokupa wese ku xokopexinari, totou porowari ku sayepina. Xokupa ime xoxixoxi
xina xupiou sasaiwotai atiwari kutuni puropina.
6 Xoiteue tisikepure tetai saina ouropu xuiapu xokupae xekopineri,' " xetai.
7 Xokupa xui apue Yoni xosa ene isepure kori, ipaki kanikina, "Tini matu xoxipo
nonomi, Xoiteue tinire kisamairaunana xaro titikepuwatixe. Tini yue katikati mua
yause xoxi maiyetikepure xetai emeseriwopure xinukuna?
8 Tini sukauni kutu xotiki pirixikiriai xatia, tinipo asinaku kapia paiye sukau xotiki
pirixeki sie xepina. Kaki xanari takieni kunaunari, 'Apraxamu nu sinipo asisiki xaku.'
Ye katikine, Xoiteue mua xe teu pirixati, Apraxamupo asamana xepineri itou.
9 Mani na xotaparo purinana, xokupa na atineri meru erepu xuweurouneri paiya,
tataineri xepiro purerewopineri," niketai.
10 Xokupa xuiapue Yonipo kuna iyeseri kotouneri, "Sini amu amakepinukuna?"
woteneai.
11 Kakeri ipaki kanikina, "Apu nu muporopu nekei aimore tukua, apu nekei xuweu
kire tuwopina. Apu xoye tukue rania pani pa kapiani kakepina," niketai.
12 Kireu apimi nini kapmanipo xe titie rania ene isepure koteneai. Ninie kotouneri,
"Xesepesiki, sini amu amakepinukuna?" woteneai.
13 Kakeri ipaki kanikina, "Tini kapmanie katiketai sieni xe takuai. Kaki xanari
xekepu kireu aini taku," niketai.
14 Kireu xomatuae rania kotouneri, "Sini amu amakepinukuna?" woteneai. Kakeri
Yonie ipaki kanikina, "Tini kaki xanari kireu apu xoxixoxiniki kuna xosa iyainikeri,
ninipo xe pe taku. Tini nanunari sini isaya sikineri sikirouneri xe paiya itouxa,"
niketai.
15 Xui apue pa kapia xekeri xonikikemu saroati xokupa nanunanu tineri, "Mua apu
Yonia Xoiteue nupo xuiapu xiyeri tinikepure unareyai apu rau?" xeteneai.
16 Kakeri Yonie ipaki kanikina, "Ye paiya ai ene iseritikiroune. Xurise kire apu kopina
paiya nupo sokisoki yeu sokisoki emeseruna. Ye asinaku apu xati nupo erieripo muri
xurexepixe. Nue Xoiteupo Sokisoki Supo Youya xeika xepi xeikae ene iseritikepina.
17 Nu apue nupo wit waxi xosa xokupa inaina xesawopure kasira masa xupoe
tikouyewopina. Kakinapa wit waxi teukirouneri atoro kununuwopina. Inaina paiya
sokisoki xepi sipes u purirouna xosa esiepina," niketai.
18 Yonie Xoiteupo kuna xetaxetau imeirae xuiapu xoniki pirixepinerire, kuna
uteiwotai.

Erotie Yoni kakauya atoro iyaretai

19 Yonie ninipo akereki kapmani Erot auwotai. Pa amure, xameyaupo xui Erotias
terina, xokupa xoxixoxi kapia teyai xeikaure auwotai.
20 Kakati Erotie pani xiyeri kire kapia xoxini kutu tina, Yoni kakauya atoro iyaretai.

Yonie Yesusu ene iseruwotai
(Mt 3.13-17 xeika Mak 1.9-11)

21 Pa yause xokupa xui apue ene isieria, Yesusu rania ene isetai. Ene isieina kunikuni
puratia, mena taiyati,
22 Xoiteupo Sokisoki Supo Youyae kire ni manapa siei kouyewati xekoteneai. Kakati
mena xourei kire apu supoe ipaki uru yaxina, "Ne yeu Nono. Neure ye xoi xumuna.
Yeu xoikem neure nimaririna," xetai.

Yesusupo Asamana
(Mt 1.1-17)

23 Yesusupo xitosani muanumu 30 sie xosa nu saina saretai. Kakati xuiapue
nanuneri nu Yosepupo nirau xeteneai. Yosepua Elipo nirau.
24 Eli nu Matatipo nirau. Matati nu Liwaipo nirau. Liwai nu Melkipo nirau. Melki
nu Yanaipo nirau. Yanai nu Yosepupo nirau.

25 Yosepu nu Matatiasipo nirau. Matatiasi nu Emosipo nirau. Emos nu Naumupo
nirau. Naumu nu Eslipo nirau. Esli nu Nakaipo nirau.
26 Nakai nu Matipo nirau. Mati nu Matatiasipo nirau. Matatiasi nu Semenipo nirau.
Semeni nu Yosekipo nirau. Yoseki nu Yotapu nirau.
27 Yota nu Yoananipo nirau. Yoanani nu Resapu nirau. Resa nu Serupapelipo nirau.
Serupapeli nu Sealtielipo nirau. Sealtieli nu Neripo nirau.
28 Neri nu Melkipo nirau. Melki nu Atipo nirau. Ati nu Kosamupo nirau. Kosam nu
Elmatamupo nirau. Elmatamu nu Eripo nirau.
29 Er nu Yosuapu nirau. Yosua nu Elieseripo nirau. Elieseri nu Yorimupo nirau.
Yorimu nu Matatipo nirau. Matati nu Liwaipo nirau.
30 Liwai nu Simionipo nirau. Simioni nu Yutapu nirau. Yuta nu Yosepupo nirau.
Yosepu nu Yonamupo nirau. Yonamu nu Eliakimupo nirau.
31 Eliakimu nu Meleapu nirau. Melea nu Menapu nirau. Mena nu Matatapu nirau.
Matata nu Natanipo nirau. Natani nu Tepitipo nirau.
32 Tepiti nu Yesipo nirau. Yesi nu Opetipo nirau. Opeti nu Poasipo nirau. Poasi nu
Salmonipo nirau. Salmoni nu Nasonipo nirau.
33 Nasoni nu Aminatapu nirau. Aminatapu nu Atminipo nirau. Atmini nu Arnipo
nirau. Arni nu Esronipo nirau. Esroni nu Peresipo nirau. Peresi nu Yutapu nirau.
34 Yuta nu Yekopupo nirau. Yekopu nu Aisakipo nirau. Aisaki nu Apraxamupo nirau.
Apraxamu nu Terapu nirau. Tera nu Naorupo nirau.
35 Naoru nu Serukupo nirau. Seruku nu Reupo nirau. Reu nu Pelekipo nirau. Peleki
nu Eperipo nirau. Eperi nu Selapu nirau.
36 Sela nu Kainanupo nirau. Kainanu nu Arpasatipo nirau. Arpasati nu Siemupo
nirau. Siemu nu Noapu nirau. Noa nu Lamekipo nirau.
37 Lamek nu Metuselapu nirau. Metusela nu Enokupo nirau. Enoku nu Yaretipo
nirau. Yareti nu Malalelipo nirau. Malaleli nu Kenanipo nirau.
38 Kenani nu Enosipo nirau. Enos nu Setipo nirau. Seti nu Atamupo nirau. Atamu
nu Xoiteupo nono.

4

Satanie Yesusu eruruwotai
(Mt 4.1-11 xeika Mak 1.12-13)

1 Xoiteupo Sokisoki Supo Youyae Yesusu xosa korekixati, Yotani ene weti xiyeri
xowatia, pani Xoiteupo Sokisoki Supo Youyae, sou tina apu xuweu wese xowotai.
2 Apu xuweu wese xou 40-teu asau purati, Satanie eruruwotai. Pa yause xosa Yesusu
xoye nepu xuweu iriapu purotai.
3 Kakati Satanie ipaki kauna, “Ne suwau Xoiteupo Nono xatia, kunawau mua xe
pirixina tupumoru xepina,” wotai.
4 Kakati Yesusue xiyeri ipaki kauna, “Xoiteupo Nakaue kunauna, ‘xuiapu nini
tupumoru xosa kireni ekinikioma puropuworixe,’ ” wotai.
5 Kakati Satanie xouro sou xouna, sapauni mua ouropu xokupa sokisoki sanawa
Yesusu ataruwotai.
6 Kakerina Satanie ipaki kauna, “Ye mua xokupa sanawa yakuwowaire sokisoki
tinitia, ne xiri kokaipa wenini tuku xewai.” Pani Yesusu kauna, “Mua xokupa sapia
yeu. Ye kire apu tuwopure xineia, ye tuwopine.”
7 Pani xiyeri kauna, “Ne xonitapa ukurounau ye xosa muris tinauwa, ye mua xokupa
sapi tinepine,” wotai.
8 Kakati Yesusue xiyeri ipaki kauna, “Xoiteupo Nakaue kunauna, ‘Ne neu Xoiteu
Kokaipa irue purinau, nu xosa kireni xonitapa ukurounau muris te xetai,’ ” wotai.

9 Kakati Satanie Yesusu Yerusalemu sou xouna Xoiteupo ata xouroni kutu iyaretai.
Kakerina ipaki kauna, “Ne suwau Xoiteupo Nono xatia, paina oro potixe.
10 Pa amure, Xoiteupo Nakaue kunauna, ‘Xoiteue nupo xenikorokoro kanikatia ati
yakunepineri.’
11 Kakineria ‘Ninie xupunikiro xemeinepineri, kakeria kire xei sieni woropuwati
xana xuwe,’ ” wotai.
12 Kakati Yesusue xiyeri kauna, “Xoiteupo nakaue kunauna, ‘Ne neu Xoiteu Kokaipa
kaki xanau eruruwou,’ ” wotai.
13 Satanie Yesusu erururou erururouwatia xuwe xati, kire yause eruruwopure weu
xowotai.

Yesusue Kalili xouna Xoiteupo Sokisoki Supo Youyapu sokisokirei saina saretai

Luk 4.14—9.50

Yesusue Kalili saina xotapa saretai (Mt 4.12-17 xeika Mak 1.14-15)

14 Xoiteupo Sokisoki Supo Youyapu sokisokirei, Yesusu Kalili Tistrik xiyeri xowotai.
Kakati xuiapu payau puroteneaie, Yesusu kou Kalili purina kuna iyeseteneai.
15 Xokupa yause Yuta nikau kununu ata yau xuiapu kuna utei tinikirouna. Kakati
xokupa xuiapue wenumu xouroreteneai.

Nasaretipo apimie Yesusure kisamairaniketai (Mt 13.53-58 xeika Mak 6.1-6)

16 Yesusue Nasareti xowotai. Nu nono yauseni, pa wese purina asaxetai. Xokupa
yause kakirouna sieni, Yuta nikau arikepi yause xosa kununu atoro manetai. Mana
Xoiteupo kuna ninaxepure tumuratia,
17 kunatureture Aisaiapu nakau tuwoteneai. Yesusue ti kaiyeina mua kuna masa
purotai xekeri ninaxina,
18 “Xoiteupo Sokisoki Supo Youyae kou ye xosa purina, amure, nukoe tumuyerati
xounei xauna puroteneai apimi xosa asinaku kuna utei kanikepineure, Xoiteu nukoe
tapiro oripu xona kusawotai. Ye apimi kakauya xosa puroteneai kanikiti kakauya
weti xowori, ekiniki sasauwoki xiyeri ekiniki perewopinerire xesayati kanikepure
koutiai. Xesayati apimi nikau xu xuweiyerinikepure koutiai, kireue xoronikineri
xoxixoxiniketeneai apimi nikau xu xesauwepure xesayati koutiai.
19 Kokaipae nupo xuiapu ati kutunikepina yause putawotai xi yei kanikepineure
xesayetai,” xetai.
20 Yesusue nakau xotorina apu nakau yakurouna xiyeri tuwati tina iyaratia, nuko
misirotai. Kakati xokupa xuiapu kununu atoro puroteneaie Yesusu soki kukowote-
neai.
21 Kakeri kanikina, “Mua Xoiteupo nakau xosa kuna iyesikiriaia, mua suwauni kutu
yaraxina,” niketai.
22 Kakati Yesusupo wenumu xourorineri, asinaku kuna kunawotaire nanunanu
ti xouxou woroteneai. Kakeri kunauneri, “Sini sipa, nu Yosepupo nono, nu amaki
muanumu kuna kunawopinana?” xeteneai.
23 Kakeri Yesusue ipaki kanikina, “Tini mua kuna xuiapue yeure kunaurouneri kuna
kunawakuairau, kunaunaria, ‘Sipetua, ne nakipo mupuni atierinauweye xakuai.’ Kaki
kunaunaria, ‘Ne Kapaneamu saina tiai kuna sini iyesikiriai. Paina nakipo weseni kutu
pa saina titiai sieni kake xakuai,’ ” niketai.
24 Kakeri kunauna, “Ye suwauni kutu katikine, kire kunatureturepu kuna paiya
nukou wesepu xuiapuni kutue nupo kuna iyesirouwori xana xuwe.

25 Ye suwauni kutu katikine, Ilaisapu yause xosa xokupa xui xamunikimana
xumuweki oyemasie Israil puroniai. Pa yause xosa mena xirini paraurati, xeimore
xitosani 6-teu poita ene mopu xuwe. Kakati wesewese kokaipa mause xosa puroniai.
26 Pa yause Xoiteue kire Israilipo xui xosa Ilaisa xesawopu xuwe. Kire xui oyemasi
Sarepati ere wesepu kokaipa erewese Saiton tomuro purota xosa kireni xesawoyai.
27 Kunatureture Elisapu yause xosa rania, xokupa apu lilies supa tuku Israil
puroniai. Pa supa xopua kire apu ara nupo supa xuwe xepu xuwe. Xuwena. Siria
sanawapu apu Namani kireni nupo supa xuweiroati, xoukemu teteiwoki puroyai,"
niketai.
28 Xokupa apu pa kununu atoro puroteneaie pa kuna iyeserineri, xiri kisamaira
niketai.
29 Kakeri sarineri, Yesusu erewese kisauira xesawori xowotai. Pa ninipo erewese
paiya kire totou xouro purina. Pa xati kire iri xoxi kararo otuwopure sou xowoteneai.
30 Kakeria Yesusue apu xopurei weniki xourotai.

Yesusue kire apu xoxi yaniyani xesauweruwotai
(Mak 1.21-28)

31 Yesusue Kalili Tistrikipo erewese toupa Kapaneam xou purina, kire Yuta nikau
arikepi yause xosa Xoiteupo kuna xuiapu uworiniketai.
32 Kakati ninie nupo kuna iyeserineri kokai ure urewoteneai. Pa amure, nu apu
weniniki tukue kuna uteiyewati kaketeneai.
33 Kire yause kire apu xoxi yaniyani tukue kununu atoro Yuta nikau purotai. Ere
urue Yesusu ipaki yauna,
34 "Eio! Nasaretipo Yesusu, ne sini amu amakisikepure koutiana? Sini xoxixoxi
sikepure ne koutiairau? Ye ne sipa. Ne apu xeseu asinakuni kutu Xoiteu nukoreini
koutiai," xetai.
35 Kakatia Yesusue pa xoxi yaniyani auwori ipaki kauna, "Ne kuna wetinau mua apu
wete," wotai. Kakati pa xoxi yaniyanie pa apu wasuwati apu xopu oro uraki munatia,
xoma xuweuni weu xowotai.
36 Kakati xokupa xuiapue urerineri nikoniko ipaki kunauneri, "Xawaxura, mua
amukau kunarau? Nu apu sokisoki weniniki tukue xoxi yaniyani kuna tinikieuna.
Kakati nupo kuna iyeserineri, weti xourouneri," xeteneai.
37 Yesusue saina tina asinaku kapia kaketaire kuna, Kapaneam sanawayau ou
papaiwotai.

Yesusue Saimon Pitapu tanau xui atieretai
(Mt 8.14-15 xeika Mak 1.29-31)

38 Yesusue sarouna pa kununu ata wetina Saimonipo atoro manetai. Saimonipo
tanau xui supa tuku xati mupokemu xepie keriewotai. Kakati Yesusue atiwopinaure
kotowoteneai.
39 Kakeri Yesusue xui nutiemu xona tumurouna sokisoki kuna kunawotai, supae pa
xui wetepinaure. Kakati supae pa xui wetati, sapauni sarouna xoye ireiyeriniketai.

Yesusue xokupa xuiapu atiniketai
(Mt 8.16-17 xeika Mak 1.32-34)

40 Asau iru munopure xatia, apimie emenikimana xetaxetau supa tukutuku,
xurinikeri Yesusu xosa soniki koteneai. Kakeri Yesusue kireni kireni xui apu xosa
xupo iyarati, supa ekiniki kakatiwoteneai.
41 Yesusue xoxi yaniyani xesaxesanikati, xokupa xuiapu wetinikiteteneai. Kakati
xoxi yaniyanie xuiapu weniki xouneria ipaki yaxirouneri, "Ne Xoiteupo Nono,"
xirouneri. Kakeria aunikeri kanikina, kaki xanari kunawakunikirouna. Pa amure,
nini sipa, Yesusu nu xuiapu tinikepinaure Xoiteue xesawati kotai apu.

Yesusue kireteu erewese texetai (Mak 1.35-39)

42 Yesusue xoripesauni kutu erewese wetina kire apu xuweu wese xowotai. Kakati xuiapue xirekipa utu xekeri, kire wese xowopina xineri taiyeruwopure xeteneai.
43 Kakeri ipaki kanikina, “Ye Xoiteu waiwai purotai wesepu asinaku kuna kireu erewese rania uteiwopine. Ye mua saina tepineure Xoiteue xesayati koutiai,” niketai.
44 Kakerina Yutia Tistriki texina Yuta nikau kununu ata yau kuna uteipa texetai.

5

Yesusue kunawati Pitae xokupa wese tetai (Mt 4.18-22 xeika Mak 1.16-20)

1 Kire yause Yesusue Kenesaret ene maro usie ukauro tumu puratia, xokupa xuiapue Xoiteupo kuna iyesepure kouneri, nutiemu tumuneri xiri koitauwoteneai.
2 Kakeri Yesusue wese titinikau tauro aimore ene maro xekotai. Niko pa tauro aimore wetineri urinakinaki kurowopi saina teteneai.
3 Yesusue Saimon Pitapu tauro xosa epiti manetai. Marina Saimon kawati mana pa tauro suwati, xayakaxayaka usie wetetai. Kakati Yesusue tauro xouro misirouna xuiapu kuna uworiniketai.
4 Yesusue kuna tinikieinapa Saimon ipaki kauna, “Wese takuaire ene nukuroni kutu tauro iraupa munanari, wese takuai urinakinaki otuworinau wese ta,” wotai.
5 Kakati Saimonie ipaki kauna, “Xesepei apu, sini ukumani irerei xinikiri ekisikiro xumi xetaina, xayaka xi kire wese ara tepu xuwe,” wotai. Kakeri kauna, “Muaiya neu kuna tainei urinakinaki otuxanauwopine,” wotai.
6 Yesusupo kuna taineri, wese xana wese teri, urinakinaki teu kurukerewopure xetai.
7 Kakati saina emenikimana kire tauro xosa puroteneaie ma tianikepinerire xupunikie mariniketeneai. Kakeri ninie maneri aimore tauro xosa tianikineri imoroteneai. Pa tauro aimore xiri koiroati ene minika munautepure xeteneai.
8 Saimon Pitae pa kapia xekerina, Yesusu nutiemu xoutapa ukurourouna ipaki kauna, “Kokaipa, ne wei xouwo ye xunutua,” wotai.
9 Kakerina emeumanapu pa wese xana wese teteneai xekerineri, kokaipa ureni kutu urewoteneai.
10 Kakeri Saimonipo saina emeumana aimore Yemusino Yonino, nini Sepeti nirau-mana, ninie rania ureri ximikieteneai. Kakeria Yesusue Saimon kauna, “Ne kaki xanau ximikeu. Ximine xokupa wese titiai sieni sewai xokupa xuiapu tinikauwa iko taiyepineri,” wotai.
11 Kakeri tauro iraupa utu xururo putarineri, ninipo xokupa xuru weti Yesusu taiwoteneai.

Yesusue kire apu lilies supa tuku atieretai (Mt 8.1-4 xeika Mak 1.40-45)

12 Kire yause Yesusue kire erewese purati, kire apu lilies supa tuku mupokemu xiri xoxietaie purotai. Yesusu xekeri xoutapa ukurourouna, tutuki puri sokisoki kunairae ipaki kauna, “Kokaipa, ne atierepure xinauwa, ye atiyau xoikemu teteiwati Xoiteu ekero asinaku xepine,” wotai.
13 Kakati Yesusue nu xosa xupo iyari ipaki kauna, “Ye kakepure xine,” wotai. Kakati sapauni supa lilies xuweiroati, pa apu xou mupo saiyeina meruketai.
14 Yesusue pa apu sokisoki xoka kuna ipaki kauna, “Mua kapia ne xosani yaraxetaire, kaki xanau kire apu kawou. Xuwe. Mosesipo tue kunawoyai sie, neu xonikemu teteiwotaire xou xuriatiti atarunau xouiwo neu xonikemu merukepina. Kakauwa neu supa xuweirotaire xuiapue sipawopineri,” wotai.

15 Pana Yesusue saina tina asinaku kapia kaketaire kuna oi pani wesewese xowotai.
Paire xokuxokupa xuiapuni kutue nupo kuna iyesepure koteneai. Pani atinikati supa
xuwexepinaure xeika koteneai.
16 Kakeria xokupa yause xuiapu weniki xouna, apu xuweu wese kunikunirouna.

Kire apu eupara xumueki Yesusue atieretai (Mt 9.1-8 xeika Mak 2.1-12)

17 Kire yause Yesusue kuna tiniki puratia, Parisi apimie tu xotapa sipa apimi xeika
misi puroteneai. Nini Yerusalemu erewese xeika, xokupa wese Kalili Tistrik xeika
Yutia Tistrik xeikapue wese weti koteneai. Kakeri Xoiteupo sokisokie Yesusu xosa
purati supa tuku xuiapu atiniketai.
18 Kire apu teue kire apu xeme moteneai. Pa apupo eupara xiri xumueki xayaisa
xosa xini purotai. Ata minika xeme maneri Yesusu nutiemu iyarepineria,
19 xokupa xuiapue purineri ata iri koirotai xati, supa apu xeme manepineri ime
xuwe xetai. Kakeri Yesusue purotai ata xouro maneri ata you kereuweineri, pa apu
xayaisapu muri xaike iyosososowori xuiapu xopu Yesusu nutiemu munotai.
20 Yesusue xekenikatia xiri xonikiesuwori, kunauna, “Yewapu, ye neu xunu xe-
sauweitiai,” xetai.
21 Yesusupo kuna tu xotapa sipa apimi xeika, Parisi apimi xeikae iyeserineri ipaki
kunauneri, “Mua apu nu yue Xoiteupo iri tepure kunaunana? Kire aipu apue xunu
xesauwepu wati xana xuwe. Paiya Xoiteupo saina kireni,” xeteneai.
22 Kakeri Yesusue ninipo nanunanu sipauweina, xiyeri ipaki kanikina, “Tini amakati
xotikiro muanumu nanunanu tuku xinukuna?
23 Ye amu sariau kunani kutu kunawopinena? Ye kunaunei, ‘Neu xunu xesauweine
xepinere?’ e ye sariau kunaunei, ‘Ne sarounau xouwo xepine?’
24 Kakeri pani kanikina, ‘Tini sipawakuaire ye katikine, Apupo Nono nu mua ouro
nu sokisoki tuku, paxati, nu xunu xesawopina itou,’ ” niketai. Kunarina pa apu eupara
xumueki xekeu puri kauna, “Ye kanine, ne sarounau neu xayaisa tinau, neu atoro
xouwo,” wotai.
25 Kakati pa apue sapauni xuiapu ekinikiro sarouna, nupo xinetai xayaisa tina
Xoiteupo wenumu xouroipa xina, nukou atoro xowotai.
26 Xokupa xuiapue pa kapia xekerineri, kokaipa ureni kutu urewoteneai. Xoiteupo
kokaipa sokisoki xekerineri xonikikemu saroati wenumu xourori kunauneri, “Ximine
sini xetau xonuxonu kapiani kutu akipa xati xekeunuku,” xeteneai.

Yesusue Liwai uru yauwotai (Mt 9.9-13 xeika Mak 2.13-17)

27 Xurise Yesusue teipa xonana kire apu kapmanipo xe titie xe tirouna atoro misi
purati xekotai. Pa apupo wenumu Liwai. Yesusue ipaki kauna, “Ne manau ye taiye,”
wotai.
28 Kakati Liwaie xokupa sapi weti, sarouna Yesusu tai xowotai.
29 Liwaie nukou atoro Yesusu kokaipa xoye xoyeruwotai. Kakati xokupa apu
kapmanipo xe titi xeika, xetau apu teu xeikae rania misineri nini xeika xoye neteneai.
30 Kakeri Parisi apimie nikou tu xotapa sipa apimi xeikae, Yesusupo tataiwopi xeika
kuna tuwata xineri kunani kunauneri, “Tini amakati xe tineri xoxixoxi kapia tirouneri
apimi xeika xoye ninuku xisa neteurounukuna?” niketeneai.
31 Kakeri Yesusue xiyeri kuna kanikina, “Apu supa xuweuwa sipe apu xosa
xourouworixe. Xuwe. Supa tuku apu kirenie sipe apu xosa xourouneri.
32 Panumu sie, ye apu asinaku puroteneai yainikiti xoniki pirixepinerire kopu xuwe.
Xuwe. Ye apu xoxi kapia tirouneri yainikiti xoniki pirixepinerire koutiai,” niketai.

Xoye xurikepi kapiaure Yesusue kunawotai
(Mt 9.14-17 xeika Mak 2.18-22)

33 Apimie Yesusu ipaki kauneri, “Xokupa yause Yonipo tataiwopie xoye xurikineri kunikunirouworia, Parisi nikau tatainikepie rania kakirouneri. Pana neu tatainepia xoye nineri xisa nirouneri,” woteneai.
34 Kakeri Yesusue ipaki kanikina, “Kire apu xui tepure xatia emeumana kanikari, nu poroni purianikati xoye xurikepinerire?” Xuwe.
35 Sewai, pa apu sou xowori paiyeye xoye xurikepineri.
36 Yesusue kire xonu kuna xeika tiniketai. Ipaki kanikina, “Kire xipiki mari yeis tuku xatia, kire apue tatama xepure oma mari xaku kirai tina, xipiki xosa yeis tatamaxepuwatixe. Nu kakina paiya, oma mari iwaurikepina, pa xeika pa oma mari xakua xipiki sieni xepuwatixe,” niketai.
37 Pani kanikina, “Apue xipiki meme ipisa xosa oma xisa warouwatixe. Nu kakina paiya, oma xisae xipiki meme ipisa kereuwatia, xisa oro kusawopina. Kakatia meme ipisa rania xoxixepina.
38 Pa xati nini oma meme ipisa xosa oma xisa woropineri.
39 Apu xipiki xisa netaiepa nu oma xisaure xirouwatixe. Nu kunauna, ‘Xipiki xisa asinaku xirouna,’ ” niketai.

6

Yesusue Yuta nikau arikepi yause xosau saina wetepi kapiaure kunawotai
(Mt 12.1-8 xeika Mak 2.23-28)

1 Kire Yuta nikau arikepi yause xosa Yesusue wit saina nikiyau texetai. Kakati nupo tataiwopie wit waxi tineri, xupunikie nouneri samu xesauneri meru neteneai.
2 Kakeri kireu Parisi apimie xekenikeri kunauneri, “Yuta nikau arikepi yause xosa apue mua kapia kakepi xeseuna, amakati tini kakinukuna?” niketeneai.
3-4 Kakeri Yesusue xiyeri kuna kanikina, “Tini Tepitie kakeyaire asi ninaxepu xuwerau? Pa yause nupo apu teu xeika iria nikati, Tepitie Xoiteupo ataro mana xuria titie Xoiteu xouineri moaro iyareri, purirouna tupumoru teyaire kunaune. Pa tupumoru paiya xeseu, xuriatiti kirenie nepineri. Tepitie nina nupo apu teu rania arenikeyai. Tini pa kuna ninaxepu xuwere, wo?” niketai.
5 Pani Yesusue ipaki kanikina, “Apupo Nono nu Yuta nikau arikepi yause yakuna,” niketai.

Yuta nikau arikepi yause xosa Yesusue kire apu xupo xoxi atieretai
(Mt 12.9-15 xeika Mak 3.1-6)

6 Pani kire Yuta Nikau Arikepi Yause xosa Yesusue Yuta nikau kununu ata mana xuiapu kuna tiniketai. Kakati kire apu, xupo meruira xumuwekie purotai.
7 Tu xotapa sipa apimi xeika Parisi apimi xeikae Yesusu atineri tuworoteneai. Pa amure, Yuta nikau arikepi yause xosa apu atinikepinare, xuwere xineri sipawopure kaketeneai. Ime xekeunukua kuna xosa iyarepinuku xineri kaketeneai.
8 Kakeri Yesusue ninipo nanunanu sipauweina, pa apu xupo xoxixeki ipaki kauna, “Ne sarounau mua apu ekinikiro tumurouwo,” wotai. Kakati pa apue sarouna tumurotai.
9 Kakati Yesusue ipaki kanikina, “Ye tini kototikepure xine. Mosesipo tu xotapa taiwopure xinukua, sini Yuta nikau arikepi yause xosa asinaku kapia kakepure, e xoxi kapia kakepu? Sini apu tianikikiri ati puropinerire, e apu xoxixoxi nikepu,” niketai.
10 Kakerina xokupa apimi xekexekenikipa utu suweina, pa apu ipaki kauna, “Neu xupuni kutuwore,” wotai. Pa apue kakati, nupo xupo xiyeri asinakuwetai.
11 Paire tu xotapa sipa apimi xeika Parisi apimi xeikae xiri kisamairanikati nikoniko kunauneri, “Sini Yesusu amu amakuwopuna?” xeteneai.

Yesusue tianwopi 12-teu tumunikeretai (Mt 10.1-4 xeika Mak 3.13-19)

12 Pa yause xosa Yesusue kunikuniwopure, kire totou xouro xouna Xoiteure
kunikuni xinati ekero xumietai.
13 Xoripesau asau moatia, nupo tataiwopi yainikati maiyewoteneai. Mori apu 12-teu
tumunikerina, tianiyepi xina weni niketai.
14 Kire Saimon, Yesusue wenuna Pita wotai. Saimonipo xameyau Entru rania
tumuworina, pani Yemusu, Yoni, Pilipu, Patolomiu,
15 Matyu, Tomasi, Alpiusi nirau Yemusu, Selotipo apu kini Saimon,
16 Yemusipo nirau Yutas, Yutas Iskoriat, pa apue xurise Yesusu xiwaixiwai woteneai
apimi tiniketai.

Yesusue xokupa xuiapu atinikati meruketeneai (Mt 4.24-25 xeika Mak 3.7-12)

17 Yesusue nupo tianuwopi xeika totou munaneri, kire ou ku xosa nupo kokaipa
tataiwopi teu xeika tumuwotai. Kakati xokupa xuiapu Yutia tistrik wesewesepu,
Yerusalemu ere wesepu, Tair ere wese xeika Saiton xeikapu usie maropue rania
puroteneai.
18 Yesusupo kuna iyesepure koto, atinikati supa xuwe xepinaure xeika kotowoteneai.
Xuiapu xoxi yaniyanie xoxixoxi niketai rania, Yesusue atinikati meruketeneai.
19 Kokaipa sokisokie Yesusu xosa purati, nu xosa xupuniki iyareria merukirouneri,
pa xati xokupa xuiapue nu xosa xupuniki iyarepure xeteneai.

Yesusue kunauna apu xousua tuku nimariri xepineri xetai (Mt 5.1-12)

20 Yesusue nupo tataiwopi xekeniki puri kunauna,
"Tini xauna teu nimaririwa. Pa amure, tini Xoiteue yakuniketai xuiapu xopuro
purinuku.
21 "Tini apu mua iriapu purikiriaia, tini nimaririwa. Sewai tini naria ukatikepina.
"Tini apu mua muri purikiriaia, tini nimaririwa. Sewai tini xitepi worakuai.
22 "Sewai apue xeketikeri Apupo Nono taiwaria, nini xonikikemu xoxixoxi xati,
ninia tikete xesatiketeuneria, wenitiki ororepineri. Pa xokupa kapia kakeria, tini pani
nimaririwakua.
23 Pa xokupa kapia xoxi tini xosa kakeria, tini nimariririrei popotinari xotikikemu
asinakuni kutu xakuai. Iyesa. Xoiteue mena xouro asinaku sapie xotiki iwopure iyari
purina. Ekime asinikimanae muanumu kapiani kunatureture xosa kakeniai," niketai.
24 Pani kanikina, "Tini xe tuku xinuku karainaku sasaikiriai apimi, tini sosopa
epixakuawai. Tini xotikemu asinaku purakuai xuru tieikiriai. Tini sewai xoxi puropi
purakuai.
25 "Tini mua xoye nari ukatikirouna, tini sosopa epixakuai. Sewai tini iriatikatia xoxi
puropi purakuai.
"Tini mua xitepi warounuku, tini sosopa epixakuai. Sewai moraria morepi waxi
ekitikirei kiririwatia. Kakinaria tini xoxi puropi purakuai.
26 Xokupa apue wenitiki xouroreria, tini xoxixakuaire kakinerina sosopa epixakuai.
Ekime asinikimanae xoreixorei kunatureture xosa panumu kapiani kakinikeniai,"
niketai.

Xiwayasikimana xosikikemu tinikepi kapia (Mt 5.38-48)

27 Pani Yesusue ipaki kanikina, "Tini yeu kuna iyesirounuku apimi, tini xiwaiyatiki-
mana xotiki tinikinari, tinire xonikikemu xoxixoxirouneri apimi xosa asinaku kapia
kaka.

28 Kireu apue kunauneri, Xoiteue tini xoxixoxi tikepina xeria, tinie Xoiteu kotowaria,
nue asinaku kapia nini xosa kakepina. Tini kunikuni waria, Xoiteue tini xoxixoxi-
tiketeneai apimi xosa asinaku kapia kakepina.
29 Kire apue ounina sokaniro ratia, pani pirixinau kireira tuwo. Kire apue neu
kumukumu keinatia, pani wetau neu mupuniropu erieri rania tepina.
30 Xokupa apue xuru sike xineri kotoneria, tinike. Kire apue neu xuru terinatia,
xiyeri tinepinaure sokisoki kuna kunawou.
31 Xokupa asinaku kapia kireu xuiapue tini xosa kakepineri sieni, tinie rania pa
kapiani nini xosa kakakuai.
32 "Tinire xonikieurouneri apimire kireni xinaria, yuerau nanunapa tini apu asinaku
xepina? Apu xunu tuwae rania, ninire xirouneri apure xonikieurouneri.
33 Tini apu asinaku kapia tini xosa kakirouneri sieni nini xosa kakinaria, yuerau
nanunapa tini asinaku xuiapu xepina? Apu xunutuae rania, pa kapiani kakirouneri.
34 Tini apu xiyeri xe xapa sikepineri xinari tinikinaria, yuerau nanunapa, tini
asinaku xuiapu, xepina? Apu xunutuae rania emenikimana xunutua xe xapa
tinikirouneri, pa amure, nini sipa, pa apu teua nini xiyeri xe xapa tinikepineri.
35 Tini xiwayatikimana xotikikemu tinikinari, asinaku kapia nini xosa kaka. Tini apu
xe tinikerinaria, xiyeri xapa tepure xaku. Tini pa kakinaria, sewai asinaku nutupipi
puropini kutu tinaria, Xouropu Xoiteupo nono purakuai. Xoiteua nu eiyasewopu
xuweurouneri apu xeika xoxi apu xeika rania xoukemu tinikirouna.
36 Xoiteue takire xousuwa xirouna sieni, tinie rania xokupa xuiapure xotikisuwa xa,"
niketai.

Tini kireu apimi nikau kapia uteiwaku
(Mt 7.1-5)

37 Yesusue pani kunauna, "Tini kireu nikau kapia sapauni uteiwopu xuweunaria
Xoiteue tinipo kapia sapauni uteiwopu xana xuwe. Tini apu xoxi xuwe xi kunaunaria
Xoiteue tini xoxi tikepu wati xana xuwe. Panumu kapiani Xoiteue taki xosa rania
kakexete. Tini kireu nikau xunu wetaria, Xoiteue tinipo xunu weteritikepina.
38 Tini kireu apu xuru tinikaria, Xoiteue tini xapasi xuru tikepina. Tini asinakuni
kutu uteiyeri tikina xiri xokoperi kotowatia, xiri koirouna kusawopu sie xatia tikepina.
Tini kireu apu amukaurau tinikirounuku sieni, Xoiteue xapa panumu sieni tikepina,"
niketai.
39 Yesusue kire xonu kuna xeika ipaki tinikina, "Kire apu ekesaue kire apu ekesau
ime ataruwopinare? Xuwe. Axirini upuro kiririwopineri.
40 Kire makunae nupo xesepeu emeseru puratixe. Nu atina xaya uweina paiyeye,
xesepeu nuko sieni xepina.
41 "Amakati emeni ekero inaina misiara xekeunena, pana nakipo ekiniro kokaipa na
masa puratia nanuwau xana xuwere?
42 Ne nakipo ekiniro kokaipa na masa purotai xekopu xuweunaua, amakinau emeni
kaunau, 'Emei, ye neu ekiniro inaina sirawepure xine xewaina?' Ne xoreixoreitua,
ximuximua nakipo ekiniro kokaipa na masa siraweinau paiye, naki ati xekexekeu
purinaua, emeni ekero inaina misiara purotai sirawewai," xetai.

Na xoxie xoye meru erirouwatixe
(Mt 7.16-20 xeika Mt 12.33-35)

43 Yesusue pani kunauna, "Na asinakua xoye xoxi erirowatixe. Panumu sieni na xoxi
paiya asinaku xoye erirouwatixe.
44 Apue na ereki xekerineri paiyeye, na asinaku re, xoxirau xineria sipawopineri.
Apue kotou muri sire kupari waxi tepure xourouwori xana xuwe. Nini na xoxi kotou
tuku xosaupo xisa waxi tirouwori xana xuwe.

45 Apu xokupa nanunanu asinaku xoukemuro purotaia, nu asinaku apu. Pa xati nu asinaku kapia kakirouna. Apu xoxia nu xokupa nanunanu xoxi xoukemuro purina. Pa xati nu kapia xoxi kakirouna. Panumu nanunanu xoukemuro xokopexati, supoe xesaurouna," niketai.

Ata xuwopi kapia aimore (Mt 7.24-27)

46 Yesusue pani ipaki kunauna, "Tini ama yeu wenimi tinuku, 'Kokaipa, Kokaipa', xinukua yeu kuna taiwopuxuweurounukuna?
47 Kire apue maiyeina, yeu kuna iyeseri taiwatia, ye panumu apupo kapiaure katikepine.
48 Pa apua nu kire apue oma ata xuwopure kakieuna. Ximuximua upu xuruweina, simeni kusauwati upuro munana kokakokai xe xeika erarauna sokisoki xetai. Kakerina pa upu minika xe xouro ata kotoretai. Ene mana xuyaie pa ata suwatia, ata suruna munopu xuwe, pa amure, pa apu nu sokisoki ata asinaku xuworetai.
49 Apue yeu kuna iyesina taiwopu xuweuwotaia, nu kire apue ata ouro aini xuworetai sie. Nu simeni akeri upuro iyarepu xuwe. Xurise enei pa ata suwatia, sapauni pa ata suruna xiri xoxietai," niketai.

7

Yesusue xomatua nikau tumupo saina apu atierati supa xuweirotai (Mt 8.5-13)

1 Yesusue xuiapu kuna tinikieina, Kapaneam ere wese xowotai.
2 Kakati kire tumu nu 100 xomatua kini yakunikirounae purotai. Nu kire aipu saina apu tuku. Pa saina apure xiri xouweurounana, kokaipa supa tina xumopure ekesimu narairotai.
3 Kakati pa tumue Yesusu kou purina kuna iyeserina, nupo saina apu kou atiwopinaure, Yuta nikau tumu xesanikati kotowopure xowoteneai.
4 Yesusu xosa utu putari sokisoki kuna ipaki kauneri, "Pa xomatua nikau tumua nu asinaku apu, nu tianuwowai sie itou.
5 Nu siko Yuta xouwesikirouna. Kakina nukoini sinipo kununu ata xuworisiketai," woteneai.
6 Kaki kawori, Yesusue nini xeika xowotai. Nu ata tomuro manatia, pa xomatua nikau tumue emeumana xesanikati maneri nupo suporopu kuna Yesusu ipaki kauneri, "Kokaipa, kaki xanau yeure irereiwou. Ne yeu atoro mowaia, ye asinaku apu xati mowaixe.
7 Ye ikoini manei xekenepinepa ye asinaku apu xati manepixe. Ne ai supunie kunawau yeu saina apu ekekatiwopina.
8 Ye mua kuna kunautiaia, amure, ye rania yeu yayakuyepi apu wenumu tuku irue purine. Ye xomatua teu tuku nini iko irue purineri. Ye kire kaune, 'Ne xouwo xitia,' nu xourouna. Kire kaune, 'Ne mouwo xitia,' nu marouna. Kire kaune, 'Ne mua saina te xitia,' nu tirouna," xina kuna xesawotai.
9 Yesusue pa apupo kuna iyeserina kokaipa ure urewotai. Kakeri pirixina pa kokaipa xuiapu kinie taiwoteneai ipaki kanikina, "Ye tini katikine, Israil sanawa mua apue xousuwotai sie kire apue kakati ye xekopu xuwe," nikeketai.
10 Xomatua nikau tumue xesanikati Yesusu kawopure koteneai apu teue, atoro xiyeri xouneri, pa saina apu supa ekekatieina purati xekoteneai.

Yesusue kire apu tenemai Naini erewesepu xumotai xiyeri saretai

11 Emeu yause xosa, Yesusue kire erewese wenumu Naini xowotai. Kakati nupo tataiwopi xeika kokaipa xui apu teu xeikae xirini xowoteneai.

12 Yesusue pa erewesepu sepuripo kokaipa isima tomuro munatia, kireu apu teue
kire apu xumoki moupu xemetineri, erewese weti kisau mori tutumaniketai. Pa apupo
ana nu xamu xumoki oyemas, nu nono pa kireni tuku. Pa xati xokupa xuiapu kini pa
ere wesepue pa xui xeika moteneai.
13 Kokaipae pa xui xekoatia, xiri xou suawati, pa xui ipaki kauna, “Ne kaki xanau
morou,” wotai.
14 Kakerina nutienikini xonana, pa xayaisa xosa xupo iyarati, pa apu mou xemerote-
neaie tumuwoteneai. Kakeri Yesusue kunauna, “Apu tenemai, ye kanine, ne sarouwo,”
xetai.
15 Kakati pa apu xumokie, sarouna misirou kunawotai. Yesusue pa apu xumoki
ekemiri kusaweina, xiyeri ana tuwotai.
16 Xokupa xuiapue Xoiteupo kokaipa sokisoki xekerineri, urewei ximiketeneai,
Xoiteupo wenumu xouroreteneai. Kunauneri, “Kire kokaipa kunatureture sini xopu
kotai,” xeteneai. Pani kunauneri, “Xoiteue nupo xuiapu tianikepure kotai,” xeteneai.
17 Xuiapue Yutia tistrik sanawa xeika, xetau sanawa yau xeika xouxanauneri,
Yesusue kaketai kapiaure, kunaupa texeteneai.

Yoni nu Xoiteupo wenumurei ene iserinikirounae aimore tataiwopi xesanikati Yesusu xosa xowoxeteneai
(Mt 11.2-19)

18 Yonipo tataiwopie, pa xokupa kapia Yesusue kakati xekoteneaire, Yoni kawote-
neai.
19 Kakeri Yonie nupo tataiwopi aimore yainikeri, xesaniati Kokaipa ipaki kotowop-
ure xowoxeteneai. “Mua apu, ne Xoiteue kunauna xesautia kopina xeyai apure, e sini
kire apu yakuwopinuku re?” kuna tixowoteneai.
20 Pa apu aimorei, Yesusu xosa putari, kunauneri, “Yoni nu ene iserinikirounae
xesasiati ne xosa kounua, nue ipaki kotonepure xina, ‘Mua apu, ne Xoiteue kunauna
xesautia kopina xeyai apure, e sini kire apu yakuwopinukure xetai?’ ” woteneai.
21 Pa yause xosa Yesusue xuiapu xetaxetau supa tuku atinikati meruketeneai.
Kakina xoxi yaniyani arierinikina, ekiniki komosi atinikete wati, meruketeneai.
22 Kaki purina Yonipo tataiwopi aimore ipaki kuna xapa kanikina, “Tini xounaxari
taiyeni mua kapia xekoto iyeseteuyatiaire Yoni kawaxa. Ekiniki sasauwoki xiyeri
ekiniki perewori, sieniki xoxi texineri. Apu lilies supa tukua, mupuniki asinakuweri,
apu xakuniki susu kuna iyesineri. Apu xumoteneai xiyeri sarori, apu xauna nini
Xoiteupo asinaku kuna iyesineri.
23 Apimie ye xekeineri, xonikisuneria, nini ouro uraki kopuworixe nimariri-
wopineri,” xetai.
24 Yonipo tataiwopi aimore kuna tikoxeteneaie xiyeri xouwexeria,Yesusue Yonire
xuiapu ipaki kanikina, “Tini apu xuweu wese xoukiriai yause xosa, amu xekopure
xoukiriaina? Tini xupeue kire xauta initati xekewopure xoukiriairau? Xuwe.
25 Tini amu xekopure xoukiriana? Tini kire apue asinaku asinaku nekei erati
xekopure xoukiriaire? Xuwe. Apu nini asinaku nekei erineri, mupunikiropu asinaku
asinaku xuru tukueteneaia, nini kokemu nikau atoro purirouneri.
26 Pana tini amu xekopure xoukiriaina? Tini kire kunatureture xekopure xoukiri-
aire, wo? Nu sore. Ye tini katikine, pa kunatureture paiye xokupa kunatureture
emeserinikina.
27 Pa apure sore Xoiteupo nakaue ipaki kunauna, ‘Iyese. Ye kire apu yeu kuna
uteiwopinaure, xesautia akeri xowopina. Kakinapa nue akeri ime sayepina,’ xeyai.
28 Ye tini katikine, Yonie xokupa apu ouro puroteneai emeserinikina. Pana pa apu
nu Xoiteue yakuniketai xuiapu xopuro misiarani kutu purotaia, nu Yoni emeseruna,”
niketai.

29 Xuiapu xeika xe titi xeikae pa kuna iyesiei kunauneri, “Xoiteupo kapia paiya xiri
kutu asinaku,” xeteneai. Kaki kunawoteneaia, amure, nini Yoni xuporo ene iseteneaie
kunawoteneai.
30 Parisi apimi xeika tu xotapa sipa apimi xeikapa, nini Yoni xosa ene isepuxuweu-
woteneaie, Xoiteue asinaku ime atariniketai sorena nikiniki tuwoteneai.
31 Yesusue pani ipaki kunauna, “Ye mua yausepu xuiapu nikau kapiaure kunawop-
urepa, ye amu xonu kunairae kunawopinena? Nini amu apu siena?
32 Nini nono teu siei kununu wese yau misi purineri nono emenikimana ipaki
yainikineri, ‘Tini liawakuaire sini xopu yaxikiria, tini liawopu xiraxinuku. Sini
karimasu wakiria, tini moropi xiraxinuku,’ nonoe pa kakieu purineri,” xetai.
33 Yesusue pani ipaki kunauna, “Yoni nu ene iserinikirounae kouna tupumoru nina,
xisa ninaurouwati xana xuwe. Tini kunaunuku, ‘Xoxi yaniyanie nu xosa purina,’
xikiriai.
34 Ximine Apupo Nonoe kouna, xoye nina xisa nina wati, xokupa yause tinie ipaki
kunaunuku, ‘Xekoa, nu ere xoye xeika xisa xeika nini. Nu xe titi xeika xunutua xeika
nikau emeniki,’ xirounuku.
35 Tini kaki kunaurounuku sorena, xuiapu nini Xoiteupo sipa teteneaiepa, nupo sipa
asinaku xineri, asinaku kapia atarisikirouneri,” niketai.

Kire xuie Yesusu siauro kikise iseruwotai

36 Kire Parisi apue Yesusu xeika xoye nepure yauwotai. Kakati Yesusue pa apupo
atoro manati xinirou kiseniki sese xoye neteneai.
37 Kire xui nu xoxixoxi kapiani kutu kakirounae pa erewese purotai. Yesusu kouna
Parisi apupo ata xoye nina kuna iyeserina, kire asinaku kikise xopu tikotai.
38 Mana Yesusu nikeroni tumuna siau sakoro muri purotai. Kakati morepi waxie
Yesusupo siau yorukaro yau kiririwati, pa xui nukou tapa urieni kieruwotai. Kakinani
Yesusupo siau yorukaro uritokotokouna, kikise xopu kusauna siau yorukaro yau
iseruwotai.
39 Pa Parisi apu Yesusu yauwati motaie, pa xuie kaketai kapia xekerina,
parumeikarei yopini ipaki nanuna, “Mua apu nu suwau kunatureture xatia, mua xuie
nu xosa xupo iyaretai sipawoto, nupo kapia sipawoto wopina. Mua xui nu xunu tua,”
xina nanuwotai.
40 Yesusue pa apupo nanunanu sipari ipaki kauna, “Saimon, ye kire kuna tuku, ne
tinepurexine,” wotai. Kakati Saimonie kunauna, “Xesepei, ne neu kuna kaye,” wotai.
41 Kakati Yesusue kauna, “Aimore apue kireni apu xosa xe ekeu tuku. Kire 500 kina
xe ekeu tukuna, kire 50 kina kireni.
42 Ninie pa xe ekeu, xapa tuwopineri itou xuwe xati, pa apu xe xatakue ninipo
xe ekeu weteriniketai. Paina ne nanuwo, yueni kutue pa apu xe xataku xiri
xouwewopinana?” wotai.
43 Kakati Saimonie ipaki kauna, “Ye nanutiaia pa apu xe kokaipa ekeu weteruwotaie,”
wotai. Kakati Yesusue kauna, “Neu nanunanu suwau,” wotai.
44 Kakeri Yesusue pirixina pa xui xekeu puri Saimon ipaki kauna, “Ne mua xui
xekowo. Ye neu atoro matia, ye siai kurowopine ene nei siepu xuwe. Mua xuie nukou
morepi waxie siai kurowotai. Kakerina nukou tapa urie siai yorukaro kixetai.
45 Ye ekimeni mane puritia, ne uritoko yepu xuwe. Mua xuieye mana yeu siai
uritokotokouna.
46 Ne orip xona xopu tine tapiro oine kixepu xuwe. Mua xuieye kikise xopu timana
siai yorukaro kixina.
47 Pa xati ye ne kanine, sini mua xui xekeukiria, ye xiri xouweni kutu xouweina,
pa amure Xoiteue nupo xokupa xunu weteruwotai. Pana apue xunu misiara kakati,
Xoiteue pa xunu weteruwotaia, nue rania ere Xoiteu xouwewopu watixe,” wotai.
48 Kakeri Yesusue pa xui ipaki kauna, “Ye neu xunu xokupa xuweiyerinitiai,” wotai.

49 Paire Yesusu nuko xeika sakamaro kiseniki sese xinipuroteneai apu teue kuna
iyeserineri, nikoniko ipaki kunauneri, “Mua apu nu yue xunu weterunana?” xeteneai.
50 Kakeri, Yesusue pa xui ipaki kauna, “Neu sokisoki xonsue kakati ximine ne Xoiteu
xeika asinakuni kutu purine. Ne xounau xonukuruwei puro,” wotai.

8

Kireteu xuimie Yesusu tai xowoteneai

1 Xurise Yesusue pa wese wetina erewese yau texete, wesewese xeika texeteuna,
Xoiteue mua ouropu xuiapu amu yause xosaurau yakunikepinaure Yesusue asinaku
kuna uteiwotai. Kakati nupo 12-teu tataiwopie nu xeika texeteneai.
2 Kakeri kireteu xui, ekime Yesusue xoxi yaniyani arierinikina, supa tuku atinikete
wati meruketeneaie nu xeika xowoteneai. Kire paiya Maria, wenuneri Maktala
erewesepu Maria woniai. Ekime Yesusue nu xosaupo xoxi yaniyani 7-teu arieruna
xesauweruwoyai.
3 Yoanano Susananoe rania nu xeika xowoteneai. Yoana paiya nu Kusapu xui, Kusa
apua nu Erotipo ata yayaku tumu. Pa xui teue ninipo sapi arara, Yesusu nupo tataiwopi
xeika tianikirouneri.

Apue wit waxi sainoro purerewotaire Yesusue xonu kunairae kunawotai
(Mt 13.1-9 xeika Mak 4.1-9)

4 Xokupa erewesepu xuiapue Yesusu xosa kouneri ere kununu puroteneai. Kakeri
kire xonu kuna ipaki tinikina,
5 “Kire apue sainoro xouna wit waxi purerewotai. Nue purereupa xowatia, kireu wit
waxi paiya imero kiririwati, apue xorowori ni tupusorisorie maneri neteneai.
6 Kireu wit waxi paiya xe tuku ou xosa kiririwotai. Wit waxi puputa wotai sorena,
ou enekemu xuwexati xiri kurakurauna xumuwetai.
7 Kireu wit waxi paiya kotou muri sireu xopu kiririwotai. Kakati kotou muri xeika
puputawotaina, kotou murieni kururuna wit kururutauwotai.
8 Kireteu wit waxi paiya asinaku ouro kiririwati mana meruni erina, 100 100 waxi
eretai,” niketai. Yesusue pa xonu kuna kunauweinapa ipaki yaxina, “Apu xaku tukuepa
mua kuna iyesepina,” niketai.

Yesusue amu nanunanu tuku xati xonu kunairae kunawotairau
(Mt 13.10-17 xeika Mak 4.10-12)

9 Yesusu nukou tataiwopie pa xonu kuna xotapa kaniketaire kotowoteneai.
10 Kakeri ipaki kanikina, “Xoiteue ximiaropu kapiapu kuna xotapa Xoiteue xuiapu
yakunikepine yause xosa Xoiteu kakepina. Ataritikati sipauweikiriai. Pana kireu xuia-
pua nini xonu kuna kireni iyesirouneri. Paxati, nini xokupa yause xekexekewopineri
sorena, kire sapi xekeu sipawopuworixe. Nini xokupa yause kuna iyesepineri sorena,
nini pa sapi xotapa sipawopuworixe,” niketai.

Wit waxipo xonu kuna xotapa
(Mt 13.18-23 xeika Mak 4.13-20)

11 Yesusue pani ipaki kanikina, “Mua xonu kuna xotapa paiya muanumu. Pa wit
waxi paiya Xoiteupo kunaure kunauna.
12 Wit waxi imero kiririwotaia muanumu, xuiapue Xoiteupo kuna iyeseteneai
sorena, xurise Satanie mana, xonikiropu kuna xesauweriniketai. Satanie nanuna,
‘Nini xonikisuworia, Xoiteue xiyeri tinikexete xina kaketai.’
13 Wit waxi xe tuku ouro kiririwotaia, apue kuna iyesineri tineria paire nimariri
woteneai. Pana nini wit waxi ou minika kinimu munopuxuweiyeuneri, kakineri,
xekepu yause xonikisuwopu xuweu purineri. Eruru yause moatia, Xoiteu wetirouneri.

14 Wit waxi kotou muri sireu xopu kiririwotaia, apue kuna iyeseteneai sorena,
mua ouropu misepire nanunanuneri xe tuku sasaiwopure nimaririneri. Pa xokupa
kapiaure xineri Xoiteupo kuna ati taiworixe. Nini pa kakineri xoye ati xureixepix-
uweiyeuneri.
15 Pa wit waxi asinaku ouro kiririwotaia muanumu, apue kuna iyesineri sokisoki
teteneai. Ninipo xonikikemu kutu asinaku, nini sokisoki purineri meru eri purineri,"
niketai.

Apue naku oi tineri kokoto iruworo iyarirouworixe (Mak 4.21-25)

16 Yesusue pani ipaki kunauna, "Apue naku oi tineri kokoto iruworo iyarirounerire, e
suwari iruworo iyarirouworixe. Xuwe. Apue atoro maneri memeremu xekopinerire,
naku oiti saka xouro iyarirouneri.
17 Xokupa sapi ximiaki purotaia, sewai yarani akipa xepina. Xokupa sapi apue
xotoreri purotaia, sewai yarani akipa xeria, apue sipa nikepineri.
18 "Tini sosopa epixinari, kuna ati iyesakuai. Kire apu nu kireu xuru tukuwetaia,
Xoiteue pani kireu tuwopina. Apu xuru xuweue, ye xuru tuku xina nanuwotaia,
Xoiteue xesauweruwopina," niketai.

Yesusupo ana xeika xameyaumana xeika yuxunana? (Mt 12.46-50 xeika Mak 3.31-35)

19 Pa yause xosa Yesusupo anae niraumanapu Yesusu xekopure koteneai. Xokupa
xuiapue kununu purori, nini Yesusu nutiemu mopineria itou xuwe xeteneai.
20 Kakeri kireu apue Yesusu ipaki kauneri, "Neu aninie xameyanimanapu ne
xekenepure kisau tumu purineri," woteneai.
21 Kakeri xiyeri kanikina, "Xui apu nini Xoiteupo kuna iyesineri taiwoteneaia, nini
yeu anikamana xameyaimana," niketai.

Yesusue kunawati kokaipa xupeu xuwexetai (Mt 8.23-27 xeika Mak 4.35-41)

22 Kire yause Yesusue nupo tataiwopi xeika kire tauro xouro maneteneai. Marineria
ipaki kanikina, "Sini Kalili ene pira xowopu nikati," xowoteneai.
23 Tauro ene xourei munauti mautipa xowatia, Yesusu xona xinetai. Kakati kokaipa
xupeue mana ene sarati, ene emusauna tauro kamaro koiropure xati xuwe xepure
xeteneai.
24 Kakati Yesusu xona koruei kauneri, "Kokaipa apu, Kokaipa apu, sini ximine
xuwe xepure xinuku," woteneai. Kakeri sarouna pa xupeu xeika xasi xeika aunikati
xuwexeteneai. Kakati ene xiyeri miriaxepu xuwe.
25 Paire Yesusue ipaki kotonikina, "Tini ama? Tinipo xotikisu anoro purinana?"
niketai. Tataiwopie pa sokisoki saina xekeri, ximikiei xokupa nanunanu teteneai.
Kakeri nikoniko ipaki kunauneri. "Mua apu nu yuerau? Nu xupeu xeika ene xeika
sokisoki kuna kanikati, nupo kuna iyeseteneai," xeteneai.

Yesusue kire apu xoxi yaniyani xesauweruwotai (Mt 8.28-34 xeika Mak 5.1-20)

26 Yesusue nupo tataiwopi xeika Kerasa nikau ou masaira utu putawoteneai. Pa wese
paiya Kalili ene pira purina.
27 Yesusue tauro wetina manatia, kire apu pa erewesepue maiyewotai. Kireu xoxi
yaniyanie pa apu xosa puroteneai. Nu ekimeni mari takina purirouwati xana xuwe.
Kire atoro rania purirouwati xana xuwe. Nu kopaupuyau purirouna.
28 Pa apue Yesusu xekerina, xira puei nutiemu siau sakaro oro titikiri xowotai.
Kakerina ere urue ipaki yaxina, "Yesusu, ne Xouropu Xoiteupo Nononi Kutu, ye
amakiyepure kakinena? Eio, ne kaki xanau ye xoxixoxiyeu," wotai.

29 Nue pa kaki uru yaxetaia amure, Yesusue kunauna, xoxi yaniyani ne mua apu
wete wotairo kunawotai. Xokupa yause xoxi yaniyanie pa apu xorou tina xinerirouna.
Apimie sokisoki xumei taurouneri sorena, pa apue xume kakatirouna. Kakati pa xoxi
yaniyanie apu weu weseyau soutexirouna.
30 Yesusue ipaki kotouna, “Neu wenini yuna,” wotai. Kakati kauna, “Yeu wenimi
Xokupa,” wotai. Pa amure, xokupa xoxi yaniyanie nu xosa mauweteneai xati
kunawotai.
31 Kakati pa xoxi yaniyani teue Yesusu ipaki sokisoki yauneri, “Ne kaki xanau upu
xotapa xuweu mini minika xosa xesasikeu,” woteneai.
32 Kire kokaipa pu teue kire totou ara xosa xoye nipuroteneai. Kakeri xoxi yaniyani
teue Yesusu sokisoki kotouneri, “Ne sini weisikitau pia pu kamunikiro mauwepinuku,”
woteneai. Kakeri Yesusue weinikitati pu kamunikiro mauweteneai.
33 Kakati pa xoxi yaniyani teue pa apu wetineri, pu kamunikiro mauweteneai.
Kakeri pa pu teue kire iri xoxi xosa keikei kururukururu munoteneai. Munaneri ene
nukuro munauwei ene nineri xumueteneai.
34 Pu yayakue pa kapia akipa xetai xekeri, ximixouneri erewese kuna tixowoto, wese
wese kuna tixowoto woteneai.
35 Kakeri xuiapue pa kapia akipa xetai xekopure koteneai. Yesusu xosa kouneri, xoxi
yaniyanie pa apu weteri meruki purati xekoteneai. Nupo nanunanu teteiyati, mari
takerina Yesusupo siau sakaro misi purotai. Kakati xuiapue xekerineri ximikieteneai.
36 Pa kapia xekoteneai apu teue, Yesusue pa apu ekime xoxi yaniyani tuku puroyai
xosa, kapia kakati meruketaire perariniketeneai.
37 Paire xokupa xuiapu Kerasa nikau tistrikipoe Yesusue kaketai kapiaure ximikeri,
sokisoki nanunanu terineri, Yesusu xesawori weniki xowopinaure sokisoki kuna
kunawoteneai. Kakeri Yesusue tauro xouro epitina xiyeri xowotai.
38-39 Kakati pa apu Yesusue atierati xoxi yaniyanie weteri merukirotaie Yesusu
kotouna, “Xirini xowaxau itoure?” wotai. Kakati Yesusue kauna, “Ne nakipo wese
xiyeri xounau, Xoiteue ne tianinepure xokupa kapia kaketaire xuiapu kanike,” wotai.
Kakati pa apue xouna Yesusue kaketaire xokupa xuiapu kaniketai.

Yesusue kire momuko xumotai sarina pani kire xuie muporopu nekei xosa xupo iyaretai atierati meruketai

(Mt 9.18-26 xeika Mak 5.21-43)

40 Yesusue ene xusatina pira xiyeri xowatia, xokupa xuiapue nu yaku puroteneairo
nimaririwoteneai.
41 Kire apue maiyewotai, nupo wenumu Yairus. Nu Yuta nikau kununu atapu
kire akereki tumu. Yesusue nupo atoro xowopinaure, nupo siau sakaro xoutapa
ukurourouna sokisoki kotowotai.
42 Pa apu nu suwasuwau momuko kireni tuku. Pa momuko nu 12 teu xitosani tukue
xiri xumopure ekesimu narairotai.
Kakati Yesusue Yairus xeika xowatia, xokupa xuiapue Yesusu turoni susuwataipa
xineri xirini xowoteneai.
43 Kire xui purotai, xui nikou supa sie sipes tirouna, pa supa tukuni 12 teu xitosani
purirouna. Sipe apimie atieri merukepine xina xe wetirouna sorena merukirowatixe.
Kire sipe apue atiwati supa xuwe xepina sie itou xuwe.
44 Pa xuie Yesusu nikeroni kutu ma tumurouna, Yesusupo nekei xuwau maro xupo
iyaretai. Pa kakati sapauni xaria tikirati xou mupo saiyetai.
45 Kakati Yesusue ipaki kotonikina, “Yue ye xosai xupo iyaretaina?” niketai. Kakati
xokupae kauneri, “Ye xuwe, Ye xuwe,” xi kunau xowoteneai. Kakeri Pitae kauna,
“Xesepei apu, xokupa xuiapu teue tumuneri koitaunineri susuwata xineri,” wotai.
46 Kaki kawatia Yesusue kunauna, “Kirei ye xosai xupo iyaretai. Kakati yeu kireu
sokisoki wei xouweineri,” niketai.

47 Pa xui nu ximiakepina sie itou xuwe. Itou nu sipauweri, ximikeri kirekireupa
mana Yesusu nutiemu xoutapa ukurourouna korume xetai. Kakerina xuiapu ekinikiro
Yesusu kauna, “Ye ama ne xosa xupi iyariti, yeu supa sapauni xuweirounana,” xetai.
48 Kakati Yesusue ipaki kauna, “Momuko, ne yeure xonsutiai, pa xati ne xiyeri
merukine. Ne xonikuruei xouwo,” wotai.
49 Yesusue kunau puratia, kire apue Yuta nikau kununu atapu tumupo atarei kotai.
Mana pa tumu ipaki kauna, “Neu momuko xumurotaina, kaki xanau xesepesiki pani
xu tuwou,” wotai.
50 Yesusue pa kuna iyeserina, pa kununu atapu tumu ipaki kauna, “Ne kaki xanau
eini kirekirewou. Ne sokisoki xonisuwauweye, neu momuko meru kepina,” wotai.
51 Yesusue Yairuspo atoro xouna, xuiapue pa atoro manaku xina taiyeriniketai. Kak-
erina Pitano Yonino tinikina, Yemusu tina, pa momukopu omono anano tiniketeuna
atoro maneteneai.
52 Xokupa xuiapu pa atoro puroteneaie, pa momukoure xonikikemu xiri pirixina
pawati, murineri ururu kerarau puroteneai. Kakeri Yesusue ipaki kanikina, “Tini kaki
xanari moraku. Nu xumati xana ai xini purina,” niketai.
53 Kakati Yesusu xitepi wauwoteneai. Pa amure, momuko xiri xumurotai xati sipari
kaketeneai.
54 Kakeri Yesusue pa momukopu xupo tina ipaki yaxina, “Momuko ne sarouwo,”
xetai.
55 Kakati pa momuko xumotaia, ekeoma puropina youyae muporo manati, xiyeri
eke mirina sapauni sarotai. Kakati Yesusue kanikina, “Paina, momuko xoye tuwa,”
niketai.
56 Pa momukopu omoye anayei xonikikemu nimariririrei urewoxeteneai. Kakeri
Yesusue sokisoki kuna ipaki kanikina, “Tini kaki xanari kire apu mua kapia akipa
xetaire kawaku,” niketai.

9

Yesusue nupo 12-teu tianuwopi saina tiniketai (Mt 10.5-15 xeika Mak 6.7-13)

1 Yesusue nupo 12-teu tianuwopi yainikati moteneai. Xouneri xuiapu xosanikipo
xoxi yaniyani xesaxesarinikineri, xetaxetau xoxi supa tuku rania xuweiyeri nikepiner-
ire, kokaipa sokisoki xeika weniniki xeika tiniketai.
2 Xouneri Xoiteue yakunikirouna kuna utei kanikineri, supa xuweiyeri nikepineri
xeikaure xesaniketai.
3 Kakeri ipaki kanikina, “Tini kakixanari kire sapi arari tixowaku. Tini kakixanari
tou tinari, ari pokia tinari, tupumoru xeika xe xeika teteunari xowaku. Muputikiropu
erieri rania aimore aimore taku.
4 Tini kire wese putaunari kire atoro manaria, pa atoroni purakuaiye pa wese
wetinaria kire wese xowakuai.
5 Kire erewesepu xuiapue ninipo atoro sotiki xowopu xuweuworia, pa wese
wetakuai. Tini weu xowopurexinaria siatikiropu mai pokuwei xowari paiyeye, sini,
kapia xoxi tikiriaia, xu tuku xineria, sipawopineri,” niketai.
6 Kakati tianuwopie wese wese xowoteneai. Xouneri Xoiteupo asinaku kuna utei
kanikineri, wesewesepu xuiapu atinikeri meruketeneai.

Erotie Yesusure nanarina sipawopure xetai (Mt 14.1-2 xeika Mak 6.14-16)

7 Akereki kapmani Erotie Yesusue xokupa kapia kakati iyeserina, xouxouworotai. Pa
amure kireteu apue kunauneri, “Yoni nu ene iserinikirouna apue kopaupurei xiyeri
sarotai,” xirouneri.

8 Kireue kunauneri, “Paiya nu Ilaisae putauna,” xirouneri. Kireue kunauneri, “Kire
ekimenikeu kunatureture kopaupurei xiyeri sarotai,” xeteneai.
9 Kakeri Erotie kunauna, “Ye Yonipo parukana katieiyai. Pana mua apua nu yu
nukoni kutue xonuxonu saina tati xuiapue kunawori ye iyesinenarina?” Xekopure
xetai.

Yesusue 5,000 apu xoye tiniketai
(Mt 14.13-21 xeika Mak 6.30-44 xeika Yon 6.1-13)

10 Yesusu nukou tianuwopie xiyeri kouneri xokupa saina teteneaire kawoteneai.
Kakeri, Yesusue kireu xuiapu weinikiteri, nupo tianuwopi kireni sonikitina, kire
erewese xowoteneai. Pa wesepu wenumua Petsaita.
11 Xokupa xuiapue Yesusu xowotai sipauweineri tai xowoteneai. Utuyewori
xoukemu nimaririeina, Xoiteue yakunikirouna yauseurei kuna utei kanikinani, supa
tuku xuiapu atinikati meruketeneai.
12 Xoruwatini kutu Yesusu nukou 12-teu tianwopie maneri kauneri, “Ne xuiapu
xesanikau weseyau xouxanauneri xoye xireki nete, ata xekeu xinete wopineri. Mua
sanawa purikiriaia apu xuweu sanawa,” woteneai.
13 Kaki kaworia xiyeri kanikina, “Takieni xoye tinika,” niketai. Kaki kanikati ninie
xiyeri kauneri, “Sini xokupa xoye xuwe. Tupumoru autapa xeika wese axiri xeika
kireni purina. Sini xounuku mua xokupa xuiapu nikau xoye isayarinikepinukure?”
woteneai.
14 Apimi 5,000 siei puroteneai.
Kakeri, Yesusue nupo tataiwopi ipaki kanikina, “Tini kanikari 50-teu 50-teu xineri
misepineri,” niketai.
15 Yesusupo tataiwopie kakeri, apimie misieteneai.
16 Pani Yesusue 5-teu tupumoru xeika wese axiri xeika tina mena eisau puri Xoiteu
eiyasewotai. Kakerina tupumoru xeika wese xeika tina puruporouweina, nupo
tataiwopi tinikati ninie xuiapu tinikixowoteneai.
17 Pani xokupa xuiapue pa xoye neri ukaniketai. Xoye maisa kunununeri, murinakai
12-teu xosa imoroteneai.

Pitae Yesusure kuna pereuwetai
(Mt 16.13-19 xeika Mak 8.27-29)

18 Kire yause Yesusu nukoni kunikuni puratia, nupo tataiwopie nu xeika puroteneai.
Yesusue kotonikina, “Xuiapue yeurepa yuxirounerina?” niketai.
19 Kakati xiyeri kauneri, “Ne kireue kunauneri, ‘Ne Yoni ene iserikikirouna apue,’
xirouneri. Kireue ipaki kunauneri, ‘Ne Ilaisae,’ xi kunaurouneri. Kireue kunauneri,
‘Nepa ekimenikeu Xoiteupo kunatureture xiyeri sarotai xineri,’ ” woteneai.
20 Kakeri kotonikina, “Takiepa ye yu paxinukuna?” niketai. Kakati Pitae Yesusu
xiyeri kauna, “Ne Kristus, Xoiteue tumunerina nukou xuiapu xiyeri sonikewaire
xesanati koutiai,” wotai.

Yesusue kunauna “Ye xumuneia xiyeri saropine,” xetai
(Mt 16.20-28 xeika Mak 8.30—9.1)

21 Pani Yesusue nukou tataiwopi sokisoki xoka tinikipuri kanikina, “Mua kuna kire
apu arari xakusu kawaku,” niketai.
22 Kakeri kunauna, “Apupo Nono nu xokupa tatau tepina. Akereki tumu teu xeika,
kokaipa xuriatiti xeika, tu xotapa sipa apimi xeika paiye nikiniki tuworineri ouweria,
xumuna xeimore asau xowatia xiyeri saropina,” xina kaniketai.
23 Yesusue xokupa xuiapu ipaki kanikina, “Yuerau ye taiyepure xinapa, nukoure
nanunanu wetina, xokupa yause nukou na nikitoto xemena ye taiyepina.

24 Pa amure, yuerau nuko ekeoma puropi soki tepure xinapa, nuko ekeoma
puropisui xuwexepina. Yuerau yeure nanuna nu xuwexina paiya, nu asinaku ekeoma
puropina.
25 Yuerau ouropu xokupa sapi tipurina, nuko xoxixina xuwexina paiya, pa xokupa
sapie amaki tianuwopinana?
26 Yuerau yeure mayaxina, yeu kunaure mayaxina paiya, sewai, Apupo Nono nukou
kokaipa naku memeremu xeika, omopu xeika Xoiteupo xenikorokoro nikau xeika xosa
puropinae kouna paiya, pa xuimi apimire rania mayaxepina.
27 Suwauni kutu katikine, kireu apimi nini mua tumu puroteneai nini xumopu
xuweuni, Xoiteue xuiapu yakunepina yause xekopineri," niketai.

Yesusu xetau mupo korowotai
(Mt 17.1-13 xeika Mak 9.2-13)

28 Yesusue pa kuna kunauwati kireni muris sie xowatia, Pita, Yemusu, Yoni nini
soniki ti kire totou xouro kunikuniwopure xowotai.
29 Yesusue kunikuni puratia, nupo moakemu pirixina xetau korowati nupo nekei
paiya xiri karaini kutu xina peririketai.
30 Kakatia axiri apue Yesusu xeika kunau puroteneai. Paiya Mosesino Ilaisanoe.
31 Mosesino Ilaisanoe Xoiteu nukou memeremu xeika maneri, Yesusu Yerusalemu
saina tieina mua ou weti xowopinaure kunau puroteneai.
32 Pita xeika kire Yesusupo tataiwopi aimore xeikae xinimenikati xineteneai. Xiyeri
sauweineria Yesusu xeika pa apu aimore xosa xeika memeremu xekoteneai.
33 Pa apu aimorei Yesusu weti xowopure xeria, Pitae Yesusu kauna, "Xesepesiki,
sini muoro puropua asinaku. Sini xeimore yana ata xuworepinuku. Kire neu, kire
Mosesipo, kirepa Ilaisapu," wotai. Pitae pa kuna kunawotaia, nu amu kuna rau
kunawotai, nu sipa xuwe.
34 Pitae kunau puratia, pani kire iyouwe ma xesuaki taunikati ximikieteneai.
35 Pa iyou waiwaie kire apu supoe ipaki kunauna, "Muaiya yeu Nono. Yeu saina
teriyepinaure unaritiai. Tini nupo kuna iyesa," niketai.
36 Xoiteue kunauwatia, Yesusu nukoni purati xekoteneai. Kakerineri pa totou weti
munaneria, Yesusupo tataiwopie pa kapia xekoteneaire kire apu kawopu xuwe.

Yesusue kire nono xoxi yaniyani tuku atierati meruketai
(Mt 17.14-21 xeika Mak 9.14-29)

37 Xurise kire asau xosa Yesusue nupo tataiwopi xeika totou weti munoria, kokaipa
xuiapu teue maneri nu tutumawoteneai.
38 Kire apu nini xopurei Yesusu ipaki yauna, "Xesepei, yeu sawai nono xekowaire ne
sokisoki kotonine. Ye pa nono kireni tuku.
39 Xokupa yause kire xoxi yaniyanie kamoro manati, sapauni xoxi xiraxaraurouna.
Pa xoxi yaniyanie kakati sirosarouna si maua xana maua paiye xarei kusaurouna. Pa
xoxi yaniyanie, pa nonopu mupokemu xiri xoxixoxi xina sapauni wetirouwatixe.
40 Kakati neu tatainepi sokisoki kotonikine, 'Tini mua xoxi yaniyani xesauweya,'
xitiai sorena nini itou xuwe," wotai.
41 Kakati Yesusue xiyeri kauna, "Tini xuimiapimi xotikisuwari xana xuwe. Tinipo
nanunanu xeika kapia xeika paiya asinakuni kutu xuwe. Ye amakau yause tini xeika
purinei tinipo xu xemeropinena? Neu nono sou tinau mouwo," wotai.
42 Pa nonoe Yesusu nutiemu moatia, xoxi yaniyanie pa nono oro otuwati utu xiri
sirosarowotai. Kakati Yesusue pa xoxi yaniyani auworina, pa nono atieri omo xiyeri
tuwotai.
43 Paire xokupa xuiapue Xoiteupo kokaipa sokisoki xekeri, xiri ureni kutu urewote-
neai.

Yesusue xiyeri axiri yause xi kunauna ye xumopine xetai
(Mt 17.22-23 xeika Mak 9.30-32)

Yesusue xokupa kapia kaketaire xuiapue xemu xokupa nanunanu teria, nupo tataiwopi ipaki kanikina,
44 “Tini mua kuna xosa atinari xakutiki iyara. Apupo Nono apu xupunikiro iyarepineri,” niketai.
45 Kakati nupo tataiwopie pa kuna xotapa sipawopu xuwe. Kuna xotapa ximiaki purati, nini ati sipawopu xuwe. Paire kotouneri sipawopineria, ximikieteneai.

Yu akereki kokaipana?
(Mt 18.1-5 xeika Mak 9.33-37)

46 Kire yause Yesusupo tataiwopie kunauneri, “Yurau sinipo akereki kokaipa?” xineri niko niko kuna tuwata xeteneai.
47 Kakeri Yesusue ninipo nanunanu xonikiro purotai siparina, kire nono misiara sou mana nuko nutiemu tumuworetai.
48 Kakeri nupo tataiwopi kanikina, “Apue yeure nanuna mua nono misiara souna paiya, nu ye tianina. Apue ye tianina paiya nu yeu xauwa tianuna, nue ye xesayati koutiai. Pa amure, apu wenumu xuweu misiarani kutu tini xokupa xopuro purotai paiya nu akeri purina,” niketai.

Apu xiwaxiwai tikepu xuweuwa nu tinipo emetiki
(Mak 9.38-40)

49 Yonie Yesusupo kuna iyeserina, xiyeri kauna, “Kokaipa apu, sini kire apue neu weninirei xoxi yaniyani xesauwerinikepi saina tati xekeukiriai. Kaketaina pana siko taisikepu xuweu wati taiyerukiriai,” wotai.
50 Kakatia Yesusue xiyeri kauna, “Tini kakixanari wete waku. Apu nu xiwaitikepu xuweu paiya nu tinipo emetiki,” wotai.

Yesusue nupo tataiwopi xeika Yerusalemu xowoteneai

Luk 9.51—19.28

Samaria apimie Yesusu iyowori ninipo wese kopu xuwe

51 Xoiteue Yesusu mena xouro sou xowopina yause tomuroirotai. Paxati Yesusue Yerusalemu xowopina nanunanureni sokisoki xetai.
52 Kireu apimi akeri xesanikati, kire Samaria nikau wese xuru ireiyeruwopure akeri xowoteneai.
53 Kakeria pa wesepu apimie, Yesusu ninipo atoro souxowopi xirexeteneai. Pa amure, Yesusu Yerusalemu xowopure xati siparineri xirexeteneai.
54 Axiri tataiwopi, Yemusino Yoninoe, Samaria apimi nikau kapia xekerineri, Yesusu ipaki kotouneri, “Kokaipa apu, ne iyo xau sini mena xouropu xepi uru yauyatia, kou mua xuiapu u nikepinare?” xeteneai.
55 Kakeria Yesusue pirixina auniketai.
56 Kakerineri kire wese xowoteneai.

Yesusue nuko taiwopi kapiaure kunawotai
(Mt 8.19-22)

57 Yesusue nupo tataiwopi xeika imeyau xoworia, kire apue Yesusu kauna, “Xokupa wese xowauwa, ye tataini texepine,” wotai.
58 Kakati Yesusue kauna, “Mamumamua nini ouro xinirouneri upu tukuna, nia nini teu tuku. Pana Apupo Nono paiya nu xinepina suwari xuwe,” wotai.
59 Yesusue kire apu kauna, “Ne ma taiye,” wotai. Kaki kawatia pa apue kauna, “Kokaipa apu, weitau ye xou xauwa upuwarineye,” wotai.

60 Kakati Yesusue kauna, “Xeuxana. Apu xumoteneaieni ninipo apu teu up-
uainikepineri. Ne paiya xounau Xoiteue yakunikirouna xuimiapimi xosa kuna
uteiwo,” wotai.
61 Kire apue Yesusu ipaki kauna, “Kokaipa, ye ne tainepurexinena pana, weitau ye
xounei yeu apu kini kusonikerineye,” wotai.
62 Kakati Yesusue kauna, “Apu taitai tirouna sorena, nu xokupa yause nikero
oioirouna. Panumu apu paiya nu Xoiteue yakunikirouna xuimiapimi xosa saina tepu
watixe,” wotai.

10

Yesusue 72 apu teu xesanikati xou saina teruwoteneai

1 Xurise Kokaipae xiyeri pani 72 apu teu tumunikeri, axiri axiri xesanikati weu akeri
xowoteneai. Nuko texepina xokupa erewese xeika, wesewese xeika xosa xesanikati
xowoteneai.
2 Ipaki kanikina, “Sainoro xokupa xoye itou xuxurexetaina pana, tepineri saina apu
xokupa xuwe. Pa xati tinie saina Xataku kotou kunikuniwari, nue saina apu xesanikati
xou xoye kununuworuwopineri.
3 “Tini xouwa. Iyesa, tini sipsipu arara sie mamumamu xopu xesatiki tixounuku.
4 Tini kaki xanari xexopu re ari pokia re e kireu sietikiropu erieri arari tixowaku.
Xounaria kakixanari xuiapu imero tutumanikinaria kusonikaku.
5 Tini kire atoro manaria, akeri ipakinaria kunaunari, ‘Mua atoropu xuiapu tini
xotiki kururei pura,’ xakuai.
6 Kakari kire apu nu siomoue pa atoro puropina paiya, tinipo asinaku kuna pa apu
xosa xou puropina. Panumu apu puropu xuweua, tinipo asinaku kuna taki xosatikini
xiyeri kopina.
7 Tini pa kireni atoroni purakuai. Ninie xoye xeika ene xeika tikeria nakuai, pa
amure, saina tirouna apua nupo xe tepina. Tini kaki xanari xetaxetau ata yau xowaku.
8 “Tini kire erewese manari ninipo atoro sotiki xoworia, paina ninie tikepineri xoye
nakuai.
9 Kakinaria pa erewese puroteneai supa apu atinikari, supa xuwexepineri. Pani
ipaki kuna utei kanikinari, ‘Xoiteu xuiapu yakunikirouna yause, pa nutietiki to-
muroirouna xinari,’ kanikakuai.
10 Kire erewese manari ninipo atoro sotiki xowopu xuweuworia, pa erewesepu
xokupa imero ma tumupuri kunaunari,
11 ‘Tinipo erewesepu maie sinipo siasikiro erarawotai, tinipo kapia xoxi xati atari
tikikiri sipawakuaire siasiki pokunuku. Pana tini ati nanunanuwa. Xoiteu xuiapu
yakunikirouna yause, pa ma tomuroirouna,’ nikakuai.
12 Ye katikine, Xoiteue xuiapu kuna xosa tumunikerepina yause paiya, pa erewesepu
xuiapu xosa xu mopinapa, Sotomu xuiapue xu teniai emeserinikepineri,” niketai.

Xuiapu xoniki pirixepu xuweua xousua tuku (Mt 11.20-24)

13 Yesusue pani kunauna, “Xousuwani kutu, tini Korasin erewesepu xuiapu xeika
Petsaita apimi xeika tini xotiki pirixepu xuweunaria tini xoxi xakuai. Kire apue, ikoe
taki xopu kakitiai sie xouna Tair erewese xeika Saiton erewese xeika xonuxonu kapia
eretai xakua, ekimeni Tair xeika Saiton xeika paiya, xoniki pirixinaku eiyoxi xoniki
pirixepi nekei erinaku tepeu tauworo misaku.
14 Xoiteue xuiapu kuna xosa tumunikerepure iyaretai yause xosa paiya, xu tini xosa
yaraxepinapa, Tair xeika Saiton xeika nikau xu xiri emeseriwakuai.
15 Tini Kapaneam, tini mena xouroni kutu iyaitikerepinerire? Xuweni kutu. Tini
toupaini kutu apu xumoki nikau wese xowakuai,” niketai.

16 Yesusue nupo tataiwopi ipaki kanikina, “Apue tinipo kuna iyesinapa, nu yeu kuna
iyesina. Apue tini nike tikinapa, nu ye nike sina. Apue ye nike sinapa, ye xesayati
koutiai Xoiteu nike tuna,” niketai.

72 apu teue xiyeri koteneai.

17 Yesusue 72 apu teu xesanikati xowoteneaie, xiyeri kouneri xiri nimaririwoteneai.
Kunauneri, “Kokaipa, sini neu wenini tikiria, xoxi yaniyanie rania sinipo kuna
taiwoteneai,” xeteneai.
18 Kakeri Yesusue kanikina, “Ye Satan xekeutia mena wetina xore memeremue
miriaiti uraki kouyeuna.
19 Iyesa. Ye itou wenitiki sokisoki tikieitiai, tini matu xeika apu xoxixoxinikepineri
teki xeika xoronikakuai itou, pa xeika tinipo xiwaiatiki Satanipo xokupa sokisoki
emeseriwakuai itou. Paxati tini kire sapie xoxixoxitikepina sie itou xuwe.
20 Tini kaki xanari nimaririrei kunaunari, ‘Xoxi yaniyanie sinipo kuna taineri xaku.’
Xuwe. Xoiteue tinipo wenitiki mena xouro nukou nakau xosa xayaretaire nimaririwa,”
niketai.

Yesusue Xoiteu nimaririuna eiyasewotai
(Mt 11.25-27 xeika Mt 13.16-17)

21 Pa yause xosa Xoiteupo Supo Youyae Yesusupo xoukemu nimaririerati, Yesusue
ipaki kunauna, “Xauwa, ne ou xeika mena xeikapu Kokaipa, ye ne eiyasenine, pa
amure, apu nini asinaku sipa tuku nanunanu tuku xosa mua sapi ximiakerine, apu
nono arara puroteneai sie xosa kireni atarinikitiai. Iyo, Xauwa, ne nakipo nanunanu
kireni tainau pa kake,” xetai.
22 Yesusue pani kunauna, “Yeu Xauwae xokupa sapi yeu xupiro iyaretai. Kire apue
Nono sipa xuwe. Xauwa kirenie nu sipa. Kire apue Xauwa sipa xuwe. Nono nuko
kirenie, pa apu teu Nono nukoe Omo atariniketai xeika kirenie Xauwa sipa,” xetai.
23 Tataiwopi kirenie purianuwori, pirixina xekenikeri, ipaki kanikina, “Apue tini
xekeurounuku sapi xekeuneria, nini nimariri wopineri.
24 Ye tini katikine, ekime xokupa kunatureture xeika kokemu xeikae mua sapi tinie
xekeukiriai xekopure xeniai sorena xekopu xuwe. Tinie mua kuna iyesirounuku, ninie
iyesepure xirouneri sorena nini iyesepu xuwe,” niketai.

Samariapu apue Yutapu apu tianuwotaire Yesusue kunawotai

25 Kire tuxotapa sipa apue sarotai. Yesusu eruru wopure ipaki kotouna, “Xesepei, ye
amakinei sipes ekioma puropi sui tepinena?” wotai.
26 Kakati Yesusue ipaki kauna, “Amu kuna tuxotapa xosa purinana? Ne amu kunaure
nina xitiaina?” wotai.
27 Kakati pa tuxotapa sipa apue kauna, “Tini sikou Xoiteu Kokaipa xotikiewa. Tini
takipo xotikieni xenitikieni sokisokieni nanutikieni nure xiri xotikiewa. Kakinarini
takire xikiriai sieni emetikimanaure xotikiewa,” xetai.
28 Kakati Yesusue ipaki kauna, “Paiya. Ne kutuni kunaune. Ne pa kakinauwa,
ekinioma puropi sui tewai,” wotai.
29 Pa tuxotapa sipa apue nanuna, ye xurarauyepineri parina, Yesusu ipaki kotouna,
“Tuxotapae kunauna yeu emeire xetaia, yureni kutu kunawotaina?” xetai.
30 Kakati Yesusue mua kuna kauna, “Kire apue Yerusalemu wetina toupa erewese
Yeriko xowotai. Petuae imero ximiaki puroteneaie nanana ou ouworineri, nupo
xokupa xuru tineri xowoteneai. Kakeri pa apue imero xini purina xiri xumopureiro-
tai.
31 Pa yause kire xuriatitie ime tai munotai. Pa apu imero xini purati xekerina weu
ime marei emeseru xowotai.

32 Pani kire Liwaie* rania pareini mana pa apu xekerina weu ime marei emeseru
xowotai.
33 “Kire Samariapu apue imeyau xouna pa apu xosa putawotai. Nue pa apu xekerina
xiri xousua wotai.
34 Pa apu nutiemu xonana, orip xona xeika xisa enekemu xeika usi xosa oina
ereruwotai. Kakerina pa apu xeme tina nukou tonki xouroni miserina, kire toro ata
xosa sou xouna ati yakuwotai.
35 Kire yause xosa xe aimore waxi tina pa toro ata xataku tuwori kauna, ‘Nei mua
apu ati yakuwo,’ wotai. Pani kauna, ‘Ne nakipo xeini tinau mua apu yakunauwa, ye
xiyeri kouneia xapa tinepine,’ ” wotai.
36 Yesusue pa tuxotapa sipa apu kotouna, “Ne amu xi nanunena? Yu nupo emeuni
kutue pa apu petua xupunikiro xoxixetai xouwewotaina?” wotai.
37 Kakati, nue kauna, “Pa apure xousuawati tianuwotai apu,” wotai. Yesusue ipaki
kauna, “Ne xounau panumu kapiani kake,” wotai.

Yesusue Matano Mariano niau atoro purotai

38 Yesusue nupo tataiwopi xeika teipa xouneri, kire wese manetai. Pa wesepu kire
xui, wenumu Mata, nue Yesusu atoro sou xowotai.
39 Mata nu xameyau xuisani tuku, nupo wenumu Maria. Mariae mana Kokaipa
nutiemu siau sakoro misirouna nupo kuna iyesetai.
40 Mata paiya nu xoye ireipurina kokaipa sainaure xokupa nanunanu tetai. Paire
Yesusu xosa xona kunauna, “Kokaipa, yeu xameyaie weitati ikoni xoyewopi saina tine.
Ne paire nanuwau xana xuwerau? Mana tianiyepinaure kawo,” wotai.
41 Kakati Kokaipae nupo kuna xapa ti kauna, “Mata, Mata, ne xokupa nanunanu tine
xokupa sapire xonieune.
42 Ne kire sapire kireni nanunanuwowai. Mua sapi Mariae tepure xetaia, pa asinaku
sapini kutu, pa xati nu mua asinaku sapi tepure xetaia sini taiyeruwopuxe,” wotai.

11

Kunikuni wopi kapia
(Mt 6.9-15 xeika Mt 7.7-11)

1 Yesusue kire iriro kunikuni purotai. Nu kunikuniatia, kire tataiwopie ipaki kauna,
“Kokaipa, ekime Yonie nupo tataiwopi kunikuniwopi kapia uworinikeyai sie, sini
uworisike,” wotai.
2 Kakati Yesusue ipaki kanikina, “Tini kunikuni naria, ipaki kunaunari, ‘Xauwa, neu
wenini xeseu puropina. Neu, Xoiteue xuiapu yakunikirouna yause kopina.
3 Xokupa asau ne pa yausepu xoye sike.
4 Ne sinipo xunu weterisike, pa amure, kireue sini xosa kaketeneai xunu we-
terinikirounuku. Ne kaki xanau eruru wetau sini xosa moxete,’ ” xi uworiniketai.
5 Yesusue pani ipaki kanikina, “Kire apu tini xopuropu nu kire xatau tuku, xinepi
nikini kutu xouna pa xatau ipaki kotouna, ‘Xatai, ye xeimore tupumoru sie,’ wotai.
6 ‘Yeu kire maroue imerei kouna yeu atoro putawati, ye xoye tuwopine sie xuwe,’
wotai.
7 Kakati pa atoro purotai apue xiyeri kuna kauna, ‘Ne kaki xanau ye irerei sieu.
Isima nakerekina yeu nono teu xeika xinieikiriai. Ye sanei pa sapi tinepi xana xuwe,’
wopina. Paina, amakepinana?
8 Ye tini katikine, ata xatakue sanapa xatau xokupa sapi xuweitauwotai tuwopina.
Nu xatau tianuwopureni kutu nanuna kakepu watixe. Xuwe. Nu xataue uru
yexekiyexekiwopina xirarina sarouna pa sapi tuwopina.

---

* **10:32 10.32** Pani kire Liwai apu nini xuriatiti saina tiani nikirounerie rania.

9 Paxati ye tini katikine, tini Xoiteu kunikuninari kotowaria sapi tikepina, nu xemu
tikepina. Tini sapi xirekepi saina tinaria, xemu xekowakuai. Tini isima korukoru xaria
Xoiteue taiyeritikepina.
10 Xokupa apue Xoiteure kunikunineria, nini sapi tirouneri. Apue sapi xirekepi
saina tina paiya nu xekeurouna. Apue isima korukoru xina paiya Xoiteue isima
taiyeriwopina.
11 "Kire nono takipoe kire wese masa omoe tuwopinaure kotowatia, omoe kire matu
xoxi tuwopinare, wo? Xuwe.
12 Nonoe kire kaira waxi omoe tuwopinaure kotowatia, omoe kire teki tuwopinare,
wo? Pa rania xuwe.
13 Tini eminikimanapa xokupa xoxi kapia kakirounuku sorena, tinipo nono asinaku
sapini kutu tinikepi tini sipa. Pa xati tini paire ati sipawakuai, apue mena xouro
purotai emitiki kotoworia, nu nimaririrei Xoiteupo Sokisoki Supo Youya tikepina,"
niketai.

Yesusue Pelsepulu xeika saina tina xeteneai (Mt 12.22-30 xeika Mak 3.20-27)

14 Yesusue kire xoxi yaniyani kire apu xosa purina supo pararetai xesauweruwotai.
Pa xoxi yaniyanie xouratia, pa apu supo motokekie kunawotai. Kakati xuiapue
xekerineri xiri urewoteneai.
15 Paire kireu apue kunauneri, "Nu Pelsepulupo sokisokirei xoxi yaniyani xe-
saurouna, nu xoxi yaniyani nikau tumu," xeteneai.
16 Kireu apu teue Yesusu Xoiteupo saina tinarexi eruruneri sipawopure, "Mena
xouropu kire xonuxonu kapia atarisikexi," kotowoteneai.
17 Kakeria Yesusue ninipo nanunanu sipauweina, ipaki kanikina, "Kire sanawapu
apu teue uteineri aimore tutuxi waraxeria, pa sanawa paiya xoxi xepina. Kire apu
noue uteineri nikoniko xiwai waraxeria, pa apu nou purixepina.
18 Satanipo apu teue uteineri aimore tutu xineri nikoniko xiwai sayeria, pa xuru
Satanie yakuwotaia amakineri puropinerirau? Tini kunaunuku ye Pelsepulupo
sokisokirei xoxi yaniyani xesauroune xirounuku.
19 Pana suwau ye Pelsepulue tianiyati xoxi yaniyani xesauroune xatia, yue emetiki-
mana tianikirouwati, ninie xoxi yaniyani xesaunerina? Takipo emetikimanaini kapia
ataritikineria tinipo kuna xoxi patikepineri.
20 Xoiteu nukoini ye sokisoki siati xoxi yaniyani xesanikitia, tini sipaukiriai, Xoiteue
xuiapu yakunikirouna yause tini xeika purina.
21 "Kire apu sokisokie saripiripiri sie tina nupo ata ati yakuwatia, nupo xokupa xuru
ati puropina.
22 Pana kire apu xiri sokisokini kutue mana pa apu nueni ouna paiya, nupo xokupa
kupira xeika saripiripiri xeikae sokisoki wati purotai tepina. Pa xokupa xuru tina
paiya kireu apimi xosa uteiyerinikepina.
23 "Apu yeu marou xuweu paiya, nu ye xeika xiwairouna. Apue ye tianina xokupa
sapi kununuwopu xuweuwotaia, nu sirisoroweirouna," niketai.

Xoxi yaniyanie xiyeri kotai (Mt 12.43-45)

24 Yesusue pani kunauna, "Xoxi yaniyanie kire apu wetina paiya, kire xiri xekeuna
arikepure xiri yau xourouna. Kire iri xekeuna arikepure. Kire iri asinaku xekopu
xuweunapa, ipaki kunawopina, 'Ye ekime puriai atoro xiyeri xowopine,' xepina.
25 Xounapa inaina kasauneri nekeiwoteneai ata xekopina.
26 Kakeri xounapa, kireu xoxi yaniyani 7-teu nuko emeseruneri xoxi kapia tirouneri
sonikepina. Kakatia pa ata minika maneria puropineri. Ximuximua pa apu xoxi
purotai, pana muaia xiri xoxini kutu puropina," xetai.

Amu apu teuerau xiri nimaririwopineri?

27 Yesusue kokaipa xuiapu teu puroteneai yause xosa kuna uteiwotai. Kakati
kire xui nini xopu purotaie ipaki yaxina, “Pa xuie iyainerina apuri tinetaia, nu
nimaririwopina,” xetai.
28 Kakati Yesusue kunauna, “Pa xuwena ipaki kunaunuku, apue Xoiteupo kuna
iyesineri taineria, nini nimariri wopineri xepu,” niketai.

Kireu apimie Yesusu kotouneri xonuxonu kapia kake woteneai
(Mt 12.38-42 xeika Mak 8.12)

29 Xokupa xuiapuni kutue Yesusu xosa pani kouyewori, Yesusue ipaki kanikina,
“Mua yausepu xuiapua nini xuiapu xoxi. Ye Xoiteupo saina tinaxi xonuxonu kapia
atarinikepineure yaxineri. Pana nini amu xonuxonu kapia xekopuworixe. Xuwe. Nini
kunatureture Yonapu kire xonuxonu kapia kireni xekopineri.
30 Ekime Xoiteupo xonuxonu kapia Yonae kakina Niniwe apimi atarinikeyai.
Panumu sieni Apupo Nonoe Xoiteupo xonuxonu kapia tina Xoiteu nuko siei puratia,
mua yausepu xuiapue xekopineri.
31 Xoiteue xuiapu kuna xosa iyainikerepina yause xosa paiya, Sepapu kokemu
xuie kuna xosa tumunapa mua yausepu xuiapu nikau kapia xoxire kunawopina.
Pa amure, pa kokemu xuie ou maroni kutu purotaina pana, Solomonie nupo sipa
asinaku uteiwati iyesepure kotai. Pana kire apu tini xopuro purina, nue Solomoni
xiri emeseruna.
32 Xoiteue xuiapu kuna xosa iyainikeratia, Niniwepu apimie kuna xosa tumuneria
mua yausepu xuiapu nikau kapia xoxire kunawopineri. Pa amure, Niniwe xuiapue
Yonae uteiwoyai kuna iyesineri, xoniki pirixeniai. Pana kire apu mua purotaia, nu
Yona emeseruna,” niketai.

Mupusikiropu naku
(Mt 5.15 xeika Mt 6.22-23)

33 Yesusue pani ipaki kunauna, “Apimie naku oineri ata iruworo upu minika
iyarirounerire, e kire kokoto iruworo iyarirouworixe. Xuwe. Nini saka xouro iyareri,
apimie maneria pa memeremu xekopineri.
34 Ekinikemu paiya mupunipo naku sie. Neu ekinikemu asinaku xatia, memeremue
neu mupuni xokupa xokope xepina. Pana ekinikemu xoxi xatia, neu mupunikomu
paiya ukumu xepina.
35 Pa xati ne ati yakuwo. Neu memeremu naki xoniro purotai xukuna ukumu xete.
36 Neu xokupa mupunikomu memeremu tuku xati kireira masa ukumuwopu xuweu
paiya, neu mupunikomu xiri una, nakupo memeremue tiniewopina,” niketai.

Parisi apimi xeika tu xotapa sipa apimi xeikae xoxixoxi kapia kakirouneri
(Mt 23.1-36 xeika Mak 12.38-40 xeika Luk 20.45-47)

37 Yesusue kuna uteiyatia, kire Parisi apue Yesusu kawotai nu xeika xoye nepinaure.
Kakati Yesusue atareira mana sakamaro misina apaipurotai.
38 Yesusue ene xupo kurowopu xuweuni xoye nati, pa Parisipo apue xokupa
nanunau tetai.
39 Kakati Kokaipae ipaki kauna, “Tini Parisia, marua xeika sai masa xeika atinuku
nikekemu kurourounuku. Pana kamareira paiya, tini pe xepi kapia xeika xoxixoxi
kapia xeikae xokope xinuku.
40 Tini nananana xura! Apue sapi nikereira kesina kamareira kesixepu xuwere?
41 Sapi minikareira purotaia, tini apu sapi xuweu tianikinari tinika. Tini pa kakinari
paiya, tinipo xokupa sapi xosei puropina.
42 “Pana tini Parisi, sosopa epixa. Xokupa sainoropu sani arara paiya uteinuku 10-
teu worinuku kire teupu paiya Xoiteu turounuku. Pana tini kutu xepu kapia wetinuku,

Xoiteu xouwewopi kapia weteteurounuku. Xeuxana tini Xoiteu taiwopi kapia sokisoki tinari, kireu tuxotapa taiwa. Kakinari, tini sosopa epixa. Sewai tini xoxi puropi purakuai.
43 “Tini Parisi, sosopa epixa. Tini Yuta nikau kununu ata yau akeri tumauro iri tinuku misepure xirounuku, kakinukuni kununu wese yau xuiapue kuso tikepinerire xirounukuna sosopa epixa. Tini sewai xoxi puropi purakuai.
44 “Tini sosopa epixa. Tinapa kopaupu teu ou minika ximiaki purori, apue sipa xuweuni pa upu xouyau texineri, Xoiteu ekero xunu tuku xirouneri sie kakinukuna, tini sewai xoxi puropi purakuai,” niketai.
45 Kire tuxotapa sipa apue pa kuna iyeserina Yesusu ipaki kauna, “Xesepei, ne Parisi apimi muanumu kuna kanikitiaia, sini rania xoxisikine,” wotai.
46 Kakati Yesusue kunauna, “Tini tu xotapa sipa apimi, taki rania sosopa epixakuai. Tini kokai xuru xu tinuku apu tinikari nikoni irereineri xemeiyeuneri. Pana takiepa pa xu tianiki xemeropure kire xuputiki waxi iyarirouwarixe. Paxati, tini xurise xoxi puropi purakuai.
47 “Tini sosopa epixa. Tinipo asitikimanae kunatureture ounikieri xumori, tinie kunatureture nikau upu atiatinuku nekeirounuku. Paxati, tini xurise xoxi puropi purakuai.
48 Asitikimanae kakirouneri kapiani tinie apu ekinikiro asinaku kapia xi kakirounaku. Pa amure, asitikimanae kunatureture ounikieri xumoniaina, tinie ninipo upu atiatinuku nekeirounuku.
49 “Xoiteupo asinaku nanunanuni kutue ipaki kunawoyai, ‘Ye kunatureture xeika tianiyepi xeika pa apu xosaniki xesaniki xoworia, ninie kire teu xoxixoxinikineria ounikiepineri,’ xeyai.
50 Pa xati ximuximu Xoiteue mua ou iyarati kouna kouna pani mua yause xosa, apue kunatureture ounikieri xumoteneai nikau xu paiya, mua yausepu xuiapu xosa puratia, ninie pa xoxi kapiapu xu tepineri.
51 Ninie kunatureture ounikieniai, ximuximu Apel ouweineri pani ounikipa kouneri Sekaraia ouweniai. Nu paiya xepi karawori xepi tutu xirouna saka xeika Xoiteupo ata xeika xopuro ouweniai. Suwauni kutu, ye katikine, pa xokupa xoxi kapiapu xuni kutua, mua puroteneai xuiapue tepineri.
52 “Tini tu xotapa sipa apimi, tini sosopa epixa. Tinie manuku sipa takuaipo isimapu imetaitai takie xesauwekiriai. Takieni pa wese manakuaia xiraxinukuna pana, kireu xuiapue sipa tepure pa wese manepure xeria, takie ime pararinikinukuna, tini sosopa epixakuai,” niketai.
53 Yesusue nuko purotai ata wetatia, tu xotapa sipa apimi xeika Parisi apimi xeikae xonikikemu xiri xoxixoxi xati kotokoto woteneai.
54 Xoreuwori kire kuna ateratia, kuna xosa iyarepure kaketeneai.

12

Parisi nikau xoreixorei kapiaure sosopa epixakuai (Mt 10.26-27)

1 Xokuxokupa xuiapuni kutue kou kunununeri wese xiri xokoperineri, nikoniko xororuwata xeteneai. Kakeri Yesusue nukou tataiwopi xite kuna ipaki tinikina, “Tini Parisi nikau pususure sosopa epixakuai. Ninipo xoreixorei kapiaure kunaune.
2 Xokupa sapi xotoi purotaia yarani akipa xepina. Xokupa kuna ximiaropu paiya apue sipawopineri.
3 Pa xati xokupa kuna ukumu xosa kunaukiriaia, xuiapue asau iyesepineri. Xokupa kuna usiasinuku atareira kunaukiriaia, ata xouro tumuneria xuiapu uteiy-erinikepineri,” niketai.

Apu nu Xoiteure kireni ximikepina (Mt 10.28-31)

4 Yesusue pani ipaki kunauna, “Emeimana, ye mua kuna katikine. Tini apue
muputiki kireni ouweirounerire ximikaku, sewaia nini pani amu amakepuworixe.
5 Tini yuni kutu rau ximikuwakuwaire ye ati katikepurexine. Tini Xoiteure kireni
ximika. Xoiteue apu ouwati xumuratia, nu sipesi tatau tepi sokisoki xepiro pa apu
otuwopina sokisoki tuku. Ye suwauni kutu katikine, tini Xoiteureni kutu ximika.
6 “Tini sipa, apue 5-teu ni misiarara xe waxi axiri misiara kirenie isayaxirouneri. Pa
ni teure Xoiteue kire araxi xakusirouwatixe.
7 Pa xeika, Xoiteue tinipo xokupa taputiki uri ninaieina, tini ati sipaitikietai. Pa xati
tini kaki xanari ximikaku. Tinie xokupa ni misiarara emeserinikinuku,” niketai.

Sini Yesusu taikiriaire kunawopu mayaxepuxe (Mt 10.32-33 xeika Mt 12.32 xeika Mt 10.19-20)

8 Yesusue pani ipaki kunauna, “Ye tini katikine, apue xuiapu kanikina ye Yesusu
xeika purine xatia, Apupo Nonoe rania Xoiteupo xenikorokoro ipaki kanikinapa mua
apua nu ikouni xepina.
9 Pana apue xuiapu kanikina ye Yesusupo apu teu xeika puri xana xuwe xinapa, ‘Ye
rania Xoiteupo xenikorokoro kanikineia nu yeu xuwe xepine.’
10 “Apue Apupo Nono niniauna paiya Xoiteue pa xunu weteruwopina. Pana apue
Xoiteupo Supo Youya niniaunapa, Xoiteue pa xunu weteruwopuwatixe.
11 “Tini sotikineri Yuta nikau kununu ata yau, tumu ekinikiro xeika weniniki tuku
apimi ekinikiro xeika xoworia, tini kaki xanari ximikeri nanunari, ‘Sini amu paxi kuna
xapa kanikepinukuna xaku.’ Xuwe.
12 Pa yauseni kutu Xoiteupo Supo Youyae nini kanikakuai kuna ataritikepina,”
niketai.

Xe tuku apue topi kapia kaketaipo xonu kuna

13 Kire apue ere xuiapu xopurei Yesusu ipaki kauna, “Xesepei, yeu xauwa xumotaina,
nei yeu awai kawau emisie wetetai xuru, uteina kireira ye siepina,” wotai.
14 Kakatia Yesusue kotouna, “Pa ama? Yue ye tini uteitiepineure tumuyeretai xati
tinipo xuru uteiyeritiepinena?” niketai.
15 Kakerina xuiapu ipaki kanikina, “Tini ati sosopa epixakuai. Tini xuruxana xuru
tepure xotikiewaku. Ne xuruxana xuru tuku sorena, neu ekinioma paiya pa xururopu
tewai xana xuwe,” niketai.
16 Yesusue kire xonu kuna ipaki utei kanikina, “Kire apu karainakupo saina xosa
xoye xokupa eri purina.
17 Pa apue ipaki nanuna, ‘Ye amu amakepinena? Yeu xokupa xoye kununuwopine
ata itou xuwe.’
18 Kakeri kunauna, ‘Ye ipakepinerau. Yeu xoye ata kurukereunei, kokakokai ata
xuxuwopine. Kakerineia yeu xokupa wit xeika xokupa asinaku xuru xeika pa ata yau
soxepine.
19 Kakerineia ikoure ipaki kunauneia, Xawaxura, ye karainakuni kutu xine. Ye
xokupa xitosani puropine xuru xokupa asinaku asinaku tuku. Paina ye arikinei
puropine. Ye xokupa yause kokai xoye xoyexoyeu ninei xisa ninei nimariri puropine,’
xetai.
20 Kakati Xoiteue ipaki kauna, ‘Ne xiri topini kutu. Ximine ukumanini neu xenini
tieitia xumowai. Mua xokupa xuru nei kununuwau purotaia, yue tepinana?’ ” wotai.
21 Kakeri Yesusue kunauna, “Apimie xokupa sapie ekinikie nepi kapia xonikiro
koxati xokupa sapi nikoni tepenikurouneria, ninie pa sapi Xoiteu nuko tuneri nupo
xuiapu tinikirouwori xana xuwe,” niketai.

Eiyo xi xokupa nanunanu tepi kapia (Mt 6.25-34)

22 Yesusue nupo tataiwopi kanikina, “Ye katikine, takipo puropire xokupa nanunanu
ti, kunaunari, ‘Sini amu nepuna?’ xaku. Takipo muputikire xokupa nanunanu ti
kunaunari, ‘Sini amu mari takepuna?’ xaku.
23 Ekisikioma puropia xoyepu kireni xuwe. Mupusikia nu nekei emeseruna.
24 Tini ni xalokure nanuwa. Nini uyaxineri xoye kununurouworixe. Nini xuru
soxepineri xitamu atare ata paiya xuwe. Nini Xoiteue xoye tinikirouna. Tini xuiapue
nini xiri emeserinikinuku.
25 Kire apu tini xopuropue asinaku puropina imeure xokupa nanunanu tinapa, pa
xokupa nanunanu tepi paiye ekeoma puropi pani xayakaxayaka xuwau yausererue-
wopinare? Xuweni kutu.
26 Tini panumu sapi misiara kakepu itou xuwe xinaria, tini ama kireu sapire xokupa
nanunanu tinukuna?
27 “Tini ati kakai xekenika, nini amaki perewoteneaina. Nini irereirouworixe.
Nini mari kenaurouworixe. Pana ye katikine, ekime kokemu Solomonie nupo nekei
asinaku asinaku erirouna, pana mua kakaipo asinaku nekei paiye Solomonipo nekei
xiri emeseruna.
28 Ximine mua urei purixanaunana iyatini kutu apue kakatineria xepiro purere-
wopineri. Panumu aipu urei paiya, Xoiteue nekeiyerinikirouna. Pa xati tini xuiapu
xotikisu misiara tukua, ati sipawakuai, tini rania Xoiteue nekei tikepina.
29 Pa xati tini kaki xanari amu xoye ninuku ene nepinukunaxi xokupa nanunanu
tinari eiyo xaku.
30 Ouropu xokupa xuiapue panumu sapi tepure xirekineri eiyo xirouneri. Pana
Xoiteu tinipo emitikia tini pa xokupa sapi takuai, nu sipauwetai.
31 Paxati tini sokisoki xotikisunari Xoiteu wetari tinipo kokemu puropinaure
sokisoki nanunanuwa. Kakaria pa sapi teu rania tikepina,” niketai.

Asinaku xuru kununuwopi kapia (Mt 6.19-21)

32 Yesusue pani ipaki kanikina, “Tini sipsipu misiara teu, tini kaki xanari ximikaku.
Xoiteu tinipo emitikie itou kunawoyai, nu tinipo kokemu purina paiya, Xoiteue
yakunikirouna xuiapu xopuro purakuai xeyai.
33 Tini apu weinikitari ninie tinipo xokupa sapi isayaworia, apu xousua tuku
puroteneai pa xe tinika. Tini xe xopuxopu xoxixepuxuweurouna tinaria, mena
xouro asinaku asinaku xuru kununuwopi saina ta. Mena xouro paiya xuru ximi-
akirouwatixe, petuae tirouworixe, xapusikaikaie xoxixoxirouwatixe.
34 Pa wese tinipo asinaku xuru purotai xosauni, tinipo xotikie xotikieukiriai rania
puropina,” niketai.

Asinaku saina apue irei purirouneri (Mt 24.42-44)

35 Yesusue pani ipaki kunauna, “Tini mari kuwori kikai takitauwori, naku oi tinari
irei pura.
36 Apu teue ninipo kokai apue xui kopeu saineri xoye neteneai wese weti xiyeri
kopure xati yakurouneri sie pura. Nu mana isima korukoru xatia, sapauni isima
taiyepineri.
37 Kokai apue kou nupo saina apu xekenikati xinepu xuweuworia, pa saina apu
teu nini nimaririwopineri. Ye suwau katikine, kokai nukoe mari kuwori kikai
takerina paiya kanikati sakamaro kiseniki sese misepineri. Kakeria nukoini mana
xoye tinikepina.

38 Kokai apue xinepi nikini kuture kakarau akeri yexepina xosa kou saina apu
xekenikati xinepi xuweworia, pa saina apu teu nini nimaririwopineri.
39 “Tini mua kapia nanuwa. Ata xatakue petua mopina yause nu sipauna paiya pa
petua wetati nupo ata kereuwei manepuwatixe.
40 Tini rania ireiwa. Kire yause Apupo Nono nu kopu wati xana xuwe xikiriai yause
xosa kopina,” niketai.

Asinaku saina apuno xoxi saina apuno niau xonu kuna (Mt 24.45-51)

41 Pitae Yesusu ipaki kotouna, “Kokaipa, sini kireni mua xonu kuna sikinere e xokupa
apu xeikani?” wotai.
42 Kakati Kokaipae ipaki kunauna, “Amu apu yayaku asinaku nanunanu tukue,
nupo saina ati tirounana? Nukou saina apu teu yakunikepinaure kokai apu nukoe
panumu apu yayaku tumunikerirouna, pa xeika kokai apue iyaretai yause xosa xoye
tinikepinerire.
43 Panumu saina apue nukou saina tipurati, nukou kokai apue xiyeri kou xekopina
yause xosa nu xiri nimaririwopina.
44 Ye suwauni kutu katikine, kokai apue nukou xokupa sapi yakuwopinaure mua
saina apu tumuworepina.
45 Pana pa saina apue xourei nanuna, ‘Yeu kokai apu sapauni kopuwatixerina,’ kireu
saina xuiapu ounikina, xoye nina xisa nina xoxi kapia tipuropinapa,
46 kire yause nu kokai apu sipa xuweuna ireiwopu xuweu puratia nu kopina.
Kakatia kokai apue pa saina apu xiri xoxixoxiworinapa, seki erirouneri apimi xeika
iyaratia puropina.
47 “Saina apua kokaipa apupo nanunanu sipauwetai sorena, nupo nanunanu taina
xuru ireyepu xuweuwotaia, kokai apue sokisoki ouwopina.
48 Pana saina apu nu kokaipapu nanunanu sipa xuweuni seki erina paiya xekepu
ouwopu watixe. Apue xokupa xuru teteneaia, xokupa xuru xiyeri xapa tinikepineri.
Xuiapue kire apu xuporo xokupa xuru iyarineri kaworia, nue xokupa xuruni kutu
xiyeri xapa tinikepina,” niketai.

Yesusue xuiapu uteinikina xetaxetau nikepure kotai (Mt 10.34-36)

49 Yesusue pani ipaki kunauna, “Ye ouro xepi otuti sapauni uwopinaureni kutu
koutiai.
50 Ye kire xonuxonu ene isepi tepine. Ye tepu xuweune xoikemu xuereni kutuxinana,
maneia ye tepineni kutu.
51 Tini nanunari ye mua ouro xokupa xoma xuweiyepure koutiai xaku. Xuwe. Ye
katikine, ye xuiapu uteiniki xetaxetau nikepure koutiai.
52 Mua sieni sewai rania, autapa xuiapu teu kireni atoro purineria, uteineri aimore
tutu xepineri. Xeimorei aimore xiwai nikeria, aimorei xeimore xiwai nikepineri.
53 Uteineria omoe nirau xiwaiwatia, niraue omo xiwaiwopina. Anae moke xiwaiwa-
tia, mokei ana xiwaiwopina. Kire apupo anae pa apupo xui xiwaiwatia, xuie xamupo
ana xiwai wopina,” niketai.

Kapia xotapa akipa xetaia apu nini sipa xuwe (Mt 16.2-3)

54 Yesusue xokupa xuiapu ipaki kanikina, “Tini asau munarouna sanawa xosa
iyouwe tawatia, sapauni kunaunuku, ‘Ene mopurexina,’ xirounuku. Kakaria suwauni
kutu, ene marouna.
55 Pani tini sanawa nikisikiro, saut xeteneaipo sokisoki xupeu koati, xekeri ku-
naunuku, ‘Xiri mopina,’ xirounuku. Kakaria suwauni kutu, xiri marouna.

56 Tini apu xoreixoreitua, tini mena xouropu sapi xeika ouropu sapi xeika xoiya
mua putawori ati uteirounuku. Pana ama mua yause akipa xetaipo kapia sipawopu
xuweunukuna?" niketai.

Apu kuna xosa iyainerepure xetai xeika kuna kutuwo (Mt 5.25-26)

57 Yesusue pani ipaki kunauna, "Tini amakati takieni asinaku kapiaure ati nanunuku
uteiwopuxuweurounukuna?
58 Apu kuna xosa iyainerepure xetai xeika kuna xosa xounauwa, imero purinaxarini
kuna kuturaxakuai. Amure, kuna xekeritiepina apu xosa soni xouxana, nue xokai
xupunikiro iyainerati xokaie kakauya atoro iyainerexete.
59 Ye suwauni kutu kanine, ne kakauya atoro purinauni, xokupa xe arara xiri isayaxe
xeteneai tinikewai," niketai.

13

Apu xou pirixepu xuweuwa xuwexepina

1 Yesusue kuna tinikiatia, Kalilipo apu teure kireu apue Yesusu peraruwoteneai. Pa
apu teue noto ouneri Xoiteu xouiwori Pailatie xomatua kanikati ounikieri ninipo yawi
notopu yawi xouro kusawotai.
2 Kakeri Yesusue ipaki kanikina, "Tini nanunuku pa Kalilipo apimie xunu xana xunu
erineri kireu Kalilipoe erirouneri xunu emeseriniketeneai paire, mua kapia xoxini
kutu nini xosa yaraxetaire, wo?
3 Xuweni kutu. Ye suwau katinikine, tini xotiki pirixepu xuweunaria, muanumu
kapiani tini xokupa xosa mopina.
4 Ekime Siloamu mena titi ata xuwau suruna, apu 18-teu ounikieyai, paiya
tini nanunuku ninipo xunu paiya, kireu apu Yerusalemu puroteneai nikau xunu
emeseriniketeneai, xinukure, wo?
5 Xuweni kutu. Ye suwau katikine, tini xotiki pirixepu xuweunaria, nini xumoteneai
siei xoxinaria xumakuai," niketai.

Meru erepu xuweu napu xonu kuna

6 Yesusue kire xonu kuna ipaki kanikina, "Kire apue kire na kupari nupo xisa xitoro
wareyaie, xurise pa na xosa meru tepure kotai sorena meru xekopu xuwe.
7 Pa xati saina yakuwotai apu ipaki kauna, 'Iyese. Ye mua na kupari erati tepine xine
xeimore xitosani korikoritia xuwexina. Pa xati ne mua na taiyewai. Ama ou kaumu
aini xuwexinana?'
8 Kakati saina apue nupo kuna xapa ti kauna, 'Kokai apu, wetikiri mua xitosani pani
puropina. Xotaporo ou porounei pulmakau sine soxinei misi tuwopine.
9 Emeu xitosani xosa meru erepinarau. Erepu xuweuwatia, taiyewai,' " wotai.

Yuta nikau arikepi yause xosa Yesusue kire xui atieretai

10 Yuta nikau arikepi yause xosa Yesusue kire Yuta nikau kununu atoro xuiapu kuna
tiniketai.
11 Kakati kire xui, nu xosa kire xoxi yaniyani purotaie purotai. Pa xoxi yaniyanie 18-
teu xitosani supa tu purotai. Kakati pa xuie xiri komu ouworati, komu ei kuturopina
itou xuweuwotai.
12 Yesusue xekerina, yauwati moatia, ipaki kauna, "Xui, yei neu supa xesauweitiai,"
wotai.
13 Kakerina, pa xui xosa xupo axiri iyarati, sapauni pa xuie kutuni tumurouna
Xoiteupo wenumu xouroretai.
14 Kakati kununu atapu tumue Yesusure kisamaira wotai, Yuta nikau arikepi yause
xosa xui atierati. Kakerina xuiapu ipaki kanikina, "Asau 6-teu xosa saina tepu purina.

Apue tinipo supa xesauweritikepinaurepa, saina yause xosa koakuai. Kakixanari apu kaunari, ‘Yuta nikau arikepi yause xosa atisike waku,’ ” niketai.
15 Kakatia Kokaipae nupo kuna xapa ti kauna, “Tini xoreixorei tua. Tinipo kuna xeika kapia xeika paiya xetaxetau. Yuta nikau arikepi yause xosa paiya tini xokupae pulmakau nikau atoro xou pulmakau xeika tonki xeika xuxureinikinuku, ene nepinerire xuruniki xourounuku.
16 Pana mua xui paiya, nu Apraxamupo kire moke. Satanie 18 xitosani komu mayeri purotai. E amakatina? Ye Yuta nikau arikepi yause xosa supae mua xui tatamari purotai xesauwepine itou xuwere, wo?”
17 Kakina kunawatia, nupo xiwayaumanae mayani kutu mayexeteneai. Kakati xokupa xuiapue Yesusue xokupa asinaku kapiani kutu kaketaire nimaririwoteneai.

Poise sarimu sie sani waxipo xonu kuna
(Mt 13.31-32 xeika Mak 4.30-32)

18 Yesusue pani ipaki kunauna, “Xoiteue xuiapu yakunikepina kapia paiya amu siena? Ye amuxi xonu kuna kunawopinena?
19 Pa sani mastet waxi paiya poise waxipo sarimu sie kire apue pa sani waxi tina nupo sainoro waretai. Kakati xoa putauna na sie kokaipa xati nie kouneri ne yau teu ereteneai,” niketai.

Pususupo xonu kuna
(Mt 13.33)

20 Yesusue pani ipaki kunauna, “Ye Xoiteue xuiapu yakunikepina kapiaure amuxi xonu kuna kunawopinena?
21 Paiya pususu sie. Kire xuie pususu tina kokaipa wit punupunu sumaro piriparawotai. Kakati pa wit punupunu xokupa ukau tikina pususuwotai,” niketai.

Tini isima xayakarei manakuai
(Mt 7.13-14 xeika Mt 7.21-23)

22 Yesusue Yerusalemupo imerei xowotai. Wese wese xeika ere wese yau xeika texina kuna xuiapu uworiniketai.
23 Kakati kire apue kotouna, “Kokaipa, Xoiteue kireni kireni apu kireni xiyeri tinikepinare wo?” wotai. Kakati Yesusue ipaki kanikina,
24 “Tini xayaka isimarei manepurepa, tini atinari sokisokini kutu xakuai. Ye katikine, xokupa apue manepure xepineri sorena, nini itou xuwexepineri.
25 Sewai ata xatakue sana paiya ata isima nakerepina. Kakatia tini kisau ma tumunari isima korukorunaria ipaki yaxakuai, ‘Kokai apu, sini isima taiyerisike,’ xakuai. Kakaria nue xiyeri kuna katikinapa, ‘Ye tini sipa xuwena, tini anaiseunatikepina?’
26 Kakatia tinie ipaki kaunaria, ‘Sinie ne xeika xoye ninuku ene nikiri, nakie sinipo imero tumune taitaisikiai,’ xakuai.
27 Kakaria nue ipaki katikinapa, ‘Tini anaiseuna, ye tini sipa xuwe. Tini xoxixoxi kapia kakirounuku apu teu, ye xosa moakuna xauweya,’ xepina.
28 Tini Apraxamu xuna Aisaki xuna Yekopu xuna, xokupa kunatureture xuna xekenikaria, Xoiteue xuiapu yakunikirouna yause xosa puropinerina, tini paiya xesatikeria kisau purakuai. Kakeria xoxi morepi murinaria maitiki kiritiwakuai.
29 Kakaria xuiapu muira pairapue sanawa sanawa weti kouneria, Xoiteue xuiapu yakunikirouna yausepu xoye xosa misepineri.
30 Iyesa. Kireteu apu nini mua xuriseni kutu purinerina ninie akeri putawopineri. Kireu apu nini mua akereteneaia, nini xuriseni kutu puropineri,” niketai.

Yesusue Yerusalemure xousuawotai
(Mt 23.37-39)

31 Pa yause xosauni kutu kireu Parisi apimie Yesusu xosa kou ipaki kauneri, “Erotie
ouniepure xinana, ne mua wese wetinau kirero xouwo,” woteneai.
32 Kakeri Yesusue ipaki kanikina, “Tini yeu kuna iyesi xounari pa mamumamu
xoxi ipaki kawa, ‘Iyese. Ximine xeika iyati xeikapa xoxi yaniyani xesaunei supa apu
atinikepine. Kakineia asau 3 xosa yeu saina xuweiyepine.’
33 Pana ximine xeika iyati xeika ayaira xeikai paiya ye xowopine. Amure. Kunature-
ture nu kire wese purati ouwepuworixe. Xuwe. Nini Yerusalemuni ouwepineri.
34 “Yerusalemu, Yerusalemu, nei kunatureture ounikieine, Xoiteue xesanikati
kouyeneteneai apu tinikine ounikiepure xe tapuniki kururoune. Ye xokupa yause
neu nonomi, kakarau anapu sauxokie ara xoronikirouna sie kunununikepure xiroune
sorena tinie xiraxinuku.
35 Iyesa. Ximine tinipo wese xoxi xina aini puropina. Ye suwauni kutu katinikine.
Tini ye xekeyepu xuweu purokie kunaunaria, mua apu nu ‘Kokaipapu wenumurei
kotai Xoiteue mupo xusi ouwopina xakuai!’ ” niketai.

14

Yesusue kire apu mupo orewoki atieretai

1 Kire Yuta nikau arikepi yause xosa Yesusue kire Parisi nikau tumupo atoro xoye
netai. Kakati xiri atineri tuworoteneai.
2 Kire apu, nupo mupokemu kokaipa ore orewotaie Yesusu nutiemu purotai.
3 Yesusue pa apu xekerina, tu xotapa sipa apimi xeika Parisi apimi xeika ipaki
kotonikina, “Sini Yuta nikau arikepi yause xosa Mosesipo tu xotapa taiwopurenuku
apu atinikikiri kutuwopineri itoure, e xuwe?” niketai.
4 Kakatia kunawopu xuweuweteneai. Kakeri Yesusue pa apu tina atierati xowotai.
5 Kakerina ipaki kanikina, “Tinipo kire nonore kire pulmakau rau ene nukuro Yuta
nikau arikepi yause xosa uraki xowatia, tini sapauni pa nonore pulmakau paiya
puruwari xouro mopinare, xuwe?” niketai.
6 Kakati ninie kuna xapa teruwopineri itou xuwexeteneai.

Yesusue kunauna apu asinaku kapia irue pura xina

7 Yesusue apu xoye xosa koteneai xekenikatia, tumauropu sai xosa misepure
xeteneai. Kakeri kire xonu kuna tiniketai. Ipaki kanikina,
8 “Kire apue yainati xui tepi xoye xosa xounauwa kaki xanau tumauropu sai xosa
miseu. Pa sai paiya neu wenini emeseriwotai apure iyareteneairau.
9 Kakauwa, sewai yainetai apue manapa ipaki kanepina, ‘Ne pa tumauropu sai mua
apu tuwo,’ nepina. Kakatia kokai maya mayarinauwa xuriseni kutu xou misewai.
10 Pa xati kire apue yainati xoye nepu xounauwa, xou xuriseni kutu mise. Pa
kakauweye, yainetai apue ma kaninapa, ‘Emei, ne manau tumauropu sai xosa mise,’
nepina. Nue pa kakatia, ne xeika xoye neteneai apu ekinikiro wenini tuku sayewai.
11 Apue nukou wenumuni xourorina paiya, Xoiteue touwepina. Pana apue nukou
wenumu ororina paiya, Xoiteue wenumu xourorepina,” niketai.

Apu xuru xapa sikepu xuweuwopineri xosikikemu tinikepu

12 Yesusue nuko xoyeure yauwati kotai apu ipaki kauna, “Ne kire xoye xoyeunauwa,
kaki xanau emenimana yainikinau, nakipo xariani kutu yainikinau, wese emenimana
xe tuku karainaku apimi yainikinauwou. Sewai yaineri ninipo ata utu xoye nauwa,
xoye xapa tinexeni.
13 Xuwe. Ne kokaipa xoye xoyeunauwa, apu xauna, mupuniki xoxi, sieniki xoxi,
ekiniki komosi, pa apu teu yainikewai.

14 Panumu apu teuwa, nini xiyeri ne xoyerinepuworixe. Kakinauwa ne nimariri-
wowai, pa amure, sewai asinaku apimini kutu xumoki upurei saroria, Xoiteue neu
xapa tinepina," wotai.

Kokaipa xoyepu xonu kuna (Mt 22.1-10)

15 Kire apu Yesusu xeika xoye netaie pa kuna iyeserina, Yesusu ipaki kauna, "Xui
apue Xoiteue xuiapu yakunikirouna yause xosa misineri tupumoru nepineria, nini
nimariri wopineri," xetai.
16 Kakatia Yesusue ipaki kauna, "Kire apue kokaipa xoye xoyewopure, xokupa apu
yainiketai. Pa xoye xosa kopinerire.
17 Xoyewopure iyaretai yause xosa, nupo saina apu xesawati ekime kanikeyai apu
xekenikepure xowotai. Xouna muanumu kuna kanikina, 'Tini kouwa, xokupa sapi
itou ireiyetai,' xetai.
18 Kakati pa xokupa apue kunauneri, 'Sini xowopukiri xana xuwe,' xeteneai.
Kakerineri kire apue kunauna, 'Ye kire ou masa isayaiyeitiaina, xouneia xekopine.
Kakepinena ye utopi xana xuweni kutu,' xetai.
19 Kakati kirei kunauna, 'Ye pulmakau 10-teu saina tepure isayaiyeitiaina, saina xosa
eruru nikepure xowopure. Kakepinena ye utopi xana xuwe,' xetai.
20 Kireipa kunauna, 'Ye mukatie xui titiai. Pa xati ye utopi xana xuwe,' xetai.
21 "Kakeri saina apue ninipo kuna nupo kokaipa apu xosa tina xiyeri xowotai.
Kokaipa apue pa kuna iyeseri kisamaira wati nupo saina apu ipaki kauna, 'Ne sapauni
xounau mua erewesepu xokupa kokaipa imeyau xeika xayaka imeyau xeika texinau,
apimi xauna, mupuniki xoxi xeki, ekiniki komosi, sianiki xoxi xeki, sonikinau yeu
atoro kouwo,' wotai.
22 "Kakati saina apue kakieina, kauna, 'Kokaipa apu, naki kunautiai sie kakitiaina
pana ata koxati xana xuwe,' wotai.
23 Kakati kokai apue saina apu kauna, 'Ne erewese weti kokaipa imeyau xounau
sainapu sepuri tainau xuiapu xekenikinauwa, sokisoki kuna kanikau yeu xoye xosa
kopineri. Yeu ata xokope xepinaure xine wotai.
24 Ye tini katikine, pa apu teu yei ekime yainikiaia, nini xakusu yeu kire misiara xoye
maisa tepuworixe,' " niketai.

Apu nu asinaku nanunau tukue Yesusu taiwopina (Mt 10.37-38)

25 Kokaipa xuiapu teue Yesusu nuko xeika xoupurineri, pirixina ipaki kanikina,
26 "Apue ye xosa mana paiya, nu aini yeu tataiyepi xepuwati xana xuwe. Paxati nupo
omo ana, xui, nono xeika momuko xeika, ukomana, xataumana, nini nike tinikinapa
pani nukoure rania nike tuna ye xoukemuni kutu siepina.
27 Apue nupo na nikitoto xemena taiyepu xuweuna paiya, nu yeu tataiyepi puropu
watixe.
28 "Kire tini xopuropue sapi yakuna xekeu puropure ata mena titi xuwopure xinapa,
ye amukau xei mua ata sarepine rau xinapa ati nanunanu tepina. Mua xei ata
xuweyepinere, xuwere xina sipawopure kakepina.
29 Nu ximuximu pa kakepu xuweuni, aini simeni iyarina ata xuweiyepu xuweuna
paiya, apue xekeuneria pirewopineri.
30 Kunauneria, 'Mua apu ata aini monimonikerina xuweiyepu xuweuna,' xepineri.
31 "Kire kokemue kire kokemu xeika xoma xepurepa, nu misina ati nanunanu
tepina. Nu xomatua 10 ariwaka tuku xati, kire kokemu nu 20 ariwaka xomatua tukue
kounarau. Pa xati nu kire kokemu xeika xomaxinapa ikoini ouwopinere, xuwere?
xepina.

32 Nu nanuwati itou xuwe xatia, nupo xiwai xetauro puratiporoni, apu xesanikati,
xoma weti xokumo tuwata xepineri kuna ti xowopineri.
33 “Panumu sie, kire tini xopuropue nupo xokupa sapire nike tuwopu xuweuna
paiya, nu yeu tataiyepi puropu watixe,” niketai.

Iwa xoxi i xetaire xonu kuna
(Mt 5.13 xeika Mak 9.50)

34 Yesusue pani ipaki kunauna, “Iwapa asinaku sapi. Pana nupo somu xuweiroatia,
sini amu amakikiri xiyeri somu i xepinana?
35 Panumu iwapa sainoropu xoye kaumu tuwopuwatixe. Pa xeika pulmakaupo sine
xeika panakunuku sainoro soxepuxe. Xuwe. Ai xesauweirounuku. Apu xaku tukuwa
mua kuna iyesepina,” niketai.

15

Sipsipu xautetaire xonu kuna
(Mt 18.12-14)

1 Xe titi apu teu xeika xunu erirouneri apu teu xeikae Yesusupo kuna iyesepure
nutiemu moteneai.
2 Kakeri Parisi apimi xeika tu xotapa sipa apimi xeikae ipaki makauneri, “Mua apue,
xunu erirouneri apu xeika lixina nini xeika xoye nirouna,” xeteneai.
3 Kakeri Yesusue mua xonu kuna tinikina,
4 “Kire tini xopuropue 100 sipsipu tuku, kire xautatia, 99 sipsipu weinikitati
kirero pure nipuropinerirau. Kakeria nuko xounapa kireni sipsipu xautetai xirekina
xekopina.
5 Tina paiya, xaurauro xemerina nimariripa xina wesa xiyeri kopina.
6 Nukou atoro putaunapa, emeumana yainikina wese emeumana yainikina watia,
kou kununuwopineri. Kakeria kanikepina, ‘Tini ye xeika nimariri wopu! Yeu kire
sipsipu xautetai xirekine xiyeri titiai!’ ” xepina.
7 Yesusue pani kanikina, “Ye kutuni katikine, mena xouro kire apu xunu erirounae
xou pirixatia, muanumu nutupipi misepini misirouneri. Suwau, 99 apimi nini
merukieteneaire nimariririrouneri, amukati, nini xoniki pirixepineri saina xuwe. Pana
kire apu, nu xunu erirounae xou pirixatia, kokaipa nimaririni kutu nimariririrouneri,”
niketai.

Xe xautetaipo xonu kuna

8 Yesusue pani ipaki kunauna, “Kire xui nu xe kireni poka tuku, paiya 10-teu memera
waxi. Kire xautetaina amakepinana? Naku oi tina atoro inaina kasaunapa ati xirekipa
utunaye, nupo xe xiyeri tepina.
9 Xe memera waxi tina paiya, nupo emeumana xeika wese emeumana xeika
yainikatia kou kununuwopineri. Koria kanikepina, ‘Tini ye xeika nimaririwopu! Yeu
kire xe memera waxi xautetaina, xirekine xiyeri titiai,’ ” xepina.
10 Kakeri kanikina, “Ye kutuni katikine, kire apu xunu erirounae xou pirixatia,
panumu nimaririni Xoiteupo xenikorokoroe nimariririrouneri,” niketai.

Xauwa nono aimore tukupo xonu kuna

11 Yesusue pani kunauna, “Kire apu nu sawai nono aimore tuku.
12 Xurisepue omo ipaki kauna, ‘Xauwa, ye awaino xokupa sapi uteiyerisikepure
xitiaire nanune. Kireira xuru masapa yeuna, ximineni sie,’ wotai. Kakati eminikie
nupo xokupa sapi uteiyerinietai.
13 Xekepu yause xowopu xuweuni, pa nono xurisepue nupo xokupa xuru kunununa
kire xetauro wese xuru xowotai. Pa wese utu purina, xoxixoxi poripori kapia kaki
purina, nupo xuru xokupa xuweiyetai.

14 Nupo xuru xokupa xuweiroatia, pa wese kokaipa mause motai. Kakati nu xuru
xuweu purotai.
15 Kakina kire apu pa wesepu xosa xona saina tetai. Pa apue xesawati nupo pu sepuri
yakuwopinaure xowotai.
16 Pue papai samu neri kamereuwati kireu tina nati xukawopinaure nepure xetai.
Nu kaki puratia, kire apuarae xoye turouwatixe.
17 “Xurise asinaku nanunau teri, kunauna, ‘Yeu xauwapu xokupa saina apu nini
xokupa xoye tuku. Ye muoro iria xuweu purine xumopure xine.
18 Xeuxana, ye sanei xauwa xiyeri xouyewopine.’ Utu kauneia, ‘Xauwa ye tini
Xoiteuno tiau ekitikiro xunu eritiai.
19 Ye asinaku apu xati yeu nono yewaixe. Ye weitau neu kire saina apu sie puri,’ ”
xepina.
20 Kakeri sana omo xosa xowotai.
“Utatia, omoe xetaureini koati xekotai. Xekeri xiri xou suawotai. Kakeri keikei mana,
nirau xonikina uritoko wotai.
21 Kakati nirauwe omo ipaki kauna, ‘Xauwa ye tini Xoiteuno tiau ekitikiro xunu
eritiai. Ye asinaku apu xati, ne yeu nono yewaixe,’ xetai.
22 Kaketa sorena, omoe nupo saina apu yainikati mori ipaki kanikina, ‘Tini ikou
akereki nekei asinakuni kutu sapauni timanari takereruworinari, kire saia tinari xupo
waxiro erereruwa. Kakerinari erieri siauro erereruwa.
23 Kakerinaria xona pulmakau peri xoroka timanari ouweyari, misinuku nimariri
xoye nepu.
24 Pa amure, yeu mua nono xumurotai sorena, xiyeri ekeoma purina. Nu xuwexetai
sorena, xiyeri sounuku,’ xetai. Kakeri misineri kokaipa xoye nineri nimaririwoteneai.
25 “Pa yausepa asawapu nono nu sainoro purotai. Purotaie xiyeri kouna, ina samuro
manatia, xuiapue akise ouneri liawori iyesetai.
26 Kakeri kire saina apu yauwori kotouna, ‘Amakinerina?’ wotai.
27 Kakati saina apue kauna, ‘Xameyanie asinakuni xiyeri koati eminie xekeri
nimaririeina, pulmakau peri xoroka ouwotai,’ wotai.
28 Asawapu nonoe pa kuna iyeserina, kisamaira wati atoro manepu xirexetai. Kakati
omoe kisau mana kisa tina nirawotai.
29 Kaketa sorena, nirauwe xiyeri kuna xapa kauna, ‘Pa amakatina? Xokupa xitosani
ye neu aipu saina apu siei irereine neu saina titiai. Ye neu kuna seki eriroui xana
xuwe. Xakusu kire yause kire meme ara siau yeu emeimanapu nimaririnuku misepu
xuwe. Xuweni kutu.
30 Neu pa nono paiye, neu xokupa xuru xui ayaka tua xosaniki xuweiyetai. Kakerina
mua xiyeri koati, nu xeika misepure pulmakau peri xoroka oune,’ wotai.
31 “Kakati omoe ipaki kauna, ‘Nono, xokupa yause ne ye xeika puritiaina, yeu xokupa
sapia neu.
32 Pana muaiya nimaririnuku, xosikikemu asinaku xepu, amure xameyani xumuro-
taina, xiyeri ekeoma eri purina. Xautetaina, pana mua xiyeri sounuku,’ ” wotai.

16

Saina yayakue sapi xapa tinikepire xonu kuna

1 Yesusue nupo tataiwopi ipaki kanikina, “Kire apu karainaku nu saina yayaku tuku.
Kireu apimie maneri nupo saina apu kuna xosau suneri, ‘Neu saina yayakue neu sapi
aini xuwexina,’ woteneai.
2 Kakeri karainakue nupo saina yayaku yauwati moatia kauna, ‘Neu kapiaure ye
kuna iyesitiaia ama? Ne xounau yeu xokupa saina neu xupuniro purotaire kire nakau
xayawo. Ne pani yeu saina yayaku purowaixe,’ wotai.

3 “Kakati pa saina yayakue nukoni kunauna, ‘Ye amu amakepinena? Tumue ye
xesaiyepinarau. Ye kire apupo saina apu xinei nupo ou porowopine sokisoki xuwe.
Ye kireu apue xe siepinerire kotonikepi mayaxine.
4 Pa xati ye amu amakepine ye sipa, kokai apue tumu saina titiai pa xesayatia, apue
ninipo atoro soi xowopineri,’ xetai.
5 Kakerina nupo kokaipa apu xosa xuru xapa teniai yainikati kireni kireni maiye-
woteneai. Kire apue akeri moati, saina yayakue kotouna, ‘Ne yeu kokaipa apu xosa
amukau xapa titiaina?’
6 Kakati nue kauna, ‘100 orip xona suma,’ xetai. Kakati saina yayakue kauna, ‘Nupo
xuru ne xosa xapa purotai, nakau xosa xayawoteneai muai, tinau misirou sapauni 50
xayare,’ wotai.
7 Xurise kire apue moati, saina yayakue kotouna, ‘Neu xapa amukauna?’ wotai.
Kakati kunauna ‘100 wit ari,’ wotai. Kakati saina yayakue kauna, ‘Nupo xuru ne xosa
xapa purotai, nakau xosa xayareteneai muai, tinau 80 xayare,’ wotai.
8 “Xurise, kokai apue nupo saina apue kapia xoxi kaketai sipari, pa saina yayakupo
wenumu xiri xouroretai, amure, apu nanunanu tukue kakiewotai. Apue mua ouropu
kapia tairouneria, nini xokupa xonuxonu kapia taineri ninipo saina tineri, apu
asinaku memeremu kapia taiwoteneai oronikineri.
9 “Ye tini katikine, mua ouropu xe xoxi paiye xuiapu marounikinari ememeinika.
Xurise, pa xe tipurikiriai yause xuwe xatia, ata yau sotiki xoworia sipesisipesi asinaku
purakuai.
10 “Kire apue misiarara sapi xouwenisuna ati yakurouna xatia, nu kokaipa xuru
rania ati yakuwopina. Apue sapi misiarara xosa asinaku kapia kakepu xuweuna paiya,
nu kokaipa xuru rania asinaku kapia kakepu watixe.
11 Tini mua ouropu xe xoxi ati yakuwopu xuweurounuku xatia, yue sapini kutu
yakuwakuaire tikepinana?
12 Tini kireu apu nikau xuru ati yakuwopu xuweunaria, yue takipo xuruni
tikepinana?
13 “Kire saina apue aimore tumu irue puropu watixe. Nu kire xouweunapa kireure
xoukemu xoxi xepina. Kireure xinapa kireure xepu watixe. Kirepu kuna iyesinapa
kire nike tuwopina. Tini Xoiteu irue purinari xeure xeika purakuaixe,” niketai.

Yesusue tu xotapaure kunaunani Xoiteue xuiapu yakunikirouna xosa yause xeikaure kunawotai

14 Parisi apimie xe xonikieurouneri, pa xati pa xokupa kuna Yesusue kunawotai
iyesineri pirewoteneai.
15 Kakeri ipaki kanikina, “Tini paiya apue nanuneria, tini asinaku kapia kireni
kakirounuku patikepineri xinuku. Pana tinipo kapia xotikiro ximiaki purotai paiya
Xoiteu nu sipa. Apue xoxi kapia asinaku kapiani kutu xeteneaia, Xoiteu ekeropa xiri
kapia xoxini kutu.
16 “Tu xotapapu kuna xeika kunatureture nikau xeikapa ekimeni puroyai, pani
kouna kouna Yonipo yause xosa xetai. Yonipo yause xosa Xoiteue xuiapu yaku-
nikirouna yause xosa asinaku kuna xokupa wese wese puputawotai. Kakati xokupa
apue pa Xoiteue xuiapu yakunikirouna xopuro manepure xiri sokisoki xineri.
17 “Mena xeika ou xeika paiya xuwexepina. Pana Xoiteupo tu xotapu kuna paiya
xakusu kire kuna masa ara xuwe xepuwatixe,” niketai.

Yesusue xuiapu tiwataxeteneai wetuwata xepire kunawotai (Mt 5.31-32 xeika Mt 19.9 xeika Mak 10.11-12)

18 Yesusue pani kunauna, “Amu apue rau nupo xui wetina kire xui tinapa, nu ayaka
kapia tina. Kire apue kire xui ekime xamue weteyai tina rania, ayaka kapia tina,”
niketai.

Apu karainakuno Lasarusino niau kuna asi

19 Yesusue pani ipaki kunauna, “Ekime kire karainakue purina nue mupuropu
asinaku asinaku nekei xeika nekei ewou teketekewoki xosei kokaipa xei isaya xeki
xeika erina asinaku asinaku xoye nirouna.
20-21 Nupo ata isima tomuro kire apu xaunae purirouna. Pa apupo wenumu Lasarus,
Lasarusue pa karainakupo sai iruworopu xoye maisa kiririwotai tina nepurexirouna.
Usi xaria purorowokie nikeyau koxati, mamue maneri minonikie meraruwoteneai.
22 “Xurise pa apu xaunae xumati, xenikorokoroe xeme xouneri Apraxamu xeika
iyareri purotai. Pa apu karainaku rania xumati, upuareteneai.
23 Nu xumoki nikau wese kokaipa tatau tuku purina. Xouro eisauna xekoatia
Apraxamue xetauroni kutu purati, Lasarusue nu xeika purotai.
24 Kakati karainakue ipaki yaxina, ‘Xauwa Apraxamu, ne yeure xonsua xinau
Lasarus kawau xupo waxiro ene kopu ti mana minoikemuro iyarati xayakaxayaka
urukepina. Ye mua xepiro puritia xiri xoi poru itina,’ xetai.
25 “Kakati Apraxamue kunauna, ‘Nono, ne nakipo kapia nanuwo. Ne ekinioma puriai
yause, nakie xokupa asinaku sapi tiai. Kakau Lasarusue xokupa sapi xoxi teyai. Nu
ximine mua wese xosa, xoukemu asinaku purina. Kakati ne tatau xoxi tine.
26 Kire kuna rania kanine. Sini xeika tini xeika xopua Xoiteue kire kokaipa xupiou
iyarati opokaineri tini xosa xonopineri sie itou xuwe. Pira puroteneai apue xupiou
opokaineri sini xosa mopuworixe.’
27 “Kakati karainakue kunauna, ‘Panumu xatia, xauwa, ye kotonine, ne Lasarus
xesawau yeu xauwapu atoro xowopina.
28 Yeu xaria 5-teu tenemai nono emisiki kireni xosaupo purineri, Lasarusue sokisoki
kuna kanikatiporo ninipo xoxixoxi kapia kutuwopineri. Nini rania mua wese
kouxaneri kokaipa tatau texeni.’
29 Kakati Apraxamue kunauna, ‘Mosesipo kuna xeika kunatureture nikau kuna
xeika purina. Nini pa xosa xakuniki iyarepineri.’
30 Kakati karainakue kunauna, ‘Xauwa Apraxamu, xuwe. Pa itou xuwe. Kire apu
xumotaie kopa upurei sarouna utuyenikati paiyeye, nini xoniki pirixepineri.’
31 “Kakati Apraxamue ipaki kauna, ‘Nini Mosesipo kuna xeika kunatureture nikau
kuna xeika iyesepu xuweurouneri xatia, kire apue kopa upurei xiyeri sarouna
utuyenikati rania nini xonikisuwopuworixe,’ ” niketai.

17

Kapia xoxie xosikisu xoxirouna
(Mt 18.6-7 xeika Mt 18.21-22 xeika Mak 9.42)

1 Yesusue nupo tataiwopi ipaki kanikina, “Xuiapue xunu xerepinerire xokupa sapie
eruru nikepure mopina, pana yuerau xunu xosa eruru niketai paiya, nini xiri xoxi
xepineri.
2 Nue kakati mua nonomi xopuropu kire nono xunu xosa titikiri xatia, xeuxana kire
xe wauro kokaini kutu parukanaro tarineri xasi nukuro otuwori xouna xumopina.
Paire tini ati sosopa epixakuai.
3 “Xatanie xunu eratia, kawau nupo kapia xoxi kutuwopina. Nupo xoukemu
pirixatia, nupo xunu weteruwowai.
4 Nue ne xosa xoxixoxi kapia kireni asauni kakipa utu 7-teu yause rina, 7-teu yause
xiyeri ma kanina, ‘Ye xoi suaxati xoi pirixine xatia,’ nupo xunu weteruwowai,” niketai.

Yesusue xosikisuwopi kapiaure kunawotai

5 Tianuwopie Kokaipa ipaki kauneri, “Ne sinipo xosikisuwopi kapia pani kokaipare,”
woteneai.
6 Kakeri Kokaipae ipaki kanikina, “Tinipo xotikisuwopi paiya, sani mastet waxi sie
xiri misiara rania tini mua kokaipa na kaunari, ‘Ne porureini siraronau xasi xosa xou
tumu puro xaria,’ pa nae tinipo kuna taiwopina,” niketai.

Yesusue saina apupo kapiaure kunawotai

7 Yesusue pani ipaki kunauna, “Kire apu tini xopuropue saina apu kawati xou ou
porowopinare e xou sipsipu yakunikepina, pa saina apue atoro xiyeri koatia, nupo
kokai apue kauna, ‘Ne sapauni ma misinau xoye ne wopinare?’
8 Xuwe. Kokai apue ipaki kaunapa, ‘Ne yeu xoye xoyerinau, xoye worowai nekei
nekeiyerinau xoye wa timanau sie. Ye xoye nieine ene nieiti paiye, xurise ne xoye
ninau ene ne,’ xepina.
9 Saina apue nupo kuna supo taina kakatia, kokai apue saina apu eiyase wopinare?
Xuwe.
10 Pa xati tini rania, Xoiteue katiketai sie xokupa saina tieikiriai xatia, kunaunaria,
‘Sini asinaku saina apu xuwe. Sini saina tikiriai saina paiya, ai Xoiteue siketai saina
tikiriai,’ ” xakuai.

Yesusue 10-teu apimi lilies supa tuku atiniketai

11 Yesusue Yerusalemu ime tai xoupopouna, Samaria Tistrik xeika Kalili Tistrik xeika
ou tumarei xowotai.
12 Kire wese putawatia, 10-teu apimi lilies supa tukue maneri imero tutumawote-
neai. Xetaureini tumuneri,
13 ipaki uru yauneri, “Yesusu, Kokai Apu, ne sinire xoni suaxe,” woteneai.
14 Kakeri Yesusue xekenikeri, ipaki kanikina, “Tini xounari tinipo muputiki xuriatiti
atarinika,” niketai. Kakati xoworia, ninipo mupuniki asinakuwati lilies supa xuwexe-
tai.
15 Kire apu nini xopuropue nupo mupokemu asinaku xati xekerina, xiyeri xoupo-
pouna ere urue Xoiteupo wenumu xouroretai.
16 Yesusu xosa utu putarina xoutapa ukurou Yesusu nutiemu siau sakaro tutukina
Yesusu eiyase wotai. Pa apua nu Samariapu.
17 Yesusue pa apu xekeri, kunauna, “10-teu apimi ninipo lilies supa xuweiroati
meruketeneai. Pana kireu 9-teu apua anoro purinerina?
18 Xiyeri kouneri Xoiteu wenumu xourorepineri apu xuwere? Mua apu nu kire
sanawapu, nu kireni re?” xetai.
19 Kakerina Yesusue pa apu kauna, “Ne sarounau xouwo. Nakipo xonisue ne xiyeri
asinaku xitiai,” wotai.

Apupo Nono yara akipaxepina
(Mt 24.23-28 xeika Mt 24.37-41)

20 Parisi apimie Yesusu ipaki kotouneri, “Anakise Xoiteupo Xoiteue xuiapu yaku-
nikirouna yause xosa kopinana?” woteneai. Kakeri Yesusue kuna kanikina, “Xoiteupo
Xoiteue xuiapu yakunikirouna yause xosa kopinapa xuiapue xekeuneri sipawopineri
imerei kopuwatixe.
21 Nini xekeri kunauneri, ‘Xekoa, nu mua purina,’ xepinerire ‘Nu pia purina
xepuworixe?’ Iyesa. Xoiteupo Xoiteue xuiapu yakunikirouna yause paiya taki xopu
purina,” niketai.
22 Yesusue nupo tataiwopi kanikina, “Sewai xurise yause xosa, tinie Apupo Nonopu
kire yause xekopureni kutu xakuai. Pana tini xekoakuaixe.
23 Ipaki katikineria, ‘Xekoa nu pia purina,’ pare ‘Xekoa mua purina,’ xepineri. Tini
kaki xanari xou nini tainikaku.

24 Tini sipa, xore lei xatia mena xourei, pa memeremue muira u tina kireira
xourouna. Apupo Nonoe koupurina panumu kakatia, xokupa xuiapue xekopineri.
25 Nu xokupa tatau xemeyati paiyeye, mua yausepu apue nikiniki tuwopineri.
26 “Noapu yause xosa panumu kapia kakeniai, panumu kapiani Apupo Nono kopure
xatia kakepineri.
27 Noapu yause xosa xoye nineri ene nineri, xuiapu tiwata xeneai, kakipa utuneri
Noae kokouna minika maneyai. Kakati kokaipa xuyaie mana xokupa xuiapu
xuweinikieyai.
28 Lotipo yause xosa rania xuiapue panumu kapiani kakeniai. Nini xoye nineri
ene nineri, xuru xesauneri isayauneri, saina erineri ata xuxuneri pa kapia kapia
tipuroniai.
29 Kakeri Lotie Sotomu wetina xowati, pa yauseni ene sie xepi xeika xepiropu xe
xeikae mena xourei kouna xuiapu xuweinikieyai.
30 Apupo Nono yara putawopina yause xosa panumu kapiani kakepina.
31 “Pa yause xosa kire apue ata tupauro purati, nupo xuru ata kamoro puratia, nu
kaki xana nupo xuru muna texete. Panumu sie, apue sainaro purokie, atoro xiyeri
xowoxete.
32 Tini Lotipo xui xosa kapia akipa xeyai nanuwa.
33 Kire apue nukou puropi suini soki tepure xina paiya, nupo ekeoma puropi
xuwexepina. Pana kire apue nukou puropi sui wetina paiya, nupo ekeoma puropi
ati puropina.
34 “Ye katikine, ukumani Apupo Nono koati aimore xuiapue kireni suwariro xini
puroria, Xoiteue kire tina kire wetatia puropina.
35-36 Aimore xuie tupumorupo wit punupunu tou puroria, Xoiteue kire xui tina kire
wetatia puropina,” niketai.
37 Yesusupo tataiwopie pa kuna iyeserineri Yesusu ipaki kotouneri, “Kokaipa, anoro
pa kapia akipa xepinerina?” woteneai. Kakeri Yesusue ipaki kanikina, “Sapi xumoki
seke moupu xini puroteneairo, pa iriro kireni xunouwe kou kununurouneri,” niketai.

18

Xuie sokisoki xati kunauteie tianuwopinaure xonu kuna

1 Yesusue nupo tataiwopi ouye xuweu xokupa yause kunikuniwopinerire kire xonu
kuna tiniketai.
2 Ipaki kunauna, “Kire erewese xosa, kire kuna uteitua purotai. Pa kuna uteitua nu
Xoiteu ximikuna apure rania xekepu nanunikirouwatixe.
3 Kire xui oyemasie pa erewese purotai. Xokupa yause pa kuna uteitua xosa kou
kauna, ‘Yeu xiwaie ye kuna xosa yaiyerepure xinana, nei kuna tianie,’ wotai.
4 Ximuximua pa kuna uteituae pa xui tianuwopi xirexetai. Xurise ipaki nanuna, ‘Ye
Xoiteure ximiki xana xuwe, apure xekepu nanunanuti xana xuwe.
5 Pana pa xui oyemasie, xokupa yause xu sirouna. Xeuxana ye kuna xosa
tianuwopine. Xokupa yause korikori wati, nupo kuna iyesepi xirexekini,’ ” xetai.
6 Kokaipae pani ipaki kunauna, “Tini mua kuna uteitua xoxipo kuna iyesa.
7 Pa ama? Xoiteue xuiapu ikou niketaie xokupa yause asau ukumu nure murinerina,
Xoiteue sapauni kuna tianikepuwati xana xuwere? Nu sapauni tianikepu xuweu-
wopinare? Xuweni kutu.
8 Ye katikine, nu sapauni kuna xosa tianikepina. Pana Apupo Nono kouna paiya,
ouro puroteneai xuiapu xonikisunerire, xuwerau xina xekenikepina?” niketai.

Aimore apue Xoiteure kunikuniwopi xonu kuna

9 Kireu apue nanuneri siko kireni apu kutu asinakuna kireua siko sie xuwe xineri.
Yesusue panumu apure xonu kuna tinikina,

10 “Aimore apue kunikuniwopure, Xoiteupo ata tumau xowoteneai. Kire Parisipona
kire kapmanipo xe titie.
11 Parisi apua xetauni tumurouna nukoure paru meikarei ipaki kunikunina, ‘Xoiteu,
ye kireu apu sie xuwe, pa xati ye ne eiyasenine. Ninie pexineri xoxixoxi kapia kakineri
xui apu tuku xosa esiesirouneri. Ye paiya xuwe. Ye paiya pa apu xe titi sie xuwe.
12 Xokupa muris ye aimore asau xoye xurikepure iyariroune. Xokupa sapi tinepa,
uteine 10 teuworine kireni teupu ne tiniroune,’ xetai.
13 Xe titi apua xetauro tumu purina, mena xouro eisawopi xirexetai. Xuwe. Ai
totomu ou puri kunauna, ‘Xoiteu, ye xunu tua. Nei ye xonisuaye,’ ” xetai.
14 Yesusue kunauna, “Ye tini katikine, pa xe titi apue nukou atoro xiyeri xouna, nu
kirenie Xoiteu ekero asinaku apu xetai. Pana kire apu paiya nu xuwe. Pa amure,
xokupa apue nikou weninikini xouroreria, Xoiteue weniniki ororepina. Xokupa apue
weniniki ororeria, Xoiteue weniniki xourorepina,” niketai.

Yesusue kunauna nonomi momukomi weinikitari maiyeya xetai (Mt 19.13-15 xeika Mak 10.13-16)

15 Yesusue xupo xosaniki iyarepinaure, xuiapue nonomi momukomi misiarara
sonikineri Yesusu xosa koteneai. Kakeri Yesusupo tataiwopie xekenikeri, xuiapu
auniketeneai.
16 Yesusue nonomi momukomi arara yainikati nutiemu mori, nupo tataiwopi
kanikina, “Tini nonomi momukomi arara weinikitari iko xosa kouwa. Tini kaki xanari
taiyerinikaku. Xoiteue yakunikepina xuiapu tutu xosa paiya nini muanumu nonomi
momukomi arara sie apu nikau.
17 Ye suwauni kutu katikine, nonomie tirouneri sie, kire apue Xoiteue yakuwotai
xuiapu tutu tepu xuweu paiya nu pa xosa manepuwatixe,” niketai.

Xokupa sapi tuku tumue Yesusu xeika kunawotai (Mt 19.16-30 xeika Mak 10.17-31)

18 Kire tumue Yesusu ipaki kotouna, “Asinaku xesixesi, ye amakinei asinaku ekioma
sipesi sipesi tipuropinena?” xetai.
19 Kakati Yesusue ipaki kauna, “Ne amakati ye asinaku xinena? Xoiteu kireni nu
asinaku.
20 Ne Xoiteupo tu xotapapu kuna sipa, ‘Tini xuiapu tiwata xeki, kaki xanari ayaka
kapia kakaku. Tini kaki xanari xuiapu ounikiaku. Tini kaki xanari pexaku. Tini kaki
xanari xoreiyeri kireu xuiapu kuna xosa soinikaku. Tini emitikimana anitikimana
irue purinari, ninipo kuna tainari, ninipo weniniki xourorinari, tianiketewa,’ ” wotai.
21 Kakati pa tumue kunauna, “Ye nonoini pa xokupa tu tai koune apuxine,” wotai.
22 Yesusue pa kuna iyeseri, tumu ipaki kauna, “Ne kire sapire tokou xine. Neu xokupa
sapi xesaunau, xe xokupa tinau xauna xuiapu utei tinike. Ne pa kakinauwa, ne mena
xouro asinaku xuruni tuku xewai. Kakerinau ma taiye,” wotai.
23 Pa tumu nu xokupa xuru kutu xati, pa kuna iyeserina xoukemu xiri xoxixoxi xetai.
24 Pa tumue xoukemu xoxixoxi xati Yesusue xekeri ipaki kunauna, “Apu xokupa xuru
tukua nini Xoiteue yakunikepina xuiapu tutu xosa manepure irereiwopineri.
25 Kamelie nekei tatamaxepu kotou yeisiro manepure paiya, nu karainakue Xoiteue
yakunikepina xuiapu tutu xosa manepure irerei wopina sie xuwe,” xetai.
26 Apue pa kuna iyeseri ipaki kunauneri, “Panumu xatia, yue sipesisipesi ekeoma
asinaku puropi tepinana?” woteneai.
27 Kakeri Yesusue kunauna, “Apue kakepu xuweuwopina sapia, Xoiteue kakepina
itou,” niketai.
28 Kakati Pitae ipaki kunauna, “Iyese. Sinipo wese xeika xokupa sapi xeika wetinuku,
ne taininuku,” wotai.

29 Kakati Yesusue ipaki kanikina, “Ye suwauni kutu katikine, xokupa apue Xoiteue
xuiapu yakunikepina yauseure nanuneri ata wetineri, xui wetineri, xatanikimana
weinikiterineri, eminikimana aninikimana weinikiterineri, nono weinikiterineri kote-
neaia,
30 nini mua ouro puroriporoni, ekime teneai xuru Xoiteue emeserina xokupa xuruni
kutu tinikepina. Sewai xurise yause, moatia, nini sipesisipesi ekinikioma asinaku
puropineri,” niketai.

Yesusue xeimore yause xi kunauna xumuneia saropine xetai
(Mt 20.17-19 xeika Mak 10.32-34)

31 Yesusue 12-teu tataiwopi soniki xona ipaki kanikina, “Iyesa. Ximine Yerusalemu
xounuku. Xokupa kuna ekime kunatureturei xayauneri, Apupo Nono xosa kapia
yaraxepina xeniai, ximine suwauni kutu yaraxepina.
32 Kireu apimie xetau apu teu xupunikiro tinikepineri. Kakeria pireuneri xoxixoxi-
uneria si xosau orowopineri.
33 Kakineri kasieineria ouwepineri. Kakeria asau xoka 3 xosa saropina,” niketai.
34 Kakati Yesusupo tataiwopie pa kuna xotapa sipawopu xuwe. Kuna xotapa ximiaki
purati, nue kunawotai kuna sipawopu xuwe.

Yesusue kire apu eke sau atieretai
(Mt 20.29-34 xeika Mak 10.46-52)

35 Yesusue Yeriko erewese tomuro moatia, kire apu eke sauwe ime maro misi purina
xuiapu xeureara kotoniketai.
36 Xokupa xuiapue kori iyeseri, kotoninikina, “Nini amakinerina?” niketai.
37 Kakati kauneri, “Nasaretipo Yesusue emeserisikina,” woteneai.
38 Kakeri pa eke sauwe ipaki yaxina, “Yesusu, ne Tepitipo Yasiyasi, ne yeureni kutu
xonisuaxe,” wotai.
39 Apu akeri moteneaie ipaki aupuri kauneri, “Ne yourowo,” woteneai. Kakeria pani
ere urue ipaki yaxina, “Ne Tepitipo Yasiyasi, ne yearaureni kutu xonisuaxe,” wotai.
40 Kakati Yesusue ma tumurouna pa apu sou mouwa niketai. Pa apu eke sauwe
nutiemu maiyewati, Yesusue ipaki kotouna,
41 “Yei ne amakinepinena?” wotai. Kakati kauna, “Kokaipa, ye eki pereu xekopure,”
wotai.
42 Kakati Yesusue kauna, “Neu ekini pereuna itou xepina, nakipo xonisue itou xine,”
wotai.
43 Kakati sapauni eke pereuweina, Yesusu tai xouna Xoiteupo wenumu xouroretai.
Xokupa xuiapue pa kapia xekerineri, ninie rania Xoiteupo wenumu xouroreteneai.

19

Yesusue Sakiusipo ata xowotai

1 Yesusue Yeriko erewese mana erewese wetepure suesueni ime taiwotai.
2 Kire apue pa erewese purotai, nupo wenumu Sakiusi. Nu xe titinikau akereki tumu,
nu xe xokupa tuku.
3 Yesusu nu amukau apurau xi xekopure xetaina, xokupa xuiapue koitauwori,
Sakiusi nu apu tokouara xati Yesusu xekopu xuwe.
4 Kakeri nue akeri keikei xouna, Yesusu xekopinaure kire na kupari xouro manetai.
Nu sipa, Yesusu pa imerei mopina xati kaketai.
5 Yesusue pa imerei mana, pa na xouro eisau puri Sakiusi ipaki kauna, “Sakiusi, ne
sapauni oro mouwo. Ye ximine neu atoro puropine,” wotai.
6 Kakati Sakiusie sapauni oro mana, xoukemu nimaririei Yesusu nupo atoro sou
xowotai.

7 Xokupa apue xekeri, ipaki kenakenarei kunauneri, “Nu xunu erirouna apupo atoro
xou purina,” xeteneai.
8 Nini atoro xou purineria Sakiusie sarouna, Kokaipa ipaki kauna, “Kokaipa, ne iyese.
Ximine yeu xokupa xuru uteinei aimore teuworineia, kireira xuru paiya xousua tuku
xauna apimi tinikepine. Ye kire apu xoreuwori nupo kire sapi perei tiai xatia, ye xapa
sapi surup teu tuwopine,” wotai.
9 Kakati Yesusue ipaki kauna, “Ximine Xoiteue mua atoropu xuiapu xiyeri tinikietai.
Pa apu rania nu Apraxamupo yasiyasi.
10 Apupo Nonoe, apu xuwexeteneai xirekinikina xiyeri tinikepure kotai,” wotai.

Saina apu 10 teue xe teteneai xonu kuna (Mt 25.14-30)

11 Yesusue kunau purati, xuiapue nupo kuna iyeseri, kire xonu kuna rania kaniketai,
pa amure, nu Yerusalemu tomuro putawati nanuneri, Xoiteu xuiapu yakunikepina
yause ximineni yara akipa xepina xeteneai.
12 Yesusue ipaki kunauna, “Kire kokai apue kokemu tumuworepinerire kire xetauro
wese xowopure xetai. Sewai nukou wese xiyeri kounapa nukou xuiapu yakunikepina.
13 Nu xowopure xina, nupo 10 teu saina apu yainikati mori, xe kireni ariwaka kireni
ariwaka xina tiniketai. Kakeri ipaki kanikina, ‘Tini mua xe tinari paiye saina tipuraria,
ye xiyeri kopine,’ niketai.
14 “Kakati nupo wese emeumanae nu xiri xirauneri emumuketeneai. Kakineri nu
xouratia, kireu apu xesanikeri kokai apu xowotai wese kuna tixowoteneai. Ipaki
kunauneria, ‘Sini pa apu sinipo kokemu tumuwopi xiraxinuku,’ xi kanikepineri.
15 Kaketeneai sorena pa apu nu kokemu tumuworeri, xurise xiyeri kotai. Xiyeri
korina ipaki kunauna, ‘Ye ekime xe tinikiai saina apu yainika. Nini xe tineri saina
teteneai, amukau amukau xe xouro kireni kireni apue teteneai ye sipawopure,’ xetai.
16 “Kakati kire apue akeri mana ipaki kunauna, ‘Kokai apu neu kireni ariwakae saina
tine 10-teu ariwaka xe xouro titiai,’ xetai.
17 Kakati kokemue kauna, ‘Ne asinaku saina apu xati, asinaku sainani kutu titiai. Ne
pa sapi misiarani kutu ati yakutiai, pa xati nei 10 teu erewese yakuwowaire wenini
xouro tinine,’ xetai.
18 “Pani kire saina apue mana, kunauna, ‘Kokaipa apu, neu kireni ariwakae saina
tine autapa ariwaka xe titiai,’ xetai.
19 Kakati kokemue kauna, ‘Ne 5-teu erewese yakuwowaire tumunerine,’ wotai.
20 Kire apue paiya ma kauna, ‘Kokai apu, neu kireni ariwaka xe mua purina. Kire
mari xaku xosa xotorine iyariti purotai,
21 pa amure, ye xekenitia, ne emumutua. Kireu apue iyareri purotai sapi nei tiroune.
Kireu apue uyaxeteneai xoye pa rania ne tiroune. Pa xati ye ne ximikinitiai,’ xetai.
22 “Kakati kokemue pa saina apu ipaki kauna, ‘Ne saina apu xoxini kutu! Nakipo
kunaini ye kuna xosa iyainerepine. Ye ne sipaitiai, ye emumutua, ye kireu apue sapi
iyareri puroki tiroune, kireu apue woroki xoye tiroune.
23 Pa xati yeu xe xitamu atoro iyareriyau puratiporo ye xiyeri kounei xe xouro tepine
sie itouna ama?’
24 Kakerina apimi nutiemu tumu puroteneai ipaki kanikina, ‘Tini nu xosaupo *
kireni ariwaka xe tinari pa apu 10-teu ariwaka xe tuku tuwa,’ xetai.
25 Kakati kuna xiyeri kauneri, ‘Kokaipa apu, nu 10-teu ariwaka xe tuku,’ woteneai.
26 “Kakeri nue kanikina, ‘Ye tini katikine, xokupa apu nini kireu xuru tukua, ikoe
kireu xuru xousokuworinikepine. Kire apu nu xuru xuweu, paiye xuru misiara
tipuratia, ye xesauweruwopine.

---

* **19:24 19.24** Pa kuna iyarepine

27 Pana yeu xiwai teue ye ninipo kokemu puropi xiraxinerina, soniki manari ekiro
ounikiari xuma,' " niketai.
28 Yesusue pa xonu kuna tinikieina xiyeri teipa xina ime taiti Yerusalemu manetai.

Yesusue Yerusalemu putauna xuiapu Xoiteupo ata tumau taitainiketai

Luk 19.29—21.38

Yesusue Yerusalemu kokemu sie maiyewotai
(Mt 21.1-11 xeika Mak 11.1-11 xeika Yon 12.12-19)

29 Yesusue Orip Totou xosa purotai wese Petipake xeika Petani xeika tomuro mana,
aimore tataiwopi xesaniki
30 ipaki kanikina, "Tini esipa pia wese purotai xosa xouwa. Tini pa wese xounaxaria,
kire tonki pusopusonaku tuwareri purinana xekoxakuai. Kire apue pa tonki xosa
misati xana xuwe. Muri xureiyeinari muoro tikouwa.
31 Kire apue kototikina, 'Tini amakati mua tonki xurexinuana?' xatia. Tinie ipaki
kuna kaunaxaria, 'Kokaipa nu saina tuku xakuai,' " niketai.
32 Yesusue xesaniati xounexeri, kaniketai sie xokupa sapi purati xekoxeteneai.
33 Tonki xosaupo muri xurexepi sainateria, pa tonki xatakue kotonikineri, "Tini
amakati mua tonki xurexinuana?" niketeneai.
34 Kakeri ninie kunauneri, "Kokaipa nu saina tuku," niketeneai.
35 Yesusupo tataiwopi aimorei Yesusu xosa tonki tikouneri, niyou nekei xuwau tonki
xouro soxeteneai. Kakerineri Yesusu tianuwori tonki xouro misetai.
36 Yesusue tonki xourei misina xowati, xuiapue nikou nekei xuwaxuwau axiri axiri
xeki xuxurexineri imero iwapa xowoteneai.
37 Yesusue Yerusalemu tomuroni mana Orip Totou wetepi ime munotai. Kakati
nupo tataiwopi teue kurauneri mamarika woteneai. Yesusue xokupa xonuxonu kapia
kakati xekoteneairo, ere urue yaxineri, Xoiteupo wenumu xouroreteneai.
38 Ipaki yaxineri, "Mua kokemu nu Kokaipapu wenumurei kotai. Xoiteue asinaku
kapia nu xosa kakepina. Mena xouro xosikemu yorowopi kapia puratia sini Xoiteupo
wenumu Xouroni Kutu xourorepu!" xeteneai.
39 Kireu Parisi apimi kokaipa xuiapu xopu puroteneaie Yesusu ipaki kauneri,
"Xesixesi, ne neu tatainepi aunike. Nini panumu kuna kunawopi wetepineri," xeteneai.
40 Kakeri Yesusue xiyeri kanikina, "Tini katikine, nini supuniki paraworia xe teu
nikoini uru yaxineri Xoiteu wenumu xourorepineri," niketai.

Yesusue Yerusalemure morotai

41 Yesusue Yerusalemu tomuro mana erewese xekerina xousuwawati morotai.
42 Ipaki kunauna, "Yerusalemu, amu sapie ne xonikemu yoroati purinauwa ximineni
ne sipawowaire xine. Pana pa sapia ximiaki purinerina ne xekowai xana xuwe.
43 Ne iyese. Xurise kire yause putawati, neu xiwaie maneria neu kokaipa sepuri ou
soxineri katowopineri. Kakineri xokupa iri ne xiri koi katonepineri.
44 Kakineria naki xeika naki kamuniro puroteneai nonomi xeika xiri totoki-
tikepineri. Kakinerini neu kire xe weteri, kire xe xouro puropu watixe, pa amure
Xoiteue tianinepure kotai yause ne sipawopu xuweuyai," xetai.

Apimie Xoiteupo atoro xe saina teri Yesusue xesaniketai
(Mt 21.12-17 xeika Mak 11.15-19 xeika Yon 2.13-22)

45 Yesusue Xoiteupo ata tumau mana apimie xuru xesauneri xe teri xesaniketai.
46 Yesusue ipaki kanikina, "Xoiteupo Nakau xosa mua kuna tuku, 'Yeu Ata paiya
kunikuni wakuai ata puropina.' Pana tinie petuae ximiakirouneri wese kakieunuku,"
niketai.

47 Kakina xokupa asau Xoiteupo ata tumau xuiapu kuna taitainiketai. Kakati ere
xuriatiti xuno tu xotapa sipa apimi xuno xuiapu nikau tumu xunae, Yesusu ouwepure
ime xireketeneai.
48 Xokupa xuiapue Yesusupo kuna iyesepi xiri sokisoki xeri, tumu teue Yesusu
ouwepineri ime kire xekopu xuwe.

20

Yesusu kotouneri ne yue wenini tuku sainetaina woteneai
(Mt 21.23-27 xeika Mak 11.27-33)

1 Kire yause Yesusue Xoiteupo ata tumau xuiapu Xoiteupo asinaku kuna uteina
uworiniketai. Kakati ere xuriatiti xeika tu xotapa sipa xeika tumu teu xeikae Yesusu
maiyewoteneai.
2 Ma ipaki kauneri, “Ne sini kasike, ne mua wenini xeika sokisoki xeika anaiseu tine
mua kapia kakinena? Yue apu wenini tuku saineretaina?” woteneai.
3 Kakeri nue ipaki kuna xapa kanikina, “Ye rania tini kire sapire kototikepure xine.
Tini ye kaya,
4 Yonie xuiapu ene iserinikeyai paiya, mena xouropu sapire, e apu nikau kapia kireni
xi nanunuku?” niketai.
5 Kakati nikonikoni ipaki kunauneri, “Sini kunaunuku, ‘Paiya mena xouropu sapi
xikiria,’ nue kunaunapa, ‘Tini ama nure xotikisuwopuxuweukiriaina xepina?’
6 Sini kunaunuku, ‘Paiya apu nikau kapia kireni xikiria,’ xokupa apue xe ku-
rusikepineri, pa amure, Yoni nu kunatureture xineri sokisoki xonikisuneri,” xetene-
neai.
7 Pa xati Yesusu ipaki kauneri, “Yoni nu anaiseu kapia tina apu ene iseriniketai, sini
sipa xuwe,” woteneai.
8 Kakeri Yesusue ipaki kanikina, “Ye rania yuerau sokisoki wenimi siati mua saina
tinena, katikepi xana xuwe,” niketai.

Apu xoxie xisa xito yakuwoteneaipo xonu kuna
(Mt 21.33-46 xeika Mak 12.1-12)

9 Yesusue xuiapu kire xonu kuna ipaki kanikina, “Kire apue xisa xito eretai. Kakerina
kireu apimie xe saina tepure xeteneai xupunikiro pa xisa xito iyaretai. Nukopa xouna
kire xetauro wese xuwau yause purotai.
10 Xisa meru eretai yause xosa kire saina apu xesawati, saina teteneai apimi xosa
xouyeniketai. Pa sainoropu kireu xoye tuwopinerire xowotaina pana, pa saina
teteneai apimie ouneri aini xesawori xowotai.
11 Kakeri xisa xito xatakue kire saina apu xesawati xouyeniketai. Pa rania ouneri
xoxixoxi kapia terineri aini xesawori xowotai.
12 Pani xeimore yauserina kire saina apu xesawati xowotai. Pa rania xiri xoxixoxi-
uneri kisau xesawori xowotai.
13 Pa xati xisa xito xatakue kunauna, ‘Ye ximine amakepinena? Ye ikou nono xokiai
xiri xoiyeutiai, xesauti xowatia, nupo kuna iyeseruwopineri rau.’
14 Pa saina aini yakuwoteneai apimie nirau koati xekeri nikonikoni ipaki kunauneri,
‘Mua apue omopu xokupa sapi tepina. Ouweikiri xumatia, sikoini mua saina tepu
xeteneai.’
15 Kakerineri saina kisauira xesawori munati, ouweri xumotai, ‘Paina xisa xito
xatakue pa apimi amakinikepina xi nanunukuna?
16 Nu manapa saina teteneai apimi ounikiepina. Kakerinapa xisa xito kireu apimi
tinikepina,’ niketai. Apimie pa kuna iyeseri kunauneri, ‘Nu panumu kapia kakexete,’
” xeteneai.
17 Kakeri Yesusue xekeniki puri kunauna, “Pana Xoiteupo nakau xosa mua kuna
amakati xayareri purinana,

‘Mua xe ataxuxue nanuneri
xoxieri xesawoteneai,
ximine ata kisa sokisokiwopina
asinaku xeni kutu xina’?
18 “Xokupa apue mua xe xouro uraki kouneria, nini xiri nisinasiepineri. Mua xei kire
apu xosa uraki xounapa pa apu xiri nomutouwepina,” niketai.
19 Yesusue xonu kunairei kuna xosasiki sunarineri, tu xotapa sipa xeika ere xuriatiti
xeikaie Yesusu soki tepure xeteneai sorena, xuiapu ximikiniketeneai.

Nini Sisa xe tuwopinerire xuwe?
(Mt 22.15-22 xeika Mak 12.13-17)

20 Ere xuriatiti xeika tuxotapa sipa apimi xeikae Yesusu ati xeke tataiwoteneai.
Kakineri apu xesanikeri tuworopure xowoteneai. Pa apimie kunauneri sini Yesusupo
kuna iyesepureni kutu xinuku xineri xorei xeteneai. Akereki ere tumue kuna xosa
iyarepinaure, xoreukiri kuna ateratia nu xuporo iyarepinuku xineri, kaketeneai.
21 Yesusu ipaki kotouneri, “Xesixesi, sini sipa, neu kuna paiya asinaku, ne xuiapu
asinaku kuna tinikiroune. Apu weniniku tukure weniniki xuweu rania, kireni kunani
nei tinikiroune. Ne sokau kunairai kirenie xuiapu Xoiteupo kapia uworinikiroune.
22 Paina, ne amu xi nanunena? Sini Xoiteupo tu taiwopure xinukua, sini xe tinuku
Sisa tuwopure e xuwe?” woteneai.
23 Kakeri Yesusue ninipo xoreixorei kapia sipari kanikina,
24 “Kire xe waxi atariya. Mua xeniroroi xeika wenumu xeika xe xosa purotai paiya
yupona,” niketai. Kakati ninie kunauneri, “Sisapu,” xeteneai.
25 Kakeri ipaki kanikina, “Paina Sisapu sapia, Sisa tuwakuai. Xoiteupo sapi paiya,
Xoiteu tuwakuai,” niketai.
26 Yesusue xuiapu xeika purati, kire xoreixorei kunae xoreuwori kuna xosa
iyarepineri itou xuwexetai. Ninipo kuna xiyeri kanikati ureri, kuna xuweuweteneai.

Satusi apimie apu xumoki xiyeri saropire Yesusu kotowoteneai
(Mt 22.23-33 xeika Mak 12.18-27)

27 Kireu Satusi apimie Yesusu xosa koteneai. Satusi apimie kunaurouneri, apu
xumokia, xiyeri saropuwori xana xuwe xirouneri.
28 Pa apu teue Yesusu ipaki kauneri, “Xesixesi, Mosesie sikou kire kuna ipaki
xayawoyai. Kire apue xui tina sewai nono xuweu xumatia, xameyaue oye tinapa oapu
wenumurei ekepos ouwopina.
29 Ekime nono tenemai 7-teu puroniai. Asawapue xui tina nono xuweu xumotai.
30 Kakati asawapu turopue pa oyemasi tetai,
31 nu rania xumati kirei xapasi tetai. Pa nono 7-teue pa kireni xui tirou tirouwoni-
aina, nono xuweu xumuweteneai.
32 Xurise pa xui rania xumotai.
33 Paina sewai xurise yause apu xumoki xiyeri saroria, pa xuia yupo xuini kutu
puropinana? Ne sipa, apu 7-teue teri ninipo xui xeyai,” woteneai.
34 Kakeri Yesusue ipaki kanikina, “Mua yausepu xuiapu nini tiwata xirouneri.
35 Xoiteue kunauna, xurise xuiapu xiyeri saneria, ye xeika ekinikioma puropineri
xeyai xuiapua nini tiwata xepuworixe,
36 pa amure, nini xiyeri xumopuworixe. Nini xenikorokoroe purieuneri. Xoiteue
kopaupuropu sainikeretai, pa xati nini Xoiteupo nono purineri.
37 Apu xumokie xiyeri kopaupurei sarouneri kapia paiya, Mosesie rania atarisikeyai.
Pa na misiara uwoyaipo asi, ipaki kunauna, Kokaipa nu Apraxamupo Xoiteu, Aisakipo
Xoiteu, Yekopupo Xoiteu.

38 Panumu xati, Xoiteu nu apu xumoki nikau Xoiteuxe. Xuwe. Nu apu ekinikioma puroteneai nikau Xoiteu. Nupo ekeropa xokupa xuiapu nini ekinikioma purineri," niketai.
39 Kireu tu xotapa sipa apue Yesusue kunawotai kuna iyeseri, ipaki kauneri, "Xesixesi, neu kuna asinaku," woteneai.
40 Apimie Yesusu kire sapire pani kotowopineria ximiketeneai.

Xoiteue apu tumuworetaire Yesusue xuiapu kotoniketai
(Mt 22.41-46 xeika Mak 12.35-37)

41 Yesusue xuiapu ipaki kotonikina, "Amakati tuxotapa sipa apimie kunauneri, Xoiteue nukou xiyeri tinikepure tumuworetai apua Tepitipo yasiyasi xirounerina?
42 Nakau siri xosa, Tepiti nukoini ipaki kunauna,
'Kokaipae yeu Kokaipa
ipaki kauna,
"Ne yeu xupi meruira misau
43 neu xiwayanimana nakipo sokisoki
irue iyainikerepine," xeyai.'
44 "Tini xekoa. Tepiti nukoini pa apu kauna ikou Kokaipa xeyai. Paina amakati pa apua nu Tepitipo yasiyasina?" niketai.

Tu xotapa sipa apimie xoxi kapia kakirouneri
(Mt 23.1-36 xeika Mak 12.38-40 xeika Luk 11.37-54)

45 Yesusue kuna utei purati xokupa xuiapue iyeseria, nupo tataiwopi ipaki kanikina,
46 "Tini tu xotapa sipa apimi xosa sosopa epixakuai. Nini nekei xuwau nekeiyeri xowopure xirouneri. Nini xuiapue kununu wese yau kuso nikepinerire xirouneri. Nini Yuta nikau kununu ata yau akeri tumauro iri tepure xineri, kokaipa xoye xosa akeri tumauropu sai tepure xirouneri.
47 Xui oyemasi nikau xoreinikineri ninipo atoropu xuru pexirouneri. Kakinerini xoreixineri kunikuni xuwauworirouneri. Sewai kuna yause paiya nini kokaipa xuni kutu tepineri," niketai.

21

Xui xaunae Xoiteu xou iwotai
(Mak 12.41-44)

1 Yesusue xekeu puratia, apu karainakue maneri Xoiteupo atapu xe waku xosa Xoiteu xou iwoteneai.
2 Yesusue kire xui xauna xamu xumoki oyemasie, xe waxi aimore isoitati xe wakuro munati xekotai.
3 Kakati Yesusue kunauna, "Ye suwauni kutu katikine, mua xui xauna xamu xumoki oyemasie, mua xokupa xuiapue Xoiteu tuwoteneai xe emeserinikina mua xe aimore waxi iyarina.
4 Mua xokupa xuiapu nini xokupa xe purinana pana, nini xe misiarani kutu xe wakuro soxeteneai. Pa xuia nu xe xiri xuweni kutu sorena, xoye isayaxi nepina xe xiri xokupani iyarina," niketai.

Yesusue kunauna Xoiteupo ata xoxixepina xetai
(Mt 24.1-2 xeika Mak 13.1-2)

5 Kireu apimie Xoiteupo ata xekeri ipaki kunauneri, "Asinaku asinaku xe xuruneri, xuiapue Xoiteu xouineri tuwoteneai xuru xoseixosei xeika paiye, mua ata ati nekeineri teketekewoteneai," xeteneai.
6 Kakeri Yesusue kunauna, "Tini mua xuru ximine xekeukiriaire ye katikepurexine. Yause xatia kire xe weteri kire xe xouro puropuwatixe. Xuwe. Xokupani kereuneria oro otuwopineri," niketai.

Yesusue kunauna xokupa xu mopina xetai (Mt 24.3-14 xeika Mak 13.3-13)

7 Apimie Yesusu ipaki kotouneri, “Xesepesiki, anakise pa xokupa kapia akipa
xepinana? Amu wauni kutu akeri akipaxati paiye sipaunuku yause pa tomuroirouna
xepinukuna?” woteneai.
8 Kakeri Yesusue kunauna, “Tini xoreitikexenina, sosopa epixa. Pa amure, xokupa
apue ma yeu wenimi tineri kunauneria, ‘Ye ikoini, pa apue xepina.’ Kakeri
kunauneria, ‘Yause pa tomuroirouna xepineri.’ Kakeria tini kaki xanari tainikaku.
9 Sewai, sanawa sanawa ere waraxeri kuna iyesinaria, tini kaki xanari ximikeri
urewaku. Pa kapia xoia akeri akipa xepinerina pana, xurise yause paiya sapau
akipaxepu watixe,” niketai.
10 Yesusue pani ipaki kanikina, “Kire sanawapu apu kinie kireropu kireropu
sanawapu apu kini xeika xoma tuwata xepineri. Kireu kokemupo apu kini xeika
kireropu kireropu kokemupo apu kini xeika xoma tuwata xepineri.
11 Kokakokai mimi ouro mopina. Kakatia kireropa kokaipa mause xeika supa
xeika xosa puropineri. Mena xouro paiya kokakokai sapi xekeurouwopu xuweue
iririkararawopineri. Kakeria xekeri ximi meru ximikakuai.
12 Pa xokupa kapia akipaxepu xuweuni, soki xorotiki titikineria xoxixoxi kapia
kakitikepineri. Kakineria Yuta nikau kununu ata yau kuna xosa soitikineri kakauya
ata yatatikepineri. Tinie yeu wenimi xouroraria, kokemu xeika ere tumu xeika nikau
moanikiro sotiki xou tumutikerepineri.
13 Ninie pa kakeria, tinie Xoiteupo kuna uteinari kanikakuai ime sie xepina.
14 Pa xati kaki xanari amu kuna kanikepuna xi xokupa nanunanu taku,
15 pa amure, ikoini kuna suputikiro iyarineia, asinaku sipa tikepine. Kakitia kuna
xosatiki iyaitikereteneaie mua kuna tikitiai sokau porouneri ororepuworixe.
16 Takipo emitikimana anitikimana, xatatikimana, kirenini yawi kinipu, marouy-
atikimana, nikoe rania xiwai xupunikiro iyaitikerepineri. Kakeri kireu outikieria
xumakuai.
17 Yeu wenimi tini xosa purati paire, xokupa apue emumu tikepineri.
18 Kakepinerina pana tinipo kire taputiki uriara siroropu wati xana xuwe.
19 Tini sokisoki purinaria, ekitikioma asinaku sipesisipesi purakuai,” niketai.

Yesusue Yerusalemu xoxixepinaxi kunawotai (Mt 24.15-21 xeika Mak 13.14-19)

20 Yesusue pani ipaki kunauna, “Tini xekoari xomatuae Yerusalemu koi katori
puroria, erewese xoxi xepina yause tomuroirouna xinari sipawakuai.
21 Pa yause xosa paiya Yutia tistrik puroteneai xuiapu nini totou yau ximi
xowopinerini kutu. Yerusalemu puroteneai apimi rania nini erewese wetineri kirero
xowopinerini kutu. Apu erewese kisauira puroteneai rania nini erewese manexeni.
22 Pa yause xosa paiya, Xoiteue xoxixoxi kapiapu xapa tepina yause xati, xokupa
kuna Xoiteupo nakau xosa purotaia suwauni kutu akipa xepina.
23 Pa yause xosa xui nono kamupu xeika xui nono norumu apuri tiniketeneai xeika
nini xousuwani kutu. Pa amure, kokaipa xuni kutu mua ouro putawatia, Xoiteupo
kisamairae xuiapu teu xosaniki kopina.
24 Kakatia xiwaie maneri sawaruwarue ounikeria xumopineri. Kakineria mua
ouropu sanawa sanawa xosa xuruniki xouneri soiniki xanauworia, ai saina tineri
purei puropineri. Kakeria xetau apimi nikau sienikie Yerusalemu xorowopineri, kaki
utuneria xetau apimie Yerusalemu yakuwopineri yause Xoiteue tinikeyai xosa xuwe
xepineri,” niketai.

Sewai Apupo Nono putawopina
(Mt 24.29-31 xeika Mak 13.24-27)

25 Yesusue pani ipaki kunauna, “Pa yause xosa xumu xonuxonu kapia asau xeika poita xeika pai xeika xosa yaraxepina. Kakati ouropu xokupa apu nikau nanunanu xiri xoxi xatia, xasie emusauna kokaipa miria miria xati xokupa nanunanu tineria kokaipa ximi ximikepineri.
26 Xokupa xuiapue xonuxonu kapia mua ouro yara xepure xetaire xiri ximikeria akimiminikepina, pa amure, mena xouropu xokupa sokisoki sapi litowopina.
27 Pa yause xosa Apupo Nono kire iyou xosa purokie kokaipa sokisoki xeika memeremu xeika tuku koatia, xuiapue xekopineri.
28 Pa kapia akipa xineri putaworia, tini tumunaria taputiki kakaurowakuai. Pa amure, Xoiteue titikepina yause tomuroirouna,” niketai.

Tini na kupari xosa sipawakuai
(Mt 24.32-35 xeika Mak 13.28-31)

29 Yesusue kire xonu kuna tiniketai. Ipaki kanikina, “Tini na kupari xekeunari kireu na rania xekoa.
30 Oma kau uyawati xekeunaria, xiri yause mopure xina xakuai.
31 Panumu sie, pa xokupa sapie yaraxati xekeunari paiya, tini sipaunari Xoiteue xuiapu yakunikirouna yause ma tomuroirouna xakuai.
32 Ye suwauni kutu katikine, mua yausepu xuiapu xumopu xuweuni, mua xokupa kapia akipa xepina.
33 Mena xeika ou xeika paiya xuwexepinerina, yeu kuna paiya xuwexepu watixe,” niketai.

Yesusupo tataiwopi nini sosopa epixepineri

34 Yesusue pani ipaki kunauna, “Tini sosopa epixakuai. Tini sipesi sipesi xisa nekinekinari taputiki ninanana waku. Tini muputikipo xurure eiyo xaku. Panumu kapiae tini xorotikatia, Xoiteupo yause paiya,
35 noto tirouneri urinakinaki siei sapauni maiyetikepina, pa amure, xokupa xuiapu sanawa sanawa puroteneai xosa mua yause akipa xepina.
36 Tini sipesi sipesi yaku purinari, xokupa yause kunikuniwari sokisoki tikepina. Kakinaria pa xokupa xu tini xosa mopure xetai emeserinaria, Apupo Nono ekero tumuwakuai,” niketai.
37 Xokupa yause Yesusue xuiapu Xoiteupo ata tumau taitainikirouna. Ukumua xouna Orip Totou xosa xinirouna.
38 Kakati xokupa xuiapue xoripesauni kutu saneri Xoiteupo atoro kuna iyesepure kourouneri.

Yesusue tatau xemena xumotaie xiyeri sarotai

22

Luk 22—24

Yutasie tumu xupunikiro Yesusu tinikepure xouweni kunawotai
(Mt 26.1-5 xeika Mt 26.14-16 xeika Mak 14.1-2 xeika Mak 14.10-11 xeika Yon 11.45-53)

1 Pereti Pususu Xuweupo Kokaipa Yause paiya, kunauneri Xoiteue Israil Tianikati Ati Puroniaipo Kokaipa Yause xeteneai, mopure xetai.
2 Ere xuriatiti xeika tu xotapa sipa apimi xeikae xuiapu ximikinikerineri, Yesusu ouwepure ime xireketeneai.
3 Kakeri Satanie Yutasi Iskoriati xeteneaipo xoukemuro manetai, nu paiya Yesusupo kire tataiwopi 12-teu xosaupo.

4 Nue xouna ere xuriatiti teu xeika Xoiteupo ata tumaupo xomatua teu xeika kuna
ouwotai. Ime xireki xekerinapa nini xupunikiro Yesusu tinikepure kaketai.
5 Pa apu teue Yutasi xekeri nimaririei kauneri, kireu xe tinepinuku woteneai.
6 Kakeri Yutasie ninipo kuna iyorina, Yesusu xupunikiro iyarepure kire ime
xireketai. Paiya kireni kireni xuiapue Yesusu xeika puroria kakepure xetai.

Aimore tataiwopie xoye ireiyexeteneai
(Mt 26.17-25 xeika Mak 14.12-21 xeika Yon 13.21-30)

7 Tupumoru Pususu Xuweupo Kokaipa Yause putawotai. Pa yause xosa sipsipu ara
ouneri xoye nineria, Xoiteue Israil Weinikitati Ati Puroniaire nanuwopineri.
8 Pa xati Yesusue Pitano Yonino xesaniati xowoxeri, ipaki kanikina, “Tini xounaxari
sikou xoye pa kokaipa yausepu xoye ireiyaxa,” niketai.
9 Kakati kotouneri, “Sini anoro xou xoye ireiyepinukuna?” woxeteneai.
10 Kakeri Yesusue ipaki kanikina, “Iyesaxa. Tini erewese munaxaria, kire apue
kokaipa ene suma xeme manapa imero tutumatiepina. Kakatia taitinari pa ata kamoro
xowota xosa xowakuai.
11 Manaria pa ata xataku ipaki kaunari, ‘Xesepesikie ne kotonina, “Yeu ata kama
anaina, yeu tataiyepi xeika Xoiteue Israil Weinikitati Ati Puroniai Yause nanunuku
xoye nepinuku xina?” ’ xakuai.
12 Kakaria kire kokaipa ata kama xosa, xokupa sapi xouro purinana ataritikepina.
Kakatia tini pa ata kamoro xoye ireiyaxa,” niketai.
13 Yesusupo tataiwopi aimorei xounexeri, Yesusue kanietai sieni xokupa sapi xekeri
Xoiteue Israil Weinikitati Ati Puroniai Yausepu xuru ireiyexeteneai.

Yesusue tupumoru xeika xisa xeika nupo tataiwopi tiniketai
(Mt 26.26-30 xeika Mak 14.22-26 xeika 1 Kor 11.23-25)

14 Xoye nepineri yause xati Yesusue kisasese saka xosa misati, nupo tianutianuwopie
kisenikisese misianuwoteneai.
15 Kakeri Yesusue ipaki kanikina, “Xoiteue Israil Weinikitati Ati Puroniaipo Kokaipa
Yause nanunuku tini xeikani kutu ye xoye nepine. Kakerineia sewai tatau xemeropine.
16 Ye tini katikine, ye mua xoye xiyeri nepu xuweuni Xoiteue xuiapu yakunikirouna
yause xosa mua kapia akipa xepinani kutu,” niketai.
17 Kunarina kire xisa noikoi tina, Xoiteu eiyasewei, kunauna, “Tini mua xisa noikoi
tinari ni xouwa.
18 Pa amure, ye tini katikine, ximine xeika sewai xeika rania ye xiyeri xisa nepu
xuweu puria, Xoiteue xuiapu yakunikirouna yause yaraxepina,” niketai.
19 Yesusue kire tupumoru tina, Xoiteu eiyasewei poroporouna nupo tataiwopi
tiniketai. Kakeri kunauna, “Muaiya yeu mupi, tini tianitikepure tikine. Tini panumu
kakinaria ye nanuyakuai,” niketai.
20 Xoye nieria, xisa noikoi tina panumu kapiani kaketai. Ipaki kunauna, “Mua xisa
noikoia yeu yawie tini xeika oma marou xosiki tumaxine, tini tianitikepure kusaune.
21 Pana xekoa, pa apu, ye xiwai xupunikiro iyaiyerepure xetaipo xupo ye xeika mua
saka xosa purina.
22 Ekime Xoiteue kunawoyai sie Apupo Nonoe pa ime taiwopina. Pana pa apue nu
xiwai xupunikiro tiniketaia nu xousua tuku nu xiri xoxixepina,” xetai.
23 Yesusupo tataiwopie pa kuna iyeseri saneri nikoniko ipaki kotokotowata xineri,
“Yue pa kapia kakepinana?” xeteneai.

Yu akerekina xi Yesusupo tataiwopie nikoniko kuna tuwata xeteneai

24 Yu akerekina xineri Yesusupo tataiwopie nikoniko kuna tuwata xeteneai.

25 Kakeri Yesusue ipaki kanikina, “Xetau xeteneai xuiapu kini nikau kokemua
nini weniniki tuku xati yakunikineri, pa xati weniniki xourori kunauneri sini nini
yakunikirounuku asinaku wenisiki tuku xineri.
26 Paina tini kaki xanari panumu kakaku. Xuwe. Apue tini xopu akereki
purina paiya, nu amaike apu puriewopina. Tinipo tumu paiya nu tinipo saina apu
tianitikepure puriewopina.
27 Nanuwa. Yu akerekina? Apu misina xoye netare xoye wana tikouye wotai? Pa apu
misina xoye netai, nu kireni akereki. Yepa tianitikepure tini xopu saina apu purine.
28 “Ye eruruyepure akipa xetai yause xosa, tini ye xeika purinuku weitepu xuwe.
29 Yeu Xauwae xuiapu yakunikepine sokisoki sietai, panumu sie ye tini sokisoki
tikine.
30 Ye xuiapu yakunikitia, tinie yeu sai xosa misinari xoye nakuai. Kakinari, yeu
kokemu sai xosa misinaria 12-teu Israil apimi kini yakunikakuai,” niketai.

Yesusue kunauna Pitae ye nike siepina xetai (Mt 26.31-35 xeika Mak 14.27-31 xeika Yon 13.36-38)

31 Yesusue ipaki kunauna, “Saimon, Saimon, iyese. Apue wit ouneri uteineria inaina
xesaurouneri sie Satanie tinipo xotikisu erurutikepure kunawotai.
32 Kaketaina, neu xonisu oro kopu xuweu wopinaure tianine kunikuni xitiai. Ne
pirixinau xiyeri kounauwa xatanimana sokisokinikewai,” wotai.
33 Kakati Pitae ipaki kauna, “Kokaipa, ye ne xeika kakauya ata xounuwai xirini
xumaxaure ireine,” wotai.
34 Kakati Yesusue kunauna, “Pita, ye ne kanine, ximine ukumani, kakarau sona
yaxepu xuweuni, xeimore yause kunaunauwa ye nu sipa xuwe xewai,” wotai.

Yesusue kunauna tataiyepi nini xe xopu xeika ari pokia xeika saripiripiri masa xeika tepineri xetai

35 Yesusue nupo tataiwopi ipaki kanikina, “Tini xesatikiti yeu saina tepure xoukiriai
yause, tini xe xopu xeika ari pokia xeika erieri xeika tixowopu xuwe. Pa yause xosa tini
kire sapi xuweitau tikati eiyo xikiriaire, e xuwe?” niketai. Kakati kunauneri, “Xuwe,”
woteneai.
36 Kakeri ipaki kanikina, “Paina, muaiya apu xe xopu tukua nu tepina. Apu ari pokia
tuku rania tepina. Apu nu saripiripiri masa xuweuwa, nupo kumukumu xesauna xe
tinapa kire saripiripiri masa isaya xepina.
37 Pa amure, Xoiteupo nakau xosa mua kuna tuku, ‘Xuiapue nu kire apu xoxi sie
xekoteneai.’ Ye katikine xuiapue pa kapia ye xosa kakepineri. Pa amure, Xoiteupo
nakauwe kunauna xokupa kapia ye xosa akipa xepina xetaia, akipa xepina,” niketai.
38 Kakati ninie kunauneri, “Kokaipa, ne xekowo. Sini aimore saripiripiri masa tuku,
mua purina,” woteneai. Kakeri nue ipaki kanikina, “Pa itou,” niketai.

Yesusue Orip totou xosa kunikuni wotai (Mt 26.36-46 xeika Mak 14.32-42)

39 Yesusue xokupa yause kakirouna sie, erewese wetina Orip totou xosa xowotai.
Kakati nupo tataiwopie taiwoteneai.
40 Totou xosa utu putarineri nupo tataiwopi ipaki kanikina, “Tini kunikuniwa, eruru
tini xosa mopu xuweuwopinaure,” niketai.
41 Kakerina weniki xayaka xayaka xetauro apue xe otuwori xourouna xe xe sie xosa
xonana xoutapa ukurouna ipaki kunikunina,
42 “Xauwa, ne kakepure xinauwa, mua noikoi ye xosaipo xesauweye. Kaki xanau
yeu nanunanu taiwou. Xuwe. Ne nakipo nanunanu kireni taiwo,” xetai.
43 Kakati kire mena xouropu xenikorokoroe kouyeuna sokisokiwotai.

44 Yesusupo mupokemu xiri xememesina tuitaiwatia pani sokisoki xina kunikuni
wotai. Kakati nupo nesie yawi sie oro kusawotai.
45 Yesusue kunikunieina tumurou nupo tataiwopi xonaiyeniketai. Xona xekenikatia,
xonikikemu xiri pauwati xinipuroteneai.
46 Kakeri kanikina, “Tini ama xininukuna? Tini sarounari kunikuniwa. Eruru
xosatiki moati, urakiarakiwaku,” niketai.

Yutasie xiwai xupunikiro Yesusu tiniketai
(Mt 26.47-56 xeika Mak 14.43-50 xeika Yon 18.3-11)

47 Yesusue xemu kunau puratia, kokaipa apu teue moteneai. Pa apu Yutasi
xeteneaia, nu Yesusupo 12-teu tataiwopi xopuropu, nue ime atariniketai. Kakina,
Yesusu uritokowopure nutiemu motai.
48 Kakati Yesusue ipaki kotouna, “Yutasi ne Apupo Nono uritokoworine pa kapiarei
apu xupunikiro tinikepure nanutiaire, wo?” wotai.
49 Kakati Yesusu nuko xeika puroteneai tataiwopie, kapia akipa xepure xati xekeri
kunauneri, “Kokaipa, kunawau sini saripiripirie ounikiepinukure,” woteneai.
50 Kakeri kire nini xopuropue saripiripiri tina ere xuriatitipo saina apu ouna
meruirapu xakumasa puromuwati oro kotai.
51 Kakati Yesusue xekeri kunauna, “Mua kapia wete,” wotai. Kakerina pa apupo xaku
xosa xupo iyarati, pa apupo xaku xiyeri meruketai.
52 Kakerina ere xuriatiti xuno, Xoiteupo ata tumaupo xomatua nikau tumu xuno,
Israil nikau tumu xunae kou soki tepure xeteneai ipaki kuna kanikina, “Tini kire apue,
xomaxina pexina wopure xati, soki tepure kakieunuku saripiripiri xeika nawa xeika
xaure xari kounukure, wo?
53 Ye xokupa asau Xoiteupo ata tumau tini xeika puritiaina pana, tini ye xosai
xuputiki iyarepu xuwe. Pana mua yause paiya tinipo yause. Ximine ukumupo sokisoki
paiye ye emeserina,” niketai.

Pitae kunauna, ye Yesusu sipa xuwe xetai
(Mt 26.57-58 xeika Mt 26.69-75 xeika Mak 14.53-54 xeika Mak 14.66-72 xeika Yon 18.12-18 xeika Yon 18.25-27)

54 Yesusue kunaratia, soki sou ti xouneri, ere xuriatitipo ata kamoro yatawoteneai.
Kakeri Pitae tainiki xouna xayaka xayaka xetauro purotai.
55 Kireu apue pa ata tumauro xepi karari misi puroteneai. Kakeri Pitae nini xeika
misi purotai.
56 Xepiro misi purati kire saina xuie ati xeke tataipa utu xekotai. Pa saina xuie Pita
xekeu puri kunauna, “Mua apu rania Yesusu xeika puroyai,” xetai.
57 Kakati Pitae ipaki iwakina, “Xui, ye nu sipa xuwe,” wotai.
58 Xurise kire apue xekeri kunauna, “Ne rania pa apu teu nikau apu,” wotai. Kakati
Pitae kunauna, “Xuwe. Ye pa apu xuwe,” wotai.
59 Yause xuwau xouratia, kire apue sokisoki kuna kunauna, “Suwauni kutu, mua apu
rania nu xeika puroyai. Nu Kalilipo apu sore,” xetai.
60 Pa rania Pitae kunauna, “Ne pa kuna kunautiaia ye xiri sipa xuweni kutu,” wotai.
Pitae xemu kunau puratia, sapauni kakaraue yaxetai.
61 Kakati Kokaipae pirixina Pita xekotai. Kakati Kokaipae kunawotai kunaure Pitae
xiyeri nanuwotai. Kokaipae Pita ipaki kauna, “Ximine ukumani, kakarau sona yaxepu
xuweni, xeimore yause ipaki kunaunauwa ye nu sipa xuwe xewai,” wotai.
62 Paire Pitae kisau munana xoxi morepi morotai.

Yesusu xitepi wauworineri ouwoteneai
(Mt 26.67-68 xeika Mak 14.65)

63 Yesusu teteneai apu teue pireuneri ouwoteneai.

64 Kakineri marie ekekemu kurorineri ipaki kotouneri, “Ne kunatureture kunairae
kunawo. Mua apu ounetaia, nu yuena,” woteneai.
65 Kakerineri kireu xokupa ninia nu xosa xuwe xeteneai.

Kuna xekexeketua ekenikiro Yesusu kuna xosa iyareteneai
(Mt 26.59-66 xeika Mak 14.55-64 xeika Yon 18.19-24)

66 Asau xouro moatia, xuiapu nikau tumue kou kununuwori, tu xotapa sipa apimie
nini xeika ere xuriatiti xeika kununuwoteneai. Kakerineri ninipo kununu xosa Yesusu
sou korineri kunauneri,
67 “Ne sini kasike, Xoiteue nukou xuiapu xiyeri tinikepure iyaretai apua nere, xuwe?”
woteneai. Kakeri nue kanikina, “Ye katikitia, tini yeu kuna xotikisuwakua xana xuwe.
68 Ye kireu kunaure kototikia, tini yeu kuna xapa kayakua xana xuwe.
69 Pana ximine xeika sewai sipesi sipesi yause xeika paiya Apupo Nonoe Xoiteu
Kokaipa Sokisoki Tukupo xupo meruira, xosa misepina,” niketai.
70 Kakati xokupa apue kotouneri, “Pa xati nakieni Xoiteupo, Nonore?” woteneai.
Kakeri nue kanikina, “Takieni kunaunuku. Paiya ye kireni,” niketai.
71 Kakati ninie kunauneri, “Sini kireu apu yainikikiri kouneri nupo kapiaure
kunawopi wetepu. Nukou supoini kunawati iyesinuku,” xeteneai.

23

Pailat ekero Yesusu kuna xosa iyareteneai
(Mt 27.1-2 xeika Mt 27.11-14 xeika Mak 15.1-5 xeika Yon 18.28-38)

1 Pa xokupa kokai apue saneri Yesusu Pailat xosa sou xowoteneai.
2 Utuneri kuna xotapa sarineri ipaki kunauneri, “Mua apue sinipo xuiapu nikau
kapia porowati xekeukiriai. Sini Sisa xe tuwopinukua nue taiyerisiketai. Kakina ku-
nauna Xoiteue nukou xuiapu xiyeri tinikepure iyaretai kokemua iko kireni xirouna,”
xeteneai.
3 Kakeri Pailatie Yesusu ipaki kotouna, “Ne Yuta nikau kokemure, wo?” Kakati
Yesusue kuna xapa ipaki kauna, “Nakieni pa kuna kunaune,” wotai.
4 Kakati Pailatie ere xuriatiti xeika xuiapu xeika ipaki kanikina, “Ye mua apu xosa
kire xu xekeui xana xuwe,” niketai.
5 Kakatia ninie pani ipaki sokisoki kuna kunauneri, “Nu Yutia sanawapu wesewese
texirouna, Kalilie akeri kouna kounapa sikou erewese xexe xina xuiapu taitainikina
xonikikemu xusirouna,” xeteneai.

Erot ekero Yesusu kuna xosa iyareteneai.

6 Pailatie pa kuna iyeserina ipaki kotonikina, “Mua apua nu Kalilipo apure, wo?”
niketai.
7 Yesusua Erotie yakuwotaipo sanawapu apu xati Pailatie kuna iyeserina, Erot xosa
xesawati xowotai. Pa yause xosa Eroti rania Yerusalemu purotai.
8 Erotie Yesusu xekerina, nimaririwotai. Nure kuna iyeseyaina xuwau yause xekopu
xuwe xati kire xonuxonu kapia kakatia xekopure xetai.
9 Erotie Yesusu xokupa sapire kotowotai. Kakatia Yesusue kire kuna xapa kawopu
xuwe.
10 Kakati ere xuriatiti xeika tu xotapa sipa apimi xeikae nutiemu ma tumuneri mua
tutuneri sokisoki kuna nu xosau suwoteneai.
11 Kakeri Erotie nupo xomatua xeikae xisiworineri pirewoteneai. Kakerineri kire
mari xosei tineri, takereruworineri, Pailati xosa xiyeri xesawoteneai.
12 Ekimepa Erotie Pailati xeika xiwai sairounana pana, pa yause xosa paiya, xiwai
turuwoteneai.

Pailatie Yesusu na nikitoto xosa wara xetai
(Mt 27.15-26 xeika Mak 15.6-15 xeika Yon 18.38—19.16)

13 Pailatie ere xuriatiti yainikina, xuiapu nikau tumu teu yainikina, xuiapu yainikina
wati maneri kununuwoteneai.
14 Pailatie ipaki kanikina, “Tini ye xosa, mua apu sou ma kunaunuku, nue xuiapu
nikau kapia porouna xikiriai. Taki purikiriai yauseni, pa xokupa kapiaure nu ati
kotoutiai. Paina iyesa. Ye kire xu mua apu xosa xekopu xuwe. Ye nanutiaia nu kire
kapia xoreiyerati tini kuna xosa iyarepu xuwe.
15 Eroti rania nu mua nanunanu tuku xati, siko xosa xiyeri xesawati kotai. Iyesa.
Mua apu nu kire kapia xoreiyeretai xati kunaunei xumopina xepixe.
16-17 Pa xati ai kasieineia wetiti xowopina,” niketai.
18 Paire xokupa xuiapu xeikae, ere urue ipaki yaxineri, “Pa apu ouwari xumati,
Parapas wetari maiyesika,” xeteneai.
19 Parapas apua erewese kapmani xeika xoma sarina, apu ouwati xumati, kakauya
atoro iyareniai.
20 Pailatie xiyeri kuna kanikina, “Ye Yesusu wetiti xowopina,” niketai.
21 Kakati ipaki yaxineri, “Na nikitoto xosa wara! Na nikitoto xosa wara!” xeteneai.
22 Pailatie xeimore yause xi kuna kanikina, “Amakatina? Nu amu kapia xoreiyere-
taina? Nu kire kapia xoreieretai xati ye xekeri kunaunei nu xumopina xepixe. Pa xati
ai kasieineia wetiti xowopina,” niketai.
23 Kaniketai sorena Yesusu na nikitoto xosa warepinaure ninie eririkineri pani
sokisoki yaxeteneai. Kakineri ninipo urue Pailatipo kuna ekoyawoteneai.
24 Kakeri Pailatie ninipo kuna taina, Yesusu xumopina xetai.
25 Pa apu kapmani xeika xoma sarina apu ouwati xumati, Romupoe kakauya ata
iyareneai, Pailatie wetepinaure xuiapue yaxeteneai. Pailatie xuiapu nikau kuna taina
pa apu wetati, xowati, Yesusu xomatua xupunikiro tiniketai.

Yesusu na nikitoto xouro wareteneai
(Mt 27.32-44 xeika Mak 15.21-32 xeika Yon 19.17-27)

26 Xomatuae Yesusu sou xoworia, kire apue erewese xowopure moati xekoteneai.
Apu wenumu Saimon, nu Sairini ere wesepu soki teteneai. Na nikitoto xaurauro
xemereruwori Yesusu taiwotai.
27 Kokaipa xuiapu kinie Yesusu taiwoteneai. Kakeri xokupa xuie Yesusure murineri
karu masi woroteneai.
28 Kakeri Yesusue pirixina ipaki kanikina, “Tini Yerusalemu xuimi, kakixanari yeure
moraku. Tini takire murinari, niretikimanaure mora,” niketai.
29 “Iyesa. Xurise kire yause putawatia ipaki kunauneria, ‘Xuimi nono iyarepu xuweu
wopineri xeika, xuimi nono iyarepu xuweuwoniai xeika, xuimi nono apuri tinikepu
xuweuwoteneai, xeikae nimaririwopineri,’ xepineri.
30 Pa yause xosa siri ipaki kanikineria, ‘Sini xorosikari,’ totou ararae ‘Sini kuru-
rusikepineri,’ xepineri.
31 Ximine muanumu kapia, ene tuku na xosa kakinerina, amu kapia na mouweki
xosa kakepinerina?” niketai.
32 Xomatuae aimore apu poriporitua rania, Yesusu xeika ounikiepure, soniki
xowoteneai.
33 Kire wese wenumu Tapa Sekoromu xosa utu putawoteneai. Pa wese xosa
Yesusu na nikitoto xouro wareteneai. Apu xoxi aimore rania wainikereteneai, kirepa
Yesusupo xupo meruirapu na nikitoto xosana, kire paiya xupo sakipairapu na nikitoto
xosa wareteneai.
34 Kakeri Yesusue kunauna, “Xauwa, ne ninipo xunu weterinike. Mua kapia
kaketeneaia nini sipa xuwe xati kakineri,” xetai. Xomatuae Yesusupo nekei xuru niko
utei tepure satu nerawoteneai.

35 Xuiapue tumuneri xekeu puroria, Yuta nikau tumue Yesusu ipaki pireuneri, “Nu
kireu apu tianikeyai. Suwau Xoiteue mua apu iyarati nupo saina tina nupo xuiapu
xiyeri tinikepina xatia, nukoini nuko tianuwopina,” xeteneai.
36 Xomatuae rania pirewoteneai. Yesusu nutiemu maneri xisa isi worotai tuwopure
xeteneai.
37 Kakeri ipaki kunauneri, “Ne suwau Yuta nikau kokemu xatia, nakieni naki
tianiwo,” woteneai.
38 Kakerineri kire kuna xayau tineri Yesusupo taporo na nikitoto xosa tareteneai. Pa
kuna muanumu, “Mua apu nu Yuta nikau kokemu,” xeteneai.
39 Apu xoxi aimore Yesusu xeika wainikereteneai, kirei Yesusu ipaki pireuna.
“Xoiteue iyaretai apu nere, wo? Paina ne naki tianinau, sini rania tianisike,” wotai.
40 Kakati kire apue pa kuna iyeserina, xatau ipaki auna, “Ne rania mua apu tetai sie
xu titiai, ne Xoiteure ximikau xana xuwere?
41 Sini ousieri xumuyatia, nini asinaku kapia kakineri. Sioe xoxi kapia kakiyatiareni
kutu mua xu tinuwa. Pana mua apu nu kire poripori kapia kakepu xuwe,” wotai.
42 Kakeri kunauna, “Yesusu, ne xuiapu yakunikewai yause xosa, ye nanuyewai,”
wotai.
43 Kakati Yesusue ipaki kauna, “Ye suwauni kutu kanine, ximine ne ye xeika mena
xouro purowai,” wotai.

Yesusu xumotai
(Mt 27.45-56 xeika Mak 15.33-41 xeika Yon 19.28-30)

44 Asauniki yause 12 kiloku sie xosa, ou xiri ukumu utu 3 kiloku xoruwati xetai,
45 pa amure, asau memeremu pa yause xosa xuweirotai. Kakati kokaipa mari
Xoiteupo atoro tua purotai, xiri kiraxina aimore xakuwetai.
46 Kakati Yesusue pani ere uru yaxina, “Xauwa yeu xenimi neu xupuniro iyarine,”
xetai. Kaki uru yarina xumotai.
47 Xomatua nikau tumue pa kapia xekerina, Xoiteupo wenumu xouroretai, kunauna,
“Suwauni kutu, mua apu nu siomou, nu poripori erepu xuwe,” xetai.
48 Xokupa xuiapu pa kapia xekopure, kou kununuwoteneaie pa kapia xekeri,
eiyorineri totoniki ouneri nikou ata yau xiyeri xouxanau woteneai.
49 Yesusupo xokupa xataumana xeika xui teu Kalili wetineri Yesusu tai koteneai
xeikae, xayaxayaka xetauro tumuneri pa xokupa kapia yaraxetai xekoteneai.

Yesusu mou tineri xe porou upu xuroki xosa iyareteneai
(Mt 27.57-61 xeika Mak 15.42-47 xeika Yon 19.38-42)

50 Kire apue purotai, nupo wenumu Yosepu. Nu Yuta nikau kire erewese, Arimatia
xeteneaipo apu. Nu apu kutu asinaku, nu rania Yutapu kire kuna xekexeketua.
51 Nu kireu kuna xekexeke tua nikau nanunanu xeika kapia xeikaure iyo nikepu
xuwe. Nu Xoiteue xuiapu yakunikepina yause xekopure yakurouna.
52 Nue Yesusu mou tepure Pailati xou kotowatia, Pailatie iyo wotai.
53 Kakati Yesusu mou oro tikouna, mari xoseie xotori ekime apu upuworopu xuweu
kopaupuro iyaretai. Pa kopaupua apue xe porouneri xuroreki.
54 Pa asauwa Yuta Nikau Arikepi Yausepu xuru ireiyepineri, pa xati pa yause
tomuroirotai.
55 Kalili wetineri Yesusu xeika koteneai xuimie Yosepu tai xouneri pa kopaupu
xekoteneai. Yosepue amaki Yesusu mou iyaretai rania xekoteneai.
56 Xuimie xekerineri, nikou atoro xiyeri xouneri, kireu kasuwei xeika orip xona
asinaku xuri tuku xeika ireiyeteneai. Kakerineri tuxotapae kunawoki sie Yuta Nikau
Arikepi Yause xosa ariketeneai.

24

Yesusue xiyeri sarotai
(Mt 28.1-10 xeika Mak 16.1-8 xeika Yon 20.1-10)

1 Murisiro akereki asau xosa, xoripesauni kutu xuimie kopaupuro xowoteneai. Pa
kasuwei xuru asinaku xuri tuku ireiyeteneai ti xowoteneai.
2 Utu xekoria apue pa xe kopaupu pararetenеai upu suporo puropu xuwe. Yauweri
ekorekore xowotai.
3 Upu minika maneteneai sorena, Yesusu Kokaipa seke moupu xekopu xuwe.
4 Yesusu mou anoro purotai nini sipa xuwe xati, xokupa nanunanu tipuroteneai.
Kakeria aimore apu, ninipo nekeiye xiri una piririkati nutieniki tumu puroteneai.
5 Xuimie xiri ximikerineri kokorumeuneri ou xekoteneai. Kakeri pa apu aimorei
ipaki kanikineri, “Tini apu xumoki nikau wesepa amakati apu ekeoma tuku kou
xirekinukuna?
6 Nu muoro puratixe. Nu itou sarotai. Nu Kalili purotai yauseni, mua kuna tiketai
tini xiyeri nanuwa.
7 Nue ipaki katikina, xunu erirouneri apu xupunikiro Apupo Nono tinikeria,
na nikitoto xosa warepineri. Kakeria asau xeimore xosa xiyeri saropina xetai,”
niketeneai.
8 Kanikeri ekime Yesusue kanikeyai kuna nanuworineri,
9 kopaupu wetineri xiyeri xowoteneai. Xouneri Yesusupo tataiwopi 11-teu
kanikineri, kireu xuiapu rania pa xokupa kapiaure kanikete woteneai.
10 Yesusupo tianuwopi kaniketeneai xui teu muai, Maktala erewesepu Maria, Yoana,
Yemusipo ana Maria, kireu xui teu xeika, nini paiye kunawoteneai.
11 Yesusupo tianuwopie, xui nikau kuna aini peroro kuna parineri ninipo kuna
suwau xepu xuwe.
12 Pita nukoini sana kopaupuro keikei xowotai. Xouna korumeirou upuro oioi-
wotaia, mari xaku teu kireni purati xekotai. Atoro xiyeri xouna pa kapia yaraxetaire
xokupa nanunanu tetai.

Aimore apue Emeusipo imero Yesusu xekoxeteneai
(Mak 16.12-13)

13 Xuimie kopaupuro xowoteneai yauseni, Yesusupo tataiwopi aimorei, Emeus
xeteneai wese teipa xowoxeteneai. Pa wese paiya Yerusalemu tomuro purati xana
11 kilomita xeteneai sie xosa xetauro purina.
14 Aimore apue xoupurineria, pa xokupa kapia yaraxetaire kunaupa xowoxeteneai.
15 Pa kapia yaraxetaire xokupa kuna kunauneri kotoxeria, Yesusu nukoe nutieniki
moati xirini xowoteneai.
16 Kakati kire sapie ninipo ekiniki kirikiriwati, muaiya Yesusue xineri sipawopu
xuwe.
17 Xoupurineria nini ipaki kotonikina, “Tini amure kunaupa xounuana?” niketai.
Nue kaki kunawatia, xoniki sua tuku muanikie tumuwoteneai.
18 Pa aimore apu, kirepu wenumu Kliopasi, nue kuna xapa kauna, “Xokupa xuiapu
xetaxetau wesepue Yerusalemu mua purineri. Pa yause xosa Yerusalemu pa kapia
yaraxetaia ne kireni sipa xuwerau?” wotai.
19 Kaki kunawatia, Yesusue kotonikina, “Amu kapiana?” niketai.

Kakati ninie ipaki kauneri, “Sini Nasaretipo Yesusu xosa pa xokupa kapia yaraxe-
taire kunaunuku. Nu kire kunatureture, nu Xoiteu ekero xeika xuiapu ekinikiro xeika
sokisoki saina tina sokisoki kuna kunaurouna.
20 Sikou ere xuriatiti xeika tumu teu xeikae kapmani xupuro iyareteneai. Kakeri
kapmanie ouwepure kuna ouworineri, na nikitoto xosa wareteneai.

21 Pa apu Yesusua nu Xoiteue Israil apimi xiyeri tinikepure iyaretai xinuku ekimeni
xosikisukiriai. Pa xeika kire kuna rania. Ouweri xumotai yausei kouna ximine asau
xeimore xina.
22 Ximine sinipo xui tuturopu kireu xuimie sini xiri uresiketeneai. Nini xoripesauni
kutu kopaupuro xowoteneaiana,
23 Yesusu mou purati xekopu xuwe. Xiyeri kou ipaki kunauneri, ‘Sini xiniwepie sie
xenikorokoro xekenikikiria, kunauneri, “Nu ekeoma purina siketeneai,” ’ xeteneai.
24 Kakeri sini kireue kopaupuro xouneri, xuie kunawoteneai sie upu xekoteneai
sorena, Yesusu nuko xekopu xuwe,” woteneai.
25 Kakexeri Yesusue ipaki kanina, “Tini nananatua, tini nanunanu xuwe xati, xokupa
kuna kunatureturei kunawoniaire sapauni xotikirei saroati xotikisuwarixe.
26 Pa ama? Pa apua Xoiteue sokisoki kuna kunauna, xesauti xounapa ikou xuiapu
xiyeri tinikepina xeyaiya tini sipa xuwere? Nu tatau xemerina paiyeye sewai Xoiteu
xosa kokaipa wenumuni kutu tepina,” niketai.
27 Kakerina kuna utei kaniketai. Mosesipo kuna xeika xokupa kunatureture nikau
xeikarei kuna xotapa tayetai, kanikinani Xoiteupo nakau xosa nukoure xokupa kuna
masa purotai rania kaniketai.
28 Utuneria pa apu aimorei xowopureiyewotai wese inasamuro munoteneai.
Yesusua pani xouyewopureiye wotai.
29 Kakati ninie taiyeru puri kunauneri, “Ne sini xeika puro. Asau iriropure xinana
puripurinapa xorixepina,” woteneai. Kakeri atoro mana nini xeika purotai.
30 Xurise xoye nepure xineria, Yesusue nini xeika misetai. Tupumoru tina Xoiteu
eiyaseuweina poroporouna tiniketai.
31 Yesusue pa kakatia, ekiniki sisirauweineri, muaiya Yesusu xineri sipawoteneai.
Kakeria sapauni lemeni xuweiroati, pani xiyeri xekopu xuwe.
32 Paire nioninioni ipaki kunauneri, “Suwauni kutu, sini imero kouyati, nue kuna
sikina, Xoiteupo nakaupo nanunanu xotapa kasiati, xosikikemu xiri sarotai,” xeteneai.
33 Pa aimore apue kunarineri sapauni sarou Yerusalemu xiyeri xowoteneai.
Utuneri Yesusupo tataiwopi 11-teu xeika kireu xatanikimana xeikae kununu purori
xekeniketeneai.
34 Kakexeri ninie pa apu aimore ipaki kanikineri, “Suwauni kutu Kokaipae xiyeri
sarotai! Saimonie xekotai!” niketeneai.
35 Kakeri ninie xokupa kapia imero xekoteneaire kuna kaniketeneai. Pani ku-
nauneri, “Nu tupumoru porowotai yauseye, sini xekeu sipauyatiai,” niketeneai.

Yesusupo tataiwopie Yesusu xekoteneai
(Mt 28.16-20 xeika Mak 16.14-18 xeika Yon 20.19-23)

36 Yesusupo tataiwopie pani kunau puroria, Yesusu nukoini nini xopu tumuwotai.
Yesusue ipaki kanikina, “Tinipo xotikikemu yoroarani pura,” niketai.
37 Kakatia ureuwei ximikieteneai. Kire kopa xekeunuku xi nanuwoteneai.
38 Kakeri ipaki kanikina, “Tini amakati xoxi ure ureunukuna? Tini amakati xokupa
nanunanu tinukuna?
39 Yeu xupi yoruka axiri xeika siai yoruka axiri xeika xekoa. Ye ikoini purine. Yeu
mupi tiurutiuru nari xekoa. Kopa paiya iko xosa xekeukiriai sie nini tepu xeika ei
xeika xekoakuaixe,” niketai.
40 Pa kuna kunarina, nupo xupo yoruka xeika siau yoruka xeika nini atariniketai.
41 Xekeri xiri nimariri woteneaina pana xonikisuwopu xuweu xokupa nanunanu
teteneai. Kakeri ipaki kanikina, “Tini kireu xoye muoro purinare?” niketai.
42 Kakati xuwoteneai wese masa tuwori,
43 nue tina nati, xekoteneai.

44 Yesusue ipaki kanikina, “Ye taki tukuni puriai yause xosa ipaki katikine, yeure
ekime xokupa kuna Mosesipo tu xosa xayauneri, kunatureture nikau nakau xosa
xayauneri, nakau siri xosa xayauneri woniaia, pa xokupa kapia paiya suwauni kutu
yaraxepina xine katikiai,” niketai.
45 Xoiteupo nakau xosa purotai kuna xotapa ati sipawopinerire tianiniketai.
46 Ipaki kanikina, “Xoiteupo nakau xosa mua kuna tuku, Xoiteue nupo xuiapu xiyeri
tinikepure iyaretai apua nu tatau xemenapa asau xeimore xosa kopaupurei xiyeri
saropina.
47 Kakatia nupo wenumurei xokupa sanawa sanawa xuiapu xosa kuna uteiwori
xoniki pirixeria, Xoiteue ninipo xunu weterinikepina. Tini Yerusalemue saina xotapa
tainaria,
48 pa xokupa kapia ekitikiro yaraxetaire kuna kanikakuai.
49 Iyesa. Ekime Xauwae sokisoki kuna kunauna, Xoiteupo Sokisoki Supo Youya
tikepine xeyai, paiya yei xesaritikepine yause tomuroxina. Tini mua erewese
purokieni pa Xoiteupo sokisoki takuai,” niketai.

Xoiteue Yesusu mena xouro xiyeri sou xowotai (Mak 16.19-20 xeika YT 1.9-12)

50 Yesusue nupo tataiwopi Petani wese xexe soniki xowotai. Xupo xouro wawaieina
Xoiteue atinikepinaure kotowotai.
51 Mupuniki xusi ounani, weniki xowati, Xoiteue mena xouro sou xowotai.
52 Kakati tataiwopie onikitapa ukurouneri nure muris teteneai. Kakerineri xiri
nimariri eineri Yerusalemu xiyeri xowoteneai.
53 Ninie xokupa yause Xoiteupo ata tumau purineri Xoiteupo wenumu
xourorirouneri.

Yesusu tianuwopi nikau saina

Akereki kuna

Mua nakau Yesusu tianuwopi nikau sainae Lukue xayawoyai asinaku kuna purotai xosa xuwauworetai. Luku kirenie mua nakau rania xayawotai.

Xoiteupo Supo Youyae Yesusupo tianuwopi ime atarinikati Yesusupo asinaku kuna “Yerusalemu uteirineri Samaria uteineri Yutia uteineri pani xokupa ou yau uteipa xowoteneai paiya mua nakau xosa xekeunuku” (1.8 xekoa).

Yesusu taiwopi saina Yuta xopu sarina xurise utu kokaipa xina xetau ou yau xou xanauwotaire Yesusu tianuwoteneai nakaue asiworotai. Kristusupo saina xeika nuko taiwoteneai xuiapu nikau ekinikioma xeika paie, ekime Xoiteue Israilipo xuimiapimi xosa sokisoki kuna kunawoyai taina xiri ou papaiwotaire rania Lukue atarisikepure xina. Kire kokaipa sapire nakau Yesusu tianuwopie kunawotai paiya, Xoiteupo Supo Youyapu saina, paiya Xoiteupo Youya. 50-teu asau xuwe xati Xoiteue Israili weinikitati ati puroneai asaure nanuneri kokaipa xoye neteneai xosa Yesusupo tataiwopi teu xosa ximuximu Xoiteupo Supo Youyae kotai.

Xurise Xoiteupo Supo Youyae inipo nanunanu taitainikina sokisoki tiniketai. Mua nakau xosa xekeukiriai rania Yesusupo tianuwopi teue Yesusupo asinaku kuna xetau xuimiapimi kanikiepure xineria, xokupa kuna paiya xuwau uteiwoneai.

Kakeri xokupa xuiapue pa asinaku kuna taiwori Yesusu taiwoteneaie sokisoki woteneai xekeukiriai. Nakau Yesusu tianuwopie xokupa Yesusu tianuwopire asiworotai, pana Poluno Pitanoe kakexeteneai kapiaure paiya xiri xokupa kuna tuku. Pita nu Yesusu taiwoteneai xuiapu oroinikepi saina sokisoki teyai. Kakati Yesusue Polu yauworina nupo saina tepinaure nu xiri akereki apuni kutu tumuworetai.

Kireu kuna masa nakau xosa paiya, Polu xosa kapia akipa xetaire Lukue asiworopure xina paiya “sinie” kakikiniai xetai.

Paire xokupa sipa apue nanuneri kireu yause Luku nukoini Polu xeika texeyai xati, pa kuna masa yauwa kunauna “sinie” xetai xeteneai.

Yesusupo Tianuwopie Yesusupo Kuna Yerusalemu Tiniketeneai

YT 1.1—8.3

Yesusue Sokisoki Kuna Kunauna Xoiteupo Supo Youya Xesautia Kopina Xetai

1 Tiopilusu, ye ekime xayautiai nakau xosauwa, ximuximuni kutu Yesusue xokupa saina tina xokupa xuiapu taitainikipa,

2 kouna kounawati Xoiteue mena xouro sou xowotai yauseure xayautiai. Xoiteupo Sokisoki Supo Youyae Yesusu kawati mana Yesusu nukoe tumunikikereyai tianuwopie saina tepinerire kuna kaniketai. Kakatia xurise Xoiteue xouro sou xowotai.

3 Ximuximua tatau xemena xumotaina, xurise xiyeri ekeoma tina tianutianuwopi xosa maiyeniketai. Nu ekeoma purina xineri ati sipawopinerire, xokupa kapia kaketai. Nu 40-teu asau xosa xekori, Xoiteue xuiapu yakunikepina yauseure kaniketai.

4 Nini xeika purotai yauseni, ipaki kanikina, “Tini Yerusalemu kaki xanari wetaku. Xauwae sapi tinikepine xi kunawati paire ekime katikiaina, yakuwa.

5 Yonie xuiapu enero ene iserinikeyai. Pana Xoiteupo Supo Youya xosa ene isakuai yause xekepu xuwe,” niketai.

6 Pa yause xosa tianutianuwopie xirini kununurou, kotouneri, “Kokaipa, mua yause xosa Israili kokemu saina tuwau xiyeri sokisoki tina, sanawa yakuwopina kokemu xepinare, e xuwe?” woteneai.

7 Kakeri nue xiyeri ipaki kanikina, “Xauwae iyaretai yause xeika asau xeika paiya
tinipo sapi xati sipawakuaixe. Xuwe. Nukoini pa xokupa sapi yakuna.
8 Pana sewai Xoiteupo Supo Youyae kou tini xosa puratia, tini sokisoki takuai.
Kakinaria, taki ekitikieni xekeikiriaire Yerusalemu kuna tinikinari, Yutia sanawayau
tinikinari, Samaria Tistiriki tinikinari, ou papaiwotai xokupa sanawa tinika,” niketai.

Yesusue mena xouro xowotai (Muanumu sieni kuna: Mak 16.19 xeika Luk 24.50-53)

9 Yesusue pa kuna kunauwati, xekeu puroria, xouro xowotai. Kire iyoue ximiakerati
pani xekeu puropu xuwe.
10 Nu xourati pani mena xekeu puroria, sapauni aimore apue nini xeika tumuwote-
neai. Nini nekei karai tuku.
11 Ipaki kunaunexeri, “Tini Kalili apimi, tini ama aini tumunuku mena xeke-
unukuna? Yesusua Xoiteue sowati, tini wetiki mena xouro xounana, mua xekoari
mena xouro xowotai kapiareini xiyeri kopina,” niketai.

Yutasipo iri tepinaure kire apu tumuworeteneai

12 Yesusupo tianutianuwopie Oripu xeteneai totou wetineri, Yerusalemu xiyeri
xowoteneai. Oripu totoua Yerusalemu tomuro kireni kilomita sie xosa purina.
13 Erewese minika xouneri, xouro niko purirouneri ata kamoro maneteneai. Ninipo
weniniki teu muai, Pita, Yoni, Yemusu, Entru, Pilipu, Tomas, Patolomiu, Matyu,
Alpiusipo nirau Yemusu, Saimon nu Seloti apu kinipo apu, Yutasia, nu Yemusipo nirau.
14 Pa xokupa apu teue kunununeri xonikitumaixi kunikunirouneri. Xui teu,
Yesusupo ana Maria xeika, Yesusupo xataumana xeika, ninie rania kouneri nini xeika
kunikunirouneri.
15 Pa yause xosa Yesusure xoniki suwoteneai xuiapu nikau xoka 120-teu sie. Pitae
nini xopu tumuna ipaki kuna tinikina,
16 “Xataimana, ekime Xoiteupo Supo Youyae kakati Tepitie kire kuna kunawoyai
Xoiteupo nakau xosa purina. Apu teu ime atarinikati, Yesusu soki teteneai apu
Yutasire kunawoyai. Tepitie kunawoyai sie mua kapia akipa xetai.
17 Ekime Yutasie sini tuku lixina, sini tikiriai sie saina tetai,” niketai.
18 Pa apu Yutasie pa xoxi kapia tetai xosaupo xe tina, kire ou masa isayaxetai.
Kakerina xurise pa ouro titikiri xouna ukaukemu porouwati, kamoropu sine muri
ouro kusawotai.
19 Paire xokupa apu Yerusalemu puroteneaie sipawoteneai. Ninipo kunairae, pa ou
wenumu Akeltama. “Akeltama” wenumu muanumu kuna sie, “Ou Yawi Tuku.”
20 Pitae pani ipaki kunauna, “Mua kuna Nakau Siri xosa xayawoniaiya muanumu,
‘Nu puroyai wese paiya, aini puropinana, kire apu wetau pa xosa puropu watixe.’ Kire
kuna masa mua nakau xosa muanumu kuna tuku, ‘Kire apue nupo saina tepina xeyai.’
21 “Pa xati Kokaipa Yesusue siko xeika xokupa yause xowori kori wati, siko xeika
texeteneai apu xopuropu kire tumuworepu,
22 ximuximu Yonie xuiapu ene iserinikati, Yesusue saina xotapa sari tipa kouna
kouna Xoiteue sowati wesiki xouro xowotai yause xetai. Kire apu nukou ekeini pa
xokupa kapia xekotai tumuworikiri sini xeika saina tina Yesusu xiyeri sarotaire kuna
uteiwopina,” niketai.
23 Pitae kaki kunawati, aimore apu tumunikereteneai. Kire nu Yosepu, wenuneri
Parsapasi xeteneai, nuni Yastusu wenumu tuku, kire apua Matiasi.
24-25 Kakerineri ipaki kunikunineri, “Kokaipa ne xokupa apu nikau xonikikemu sipa.
Yutasipo iri tina Yesusupo tiantianuwopi saina tepinaure aimore apu tumuniker-
inukuna, yurau xonieutiai atarisike. Yutasie mua saina wetina nu puropina wese xosa
xowotai,” xeteneai.

26 Kakeri yuerau pa saina tepinaure xe pureworia, Matiasipoe putawotai. Kakati Matiasi Yesusupo tianuwopi 11-teu tuku iyareteneai.

2

Xoiteupo Supo Youyae oro kotai

1 Pentikosipo Kokaipa Yause * koati, Yesusure xonikisuwoteneai xuiapue kireni atoro xirini kununuwoteneai.
2 Kakeria sapauni mena xourei kire sapie sokisoki xupeue miriaiyeu kouna, misipuroteneai ata xiri xokoperetai.
3 Kakati xepi sie sapie koati xekoria, xokupa apu nikau minoniki sie xekeuyewoteneai. Pa minoniki paiye xokupa apu yau xouxanauwotai.
4 Xoiteupo Supo Youyae pa xokupa xuiapu xosaniki koxeri, xetaxetau kunairae kuna xotapa tayeteneai. Xoiteupo Supo Youyae kakati pa xokupa kuna kunawoteneai.
5 Kireu Yutae kouneri Yerusalemu purineri, Xoiteure muris tirouneri. Nini mua ouropu xokupa sanawapue koteneai.
6 Pa miriae miriai koati, xokupa xuiapue iyeserineri kou kununuwoteneai. Yesusure xonikisuwoteneai xuiapu nikau kuna iyeserineri, urewoteneai, pa amure, kireni kireni xuiapue ninipo kuna iyeseria nikou kunaini kunawori iyeserineri kaketeneai.
7 Yutapu xuiapue kokai ure ureri kunauneri, “Mua xokupa xuiapu teua nini Kalilipo kireni.
8 Amakati sini mua xokupa kireni kireni xuiapue sikou kunaini ninie kunawori iyesinukurau?
9 Sini Partia sanawapu, Mitia sanawapu, Elam sanawapu xuiapu teu, sini Mesepotemia tistirikipo, Yutia tistirikipo, Kapatosia propinsipo, Pontusu propinsipo, Esiapu,
10 Prikia tistrikipo, Pampiliapu, Isipu sanawapu, Lipia tistirikipo, Sairini erewese tomuro puroteneaipo, Romu sanawapu apue kou muoro purikiriai.
11 Sini Yuta xeika Yentail xeteneai xuiapu teu xeikae sini Xoiteupo muris tainuku, sini Kriti soupo xeika, Arepia tistirikipo xeika, siko xokupae iyesikiria ninie sikou kunaini Xoiteupo sokisoki sainaure kuna siketeneai,” xeteneai.
12 Paire xokupae kokaipa nanunanu teteneai. Kakerineri nikoniko ipaki kunauneri, “Mua kapia ximine yaraxetaia amu kapiani kuturau?” xeteneai.
13 Kakeri kireu paiye ipaki pirenikineri, “Nini xokupa oma xisa nerineri kakineri,” xeteneai.

Pitae kuna tiniketai

14 Pitae Yesusupo kireu tianuwopi 11-teu xeika tumurouna xuiapu ere supoe sokisoki kuna ipaki kanikina, “Tini Yuta apimi xeika xokupa apimi kou Yerusalemu purikiriai xeika, tini yeu kuna xosa xakutiki iyarinari, mua kapia ximine yaraxati xekeukiriai xotapaure sipawakuai.
15 Tini nanunuku mua apimi xisa neri kakineri xinukure, wo? Xuweni kutu. Muaiya 9 kiloku xoripesau.
16 Mua kapia ximine yaraxetaia, ekime kunatureture Yoelie muaire kunawoyai. Nue ipaki kunauna,
17 ‘Xoiteue kunauna, “Yause xuwe xepure tomuroiratia, xokupa xuiapu xosa yeu Youya kusawopine. Kakitia tinipo nonomi xeika momukomi xeikae yeu kuna kunatureturei uteiyewopineri. Tinipo apu tenemaie xiniwepi sie sapi xekoria, apu sakaue xiniwepiwopineri.

---

* **2:1 2.1** Pentikosipo kuna paiya 50-teu asau xuwe xati Xoiteue Israili wenikitati ati puroniaire nanuneri xoye neneiai kuna.

18 Pa yause xosa yeu saina apu xeika saina xui xeika xosa yeu Youya kusautia, ninie
yeu kuna kunatureturei uteiyewopineri.
19 Ye mena xouro xetau kapiani kutu kakineia, toupa oro paiya xurisepu yause sie
xonuxonu kapia erepine. Yawi xeika xepi xeika kokaipa xepitutu xeika mopina.
20 Kakati asaue ukumu xatia, poita paiya ewou xina yawi sie xepina. Kakati xurise
Kokaipapu yause moati paiya, Kokaipae nukou kokaipa sokisoki xeika memeremu
xeika atarisikepina yause.
21 Pa yause xosa Kokaipae tianikepinaure xokupa xuiapue yaxepineri, kakeria xiyeri
sonikati ati puropineri," ' xina kunawoyai. Mua kuna paiya kunatureture Yoelie
sikeyai xina Pitae kunawotai.
22 "Tini Israili apimi, yeu kuna xosa xakutiki iyara. Ye Nasaretipo Yesusure
katikepurexine. Xoiteue pa apu xuporei xokupa sokisoki saina xeika xonuxonu
kapia xeika taki xopu erati takieni sipaukiriai. Xoiteu nukoini xesawati kotai xinari
sipawakuaire Xoiteu nukoe kaketai.
23 Ekimeni nukoe nanuna kuna ouwoyai sie tini xuputikiro iyaretai. Kakati apu xoxi
xupunikiro takie na nikitoto xosa warinuku ouwari xumotai.
24 Kakari Xoiteue pa apu xiyeri sarina xumopipo tatau xoxi xosa iyarati puratixe, pa
amure, xumopie pa apu sokisoki tepuwati xana xuwe.
25 Ekime Tepitie rania nure ipaki kunauna,
'Ye xekeutia Kokaipae
Ye nutiemini kutu xokupa yause purina.
Nue ye nutiemi
purina ye sokisoki sina,
pa xati kire sapie kakati ye ximikinei urewopixe.
26 Pa xati yeu xoikemu xiri asinaku xati,
ye nimariri kuna kunaune.
Xoiteue ye xosa asinaku kapia kakepure
xetai yakune.
27 Ne yeu xenimi wetau xumoki apimi nikau wese puroxete.
Panumu xati ne nakipo xokiaune tumuworitiai apu xokumo wetau
kopaupuro xusaxete.
28 Nei ekioma puropine ime ataritiai.
Nei ye weitau naki xeika puria, nakie
apoyau ye xiri nimaririwopine.' "
Mua kuna xokupa Tepitie kunawoyai.
29 "Yewapu xura, Asisiki Tepitireni kutu, ye katikepure xine. Nu xumurati,
upuareneai. Nupo upua mua siko xopu xokupa yause purina.
30 Tepiti nu kunatureture xati, nuko sipa, Xoiteue xupo xouro wari ipaki kunauna,
'Sewai neu kire asinimana tumuworitia, naki sie kokemu tumuwopina woyai.'
31 Pa xati Xoiteue Tepiti nuko wetati apu xumoki nikau wese purina kopaupuro
xusaxepu watixe kuna paiya, Tepiti nukoure kunawopu xuwe. Xoiteue pa saina tepure
xetaia, Tepiti nu sipauwetai. Paiya Xoiteue nukou xuiapu tinikepure tumuworetai
apue xiyeri saropinaure kunawoyai.
32 Paina pa apu Yesusu paiya, Xoiteue kopaupuropu saretai. Nu xumorina saroati
sini xokupae xekeukiriai paire, sini kunaurounuku.
33 Yesusu nu xouro xowotai Xoiteupo xupo meruira purina. Xauwa xuporopu Supo
Youya tetai, ekime Xauwa nukoe kunauna tuwopine xeyai sie, ximine kusauwati
takieni xekoto iyeseteunuku.
34 Tepiti nu Yesusue mena xouro xowotai sie xowopu xuwe. Pana Tepitie ipaki
kunauna,

‘Kokaipae
yeu kokaipa ipaki kauna,
“Ne yeu xupi meruira misauporo
35 neu xiwayanimana naki irue soinitiki puropineriwotai,” ’ xetai.
36 “Pa xati tini xokupa Israil kini, tini paire atinari sipawakuai, tini Yesusu na nikitoto xosa warikiriaia, Xoiteue tumuworati Kokaipa purina, nukou xuiapu sonikepina apu purina,” niketai.

Xokupa xuiapue xoniki pirixineri ene iseteneai

37 Xuiapue Pitapu kuna iyeseria, pa kunae xonikikemu tupo xiri worotai. Kakati Pita xeika kireu Yesusupo tiantianuwopi xeika ipaki kotonikineri, “Yewapu xura, sini amakepinukuna?” niketai.
38 Kakeri Pitae ipaki kanikina, “Tini mua xokupa apu, kireni kirenie xotiki pirixinari Yesusu wenumurei ene isari, Xoiteue tinipo xunu weteritikepina. Tini panumu kakaria, Xoiteue nuko Supo Youya tikepina.
39 Ekime Xoiteue tini xeika, takipo nono teu xeika, xetauro puroteneai xuiapu xeika Supo Youya tikepure sokisoki kuna kunawoyai. Xoiteu, sikou kokaipa, nukoe yainiketai xuiapu Supo Youya tinikepure sokisoki kuna kunawoyai,” niketai.
40 Pitae kireu xokupa kuna rania tinikina, sokisoki kuna ipaki kanikina, “Sosopa epixa. Tini atinari sosopa epixakuai, mua apimi xoxixoxi kapia erirouneri xeika xoxi xaku,” niketai.
41 Pitapu kunae xokupa xuiapu nikau xonikikemu tupo worati, Yesusu wenumurei ene iseteneai. Pa asau xosa 3,000 xuiapu siei Yesusure xoniki pirixeteneai xuiapu teu xeika moteneai.

Xuiapue xoniki tumaxi puroteneai

42 Xuiapue Yesusupo tianutianuwopi nikau taitai kuna iyeseri, kireu tianikepi kapia xeika, kou kununu xoye nepi kapia xeika, kunikuniwopi kapia xeikaure taitainiketeneai.
43 Xoiteue Yesusupo tianutianuwopi xupunikiro xonuxonu xonuxonu kapia ereri, xokupa kireni kireni xuiapue xekeri ureuneri ximiketeneai.
44 Xokupa xuiapu Yesusure xoniki suwoteneaie xiri xoniki tumaxi puroteneai. Kakineri ninipo xokupa sapi paiya Yesusure xoniki suwoteneai xuiapu nikau xetai.
45 Apimie ninipo ou masa xeika xuru xeika isayarinikeri, paiseu xe tineri, xokupa apimi xuru xuweu tiniketeneai.
46 Xokupa asau nini Xoiteupo atoro xirini kununurouneri. Kakineri xetaxetau atoro kirenini xoye nirouneri. Xonikikemu asinakurei nimaririneri kirenini xoye nirouneri.
47 Xokupa yause Xoiteupo wenumu xouroxeri, xuiapue xonikemu ninire asinaku xirouneri. Xokupa asau Xoiteue kireu xuiapu tinikepi saina tetai, panumu kapiarei Yesusure xonikisuwoteneai xuiapu nikau xoka xokupani kutu xetai.

3

Kire apu siau xoxixeki meruketai

1 Kire yause Pitano Yoninoe 3 kiloku xoruwati kunikuniwopi yause xosa, Xoiteupo Atoro xowoxeteneai.
2 Kireu apimie kire apu siau xoxi tuku sou mori xekeniketeneai. Xokupa yause Xoiteupo Atapu isimaro, Isima Xosei xeteneai xosa xeme maneri isima turo iyarirouneri. Kakeri nue xearaure xuiapue Xoiteupo Atoro maneria yainikirouna. Ana kamoroni siau xoxixeki.
3 Pitano Yoninoe Xoiteupo Atoro manepure xeri, pa apue xuruara tuwopinexerire kotonietai.

4 Kakati Pitano Yoninoe soki kukou purineri, Pitae kunauna, “Ne sini xekesike,”
wotai.
5 Kakati pa apue sokisoki kukonietai, pa amure, nue nanuwotaia, ninie kire sapi
siepineri xina kaketai.
6 Kakati Pitae ipaki kunauna, “Ye xe xuwena pana, ye mua sapi tuku, ne tinepure
xine. Nasaretipo Yesusu Kristusupo wenumurei ye kanine, ne sarounau texe,” wotai.
7 Pitae kakerina xupo meruira xaike tina saretai. Kakati sapauni nupo siau xeika
xoutapa xeika sokisoki xetai.
8 Kakati pa apue potirouna texetai. Xoiteupo atoro Pitano Yonino xeika ma texina
popotipopotixina Xoiteupo wenumu xouroretai.
9 Xokupa xuiapue xekoria Xoiteupo wenumu xourori texati,
10 sipauneri, pa apue sore Xoiteupo Atapu isima, Isima Xosei xeteneairo misirouna
xearaure yaxirouna xi sipawoteneai. Xekoria merukirati, urerineri, xouxou worete-
neai.

Pitae Xoiteupo atoro kuna tiniketai

11 Xuiapue pa kapia yaraxetaire kuna iyeserineri ureri pa apu xekopure keikei
koteneai. Ma xekoria Xoiteupo Atapu misepi iri, Solomonipo misepi iri xeteneairo
Pitano Yonino soki xonikinikina tumu purotai.
12 Pitae xuiapu xekeniki puri, ipaki kunauna, “Tini Israili apimi, tini ama mua kapia
yaraxetaire ureunukuna? Tini ama sini sokisoki kukosikinukuna? Tini nanunuku,
nioini kokaipa sokisoki tukue Xoiteupo ekero ati purineri mua apu atiwori texinaxi,
nanunukure, wo? Xuweni kutu.
13 Apraxamu xura, Aisaki xura Yekopu xuranikau Xoiteu, sikou asisikimana nikau
Xoiteu, nue nukou saina apu Yesusu kokaipa wenumuni kutu tuwotai. Pa apu sore
takie xiwai xupunikiro iyarikiriai. Pailatie wetepure xetai yausepa, takie nikitiki
tuwori kunaunuku Pailati ne wetau nu aini pepei xowoxete xikiriai.
14 Mua apu nu siomou nu Xoiteu irue asinaku kapiani kutu kaki purirouna.
Pana takieni nikitiki tuworinuku, kire apu nu apu ouweirouna Pailatie wetati
maiyetikepinaure yaukiriai.
15 Nu ekisikioma puropu imero sosiki xowopina akereki apu takie ouwari xumotai.
Kakari Xoiteue kopaupuropu sarati, sioini kutu xekeuyatiai paire kunaunua.
16 Pa amure, sini Yesusupo wenumurei sore xosisuyatiai xati, Yesusue tini sipaukiriai
apu merukeretai. Kakati takipo xekitikieni xekuari asinaku purina.
17 “Suwau, yewapu xura, ye sipa, tini takipo tumu xeikae ati sipawopu xuwe xati pa
kapia Yesusu xosa kakikiriai.
18 Ekime Xoiteue xokupa kunatureture supunikerei kunauna, pa apu tumuworitia
ikou xuiapu xiyeri sonikepure, tatau xemeropina xeyai. Pa xati tinie mua kapia
tikiriaia, Xoiteue nukou kuna taina kakina.
19 “Pa xati tinipo xoxi nanunanu wetinari, xotiki pirixari Xoiteue tinipo xunu
xesauweri tikepina.
20 Tini panumu kakinaria, Kokaipae tini oma sokisoki tikepina. Kakinapa nukou
xuiapu xiyeri sonikepure tumuworetai apu xesawatia, tini xosa kopina. Pa apu
Xoiteue tini tianitikepure tumuworetai apua, Yesusu kireni.
21 Ekime nukou saina teruwopinerire tumunikereyai kunatureture nikau
supinikirei kunawoyai sie, nu mena xouro purina, Xoiteue xokupa sapi xiyeri oma
xepinerire iyareyai yause yakuna.
22 “Ekime Mosesie ipaki kunauna, ‘Takipo Xoiteu, Kokaipae, kire takipo xatatiki
tumuworatia, iko sie kunatureture xepina. Kakatia nue xokupa kuna katikatia
iyesakuai xeyai.

23 Xokupa apue pa kunatureturepu kuna iyesepu xuweuworia, Xoiteue ounikiati
xumopineri. Nini Israil xuiapu teu pani xiyeri puropuworixe.'
24 Ekime xokupa kunatureturei Xoiteupo kuna uteiwoniai, kunatureture Samueli
nukoe akerati nu turopue rania kunawoniaia, mua itou yaraxina.
25 "Tini kunatureture teu nikau nonomi, Xoiteue asitikimana xeika xoukemu
tumaxina sokisoki kuna kunawoyai sapia tinie takuai. Nue Apraxamu ipaki kauna,
'Neu asini nono parei xokupa ouropu xuiapu teu atinikepinewoyai.'
26 "Paire Xoiteue nupo pa saina apue, tini xokupa kirenikireni apu atitikina
tianitikati tinipo kapia xoxi wetakuaire sarina tini xosa akeri xesawati kotai," niketai.

4

Ninie Pitano Yonino kakauya xosa iyainikereteneai

1 Pitano Yoninoe xuiapu xeika xemu kunau puroria, xuria titi teu xeika Satusi xeika
Xoiteupo Atapu xokai nikau kire tumu xeikae moteneai.
2 Pitano Yoninoe xuiapu ipaki kanikineri, Yesusu kopaupurei sarotaina, xokupa apu
xumoteneai rania saropineri xineri kanikeri sipawoteneai. Paire ere makarineri,
3 soki tinikineri kuna xosa iyainikerepure xeteneai. Pana asau iriropure xati,
iyatieye kakepure kakauya xosa yainikereteneai.
4 Xokupa xuiapue kuna iyesieineri Yesusure xoniki suwoteneai. Yesusure xonikisu-
woteneai xuiapu nikau xoka 5,000 sie xouro manetai.

Pitano Yonino kaunsolu ekero kuna xosa tumunikereteneai

5 Xurise kire asau xosa Yuta nikau kokaipa apu teu xeika muris atapu tumu teu xeika
tu xotapa sipa apu teu xeikae Yerusalemu kununuwoteneai.
6 Ere xuriatiti Anasie, Kaiapas xura, Yoni xura, Aleksanta xura xeika xuriatitipo
xokupa apu teu xeikae kununuwoteneai.
7 Pitano Yonino nini ekinikiro tumunierineri, ipaki kotonikineri, "Tinie amukau
sokisoki tiniku mua kapia kakinukuna? Yupo wenumurei kakinukuna," niketeneai.
8 Xoiteupo Supo Youyae Pita xosa koxati, ipaki kanikina, "Tini Israilipo kokaipa apimi
xeika, muris atapu tumu xeika,
9 sinie kire apu siau xoxi tianuyatiaire ximine kotosiepure xinukure. Pa xeika pa
apu nu amaki asinaku xetai tinie sipawopure xinukure.
10 Panumu xatia, Nasaretipo Yesusu Kristusupo wenumurei mua apu siau xoxi asi-
nakuweina mua taki ekitikiro tumu purotai, tini xokupae sipawari, Israilipo xokupae
rania sipawopineri. Takie Yesusu na nikitoto xosa warari, Xoiteue kopaupuropu xiyeri
saretai.
11 Yesusua 'tini ata xuxue pa xe xoxi parinuku xesauweikiriai. Pana muaiya nu ata
masa sokisoki wopina xe xiri asinaku xina.'
12 Kire apue sini xiyeri sosikepu watixe. Xuwe. Yesusu Kristusu wenumurei
kireni sini ouropu xuiapu asinaku puropu. Siko tisikepinaure Xoiteue nu kireni
tumuworetai," niketai.
13 Kokaipa apimi nini sipa, Pitano Yonino nini xaya ata manepu xuwena nini
aipu apu. Xekenikeria ximikepu xuweu sokisoki kuna kunawori, xokupa nanunanu
teteneai. Kakerineri Pitano Yonino sipaniketeneai, nini ekime Yesusu xeika puroniai.
14 Pa apu xekoria nupo mupokemu merukirati nini xeika tumu purotai. Paire kire
kuna xapa kanikepineria xuwexetai.
15 Kokaipa apimie kanikineri tini kaunsolu ata wetinari kisau munaxa nieteneai.
Nini xouwexeria, apimie ipaki kuna ouneri,
16 "Sini mua apu aimore amu amakinikepuna? Ninie xumu xonuxonu ereri,
Yerusalemupo xokupa xuiapue paire sipauweteneai. Sini ximiakerepuxe.

17 Pana mua kuna xuiapu xosa pani xouxanauwoxete. Pa xati nini axiri sokisoki
kuna kanikikiri, mua wenumurei kireu apu pani kuna tinike xeni," xeteneai.
18 Yainieri moxeri kanikineri Yesusu wenumurei kire kuna pani kunaunaxari, nu
wenumurei xuiapu kuna tinikaku xineri xoka tiniketeneai.
19 Kakeria Pitano Yoninoe kuna xapa ipaki kanikineri, "Xoiteu ekero amu kapia asi-
nakuxi tini nanunukuna? Sini Xoiteupo kuna taiwopinuare e tinipo kuna taiwopinua?
Takieni uteiwa.
20 Sini supusi parawopuyatixe. Sini xokupa kapia sioni xekoto iyeseteuyatiaireni
kuna uteiwopinua," niketeneai.
21 Paire kaunsolue nanuneri xuiapue xaro tisikepuwori xana xuwerineri, kireu
sokisoki kuna pani tinikerineri weinikiteri xowoxeteneai. Xoiteue kaketai kapiaure
nanuneri xokupa xuiapue wenumu xouroreteneai. Kakeri kokaipa apimie Pitano
Yonino kakauya xosa iyainikerepineri ime xuwexetai.
22 Pitano Yoninoe pa apu xumu xonuxonu erineri atiereri asinaku xetaia nu 40
xitosani xuwexetai.

Yesusupo kuna uteiwopineri sokisoki tepure kunikuni woteneai

23 Kaunsolue Pitano Yonino weinitexeria, ninipo xatanikimana xosa xiyeri xounex-
eri, ere xuriatiti xeika tumu teu xeika nikau xokupa kuna kaniketeneai.
24 Ninie pa kuna iyeserineri, xonikikemu xokupa tumaxineri, Xoiteu xosa ipaki
kunikunineri, "Kokaipa, nakie mena iyarine, ou iyarine, xasi sarine xokupa sapi pa
xosa puroteneai iyariyai.
25 Ekime nakipo Supuni Youyoe sinipo asisiki kire kuna tuwoyai, nu nakipo saina
apu Tepiti. Kakati Tepitie ipaki kunauna,
'Amakati xokupa xetau apimie xiri kisamaira nikinana?
Amakati mua xuimi apimie xoxi kapia aini kakepure kuna ounerina?
26 Sanawasanawapu kokemue
xomaxepure ireineri.
Tumu teue Kokaipa ororineri,
pa apu nukou xuiapu tinikepinaure tumuworetai ororepure kirenini ku-
nununeri,' xetai.
27 "Suwauni kutu, Erotino Pontiasi Pailatinoe xetau apimi teu xeika Israil apimi xeika
pa erewese kunununeri, nakipo saina terinepinaure ekime tumuworiyai apu Yesusu
ororepure xineri.
28 Nakieni kakepure xiyai nanunanu taineri, mua kapia teteneai. Nakipo sokisokirei
ekime nakieni kuna oune mua kapia yaraxepina xiyai.
29 Paina Kokaipa, sini eise kurosikineri xokupa kuna kunawoteneai nanunanunau
sini neu saina apu tianisike. Kakauwa sini ximikepu xuweu, neu kuna sokisoki
uteiwopinuku.
30 Supa apimi xosa nakipo xupuni iyarau xiyeri merukeria, nakipo xokumo saina
apu Yesusu wenumurei xumu xonuxonu kapia erewaixi kunikuni," woteneai.
31 Kunikunieria, kununuwoteneai ata litowotai. Kakati Xoiteupo Supo Youyae nini
xosa koxati, ximikepu xuweu Xoiteupo kuna pani sokisoki xineri uteiwoteneai.

Xokupa xuiapue kireu tianiketeneai

32 Xokupa xuimiapimi Yesusure xonikisuwoteneaie, xoniki tumaxineri kireni na-
nunanu tuku xeteneai. Kire apue nupo kire sapi xekeri ipaki kunauna, "Pa sapia ikou
kireni," xepu watixe. Xuwe. Ninipo xokupa sapia niko xokupa nikau kireni.
33 Yesusupo tianutianuwopie Kokaipa Yesusue xiyeri sarotaire kuna uteiwopi saina
teri, ninipo kuna kokaipa sokisoki tuku xetai. Kakeri Xoiteue pa xuiapu tianikepure
ere xouwenikina, asinaku kapiani kutu nini xosa kaketai.

34 Kire nini xopuropue xuru ara xuweitauwotaixe. Xokupa apimi nini ou tukure ata
tukua, kireu apimi xosa xesauneri pa xosaupo xe tirouneri.
35 Kakineri pa xe tikouneria, Yesusupo tianutianuwopi tinikirouneri, kakeri ninie
xuiapu xuru xuweu puroteneai uteineri tinikirouneri.
36 Kire apu purotai, nupo wenumu Yosepu. Yesusupo tianutianuwopie kire wenumu
tuneri Parnapasi woteneai. Parnapasi wenumua mua kuna sie, “Xosikikemu sokisoki
xepina apu,” xina. Parnapasi nu kire Liwai, nu Saiprusi souropu.
37 Nupo kire ou masa kire apu xosa xesawotai. Pa xe tikouna Yesusupo tianutianu-
wopi tiniketai.

5

Ananaiasino Sapairanoe Xoiteu eke tepure xeteneai

1 Kire apu purotai, nupo wenumu Ananaiasi, nupo xuipo wenumu Sapaira.
Ananaiasie nupo kire ou masa kire apu xosa xesawotai.
2 Xe tinapa uteina, kireira xe masa paiya nukouni iyaretai. Kakati nupo xuie
rania sipawotai. Ananaiasie kakerinapa ipaki xoreixina, xokupa tikoune Yesusupo
tianutianuwopi tinikitiai xetai.
3 Kakati Pitae ipaki kauna, “Ananaiasi, amakati Satani wetau xoniro xokoperina,
Xoiteupo Supo Youya xoreuwopure, neu ou xosaupo xe tine kireira xe masa ximiakeri-
tiaina?
4 Nakieni pa ou xesaune xe titiaina, pa xosaupo xe titiai rania neu sapina, amu
amakepurepa kake. Amakati pa xoxi nanunanu titiaina? Ne kaki xanau nanunau
apimi kireni xoreinikepure xine xeu. Xuwe. Ne Xoiteuni xoreuwopure xine,” wotai.
5 Ananaiasie pa kuna iyeserina titikiri xouna sapauni xumurotai. Apimie Ananaias
xosa akipa xetai kapiaure iyeserineri xiri ximikieteneai.
6 Apu tenemai teue maneri Ananaias mou marie xotorineri, xeme tixou upuworote-
neai.
7 Yause xuwauratia, * Ananaiasipo xuie xamu xosa kapia akipa xetai sipawopu
xuweu motai.
8 Moati Pitae ipaki kauna, “Ne ye kaye, tinipo ou xosaupo xe tiatiai pa kirenire?”
wotai. Kakati xuie kunauna, “Paiya suwau. Pa kireni,” wotai.
9 Kakati Pitae ipaki kauna, “Tini amakati Kokaipapu Supo Youya eruruwopure kuna
ouyatiaina? Iyese. Neu xamuni upuworoteneai apimi isimaro manerina, ne rania
xemeini xowopineri,” wotai.
10 Kakati pa xuie sapauni Pitapu siau sakaro titikiri xouna xumurotai. Apu tenemai
teue maneri, pa xui xekoria xumurotai. Pani xeme tixouneri xamu upu kikimuro
upuareteneai.
11 Paire Xoiteure xonikisurouneri xokupa xuiapu xeika xetau xuimiapimi xeikae pa
kapia akipa xetaire kuna iyeserineri, xiri ximikieteneai.

Xetaxetau xonuxonu yaraxetai

12 Yesusupo tianutianuwopie xuiapu xopu xetaxetau xumu xonuxonu ereteneai.
Kakeri xokupa xuiapue Xoiteure xonikisuneri, xonikikemu tumaxineri Xoiteupo ata
tumau maneri Solomonipo kununuwopi xiri xosa kununurouneri.
13 Kakeri nini xopu puropu xuweu xuiapue, ninipo weniniki xouroririouneri.
Kakirounerina pana ximikerineri, nini xeika ma kununurouwori xana xuwe.
14 Pana xokupa xuiapuni kutue Kokaipaure xonikisuneri, nupo apu kini xosa
moteneai.
15 Yesusupo tianutianuwopie xumu xonuxonu ereri xuiapue sipawoteneai. Pa xati
supa tuku tuku xuiapu xurunikineri kisau Pitae teipa kourouna ime mayau konoyau

* **5:7 5.7** Yause panumu sie eimore aua xeteneai sie.

sakayau xineinikirouneri, pa amure, asaue Pitapu xeniroroi woratia supa apimi xosa xowopinaure kaketeneai.

16 Yerusalemu tomuro puroteneai erewesepu xuiapue rania, Yesusupo tianutianuwopi xekenikepure koteneai. Supa tuku apimi xeika xoxi yaniyanie xoxixoxi niketai apimi xeika xuruniki koteneai. Kakeri pa xokupa xuimi apimie xiyeri meruketeneai.

Xenikorokoroe Yesusupo tianutianuwopi tianikeri kakauya ata weteneai

17 Ere xuriatitie nupo emeumana Satusi apimi xeikae, Yesusupo tianutianuwopie kaketeneai kapia xekerineri paire ekinikie nineri xonikikemu xiri xoxixoxi xetai.
18 Kakeri Yesusupo tianutianuwopi soki tinikineri apimi xoxi xeika kakauya xosa soiniketeneai.
19 Kakeria ukumani kire Kokaipapu xenikorokoroe kakauya atapu isima taiyeina kisau sonikimana, ipaki kanikina,
20 “Tini xounari Xoiteupo atapu sepurireira tumunari, mua oma puropi suire xuiapu kanika,” niketai.
21 Yesusupo tianutianuwopie iyeserineri xoripesauni kutu Xoiteupo Ata xouneri, xuiapu kuna tinikepi saina teteneai.

Kakeri ere xuriatitie nupo emeumanapu, kaunsolu xeika Israilipo xokupa tumu teu xeika yainikeri kou kununuwoteneai. Kakerineri Yesusupo tianutianuwopi soniki kopinerire, kakauya ata kuna xesawoteneai.
22 Xokaie kakauya ata xowoteneai sorena, Yesusupo tianutianuwopie purori xekenikepu xuwe. Xiyeri xouneri kokaipa apimi ipaki kanikineri,
23 “Sini kakauya atapu xokupa isima xekeukiria, sokisoki kiritieineri ata yayakue xokupa isima yayakuwoteneai. Kaketeneaina pana sini isima taikiriaia kire apue ata kamoro purati xekopu xuwe,” xeteneai.

24 Xoiteupo Atapu xokai nikau tumu xeika ere xuriatiti xeikae pa kuna iyeserineri xokupa nanunanu teri ipaki kunauneri, “Pa apimia amaki xauweteneaina?” xeteneai.
25 Kakeria kire apue mana ipaki kanikina, “Iyesa. Pa apimi tinie kakauya ata soinikikiriaia, Xoiteupo ata tumaureira tumu purineri xuiapu Xoiteupo kuna tinikineri,” niketai.
26 Kaki kanikati, Xoiteupo Atapu xokai nikau tumu xeika xokai xeikae xouneri Yesusupo tiantianuwopi soniki koteneai. Kouneri nini amakinikepu xuwe. Xuiapue xe kurunikepineri xati, ximiketeneai.

Yesusupo tianutianuwopie kaunsolu ekinikiro kuna uteiwopi ximikepu xuwe

27 Xokai teue Yesusupo tianutianuwopi soniki kouneri kaunsolu ekinikiro tumunikereteneai. Kakeri ere xuriatitie ipaki kanikina,
28 “Sini xiri xoka tikinuku tini kaki xanari pa apu wenumurei xuiapu kuna kanikaku xikiriai. Pana tinie kuna uteiwopi saina pani tari, Yerusalemu purixanau woteneai xuiapue tinipo kuna iyesieteneai. Kakinuku sinie pa apu ouweikiriai xi kuna xosasiki suwopure xinuku,” niketeneai.

29 Kakeri Pita xeika kireu Yesusupo tianutianuwopi xeikae ipaki kuna xapa kanikineri, “Sini Xoiteupo kuna kireni taiwopinukuna, sini apu nikau kuna taiwopukiri xana xuwe.
30 Tinie Yesusu kire na xosa warinuku ouwari xumotaina, pana asisikimana nikau Xoiteue xiyeri saretai.
31 Kakerina xouro sou xouna nukou xupo meruira iyarati purina. Nue siko ime atarisikina xiyeri tisikinapa, siko Israil tianisikati xosiki pirixikiria, sikou xunu weterisikepina apu.

32 Sini Xoiteue kaketai xokupa kapia xekerinuku, paire kuna uteirounuku. Xoiteupo
Supo Youyae rania pa xokupa kapiaure kuna uteina. Xuiapue Xoiteupo kuna taiwori
Xoiteu nukoie Supo Youya tinikeyai," xeteneai.

Kamalielie kunauna kaunsolu tini Yesusupo tianutianuwopi ere xiwaixiwai nikaku xetai

33 Kaunsolue Pitapu kuna iyeserineri, xiri kisamairanikirati, Yesusupo tianutianu-
wopi ounikiepure xeteneai.
34 Kakeri kire kaunsolue sarotai. Nu kire Parisipo apu, nupo wenumu Kamalieli.
Nu tu xotapapu xesepeniki, xokupa xuiapue nupo wenumu xourorirouneri. Nue
apimi kanikati Yesusupo xokupa tianutianuwopi soniki munaneri kisau xayakaxayaka
puroteneai.
35 Kisau munauweria, Kamalielie kireu kaunsolu ipaki kanikina, "Tini Israilipo
apimi, tini mua apimi xosa kire kapia kakepure xinaria, xeuxana ati nanunanu
terinarieye niketai.
36 Tini sipa, xuwau yause xowopu xuweni. Teutasie sarou kunauna, 'Iko kokai
apu, ye wenimi tuku,' xetai. Kakati 400 apu siei nu taiwoteneai. Paire kapmanie
ouwati xumati, nure xonikisuwoteneai apimie ximi xouxanauwori ninipo saina aini
xuwexetai.
37 Xurise kapmanie xuiapu weniniki xuruwotai yause xosa, Kalilipo Yutasie sarouna
xuiapu nikau nanunanu tururutarara wotai. Kakati nu taineri kapmani xesawopure
xoma sareteneai. Pana nu ouweri xumati, nure xonikisuwoteneai apimie, ximi
xouxanauwoteneai.
38 Pa xati ye muaini katikine, tini kaki xanari mua apimi xosa kire kapia kakaku.
Xuwe. Nini weinikitari pura. Mua saina ninie teteneai pa apu nikau nanunanurei
sarotai xatia, saina xoxixepina.
39 Pana Xoiteue mua saina saretai xatia, tini taiyerinikakuaixe. Panumu tini Xoiteu
ouwaku!" niketai.
Kakati kaunsolue Kamalielipo kuna taiwoteneai.
40 Kaunsolue Yesusupo tianutianuwopi yainikeri moria, xokai teu kanikeri
kasiniketeneai. Kakeri kanikineri tini Yesusupo wenumurei kaki xanari pani kuna
uteiwaku niketeneai. Kunari weinikiteri xowoteneai.
41 Yesusupo tianutianuwopie kaunsolu weinikiterineri kisau munoteneai. Xoiteue
nanuna Yesusu wenumurei maya tepineri xetai sie maya terineri nimaririwoteneai.
42 Xokupa asau Yesusupo tianutianuwopie Xoiteupo Ata xeika xuiapu nikau atayau
xeika xouneri, xuiapu kuna tinikirouneri. Nini asinaku kuna uteiwopi saina wetepu
xuwe. Kuna ipaki piteu kanikineri, "Yesusu apua nu Xoiteue nukou xuiapu xiyeri
tinikepinaure sokisoki kuna kunawoyai," niketeneai.

6

Yesusupo tianutianuwopi tianikepinerire apimi 7-teu tumunikereteneai

1 Pa yause xosa Yesusupo tataiwopi nikau xoka paiya pani xokupa xetai. Kriki kuna
kunaurouneri tataiwopie Aramu kuna kunaurouneri tataiwopi xeika kawata xeteneai.
Ipaki kunauneri, "Xokupa asau tinie xuiapu xoye ara xuweuwoteneai tinikirounukuna
pana, sinipo xuimi xamunikimana xumuweki, tianikirouwari xana xuwe," niketeneai.
2 Kakeri 12-teu tianutianuwopie xokupa tataiwopi yainikeri moria, ipaki kanikineri,
"Sikoe Xoiteupo kuna uteiwopi saina wetinuku xoye uteiwopi saina tikiria, pa itou
xuwexepina.
3 Pa xati yewapu xura, taki xopuropu apu 7-teu xireki tinika, nini xuiapu xopu
asinaku weniniki tuku, Xoiteupo Supo Youyae nini xosa koxetai nini asinaku sipa tuku.
Sini pa apu teu iyainikerikiri pa saina yakuwopineri.

4 Sini paiya xokupa yause kunikuniwopi saina tete Xoiteupo kuna xuiapu tianikete
wopinuku," niketeneai.
5 Xokupa xuiapue Yesusupo tianutianuwopi nikau kuna asinaku xonikiewoteneai.
Kakerineri Stiweni tumuworeteneai, nu sokisoki xousu tuku, Xoiteupo Supo Youyae nu
xosa koxetai. Pani Pilipu xura, Prokorus xura, Nikanor xura, Timon xura, Parmenas
xura, Nikolas xura tumunikereteneai. Nikolas apua nu Antiokupo, nu Yutapu xuwena
pana, ninipo muris tairouna.
6 Yesusupo tianutianuwopi ekinikiro pa apimi tumunikereri, pa saina tepinerire
xupuniki xosaniki sorineri kunikuni niketeneai.
7 Xoiteupo kunae Yerusalemu sanawayau koxetai. Kakati xokupa xuiapuni kutue
Yerusalemu Yesusupo tataiwopi sayeteneai. Kakeri xokupa xuriatitie rania Xoiteupo
kuna taineri xonikisuwoteneai.

Yutapue Stiweni kuna xosa iyareteneai

8 Pana Xoiteue xiri xousuawati xouwesikirouna sokisoki kapia xeika xuru xonuxonu
kapia erirouna kapiapu sokisoki xeika Stiweni xosa purati, Stiwenie xuiapu xopu
kokaipa kokaipa xumu xonuxonu erirouna.
9 Kakati kireu apimie saneri Stiweni xeika kuna tuwata xeteneai. Nini paiya Yuta
nikau kire kununu atapu apimi, pa ata wenumu apu so nikau kununu ata xeteneai.
Nini erewese Sairinipo apimi xeika Aleksantriapu apimi xeikae. Pa xeika aimore
propinsipo. Silisiapu xeika Esiapu apimi xeikae kaketeneai.
10 Xoiteupo Supo Youyae Stiweni asinaku sipani kutu tuwati, nupo kunaini nini
emeseriniketai.
11 Paire kireu apimie xorei kuna ipaki kunauneria, "Stiwenie Xoiteuno Mosesino
ninianietai xi kunawopinerire," ximiarei xakuxakuniketeneai.
12 Pa kapiarei xuiapu nikau xoniki xusineri, tumu nikau xusineri, tu xotapa nikau
xusineri woteneai. Kakeri, Stiweni xosa xouneri soki xorou tineri kaunsolu xosa sou
xowoteneai.
13 Kakineri kireu apimie xorei kunae xoniki xusepinerire tumunikereteneai. Kakeri
pa apu teue ipaki kunauneri, "Xokupa xokupa yause mua apue Xoiteupo Ata niniawoto
tuxotapa niniawotourouna," xeteneai.
14 "Pani iyesikiria ipaki kunauna, 'Pa apu Nasaretipo Yesusue mua ata xoxierinapa
Mosesie ekime sikeyai kapia pirierepine xetai xineri,' " kunawoteneai.
15 Kakeri xokupa kaunsolue Stiweni sokisoki kukoworia, nupo moakemue kire
xenikorokoropu moakemue uyewotai.

7

Stiwenie kaunsolu xosa kunawotai

1 Ere xuriatitie Stiweni ipaki kotouna, "Apimie mua kuna ne xosa suwoteneaia
suwaure, e xoreinineri?" wotai.
2 Kakati Stiwenie ipaki kunauna, "Yewapu xura xauwa xura, tini iyesa, sikou asisiki
Apraxamue erewese Aran xowopu xuweuni Mesepotemia puroyai yause xosa, mena
xouropu Xoiteu nu kokaipa sokisoki tukue Apraxamu maiyewoyai.
3 Xoiteue ipaki kauna, 'Ne neu ou wetinau xatanimana weinikiterinau, kire ou
atarinepine xosa xouwo,' woyai.
4 Kakati Apraxamue Kaltia nikau ou wetina Aran xou puroyai. Omo xumuratia,
Xoiteue xesawati kouna mua ou, tini purikiriai xosa puroyai.
5 Xoiteue mua kire ou masa ara kireni nuxuto sie, Apraxamupo apu kinipo ouni
kutu puropinaure nu tuwopu xuwe. Sokisoki kuna kunauna sewai mua ou Apraxamu
tutia, nuko xeika nukou nonomi xeika nikau ou puropina xeyai. Xoiteue mua kuna
kunawoyai yausepa Apraxamu nu nono xuweu.

6 Xoiteue Apraxamu ipaki kauna, ‘Neu asinimanae kireu nikau sanawa xouneria puropineri. Xouneri aipu saina apimi puroria, xetau apimie 400 xitosani xosa xoxixoxi nikepineri.
7 Pana pa xoxixoxi kapia teteneai apimia sewai kuna xosa tumunikerepine. Kakitia sewai Apraxamupo nonomie pa sanawa weti kouneria, mua wese iko xosa muris tepineri xeyai.
8 Xoiteue kunauna yei Apraxamu xeika lixine xoikemu sokisoki tuyai xati maritakepina xeyai. Xurise Apraxamue Aisaki omo xina, 8-teu asau xosa Aisaki maritakeru woyai. Aisakie Yekopu omo xati, Yekopue asisikimana 12-teu nikau eminiki xeyai.

9 “Pa asisikimanae xameyaniki, Yosepure xoxi nanunanu terineri, aipu saina apu sie xesawori xetau apimi xosa xowoyai. Kakeri, pa apimie Isipu sou xowoniai. Kakeri, Xoiteue nu xeika puroyai.
10 Xoiteue tianu wati nupo xokupa xu xuweieyai. Kakati Yosepue Isipupo kokemu xeika kunakuna wati, Xoiteue asinaku sipa tuwati kokemue nu xouwewoyai. Pa kokemue nu tumuworati Isipupo akereki kapmani purina, kokemupo atoropu xokupa xuru yakuworuwoyai.

11 “Xurise xokupa Isipu sanawa xeika Kenan sanawa xeika mause yause xati, xokupa xuiapu xoye xuweitau nikeyai. Kakati sikou asisikimana xoye xuweitau nikeyai.
12 Yekopue Isipu wit purina kuna iyeserina, kopou asisikimana xesanikati xowoniai.
13 Xiyerineri xowoniai yause xosa, Yosepue oamana ipaki kanikina, ‘Ye Yosepue,’ nikeyai. Kakati kokemue rania xurise Yosepupo oamana sipanikeyai.
14 Yosepue omo Yekopu kuna xesaruwati, nupo xuiapu 75-teu sie xeikae kouyewoniai.
15 Yekopue Isipu xowoyai. Purixana xumatia, sikou asisikimana rania xumuweneai.
16 Kakeri, erewese Sekem xiyeri xemeiniki xouneri ekime Apraxamue Amorupo nono nikau kopa upu isayawoyai xosa upuainikeneai.

17 “Paina ekime Xoiteue Apraxamu sokisoki kuna kawoyai yause putawopure tomuroirotai. Kakati Israil apimi Isipu puroniaia xiri inainauweneai.
18 Xurise kire apue Isipupo kokemu puroyaia, nu Yosepu sipawopu xuwe.
19 Pa kokemue sikou xuiapu kini xorexoreinikina xoxixoxi kapia tinikirouna. Nue kunawati nono misiarara xumopinerire purereinikeneai.
20 Pa yause xosa Mosesipo anae Mosesi iyareyai. Nu nono xoseiara xati Xoiteue xouwewoyai. Kakati omopu atoro Moses xeimore poita xosa yakuwoneai.
21 Xurise kisau iyareri purati, kokemupo mokei tina nukou nononi kutu sie yakuwoyai.
22 Kakati Mosesie Isipu nikau xokupa asinaku sipa tieina, sokisoki kuna tua saina xokupa sokisoki saina tua sayeyai.

23 “Mosesipo xitosani 40-teu xatia, nukou xataumana Israil apimi xekenikepure nanunanu woyai.
24 Mosesie xekoatia, kire Isipupo apue kire Israilipo apuara xoxi kapia tiwotai. Kakati, Mosesie pa Israilipo apu tianuworina, xoma xapa tina pa Isipupo apu ouwati xumoyai.
25 Mosesie nanuwotaia, Xoiteue Moses xuporei tianisikepure xina xi xataimanae sipawopineri xeyai. Paire nini sipawopu xuwe.
26 Kire asau xosa, Mosesie xekoatia Israilipo apu aimorei waraxeteneai. Kakexeri putaraniepure xona kunauna, ‘Ei eri xatauno. Tini ama taitai waraxinuana?’ nieyai.
27 Kakati pa apu poripori xotapae Moses xiyeri wasuwetai. Kakeri kunauna, ‘Yue kanati sinipo tumu saine kuna xekexeke sainena?
28 Xorise kire Isipupo ouweitiai sie ye ouwiyepure xinere, wo?’ woyai.

29 Kakati Mosesie pa kuna iyeseri ximi xouna, Mitiani nikau ouro puroyai. Poro xui
tina sawai nono aimore tuku xeyai.
30 “Kakina 40-teu xitosani xouwatia, Sainai totou tomuro ou apu xuweu xosa kire
xenikorokoroe Moses maiyewoyai. Nu kire na misiarapu ne teu xosaupo xepi minika
xopuro puroyai.
31 Mosesie pa kapia akipaxetai xekerina xokupa nanunanu teyai. Ati xekopure
nutiemu xonatia, Kokaipae ipaki kauna,
32 ‘Ye neu asinimana nikau Xoiteu. Ye Apraxamupo Xoiteu, Aisakipo Xoiteu,
Yekopupo Xoiteu.’ Kakati Mosesie urerina xekopu ximikeyai.
33 Kakati Xoiteue kauna, ‘Ne neu erieri xureieye, pa amure, mua ou ne tumutiaia
ikouna xeseu.
34 Ninie Isipu yeu xuiapu xokupa kapia xoxi kakinikeri xekeutiai. Ye ninipo morepi
iyeserine, Israili apimi Isipu xupunikiropu sonikepure koune. Pa xati ne sarouwo. Ye
Isipu xesanepure xine,’ woyai.
35 “Ximuximua Israili kinie Mosesipo supo wari ipaki kauneri, ‘Yue kanati sinipo
tumu saine kuna xekexeke sainena?’ woniai. Pa apu Mosesie sore tumu saina tina,
Israili xiyeri tinikepinaure Xoiteue xesawoyai. Pa xenikorokoroe na misiara xosa
puroyai xati nupo kunae Moses xesauwati xowoyai.
36 Mosesie Isipu weti soniki xoupopouna, 40-teu xitosani xosa xumu xonuxonu kapia
Isipu erina pa Ewou Xasi xosa erina apu xuweu ou xosa eretewoyai.
37 Pa Mosesie sore Israili ipaki kanikina, ‘Xoiteue tinipo kire xatatiki tumuworatia,
iko sie kunatureture puropina,’ xeyai.
38 Xurise sikou asisikimanae apu xuweu ou xosa utu kununuwori, pa Mosesie sore
nini xeika puroyai. Kakina Sainai totou xouro xowati, xenikorokoroe kuna tuwoyai.
Nue Xoiteupo kuna ekeoma tuku tina siko sikeyai.
39 “Kakatia, sikou asisikimanae Mosesipo kuna iyesepu xirexeniai. Xuwe. Nupo kuna
supo warineri, ninipo xonikikemuepa Isipu xiyeri xowopure xeniai.
40 Aroni ipaki kauneri, ‘Pa apu Mosesie Isipupo sosiki kotaia amu amakinarauna sini
sipa xuwe. Pa xati nei xoiteu erinau sikau, ninie akerineri ime atarisikepineri,’ woniai.
41 Pa yause xosa kire pulmakau ara kesirou tumuworineri, pa oropu xoiteu
xouineri noto ouneri xuria teneai. Kakerineri, nikou xupunikieni kesiwoniai sapire
nimaririwoniai.
42 Pa xati asau xeika, poita xeika, pai xeikaure muris tepinerire Xoiteue nike
tinikeyai. Kunatureture nikau nakau xosa kuna purotai sie, ‘Tini Israili tini xiri
xosa usie ukauro 40-teu xitosani purikiniai yause xosa pulmakau xeika sipsipu xeika
ounuku xuria tikiniai, tini yeure xuria tikiniaire, wo? Xuweni kutu.
43 Pa kokaipa kesia ata tinie xemekiniaia yeu kesia ata xuwe. Paiya xorei xoiteu
Molekipo. Tini xorei xoiteu Repanipo paipo xenumu rania xemekiniai. Tinie pa
ouropu xoiteu xeniniki xosa muris takuaire kesirou tumuworikiriai. Pa xati ye tinipo
sanawa xosau xesatikitia, pira ou Papilon sanawa purotai xosa xounaria purakuai.’
44 “Stiwenie pani ipaki kunaunua, “Sikou asisikimanae apu xuweu ou xosa puroniai
yause xosa paiya, nini Xoiteupo kesia ata tuku. Pa ata xosa Xoiteue nukou kunani kutu
yararirouna. Pa kesia ata xuwoniai yausepa, Mosesie amukau atarau” xuwopina xina
Xoiteue kawotai sieni taineri xuwoniai.
45 Xurise asisikimana nikau nonoe pa kesia ata tineri xetau apimi nikau ou tepure
Yosua xeika koniai. Kakeri, Xoiteue asisikimana nikau muanikiro pa xetau apimi
xesanikeyai. Kakati, kesia ata xuworeri nuko pa ou xosa purina utu Tepitipo yause
xeyai,
46 pa apu Tepitia Xoiteue asinaku kapia nu xosa kakirouna. Pa xati Tepitie ipaki
kunikunina, “Yekopupo Xoiteupo Ata xuwopinere? Xuwere?” xeyai.
47 Kakeyaina pana xurise, Solomonie pa ata xuworeyai.

48 “Xoiteu Xouroni Kutua apue xuwoniai ata yau purirouwatixe. Kunatureturei
kunawoyai sie,
49 ‘Kokaipae ipaki kunauna, “Mena paiya yeu kokemu sai, ou paiya yeu siai iyaritiai
wese. Pa xati tini amukau ata yeu xuworiyakuaina? Ye arikepine iri ana wese
puropinana?
50 Ye ikoini pa xokupa sapi iyariai,” ’ xeyai niketai.
51 “Stiwenie kaunsolu pani kanikina, ‘Tini poripori tutua apimi. Tinipo xotikikemu
xeika nanunanu xeika paiya xukumi nikau sie sokisoki xina. Tinipo xakutiki
susuworati, Xoiteupo kuna iyesirouwarixe. Ekime tinipo asitikimanae kakeneai sie,
tinie sipesi Xoiteupo Supo Youyapu kuna supo warounuku.
52 Amu kunatureturei ekime purati, tinipo asitikimanae asinaku kapia nu xosa
kakeniaina? Xuwe. Ninie ekime apimie ipaki kunawoniai ounikieniai, kunauneri, Apu
Asinaku Kapia Kakepina, kopina xeniai. Pa apu mua koati xiwai xupunikiro iyarinuku
ouwari xumotai.
53 Tini xenikorokoro xupunikiropu Xoiteupo tu tikiriai sorena, tini taiwopu xuwe,’ ”
niketai.

Stiweni xosa xe purereuneri ouweri xumotai

54 Kaunsolu teue Stiwenipo kunaure, xiri kisamaira nikati maikuku woroteneai.
55 Kakeria, Xoiteupo Supo Youyae Stiweni xosa xokope xati, mena xouro eisa
wotai. Xoiteupo asinaku memeremu xeika nekei xeika mena xouro xekerina, Yesusue
Xoiteupo xupo meruira tumu puroto wati xekotai.
56 Stiwenie ipaki kunauna, “Iyesa. Ye mena xekeutia taiyati, Apupo Nonoe Xoiteupo
xupo meruira tumu purina,” niketai.
57 Ninie pa kuna iyeserineri ere xiraxarauneri xakuniki parapara woteneai. Kakeri
sauweineri keikei xona Stiweni soki xorou teteneai.
58 Erewese kisauira xesawori munati, ouwepure xe kuruwoteneai. Ximuximu kuna
xosau suwoteneai apimie, nikou nekei xuwau xurexineri apu tenemai wenumu Solu,
nu nutiemu soxeteneai.
59 Apimie Stiweni xosa xe kuruworia, Stiwenie ipaki kunikuni xina, “Kokaipa Yesusu
ne yeu xenimi te,” xetai.
60 Kakerina xoutapa ukurourouna sokisoki uru yaxina, “Kokaipa, ne kaki xanau
ninipo xunu xapa teu,” xetai. Stiwenie kaki kunarina, xumotai.

8

1 Solu ekero, pa kapia ninie kaketeneaia asinaku xetai.

Solu paie Yesusu taiwoteneai xuiapu xoxixoxi niketai

Stiweni ouweteneai yause xosa xotapa taineri Yesusu taiwoteneai xuiapu
Yerusalemu puroteneai xiri xoxixoxi niketeneai. Kakeri Yesusu taiwoteneai xuiapu
xokupae ximi Yutia tistiriki xeika Samaria tistiriki xeikapu sanawa yau xouxanau
woteneai. Yesusupo tianutianuwopia nini Yerusalemuni puroteneai.
2 Kireu apimi nini Xoiteue xouweurouna kapia tairounerie, Stiweni upuarineri nure
kokaipa morepi moroteneai.
3 Solua nu Yesusu tairouneri xuiapu xoxixoxi nikepi saina tetai. Ninipo atayau xouna
xui xeika apu xeika tiniketai. Kakina puruniki xouna kakauyaro soiniketai.

Yesusupo tianutianuwopie Yutia xeika Samaria xeika xosa Yesusupo kuna uteiwoteneai

YT 8.4—12.25

Ninie asinaku kuna Samaria uteiwoteneai

4 Pa xuiapu ximi xouxanau woteneaie, puroteneai wese yau asinaku kuna uteiwoteneai.
5 Pilipue kire Samariapu erewese xouna, Kristusurei asinaku kuna nini xosa uteiwotai.
6 Xokupa xuiapuni kutue Pilipupo kuna iyesete xumu xonuxonu kapia kakati xekotouneri, nupo kuna xosa ati xakuniki iyareteneai.
7 Pilipue xokupa xuiapu xosanikipo xoxi yaniyani xesanikati xekoria, pa yaniyani teue xoxi xiraxarauweineri weniki xowoteneai. Xokupa apu einiki xumuna sianiki xoxixekie, xiyeri meruketeneai.
8 Paire pa erewesepu xuiapue kokaipa nimariri nimariri woteneai.
9 Kire apue pa erewese purotai, nupo wenumu Saimoni. Ekime nue kireu tianikete xoxixoxiniketewopure osauna xoxixoxi yaniyani yainikirouna, kakati Samariapu xuiapue xekeri xokupa nanunanu teteneai. Nue ipaki kunauna, “Ye kokaipa apu,” xirouna.
10 Kakati xokupa kokaipa apimi xeika kireu aipu xuimi apimi xeikae rania Saimonipo kuna iyesepure xeteneai. Ninie ipaki kunauneri, “Muaiya, kire Xoiteupo sokisoki, wenuneri Kokaipa Sokisokini Kutu, nue Saimoni xosa purina,” xeteneai.
11 Nupo kuna sokisoki iyeseteneaia, pa amure, xokupa yause xekoria xetau kapiani kutu kakati xokupa nanunanu tirouneri.
12 Pana Pilipue Xoiteue xuiapu yakunikepina yauseure asinaku kuna xeika Yesusu Kristusupo wenumu xeikaure uteiwatia, xuimi xeika apimi xeikae xonikisuneri Yesusupo wenumurei ene iseteneai.
13 Saimonie rania xousuna Yesusupo wenumurei ene isetai. Kakerina Pilipu xeika texineri Pilipue kokaipa xumu xonuxonu kapia kakixanau wati xekerina xokupa nanunanu tetai.
14 Yerusalemu puroteneai Yesusupo tianutianuwopie, Samaria apimie Xoiteupo kuna teneai kuna iyeseteneai. Pa xati Yonino Pitano xesanieri nini xouyeniketeneai.
15 Utu putarinexeri, Xoiteue Supo Youya pa Samaria apimi tinikepinaure kunikuniwoxeteneai,
16 pa amure, Xoiteupo Supo Youyae nini xosa kopu xuwe, ai Yesusu wenumurei ene iseteneai.
17 Kunikunieinexeri, xupuniki xosaniki iyarexeri, Xoiteupo Supo Youya teteneai.
18 Yesusupo aimore tianutianuwopie xupuniki xosaniki iyareri Xoiteupo Supo Youya teri Saimonie xekeniketai. Pa xati xe nini xosa timana, ipaki kunauna,
19 “Tini mua sokisoki ye rania siari, kire apu xosa xupi iyaritia, Xoiteupo Supo Youya tepina,” niketai.
20 Kakati Pitae Saimon ipaki kauna, “Neu xe paiya naki xeikani xoxi xepina! Xoiteue aini tinikerina xiyeri xapa tepu xuwerouna sapia, ne xei isayawopine xi nanunere, wo? Xuweni kutu.
21 Xoiteu ekero neu xonikemu teteiwatixe. Pa xati sini mua Xoiteupo saina tikiriai xopu ne purowai itou xuwe. Xuweni kutu.
22 Ne xoni pirixinau neu xoxi kapia nikini tuwo. Kakinau Xoiteu kunikuninau kotowau neu xoxi nanunanu xoniro purotai xesauwepina.
23 Ye mua kuna kunautiaia, amure, ye xekenitia ne Xoiteue ai xoniki ina tinikirouna sapi tepure ekinieni kutu nau pa kapiae kasuei xoxi siei neu nanunanu xoxi xati paie xunupo kakauya xosa purine,” wotai.
24 Kakati Saimonie kuna xapa kauna, “Tinie Xoiteu kunikuniwari yeure xou kuruwati, tini kunauyatiai sapi ye xosa moxete,” niketai.
25 Yesusupo tianutianuwopi aimorei Kokaipapu kuna utei xuiapu kanikineri, Xoiteue nio xosa kapia kaketaire xeika kanikete woteneai. Kakeri xurise Yerusalemu

xiyeri xowoxeteneai. Xowoxeteneai yause xosa, Samaria nikau xokupa wese yau asinaku kuna uteiwoxeteneai.

Pilipue Itiopiapu apu xosa kuna uteiwotai

26 Kire Kokaipapu xenikorokoroe Pilipu ipaki kauna, “Ne sarounau asau munarounaro xounau, Yerusalemue utu Kasa putawotai imerei xouwo,” wotai. Pa imepa apu xuweu masaira purina.
27 Kakati Pilipue sana xowotai. Pa imeropa kire Itiopiapu apu xekotai. Nu paiya Itiopia sanawapu kokemu xuipo kokaipa saina apu. Pa xuipo wenumu Kantasi, pa saina apue pa kokemu xui Kantasipo xe re xuruara yakurouna. Itiopiapu kapmanie para waruwoniai. Pa apue Yerusalemu muris tepure kotaiye,
28 xiyeri xowopure xetai. Nukoe misitati notoe pururouna saka xosa misitina kunatureture Aisaiapu nakau, ninaipa xowotai.
29 Xoiteupo Supo Youyae Pilipu ipaki kauna, “Ne pa saka nutiemu xono,” wotai.
30 Kakati Pilipue nutiemu keikei xonatia, pa apue kunatureture Aisaiapu nakau nina xati iyesetai. Pilipue kotouna, “Ne mua kuna ninaxitiai kuna xotapa sipaunere, e xuwe?” wotai.
31 Kakati pa apue kuna xapa kauna, “Ye amakinei kuna xotapa sipawopinena? Kire apue kayati paiyeye sipawopine,” wotai. Kakati Pilipu kauna, “Xouro manau ye xeika mise,” wotai.
32 Pa kuna masa ninaxetaia, mua kuna tuku, “Nue kire kuna kunawopu xuwe. Sipsipu ouwepure tixowori xiraxepu xuweurouna sie. Pa xeika sipsipu ara uri katiwori xiraxepu weurouna sie.
33 Wenumu xiri ororineri, atineri kutuni kunawopu xuwe. Pa xati apue kuna asi warinikepineri, nono teu puropu xuwe. Xuwe. Ninie ouweri, mua ouro pani puropu xuwe,” xetai.
34 Pa apue pa kuna ninaiyeina, Pilipu ipaki kotouna, “Ye ne kotonine, kunatureturei yure mua kuna kunawotaina? Nu nukoure kunawotaire e kire apure kunawotai?” wotai.
35 Kakati Pilipue pa apu kuna uteina kawotai. Akerina pa apue ninaxetai kuna xotapa uteiyeina, xurise Yesusupo asinaku kunaure uteiwotai.
36-37 Imeyau pani xouneria utu kire enero putawoxeteneai. Pa apue kunauna, “Xekowo, ene purina. Kire sapie ime parawati ye ene isepi xuweuwopinere?” wotai.
38 Kakerina, saka titi kauwati nue muri keuwati saka puruwoteneai notoe tumuwoteneai. Kakeri Pilipue pa apu xeika enero munaneri, Pilipue Yesusupo wenumurei ene iseruwotai.
39 Nini ene wetineri xouro moxeria, sapauni Kokaipapu Youyae Pilipu sou xowati, pa apue nu xiyeri xekopu xuwe. Pa apue nimaririeina nukou ime tai xowotai.
40 Pilipue Astot erewese putarina, xokupa erewese yau texina Yesusupo asinaku kuna uteipa texetai. Teipa xouna xurise utu Sisaria erewese putawotai.

9

Solue xoukemu pirixetai
(YT 22.4-16 xeika YT 26.9-18)

1 Pa yause xosa Solue Kokaipapu tataiwopi xoxixoxi nikina ounikiepure sokisoki kunani kunawotai. Kakerina, ere xuriatiti xosa xouna,
2 Yuta nikau kununu atapu tumu teu erewese Tamaskusu puroteneai xosa, nakau xayarinikepinaure ere xuriatiti kotowotai. Kakati ere xuriatitie nakau xayaxayauna Solu tuwotai. Nakau teu xosa mua kuna tuku, “Solue xekenikati kireu xuimie re apimie Yesusupo ime taiworia, nue kakauyaro soinikinapa Yerusalemu soniki kopina,” xi xayawotai.

3 Solue Yerusalemu wetina Tamaskusu xowotai. Nu Tamaskusu ma putauropina
yause xosa paiya, mena xouropu kire memeremue sapauni kouyewotai. Pa memere-
mue xiri sokisoki xati,
4 Solue oro uraki xouna iyesatia, kire apu supoe ipaki kunauna, “Solu, Solu, ne
amakati ye xoxixoxi yepi saina tinena?” wotai.
5 Kakati Solue kunauna, “Kokaipa, ne yuena?” wotai. Kokaipae kauna, “Ye Yesusu,
nei ye xoxixoxiyepi saina tine.
6 Ne sarounau erewese xouwo. Sewai kire apue kire sapi kakewaire kanepina,”
wotai.
7 Solu xeika xowoteneai apimie ureuweineri, kuna xuweuweteneai. Apu supue
kunawati iyeseteneaina pana, kire apu xekopu xuwe.
8 Solue sarouna eke perewotai sorena, kire sapi xekopu xuwe. Pa xati xupo xaike
tineri Tamaskusu sou xowoteneai.
9 Xou xeimore asau purotaina pana, ekekemu ukumuni purotai. Nu xoye xeika ene
xeika nepu xuwe.
10 Yesusupo kire taitaiwopie Tamaskusu purotai, nupo wenumu Ananaias. Kokaipae
xiniwepirei nupo wenumu tina, “Ananaias,” xetai. Kakati kunauna, “Kokaipa, ye
purine,” wotai.
11 Kokaipae ipaki kauna, “Ne sanau mua ime xouwo, ime wenumu Ime Kutu.
Yutasipo atoropa kire apu Tarsusu erewesepure kotoxewai, nupo wenumu Solu. Nue
kunikuni purina.
12 Ekekemu ukumuna pana, xiniwepie kire apu wenumu Ananaiasi xekoatia ma
xupo xosau iyarati xiyeri eke teteiwopinaure, atoro manetai,” wotai.
13 Kakati Ananaiasie ipaki kuna xapa kauna. “Kokaipa, pa apue neu xokupa xuiapu
Yerusalemu puroteneai xosaniki xoxixoxi kapia kakati kunawori iyesitiai.
14 Neu weninirei muris tineri kunikunirouneri wesepu xuimi apimi kakauyaro
soinikepure ere xuriatiti supunikiropu iyo kuna tetai,” wotai.
15 Kakati Kokaipae ipaki kauna, “Ne xouwo. Pa apu nu ximine yeu saina apu xina. Nu
xetau xuimi apimi xeteneai xuimiapimi xuna kokemu xuna, Israili xuna xosa xouna
yeu wenimi nini xosa uteiwopinaure tumuworitiai.
16 Nu xouna yeu wenimi uteiwopina yause xosa xokupa tatau xeika xu xeika
xemeropinaure ataruwopine,” wotai.
17 Ananaiasie xouna atareira mana, Solu xosa xupo iyari ipaki kauna, “Yewapu Solu,
Kokaipa Yesusue ne imero maiyenerina, xesayati ne kouyenine. Neu ekini ati teteiwati
xiyeri sapi xekowaua, Xoiteupo Supo Youyae ne xosa xokope xepina,” wotai.
18 Ananaiasie kunauwatia, sapauni kesimasa siei Solupo ekero purotaie uraki koati,
xiyeri sapi xekotai. Kakati sarouna Yesusupo wenumurei ene isetai.
19 Kakerina xoye nina xiyeri sokisoki tetai.

Solue Tamaskusu asinaku kuna uteiwotai

Solue Yesusupo tataiwopi xeika Tamaskusu kireu asau purianiketai.
20 Xurise Yuta nikau kununu atoroni kutu xouna, ipaki kuna uteina, “Yesusu nu
Xoiteupo Nono,” xetai.
21 Xokupa apue Solupo kuna iyeserineri kokaipa ure urewoteneai. Kakeri ku-
nauneri, “Yesusu wenumurei muris tineri kunikunirouneri xuimi apimi mua apue
sore xoxixoxinikirouna. Yerusalemu kaketaie ximine muoro kouna kakauyaro
soinikina ere xuriatiti xosa soniki xowopina,” xeteneai.
22 Pana Solupo sokisokie xiri kokaipa xati Yuta apimi Tamaskusu puroteneai xosa
atina kutuni ipaki kanikina, “Yesusu apua Xoiteue nukou xuiapu sonikepure unareyai,”
xetai. Yuta apimie Solupo kuna iyeseri ureuweineri wenumu ororepure kire kuna
kunawopu xuwe.

Yuta apimie Solu xiwaixiwaiwori ximi xowotai

23 Xokupa asau xouwatia, Yuta apimie Solu ouwepure kunununeri kuna ouwoteneai.
24 Kakeri, Solue nini kuna ouwoteneaire iyesetai. Yuta apimie Solu ouweri
xumopinaure asau xeika ukumu xeika rania, erewesepu xokupa isima parawoteneai.
25 Kakeria, Solupo tataiwopie kokaipa sepuri erewese katoreki xouro ukumani sou
xowoteneai. Kawori kire keri xosa misitati, xupeu isimarei iyosososowori erewese
kisauira xowotai.

Solue Yerusalemu purotai

26 Solue Yerusalemu xouna, Yesusupo tataiwopi xeika kunununwopure xetai. Kakati
nu Yesusupo tataiwopi xana xuweworineri ximikuwoteneai.
27 Kakeria, Parnapasie Yesusupo tianutianuwopi xosaniki sou xou yatawotai. Solue
imero Kokaipa xekoati, Kokaipae kuna tuwotaire, Parnapasie asi wariniketai. Solue
ximikepu xuweu Yesusupo wenumu Tamaskusu sokisoki uteiwotaire rania Parnapasie
asi worotai.
28 Kakati, Solue nini xeika Yerusalemu purina nini xeika texetai. Nu ximikepu
xuweu Kokaipapu wenumurei sokisoki kuna uteiwopi saina tetai.
29 Solue Yuta apimi Kriki kuna kunaurouneri xeika kuna tuwata xeteneai. Kakati
ouwepure ime xireketeneai.
30 Solupo xataumana Yesusu tairounerie paire siparineri, Solu Sisaria sou xouneri,
erewese Tarsusu xesawori xowotai.
31 Pa xati xokupa Yutia sanawapu xuiapu xeika Kalili sanawapu xuiapu xeika
Samaria sanawapu xuiapu teu xeikae Yesusurei xonikisuneri tairounerie ati purote-
neai. Kireu apimie nini xoxixoxinikepu xuweuwori, Xoiteu taineri xonikisuwoteneai
xuiapu xokupa xina sokisoki xetai. Ninie Kokaipa irue puropi kapia taiwori, Xoiteupo
Supo Youyae ninipo xonikikemu sokisoki wotai. Kakati xokupa xuiapue maneri
Xoiteure xonikisuwoteneai.

Pitae Ainiasi atieretai

32 Pitae xokupa sanawa teipa xouna Lita erewese rania xouna Xoiteupo xuiapu tuku
poro purotai.
33 Kire apu nupo wenumu Ainiasi pa wese xekotai. Nupo xokupa eupara xumueki,
suariro kireni 8-teu xitosani xini purotai.
34 Pitae ipaki kauna, “Ainiasi, ximine Yesusu Kristusue atinati xiyeri merukine. Ne
sarounau neu suari atiwo,” wotai. Kakati sapauni sarotai.
35 Kakati Lita erewesepu xokupa apimi xeika Saroni ku xosaupa xeikae, Ainiasi
xiyeri merukati xekerineri, Kokaipa xosa xoniki pirixeteneai.

Pitae Tapita xiyeri saretai

36 Kire Yesusupo tataiwopi xuie Yopa purotai, nupo wenumu Tapita. Kriki kunae
Torkas xineri. Nue sipesi asinaku kapia tina xuiapu xuru xuweu tianikirouna.
37 Pa yause xosa supa tina xumotai. Ene isieruworineri iri ata kama tureture xouro
xosa iyareteneai.
38 Lita erewesepa Yopa tomuro purati, Yesusupo tataiwopie Pita Lita purina kuna
iyeseteneai. Pa xati aimore apu xesanikeri xouneri ipaki kauneri, “Eio, ne sini xosa
sapauni kouwo. Ne kaki xanau xororowou,” woteneai.
39 Kakeri Pitae mana nini xeika xowotai. Putawatia souneri, ata kama xouroni
kutu xosa xowoteneai. Kakeri xokupa xui oyemasie Pita nutiemu maneri tumuneri
muripuroteneai. Kakineri Tapitae xokupa nekei tatama xetai ataruwoteneai.
40 Pitae xokupa xuiapu xesanikati kisau mauweria, xoutapa ukurourouna kuniku-
niwotai. Kakerina moakemu pirixina xui mou xekeuna ipaki kunauna, “Tapita, ne
sarouwo,” xetai. Kakati xuie eke pereuweina, Pita xekeri, sarouna misetai.

41 Pitae xupo xaike tina sarati, tumurotai. Kakati Pitae Xoiteupo xuiapu xeika xui
oyemasi teu xeika yainikeri atarinikina, Tapita ekeoma purina xetai.
42 Pitae kaketai kapiaure Yopa erewesepu xokupa sanawa yau kuna oi xouxanau
wati, xuiapue iyeseteneai. Paire xokupae Kokaipaure xonikisuwoteneai.
43 Pitae xokupa asau Yopa purotai. Kire apu nupo wenumu Saimoni xeika purotai.
Pa apue pulmakau nikau ipisa tina kireu sainapure atiatina teukirouna.

10

Xenikorokoroe Korniliusu maiyeuna kuna tuwotai

1 Kire apue Sisaria erewese purotai, wenumu Korniliusu. Nu Romupo 100 xomatua
teu nikau tumu. Nu paiya Itali nikau xomatua kini xeteneaipo xomatua.
2 Nu Xoiteue xouweurouna kapia tairouna. Xokupa apimie nuko xeika nukou atoro
purirounerie Xoiteu irue purirouneri. Yuta apimi xauna puropi puroria, xokupa
tinikina tianikirouna. Kakina xokupa yause Xoiteu xosa kunikunirouna.
3 Kire asau, 3 kiloku xoruwatisie xosa xiniwepi sie kire sapi yarani xekotai. Xoiteupo
kire xenikorokoroe atoro mana ipaki kauna, “Korniliusu,” xetai.
4 Kakati, Korniliusue xekerina xiri ximikerina, ipaki kunauna, “Kokaipa apu,
amakatina?” wotai. Kakati, xenikorokoroe Korniliusu ipaki kauna, “Xoiteue neu ku-
nikuni iyeserina, nei xuiapu xeara xuweu purori tianikiroune kapiaure nanunanuna.
Neu pa kapia Xoiteue xouweuna.
5 “Ximine kireu apimi xesanikari Yopa xouneri, kire apu nupo wenumu Saimon, kire
wenumu Pita. Nu xekeri kaworia kopina.
6 Kire Saimoni nu pulmakaupo ipisa xosa saina tirouna. Nu nupo atoro purina. Pa
atapa xasi maro purina,” wotai.
7 Xenikorokoroe Korniliusu kuna kaworina xowotai. Kakati, nupo aipu saina apu
aimore xeika kire xomatua xeika yainikati moteneai. Pa xomatuae rania Xoiteue
xouweurouna kapiaure xina Korniliusu xeika sipesi purirouna.
8 Korniliusue pa xokupa kapia yaraxetaire pa xeimore apimi ati kanikati Yopa
xowoteneai.

Pitae xiniwepi sie sapi xekotai

9 Korniliusue xesaniketai apimie xouneri ime kamamu xineteneai. Xumi xati pani
xouneri asauniki xepure xatia Yopa erewese tomuro xonoteneai. Pa yause xosa Pitae
kunikuniwopure ata youpo saka xouro xowotai.
10 Pitae iriawati xoye nepure xetai. Nini xoye irei purineria, kire sapi xiniwepi sie
xekotai.
11 Menae taiyati, kire sapie kokaipa mari sie koati xekotai. Kire sapie muira pairapu
xaku xaku teri iyososo wati oro kotai.
12 Pa mari xosa xokupa noto xeika xaima xeika xetaxetau ni xeika puroteneai.
13 Kire supue ipaki kunauna, “Pita, ne sanau noto ounau ne,” wotai.
14 Kakati Pitae kunauna, “Kokaipa, ye kakepi xana xuweni kutu! Ye xakusu kire
yause ne ekiniro kire xeseu xeki sapi nepu xuwe xati, nepinukua xeseu,” wotai.
15 Xiyeri xina pa supoini ipaki kunauna, “Xoiteue kakati asinaku xina xeseu
xuweuwotai sapia, nei kunaunau xeseu xeu,” wotai.
16 Xeimore yause pa kapia kakerina, sapauni pa marie mena xouro xiyeri xowotai.
17 Pitae xokupa nanunanu tiei kunauna, “Ye mua xiniwepi xekeutaia, amu xiniwepi
xotaparau?” xetai. Paire nanunanu watia, Korniliusue xesanikati koteneai apimie
putawoteneai. Apimi kotonikineri Saimonipo ata anoro purinanarineri, ma ata
isimaro tumuwoteneai.
18 Kakeri uru ipaki yaxineri, “Saimoni, kire wenumu Pita, nu muoro purinare e
xuwe?” xeteneai.

19 Pitae pa xiniwepireni nanunanu puratia, Xoiteupo Supo Youyae ipaki kunauna,
“Iyese. Xeimore apue ma ne xirekinineri.
20 Pa xati ne sarou munanau nini xeika xouwo. Ne kaki xanau ere nanunanuwou.
Ye ikoini xesanikiti koteneai,” wotai.
21 Pitae pa apimi xosa muna ipaki kunauna, “Pa apu tini xirekepi saina tikiriaia, ye
sore. Tini amure kounukuna?” niketai.
22 Kakati ninie ipaki kunauneri, Korniliusu nu 100 xomatua teu nikau tumu. Nue
xesasikati kounuku. Nu asinaku apu Xoiteure ximikirouna. Xokupa Yuta kinie
kunauneri, nu asinaku apu xirouneri. “Nei nupo atoro utunau kireu kuna kunawau
iyesepinaure, kire Xoiteupo xenikorokoroe kawati yainetai,” woteneai.
23 Kakeri Pitae atoro soniki mana yakuniki xinetai. Xumi xatia saneri xirini
xowoteneai. Yesusupo kireu tataiwopi Yopa puroteneaie Pita xeika xirini xowoteneai.

Pitae Korniliusupo atoro xowotai

24 Pita xeika pa apimi xeikae teipa xouneri, kireni ukumu ime kamamu xineteneaie,
Sisaria erewese utu putawoteneai. Kakeri Korniliusue nini yakuniki purotai. Nupo
emeumana xeika marouyaumanani kutu xeika yainikati, kouneri kununu puroteneai.
25 Pitae atoro manatia, Korniliusue nutiemu mana siau sakoro xoutapa ukurouna
nu xosa muris tetai.
26 Kakati Pitae ti sari ipaki kauna, “Ne sarouwo. Ye rania apu sore,” wotai.
27 Kakerina nu xeika atareira kunaupa maneri, xokupa xuiapue kununu purori
xekeniketai.
28 Kakeri nue ipaki kanikina, “Takieni sipa, sini Yuta paiya sinipo asisikimana nikau
kapia tuku. Pa xati xetau sanawapu xuiapu kini tuku puropinukure e nutieniki
xonopukiri xana xuwe. Xeseuni kutu. Pana Xoiteue kapia atariyetaina, ye Xoiteu
ekero kire apu xunu tukuna nu xeika lixepi xana xuwe xepixe.
29 Pa xati ye tinipo kuna suputiki woropixe. Ye tinipo uru iyeserine koune. Paina ye
kototikine, amakati ye yaikiriaina?” niketai.
30 Kakati Korniliusue ipaki kunauna, “Xeimore asau xowotai xosa, kire sapie ye xosa
putawotai. Paiya muai. Yeu atoro purine 3 kiloku xosa kunikunitiai, paiya muanumu
yause sie xosa kunikunitia, sapauni kire apue yeu ekiro tumuwotai, nupo mari paiya
xiri una puromuwoki.
31 Pa apue kunauna, ‘Korniliusu, Xoiteue neu kunikuni iyeserina, nei xuiapu xeara
xuwe xati xuru xuweu purori tianikiroune kapiaure nanunanuna.
32 Pa xati apimi xesanikau Yopa xouneri apu Saimoni kire wenumu Pita yau-
wopineri. Pa apua nu kire Saimonipo atoro purina. Nu pulmakau ipisa xosa saina
tirouna, nupo ata xasi maro purina,’ yetai.
33 Kakati, sapauni kireu apimi xesanikiti ne xosa utoteneai. Kakeri, ne asinaku kapia
tine koune. Paina ne xokupa kuna Kokaipae kanetai sini kasikau iyesepinukure, sini
xokupae kounuku Xoiteu ekero purinuku,” wotai.

Pitae Korniliusupo atoro kuna uteiwotai

34 Pitae ipaki kunauna, “Suwauni kutu, ximine ye sipaune, xuiapu nini xetaxetau
kinipo sorena, Xoiteue kireni kapiani kakirouna.
35 Xokupa sanawapu xuiapu tutue nu irue purineri asinaku kapia kakirouneria,
Xoiteue xouwenikirouna.
36 Xoiteue sini Israili kini sikeyai kuna tini sipa. Nue asinaku kuna ipaki uteina,
Yesusu Kristusu nu xokupa apu nikau Kokaipa, nue kakati sini Xoiteu xeika xosiki
tumaxirounuku.
37 Xokupa xuiapue ene isepinerire Yonie kuna uteiyatia, Yutia Propinsi xosa xokupa
kapia akipa xeyai tini sipa. Kalili tistrikie pa kapia xotapa tayeyai.

38 Tini sipa, Xoiteue Nasaretipo Yesusu tumuworina, Xoiteupo Supo Youya xeika
sokisoki xeika tuwotai. Kakati, wese yau xouna xuiapu tianiketai. Xoiteue nu xeika
purati, xokupa apu Satanie xoxixoxi niketai xiyeri atiniketai.
39 Nue sini Yuta xeika Yerusalemu xeika sikau ekisikiro wesewese saina tetaire sini
kuna uteinuku. Nu kire na nikitoto xosa isarineri, pa kapiarei ouweri xumotai.
40 Pana asau xeimore xosa Xoiteue xiyeri sarati xuiapu ekinikiro putawotai.
41 Nu xokupa Yuta ekinikiro putawotaixe. Xuwe. Xoiteue ekime sini nupo kuna
uteiwopinuku apu tumusikereyai ekisikiro putawotai. Nu upurei xiyeri saroatia, sinie
nu xeika xoye tuku ene tuku nikiriai.
42 Yesusue kasikina sinie asinaku kuna uteinuku xuiapu ipaki kanikinukua, 'Yesusu
apu paiya xumoteneai apu nikau kuna iyesete, ekinikioma puroteneai apu nikau kuna
iyesete, wopina apu Xoiteue tumoretai xepinuku.'
43 Nue kakepina sainaure, xokupa kunatureturei ipaki kunauneri, mua apu wenu-
murei kireni, Xoiteue xokupa apue nure xonikisuwoteneaipo xunu weterinikepina
xeneai," xetai.

Yentail xeteneai apimie Xoiteupo Supo Youya teteneai

44 Pitae kuna uteiwatia, Xoiteupo Supo Youyae xokupa xuiapue purineri kuna
iyeseteneai xosaniki kotai.
45-46 Yutapu Yesusupo tataiwopie Pita xeika koteneaie xuiapue xetaxetau kuna irae
lirauneri Xoiteupo wenumu xouroreri, ureuwei ipaki kunauneri, "Xekoa. Xoiteue
nupo Supo Youya xetau xuiapu teu rania aini tinikerina xiyeri xapa tepu xuweurouna
sapi tinikina xeteneai." Kakeri, Pitae ipaki kunauna,
47 "Mua xuimi apimie siko sie Xoiteupo Supo Youya tieineri. Pa xati sini Yesusupo
wenumurei ene iserinikepua yue taiyerisikepinana?" xetai.
48 Kakeri Pitae pa xuiapu ipaki kanikina, "Tini Yesusu Kristusu wenumurei ene
isakuai," niketai. Nini ene isieineria, Pitae kireu asau pani purianikepinaure
kawoteneai.

11

Pitae Yerusalemu xouna kapia akipaxeteneaire kunawotai

1 Yesusupo tianutianuwopi teu xeika xuimiapimi xonikisuwoteneai xeikae Yutia
Tistriki purixanauwoteneaie, xetau xuimiapimie rania Xoiteupo kuna teteneaire kuna
iyeseteneai.
2 Pitae Yerusalemu xowotai yause xosa, Yesusupo tataiwopi nini mari takepi kapia
sokisoki taiwoteneaie auwoteneai.
3 Ipaki kunauneri, "Ne amu kapia tine mari takepu xuweurouneri apimi nikau atoro
xoune nini xeika xoye ninena?" woteneai.
4 Kakeri Pitae xokupa kapia nu xosa yaraxetaire perawotai. Ipaki kunauna,
5 "Ye Yopa erewese purine, kunikuni purine, kire sapi xiniwepi sie xekeutiai. Ye kire
sapi kokaipa marini kutu sie, mena xourei koati xekeutiai. Kire sapie mari xaku xaku
tipurina ye xosa iyosososowati kotai.
6 Ye atinei pa sapi sipawopure pa mari minika oioixitia, apue yakunikirouneri noto
xekenikine, noto pas xekenikine, xaima xekenikine, ni xekenikineutiai.
7 Kakitia kire supue ipaki kaina, 'Pita, ne sanau noto ounau ne,' yetai.
8 Kakatia yei kunaune, 'Kokaipa ye kakepi xana xuweni kutu! Sini nepi xuweu-
wopinuku sapi ye xakusu kire yause kire sapi xeseu xeki ne ekiniro niaixana xuwe,'
utiai.
9 Kakatia mena xourei pa supo kotaie xiyeri aimore yause ipaki kunauna, 'Xoiteue
kunauna na xetai sapia, kaki xanau xeseu xeu,' yetai.
10 Pa kapia xeimore yauserina, xokupa sapi mena xouro xiyeri manetai.

11 “Pa yause xosauni kutu, xeimore apue sini purikiriai ata xosa koteneai. Kire apu
Sisaria purotaie xesanikati ye xosa koteneai.
12 Xoiteupo Supo Youyae ipaki kaina, ‘Ne nini xeika xouwo. Ne kaki xanau xokupa
nanunanu teu,’ yetai. Kakati xataimana 6-teu apu rania ye tuku xirini xounuku, pa
apupo ata minika makiriai.
13 Makiria xenikorokoroe nupo atoro mana tumurati xekotaire kasiketai, xeniko-
rokoroe kunauna, ‘Ne apimi xesanikau Yopa xouneri Saimoni xirekepineri, nupo kire
wenumu Pita. Nu kopinaure kawopineri.
14 Nue kireu kuna tinatia, pa kunae Xoiteue naki xeika xokupa xuimiapimi xeika
neu atoro purikiriai xiyeri titikepina,’ xetai.
15 Pa apu yaiyetaie kunauwatia, yei kuna kereriti, Xoiteupo Supo Youyae ximuximu
siko xosa kotai sie nini xosa kotai.
16 Kakati ekime Kokaipae kunawoyai kuna xiyeri nanutiai. Ipaki kunauna, ‘Yonie
xuiapu enero ene iseriniketaina pana tini paiya Xoiteupo Supo Youyae ene isakuai,’
xeyai.
17 Ekime sini Yesusu Kristusure xosikisukiri, Xoiteue Supo Youya sikeyai. Panumu
sie ximine Xoiteue nini rania tinikina. Pa xati ye yu xati Xoiteu nukoini nini xosa
kaketai saina parawopinena?” niketai.
18 Apimie Pitapu kuna iyeserineri, pani makopineri nanunanu xuwexetai. Xoiteupo
wenumu xourori ipaki kunauneri, “Ximine sini sipaunuku, Xoiteue xetau apimi kini
rania wetinikati xoniki pirixineri ekinioma tineri,” xeteneai.

Antiokupo xuiapue Yesusupo tataiwopi sayeteneai

19 Stiweni ouweri xumatia, kireu xuiapue Yesusure xonikisuwoteneai rania xox-
ixoxiniketeneai. Pa xati nini xokupae ximi xouxanauwoteneai. Kireue Ponisia
tistriki xeika Saiprusi sou xeika erewese Antioku xeika xosa xouneri Yesusupo kuna
uteiwoteneai. Nini xetau xuimiapimi xosa kuna uteiwopu xuwena Yuta xosa kireni
kuna uteiwoteneai.
20 Nini xopuropu kireu apimia, nini Saiprusipo xeika erewese Sairinipo xeikae
Antioku xouneri Kriki apimi rania Yesusupo kuna tiniketeneai.
21 Kakeri Kokaipapu sokisokie nini xosa purati, xokupa xuiapue xonikisuneri xoniki
pirixineri Kokaipapu tataiwopi saiyeteneai.
22 Yesusurei xonikisuwoteneai xuiapu Yerusalemupoe pa kuna iyeserineri, Parna-
pasi xesawori Antioku xowotai.
23 Nue xou putarina xekenikatia, Xoiteue tianikina xiri atinikati, xoukemu asinaku
xetai. Kakeri, xokupa xuiapue sipesi Kokaipa taiwopinerire taitainiketai.
24 Parnapasi nu asinaku apu xati, Xoiteupo Supo Youyae nu xosa koxati, nu sokisoki
xousu tuku xetai. Kakati kokaipa xuiapu kinie Kokaipa taiwoteneai.
25 Parnapasie Solu xekopure Tarsusu xowotai.
26 Utu xekerina, Antioku sou kotai. Kireni xitosani xosa nini Yesusure xosik-
isuwoteneai xuimiapimi xeika Antioku misineri, kokaipa xuimiapimi kini Xoiteupo
kuna uworiniketeneai. Kakeri, xuimiapimie Yesusu taineri Kristeni weniniki kopou
teteneai.
27 Pa yause xosa kireu kunatureturei Yerusalemu wetineri Antioku koteneai.
28 Kire kunatureture wenumu Akapusu xeteneai, nue Xoiteupo Supo Youyapu
sokisokirei sana xokupa sanawa kokaipa mause mopinaure kuna uteiwotai. Xurise,
kokemu Klotiusue Sisari saina ti puratia, pa mause yause putawotai.
29 Kristusupo xuiapu teue Akapusupo kuna iyeserineri, Yesusupo tataiwopi Yutia
puroteneai xosa xe tianikineri xesarinikepure kuna ouwoteneai. Kakerineri nini
xokupae xe kununuwoteneai.

30 Parnapasino Soluno xesanieri ninie pa xe tixouneri Yesusure xonikisuwoteneai
nikau tumu tiniketeneai.

12

Erotie Yemusu ouweina Pita kakauya xosa iyaretai

1 Pa yause xosa kokemu Erotie kireu Yesusure xonikisuwoteneai apimi xoxixoxinike-
tai.
2 Nue kunawati, Yonipo xatau Yemusu, sawaruwarue ouweteneai.
3 Yuta apimie pa kapia xoxi kaketaire xonikiewori xekerina, Pita rania kakauya xosa
iyaretai. Pereti Pususu Xuweupo Kokaipa Yause xosa nu pa kapia kaketai.
4 Pita soki tina kakauya xosa iyaretai. Xomatua surup teu xosa iyarati, tianitianiwata
xineri Pita yakuwoteneai. Pa surup teu xomatua xosa paiya surup teu surup
teu xomatua tuku, xokupania 16-teu xomatua. Erotie Xoiteue Israil Weinikitati
Ati Puroniai Kokaipa Yause Nanuwoniai yause yakuwati xuwexati paiyeye, xuiapu
ekinikiro Pita sou kouna kuna xosa iyarepure xetai.
5 Kakati Pitae kakauya atoro purati xomatuae yakuwoteneai. Pana Xoiteue Pita
tianuwopinaure Yesusure xonikisuwoteneai xuiapue sipesi sokisoki kunikunirouneri.

Pitae kakauya ata wetepinaure xenikorokoroe tianuwotai

6 Erotie Pita kuna xosa iyarepinaure kire asau iyaretai. Ukumani, asau mopu
xuweuni, Pitae xomatua aimore xopuro xinipurotai. Sokisoki xume aimorei tarineri,
kireu xomatuae kakauya ata isima yaku puroteneai.
7 Kakeria, Kokaipapu xenikorokoroe sapauni moati, kakauya ata kama xosa
memeremu motai. Xenikorokoroe Pita kisa koruwati saroati, kauna, “Ne sapau saro,”
wotai. Kakati sokisoki xume aimore Pita xuporo xurexina oro uraki kotai.
8 Xenikorokoroe kauna, “Kikai ati takerinau erieri erere,” wati Pitae kaketai. Kakati
xenikorokoroe kauna, “Neu mupuniropu erieri xuwau ati ererinau taiye,” wotai.
9 Kakati Pitae pa ata kama wetina xenikorokoro taixowotai. Xenikorokoroe pa
sainani kutu tetaiya, Pitae paire nanuna ye ai xiniwepixine xetai.
10 Xonanexeri aimore xomatuae isima yaku puroteneai emeserinikineri, kakauya
weti erewese xowopineri sokisoki isimaroni kutu xosa putawoteneai. Kakeri pa isima
nukoni taiyati, kisau munaneri kire imero xounexeria, xenikorokoroe sapauni lemeni
Pita wetina xowotai.
11 Pitapu nanunanu teteiati, ipaki kunauna, “Ximine ye ati sipaune, Kokaipae
nupo xenikorokoro xesawati kouna Eroti xuporopu xeika Yuta apimie xokupa kapia
kakepure nanunanu woteneai xeikaure xiyeri soina,” xetai.
12 Kakerina Yonipo ana, Mariapu atoro xowotai. Yonipo kire wenumu Maki. Xokupa
xuiapue pa ata kunununeri kunikuni puroteneai.
13 Pitae ata kisauira isima korukoru xati, kire saina xui wenumu Rota, nue isima
tayepure motai.
14 Pa xuie Pitapu kuna iyeserina, xoukemu xiri nimaririeina, isima taiyepu xuwe.
Xuwe. Atareira keikei mana xuiapu ipaki kanikina, “Pitae mana isimaro purina,”
niketai.
15 Kakati ninie ipaki kauneri, “Ne nanana xinere?” woteneai. Pana nue ipaki sokisoki
kanikina, “Xuwe. Nukoe suauni kutu purina,” niketai. Kakati ninie kunauneri, “Ne
nupo xenikorokoro kireni xekeutiairau,” woteneai.
16 Pitae isima pani korukoru xetai. Xonaneri isima taiyeineri xekeri, kokaipa ure
urewoteneai.
17 Kakeri, Pitae supuniki parauna xupusoxupuso niketai. Kakerina, kakauya
ata wetina kisau kopinaure, Kokaipae kapia kaketaire perariniketai. Kakeri ipaki

kunauna, “Tini Yemusu xeika xataimana xeika mua kapiaure kanika,” xetai. Kakerina weniki kire sanawa xowotai.
18 Xoripesau xomatuae xekoria Pitae puropu xuweu wati ureuweineri nikoniko kotokotowata xineri, “Pita anoro xowotaina?” xeteneai.
19 Erotie Pita puropu xuweu wati siparina, xirekepinerire apu kaniketai sorena, ninie xekopu xuwe. Paire Pita yakuwoteneai xomatua kuna xosa iyainikerina nini xumopineri xetai. Xurise, Erotie Yutia wetina toupa Sisaria erewese xouna purotai.

Eroti xumurotai
20 Kokemu Erotie Tairi erewese xeika Saitoni erewese xeikapu xuiapu tuku ere makawotai. Pa xati ninie kirenini kununuworineri kou xekoteneai, pa amure, nini Erotie yakuwotai sanawa xosa xoye tirouneri. Kokemu xinirouna ata kama yakurouna saina apu Plastusu xeika akeri kunakunaworia, iyo niketai. Kakerineria, xouneri Eroti xekeuneri kotowoteneai, xou kuruwati kuna xumuwepinaure.
21 Erotie kire yause iyarina, pa yause xosa kokemupo nekei ererina, nukou kokemu sai xosa misina kokaipa kuna kaniketai.
22 Kakati, xuiapue ipaki yaxineri, “Nu kire xoiteupo supo. Nu apupo supo xuwe,” xeteneai.
23 Erotie ninipo kuna iyeserina, nu Xoiteupo wenumu xourorepu xuweuwati, sapauni Kokaipapu xenikorokoroe ouwotai. Kakati supa xoxie nu xosa moati, temerie kereuneri xumotai.
24 Pana Kokaipapu kuna paie sokisoki xina xokupa wesewese xowotai.
25 Kakati Parnapasino Solunoe Yerusalemu saina xuweiyeinexeri, Antioku xiyeri xouneri Yoni Maki sou xowoteneai.

Polue Yesusupo kuna xokupa sanawa uteiwotai

YT 13.1—21.14

13

Parnapasino Polunoe Xoiteupo saina ti xanau wopinerire tumunikereteneai
1 Antiokupo Yesusure xonikisuwoteneai kireu apimie kunatureture kuna kunaurounerina kireuepa Xoiteue xouweurouna kapia xuiapu taitainikirouneri. Ninipo weniniki paiya, Parnapasi, Simioni, nupo kire wenumu Nikeri, Sairini erewesepu Lusiusi, Solu, Manaini, nu paiya akereki kapmani Erotipo emeu.
2 Kire yause xosa muris tineri xoye xuriketeneai. Kakeri, Xoiteupo Supo Youyae ipaki kanikina, “Tini Parnapasino Soluno tumunikerari, ninie saina tepinerire yainikitiaina saina tepineri,” niketai.
3 Kanikati xoye xurikeri kunikunineri xupuniki xosaniki sorineri, xesanikeri xowoxeteneai.

Parapasino Solunoe asinaku kuna Saiprusi uteiwoxeteneai
4 Xoiteupo Supo Youyae xesaniati, Selusia erewese xowoxeteneai. Selusiae kokouna xouro epiteri kokounae Saiprusi sou xosa soniki xowotai.
5 Salamisi erewese utu putarineri, Yuta nikau kununu ata yau xouneri Xoiteupo kuna uteiwoteneai. Yoni Makie nini xeika xouna tianietai.
6 Ninie Saiprusi sou xosa xokupa sanawa masa teipa xouneri erewese Paposi putawoteneai. Kire apu nupo wenumu Paryesusue purati xekoteneai. Nu xoreixorei kapia tina osa wowourouna apu. Nu kire Yuta nikau xoreixorei tua kunatureture.
7 Nu akereki kapmani xeika purirouna, wenumu Sekiusu Paulusu. Sekiusu Paulusu apua nu asinaku nanunanu xeika sipa xeika tuku. Nue Xoiteupo kuna iyesepure Parnapasino Soluno yainikati koxeteneai.
8 Pa apu xoreixorei kapia tina osa wowourouna paiya, Kriki kunae wenumu tineri Elimasi xirouneri. Nue Parnapasino Soluno niau saina touwerinikepure xetai,

pa amure, nu akereki kapmani Sekiusie Paulusue Yesusure xousuwopina xirarina kaketai.
9 Pana Solu, kire wenumu Polu, Xoiteupo Supo Youyae nu xosa koxati Elimasi
sokisoki kukou puri ipaki kauna,
10 “Ne Satanipo nono. Ne xokupa kapia kutupo xiwai. Xokupa xoreixorei kapia
xeika xoxi kapia xeika ne xosani kutu xokopexina. Ne kokaipapu xokupa ime kutu
xoxixoxiroune. Ne pa xoxi kapia wetewaiya ama?
11 Paina iyese. Ximine Kokaipapu xupoe ouninana, ekini sauworepina. Ximine ne
asau xekopu xuweu xayakaxayaka xuwau yause purowai,” wotai. Polue kaki kunawati
sapaunini iyou siei xiri ukumurouna Elimasipo eke pararetai. Kakati, xupo tina ime
ataruwopinaure, eketutu titoutatouna apu xireketai.
12 Kakati akereki kapmanie pa kapia xekerina xousuwotai. Kakina Kokaipapu
kunaure nupo nanunanu xiri sarotai.

Parnapasino Polunoe Erewese Antiokupo tistiriki Pisitia kuna uteiwoteneai

13 Polue nu xeika texeteneai apimi xeika erewese Paposi wetineri, kokouna tineri
Pampilia propinsipo erewese Perka putawoteneai. Yoni Makia nu weniki Yerusalemu
xiyeri xowotai.
14 Perka wetineri, teipa xouneri erewese Antioku tistriki Pisitia xosa putawoteneai.
Yuta nikau Arikepi Yause xosa, ninipo kununu atoro maneri miseteneai.
15 Kununu atapu tumue tuxotapapu kuna xeika kunatureture nikau kuna xeika
ninaiyeineri, kire apu kawori xona Polu xeika saina emeumana xeika ipaki kanikineri,
“Yewapu xura, tini xuiapunikau xonikikemu sokisoki wakuai kuna tuku xatia, paina
uteiwa,” niketeneai.
16 Polue sarouna punisi xuwexepinerire, xupo korekoreri ipaki kunauna, “Tini Israili
apimi xeika, tini xetau apimi xeikae Xoiteu irue purikiriai, tini iyesa.
17 Israili kini nikau Xoiteue sinipo asisikimana, nukou xuiapu sie tumunikereyai.
Ninie nikou ou wetineri Isipu xouneri puroria, Xoiteue kakati xuiapu inainauweneai.
Xurise nukou sokisokieni Isipupo soniki koyai.
18 Nini aipu usie ukauro puroniai yause xosa, nue ninipo xu 40-teu xitosani
xemeroyai.
19 Kenani ouro Xoiteue 7-teu xetaxetau xuiapu tutu xuweinikieina, Israili nikau ou
puropinaure pa ou tinikeyai.
20 Ximuximu Israil apimie Isipu xouneri porokireukireu xitosani puroneiaiye,
Mosesie sonikati xiyeri apu xuweu wese xiri xosa teipa xouneri xouneri kireu xitosani
xuwexeteneai. Pa xokupa kapia kakipa xouneri 450 xitosani sie xeteneai. Xurise Israil
apimie ou teri, Xoiteu Israil tumu teu tumunikereyai. Kakipa kouna kunatureture
Samuelipo yause xosa xeyai.
21 “Pa yause xosa kire kokemu tepure yaxeri yakunikepinaure Xoiteue Solu tumu-
worati, nue 40-teu xitosani tumu puroyai. Solu nu Kisipo nono nu Pensaminipo apu
kini.
22 Xoiteue Solu xesauwei Tepitie ninipo kokemu puropinaure tumuworeyai. Tepitire
apu kanikina, ‘Ye Yesipo nono Tepiti xekeuweitiai, yeu xoikemue pa apu xoieune, nue
yeu xoiropu xokupa nanunanu taiwopina.’
23 Ekime Xoiteu nukoe sokisoki kuna kunawoyai sie, pa apu Tepitipo apu kiniropu
siko xiyeri tisikepinaure Xoiteue xesawati Israili kotai. Pa apu nu Yesusu.
24 “Yesusue nupo saina sarepu xuweu yauseni, Israili apimi xoniki pirixineri
Yesusupo wenumurei ene isepinerire Yonie Israili apimi kuna tiniketai.
25 Yonie nupo saina xuweiyepure xinapa, ipaki kunauna, ‘Tini ye yue paxi na-
nunukuna? Yepa tini yakukiriai apu, xuwe. Pana tini iyesa. Xurise kire apu kopinana,
ye asinaku apu xati nupo erieripo muri xurexepixe.’

26 “Yewapu xura, tini Apraxamupo apu kini xeika tini xetau apimi xeika Xoiteu irue purirounuku, iyesa. Xoiteue nuko xuiapu xiyeri sonikepure, xesawoyai kuna, siko xosa rania xesawotai.
27 Apimie ninipo tumu teu xeika, Yerusalemu puroteneaia, nini pa apu atineri sipawopu xuwe. Nini kunatureture nikau kuna xokupa Yuta nikau arikepi yause xosa ninaxirouneria nanurouworixe. Pa xati kunauneri mua apu xumopinani kutu xeniai, pa kapiarei ekime kunatureturei kunawoniai kuna taiwoteneai.
28 Nu kuna xosa tumuworineri kire xoxi kapia xekeri xumopina sie xeniai xana xuwe, ai akereki kapmani Pailatie ouwepinaure sokisoki xeteneai.
29 Kakerineria, ekime kunatureturei kunauneri apue kakepineri xeniai sie kakerineri na nikitoto xouropu tikouneri kire kopaupuro upuareteneai.
30 Pana Xoiteue kopaupuropu xiyeri sarati,
31 xokupa asau xosa apue Kalili wetineri Yerusalemu nu xeika xourounerie nu xekoteneai. Pa apimie ximine nupo kuna Yuta apimi xosa uteirouneri.
32 “Sinie tini xosa asinaku kuna ipaki uteinuku. Xoiteue asisikimana sokisoki kuna kanikina, apu xesautia siko xiyeri kou tisikepina xeyai,
33 pa xati sini ninipo nono teu xosa sokisoki kuna kunawoyai sie kakepinaure Yesusu kopaupuropu saretai. Mua kapiapu kuna paiya Siri Nakau xosa xoka 2 siri xosa purina. Kuna paiya muanumu,
‘Ne yeu nono.
Ximine ye neu emini xine,’ xeyai.
34 “Xoiteue kopaupuropu saretaina, nu kopaupuro pani xiyeri xouna xusaxepuwatixe. Paiya Xoiteue kunauna, ‘Ekime Kokemu Tepitie sokisoki kuna kauyai sie, ye atiatikineia asinaku asinaku sapi tikepine xeyai. Ye kunautia sieni kutu mua sapi akipa xepina,’ xeyai.
35 Kire kuna rania Xoiteupo nakau xosa purina. Paiya muanumu, ‘Ne apu xokumoe neu saina tepinaure nakie tumuworiai wetau kopaupuro xusaxete,’ xeyai.
36 Siko sipa, Tepitie ouro puroyai yause xosa, nu Xoiteupo kuna taiwoyai. Xurise xumati nukou asamana nikau kopaupuro upuareri xusaxeyai.
37 Pana mua apua Xoiteue kopaupuro sareyaina, nupo mupokemu xusaxepu xuwe.
38 Pa xati, yewapu xura, sinie tini xosa ipaki mua kuna uteinuku. Tini ati sipawa, mua apu nue tinipo xunu xesauweritikepure kotai.
39 Mosesipo tue tinipo xunu xesauweritikina tini apimi asinakuni kutu xepuwatixe. Pana mua apua nu xokupa apue nure xonikisuwoteneai nikau xokupa xunu xesauwerinikina nini asinaku apimini kutu xina.
40 Pa xati tini sosopa epixa. Mua sapi ekime kunatureturei kunawoneai tini xosa moxete. Ninie ipaki kunauneri,
41 ‘Tini pirexirounuku apimi, tini xekexekewa, tini ure titikatia xoxi xakuai. Tini xopu ye xetau xumu xonuxonu kapia kakitia yaraxepina. Ye kakepure xitiai kapiaure, kire apue katikatia tini xotikisuwakuaixe xeyai,’ ” xina kaniketai.
42 Polue kuna tinikiatia, nio Parnapasinoe kununu ata wetineri kisau xowopurexeria, xuiapue ipaki niranira kuna kanikineri, “Emeu Yuta Nikau Arikepi Yause xosa xiyeri kounaxari pa sapire kasikakuai,” niketeneai.
43 Kakeri Yuta nikau kununu ata weti kisau xouneria, xokupa Yuta xeika xetau apimi xeteneai xuiapu kini xeikae Yuta nikau muris tepi kapia taineri, Poluno Parnapasino tainiketeneai. Kakeri ninie kuna tiniketeneai. Nini Xoiteupo asinaku puropi taineri, nupo sokisoki xoukuru xosa puropinerire kuna tinikineri ninipo nanunanu sareteneai.
44 Emeu Yuta nikau arikepi yause xosa, pa erewesepu xokupa xuiapue Kokaipapu kuna iyesepure Poluno Parnapasino xosa koteneai.

45 Pana Yuta apimie pa kokaipa xuiapu tutu xekoria, xonikikemu xiri xoxixoxi xetai. Kakati Polu xeika kuna tuwata xineri nupo kuna ororineri pirewoteneai.
46 Kakeri, Poluno Parnapasinoe sokisoki kuna nini ipaki kanikineri, “Suwau, tini Yuta apimi xite Xoiteupo kuna sini akeri katikepinuku. Pana mua kuna nikitiki tunuku takieni ipaki kunaunuku, ‘Sini ekisikioma puropi sipesi tepukirixe xikiriai.’ Pa xati tini iyesa. Sini xetau apimi teu xosa kuna uteiwopinua,
47 pa amure, Kokaipae ipaki kasikina, ‘Yei ne xokupa xetau xuiapu nikau memeremu sie iyainerine, nei xokupa ou yaupo xuiapu tianikau, yei xiyeri tinikepine xeyai,’ ” niketai.
48 Xetau xuimiapimie pa kuna iyeserineri, Kokaipapu kunaure xiri nimaririwoteneai. Kakeri, pa xokupa xuiapu sipesi ekinikioma puropinerire Xoiteue tumunikeretaie xonikisuwoteneai.
49 Kakineri ninie Kokaipapu kuna pa tistiriki tixouxanauwoteneai.
50 Kakeri xuimi weniniki tuku xeika, erewesepu tumu teu xeika nini Xoiteure muris tepi kapia tairounerina pana, Yuta apimie xoniki xuseri Poluno Parnapasino xoxixoxiniketeneai. Kakineri pa tistiriki xosaupo xesanieteneai.
51 Kakeri, xuiapue sipauneri sini xoxi kapia tikiriaina xu tuku xepinuku xepinerire, Poluno Parnapasinoe sianikiropu mai pokuwoxeteneai. Kakerineri Antioku wetineri erewese Aikoniamu xowoxeteneai.
52 Kakexeri Xoiteupo Supo Youyae Antiokupo xuimiapimie Yesusure xoniki suwoteneai xosa xokopexati xiri nimaririwoteneai.

14

Parnapasino Polunoe Aikoniamu kuna uteiwoxeteneai

1 Poluno Parnapasinoe Antioku kakexeteneai kapia sieni Aikoniamu kakexeteneai. Yuta nikau kununu ata manexeri kuna uteiwoxeteneai. Kuna ati piteuneri uteiwoxeri, Yuta xeika Kriki xeikapu kokaipa xuiapu kinie xonikisuwoteneai.
2 Kakeria kireu Yutapu xonikisuwopu xuweue, xetau xeteneai xuiapu xoniki xuseri, ninie xonikisuwoteneai xuiapure xonikikemu xoxixoxixeteneai.
3 Ninie Aikoniamu xuwau yause purineri, Xoiteue xoukemu tiniketaipo kuna ximikepu xuweu uteiwoxeteneai. Kakexeri Xoiteue sokisoki tiniati, xumu xonuxonu xonuxonu kapia erexeteneai. Pa kapiarei Xoiteue xuiapu ipaki atarinikina, mua kuna ninie uteiwoxeteneai suwani kutu xetai.
4 Pana pa erewesepu xuiapue purixineri aimore tutu xeteneai. Kireue Yuta nikau kuna taiwoteneaina, kireue Yesusupo aimore tianutianuwopi, taiwoteneai.
5 Xurise Yuta teu xeika xetau xeteneai apimi xeikae ninipo tumu teu xeika saneri, Poluno Parnapasino xiwaxiwainiketeneai. Kakineri, ounikiepure xe tapuniki kuruwopure xeteneai.

Parnapasino Polunoe Likonia kuna uteiwoxeteneai

6 Apimie pa kapia kakepure xeri Parnapasino Polunoe kuna iyeserinexeri Likonia tistirikipo erewese aimore, Listra erewese xeika Terpe erewese xeika xosa ximi xowoto, pa erewese aimore tomuro puroteneai wese yau xeika xosa ximi xowotowoteneai.
7 Pa wesewese xounexeri asinaku kuna uteiwopi saina texeteneai.
8 Listra erewese paiya kire apu, nupo siau sokisoki xuweu purotai. Anae iyaratia, siau xoxixati xayakaxayaka texirouwatixe.
9 Polue kuna uteiwati pa apue kuna iyesetai. Kakati Polue sokisoki kukouna xekoatia, pa apu xousuwotai nu asinaku xepina sie xetai.
10 Paxati Polue sokisoki kuna, kunauna, “Ne sarounau tumuwo,” wotai. Kakati pa apue potirouna sarou texetai.

11 Xokupa xuiapue pa kapia Polue kakati xekerineri, Likonia nikau kunae ipaki
yaxineri, “xoiteue apu sie putauneri sini xosa kouneri,” xeteneai.
12 Kakerineri Parnapasi xoiteu Susu woteneai. Polua nu kuna tua xati, wenuneri
xoiteu Ermesi woteneai.
13 Pa xoiteu Susupo muris ata paiya erewese koikato wotaipo sepuri isimaro purina.
Pa muris atapu xuriatitie kireu pulmakau sona xeika kireu kakai kinuworoki xeika
tina, erewesepu sepuri isimaro kotai. Nuko xeika xuimiapimi xeikae Parnapasino
Poluno xoniki iwopure kaketeneai.
14 Kakeri Yesusupo tianutianuwopi aimorei nini Parnapasino Polunoe paire kuna
iyeserineri kokaipa ure urerineri, ninipo nekei kiraikaraiwoxeteneai. Kakerineri
xuiapu xopu keikei xonaneri ipaki yaxineri,
15 “Yewapu xura, ama tini mua kapia kakinukuna? Sini apu, taki sieni. Sini tini
xosa asinaku kuna ipaki uteinua, tini mua aipu sapi xosa muris tirounuku wetinari,
Xoiteu ekeoma tuku xosa pirixinari xouwa. Xoiteu nue xokupa sapi purotai tuku mena
iyarina, xasi iyarina ou iyarina woyai.
16 Suwau, asitikimana nikau yause xosa paiya xokupa xuiapu wetinikati nikou
kapiarei texeneai.
17 Pana apue sipawopu xuweuwopinerire xiri ximiakeyaixe. Xuwe. Xokupa
yause tini xosa asinaku kapia kakirouna. Nue ene tumuwati mena weti tini xosa
kouna, kakati xokupa asinaku xoye mana. Tini xokupa xoye tikati tinipo xotikikemu
nimaririnuku,” niketai.
18 Ninie pa kakineri kunawoteneai sorena, xuimiapimie nio xiri xoniki iwopureni
kutu xeri taiyerinikineri xiri sokisoki xeteneai.

19 Pana xurise kireu Yuta nini Antioku erewesepu xeika Aikoniamu erewesepu
xeikae Listra erewese kouneri, xuiapu nikau nanunanu puruporo nikeri Polu xiwaixi-
waiwoteneai. Kakerineri Polu xe kuruwoteneai. Kakerineri xumurounarineri, puru
ti erewese kisauira weteri purotai.
20 Kakeri Yesusure xoniki suwoteneai xuimiapimie ma tumuneri Polu koitauwori,
xiyeri sarouna erewese minika manetai. Xurise kire asau xosa Parnapasi xeika Terpe
erewese xowotai.

Parnapasino Polunoe Yesusure xonikisuwoteneai xuimiapimi xonikikemu sokisoki niketeneai

21 Poluno Parnapasinoe Terpe asinaku kuna uteiwoxeri xokupa xuiapue Yesusupo
tataiwopi sayeteneai. Kakerinexeri xurise xiyerineri Listra xowoto, Aikoniamu
xowoto, Antioku xowotouneri,
22 Yesusupo tataiwopi nikau xonikikemu sokisoki niketeneai. Sokisoki kuna ipaki
kanikineri, “Tini sokisoki xotikisu xosa pura. Sini Xoiteue Yakunikepina Xuiapu Tutu
xosa manepure xinukua, xokupa xu purotai ime xosa akeri marinukueye,” niketeneai.
23 Kakerinexeri pa xokupa erewesepu xuiapue Yesusure xonikisuwoteneai nikau
tumu tumunikereteneai. Pani nio xoye xuri katieinexeri kunikuniwoxeteneai. Pa
kapiarei Kokaipaure xoniki suwoteneai xuimiapimi, Kokaipa xuporo iyainikereteneai.

Parnapasino Polunoe Antioku tistiriki Siria xosa xiyeri xowoxeteneai

24 Xurise Parnapasino Polunoe Pisitia tistiriki xopu xoworinexeri, Pampilia propinsi
putawoxeteneai.
25 Xoiteupo kuna Perka erewese uteieineri, xurise Atalia erewese munoxeteneai.
26 Ataliae kokouna xosa epixeri, sonikina Antioku xowotai, pa erewese paiya
ekime Yesusure xonikisuwoteneaie nini sokisoki nikineri pa saina texepinerire Xoiteu
xuporo iyainikeretenai. Kakeri saina tieinexeri Antioku xiyeri xowoxeteneai.

27 Utu putarinexeri, Yesusue xonikisuwoteneai xuiapu yainikeri kou kununuwoteneai. Kakeri, Xoiteue nini xupunikiro xokupa kapia kaketaire kaniketeneai. Ipaki kunaunexeri, “Xoiteue xetau xeteneai xuiapu nikau ime taiyerinikati xonikisuwoteneai,” niketeneai.
28 Kakerineri Yesusupo tataiwopi xeika Antioku xuwau yause puroteneai.

15

Yesusure Xonikisuwoteneaipo kokaipa kununu Yerusalemu kaketeneai

1 Kireu Yutiapu apimie Antioku kouneri Yesusure xonikisuwoteneai xuimiapimi ipaki taitainikineri, “Tini Mosesipo tuxotapa taiwopu xuweuwari muputiki ipisa katiepu xuweuworia, Xoiteue xiyeri sotikepuwatixe,” niketeneai.
2 Poluno Parnapasinoe pa kuna apimie kunawoteneai iyeserineri, nini xeika kuna sari ere tuwatarineri, pani paire kuna ouwoteneai. Kakerineri, Yesusure xonikisuwoteneai xuimiapimie Poluno Parnapasino, nio xeika kireu apimi xeika Yerusalemu xouneri tum teu xeika Yesusupo tianutianuwopi xeika kuna kutuwopinerire tumunikereteneai.
3 Yesusure xonikisuwoteneaie xesanikeri, Ponisia tistiriki xeika Samaria tistiriki xeika xopu xosa xowoteneai. Pa aimore tistrikipo xuimiapimie Yesusure xonikisuwoteneai xosa xouneri ipaki akumenikepi saina tineri, “Xoiteue kakati kireu xeteneai xuiapu kinie xoniki pirixeteneai,” xeteneai. Kakeri, Yesusure xonikisuwoteneai xuiapue pa kuna iyeserineri xonikikemu xiri asinaku xetai.
4 Xouneri Yerusalemu putawori, Yesusure xonikisuwoteneai xokupa xuiapu xeika Yesusupo tianutianuwopi xeika tumu teu xeikae kusoniketeneai. Kakeri, Poluno Parnapasinoe Xoiteue nio xupunikiro xokupa saina tetaire kaniketeneai.
5 Pana Parisi kini nikau kireu Yesusure xonikisuwoteneaie sari ipaki kunauneri, “Xetau apimi xeteneai apimie siko xopu mopure xineria, mupuniki ipisa kakatieinari, kanikari Mosesipo tu taiwopineri,” niketeneai.
6 Kakeri,Yesusupo tianutianuwopi teu xeika tumu teu xeikae pa kuna kutuwopure kununuwoteneai.
7 Xokupa kuna kunauweineri, Pitae sarouna ipaki kanikina, “Yewapu xura, tini sipa, ekime Xoiteue saina uteina sikeyai, yepa xetau xeteneai apimie asinaku kuna tinikiti iyeserineri xonikisuwopinerire tumuyereyai.
8 Xoiteue xokupa xuiapu nikau xonikikemu sipauweina, siko sikeyai sie Xoiteupo Supo Youya tiniketai. Nu xoukemu nimariririrei tinikepure pa kapia atarisiketai.
9 Nue kire kapia siko xosa kakina nini xosa xetau kapia kakatixe. Xuwe. Nure xonikisuwori, pa xonikisuwopi imerei sore xunu xesauwerinikati ekero asinaku xeteneai.
10 Pa xati tini ama Xoiteu eruruwopure xinukuna? Tini kaki xanari mua xu sapi Yesusure xonikisuwoteneai xuiapu xauranikiro tawaku. Ekime asisikimana xeika siko xeika rania mua xu xemeropu itou xuwe.
11 Pana pa apimi rania xiyeri tiniketai sie, Kokaipa Yesusupo xousuwarei tianisikati sini Xoiteue xiyeri tisikepina xi xosikisunuku,” niketai.
12 Pitae ipaki kunawatia, apimi kununu puroteneaie kire kuna xapa tepu xuwe. Nini Parnapasino Poluno niau kuna xosa xakuniki iyareteneai. Kakeri, xetau xeteneai xuiapu kini xopu xosa Xoiteue nio xupuniro xumu xonuxonu kapia eretaire kunawoxeteneai.
13 Ninie kunauwexeria, Yemsie ipaki kunauna, “Yewapu xura, tini yeu kuna iyesa.
14 Saimonie tini katikina ximuximu yause Xoiteue xetau xeteneai xuiapu xosa kouna, ninipo xuiapu kini ikou xuiapu xi tinikati nukou xuiapu sayeteneai xetai.
15 Kunatureture nikau kuna rania panumuni. Ninie ipaki kuna xayauneri,

16 ‘Kokaipae kunauna, “Tepitipo apu kini paiya kire kesia ata suruwotai sie. Pana
xurise ye xiyeri kouneia xiyeri sarepine. Mua atoropu xuru xoxixetaia, yei xiyeri
atineia, pa ata xiyeri sarepine.
17-18 Kakitia xetau xeteneai xuiapue ye Kokaipa xirekiyepineri. Paiya xetau xeteneai
xokupa xuiapu, ikouni tumunikieitiai.” Muaiya Kokaipapu kuna. Ekimeni kutu
kunauna mua kapia akipa xepineri xeyai.’
19 “Pa xati yeu nanunanu muai, sini mua xetau xeteneai xuiapue xoniki pirixineri
Xoiteu xosa xowoteneai xu tinikepuxe. Xuwe.
20 Mua kuna nakau xosa xayaunuku xesau ipaki kanikinuku, apue xorei xoiteu
xouiwoteneai xoye sapi nini texeni, pa kapia paie nu Xoiteu ekero xunu tuku xina.
Nini kakixaneri xoxixoxi ayaka kapia kakexeni. Nini kakixaneri apue noto paru muri
tineri ouweri xumotai nexeni. Pa amure noto xosa yawi purati nexeni.
21 Siko sipa, ekimeni kouna mua xosapa xetau xeteneai nikau xokupa erewese xosa
Mosesipo tuxotapa uteirouneri apu tuku. Ninie xokupa Yuta nikau arikepi yause xosa
nupo kuna kununu ata yau ninaxirouneri.”

Ninie Yesusure xonikisuwoteneai xetau xuiapu xosa nakau xesariniketeneai

22 Yesusupo tianuwopi xeika tumu teu xeikae Yesusure xonikisuwoteneai xuiapu
xeika kuna ouworineri, aimore apu tumunikereteneai. Kire nu Yutasi, nupo kire
wenumu Parsapasi, kire Sailasi. Ninie Yesusure xonikisuwoteneai xuiapu xopu
tumu puroxeteneai. Nini axiri Poluno Parnapasino tuku xesanikeri erewese Antioku
xowoteneai.
23 Nini xupunikiro kire nakau mua kuna tuku xesauneri, “Sini Yesusupo tianutianu-
wopi xeika tumu teu xeika, sini takipo xatatikimana, sinie mua nakau xayaunuku, tini
xetau xeteneai xatasikimana kini erewese Antioku xeika propinsi Siria xeika Silisia
xeikapu xokupa sanawa yau purikiriai xosa mua nakau aiyau xesaunuku. Yewapu
xura asinaku asau.
24 “Sini kuna ipaki iyesikiria, siniropu kireu apimie tini xosa utuneri kuna xotiki
xuseri tini xouxou wakiriai. Kakineri tinipo nanunanu puruporowopi saina teteneai.
Paiya sinie panumu kakanikepu xuwe.
25 Pa kapia kaketeneaire kuna sinie iyeserinuku, xatasikimana aimore xesanikikiri
tini xosa kopinerire xosiki tumaxi kuna ouwori tumunikeri, emesikimana axiri xiri
xosikienikirounuku, nini Parnapasino Poluno tuku xesanikinuku.
26 Nini xumopineri sieni kutu itouna, nini sikou kokaipapu wenumu Yesusu
Kristusure kunawopi ximikerixe.
27 Pa xati sinie Yutasino Sailasino xesanikikiri tini xosa utuneri, mua kuna niou
supunieni tini katikepineri.
28 Xoiteupo Supo Youyae sini xeika purati ipaki kuna ounuku tini xosa sini xokupa
xu soxepi xiraxinuku. Pa xati tini mua kapia kireni taiwa.
29 Tini kakixanari xorei xoiteu xoniki iwopure noto ouwoteneai naku. Tini
kakixanari noto xosa yawi purati naku, kaki xanari apue noto paru muri tineri ouweri
xumotai naku. Pa xeika tini xokupa ayaka kapia emeseriwakuai. Tini ati epinari pa
kapia kapia emeserinari paiya asinaku. Sinipo kuna pa kireni. Tini asinaku puropi
pura,” niketeneai.
30 Yesusue xonikisuwoteneai xuiapue pa apimi xesanikeri toupa Antioku xowote-
neai. Antioku pa xosa Yesusue xonikisuwoteneai xuiapu kunununikerineri pa nakau
tiniketeneai.
31 Xuiapue ninaieineri, niko sokisokinikepina kuna asinaku tiei nimaririwoteneai.
32 Yutasino Sailasino nini kunatureture. Pa xati xokupa kuna asinaku Yesusure
xonikisuwoteneai xuiapu tinikineri, pa kapiae ninipo xonikikemu sokisokiniketeneai.

33-34 Nini xayakaxayaka xuwau yause Antioku puroxeteneaie, Yesusure xonikisuwoteneai xuiapue nini kusonikineri xoniki kururei xesanieri, koteneai apimi xosa xiyeri xowoxeteneai.
35 Poluno Parnapasino paiya nini Antioku puroxeteneai. Kireu xokupa apimi xeika Xoiteupo kuna xuiapu taitainikete, Kokaipapu kuna uteiwopi saina tetewoxeteneai.

Poluno Parnapasinoe xoniki tumaxepu xuwe

36 Kireteu asau xouwatia, Polue Parnapasi ipaki kauna, “Sini xokupa erewese xiyeri xounuai, ekime sioe Kokaipapu kuna xatasikimana tinikianiai xekexekenikaxau. Kakinuai, nini asinaku purinerire, e xuwerauna sipawaxau,” wotai.
37 Kakati Parnapasie Yoni, nupo kire wenumu Maki, nio xeika xowopinaure sowopure xetai.
38 Kakati Polue kunauna, “Pa apue ekime propinsi Pampilia weisiterina, sini xeika xou saina tepi xirexetai, pa xati sini xuweu xowaxau,” wotai.
39 Paire ere kawataxeteneai. Kakerineri xetaxetau uteieineri kirenini saina tepu xuwe. Parnapasie Yoni Maki sou xouna kire kokouna xosa epineri Saiprusi sou xosa xowoxeteneai.
40 Kakati Polue Sailasi sowotai. Nini xowopuxeri yause paiya, Yesusure xonikisuwoteneai xuiapue nini kanikinexeri, “Kokaipae xousuwawati tiani tikirounae tini xeika purina,” niketenai.
41 Poluno Sailasinoe propinsi Siria xeika Silisia xeika teixanaunexeri, Yesusure xonikisuwoteneai xuiapu payau puroteneai Polue sokisokiniketai.

16

Timotie Polu xeika xowotai

1 Polue Terpe xeika Listra xeika xosa utu putawotai. Pa erewese xosa kire Yesusure xousuwotai apu, nupo wenumu Timoti, nue purototai. Nu kire Yutapu Yesusure xousuwotai xuipo nirau. Nupo omo paiya nu Kriki nikau.
2 Listrapu xuiapu Yesusure xonikisuwoteneai xeika Aikoniamupo xuiapu xeikae nupo kapiaure ipaki kunauneri, Timoti nu asinaku apu xeteneai.
3 Polue Timoti sou xowopure, tina mupo ipisa katieruwotai. Yuta apimie pa sanawa yau purori, nanuworina pa kapia kaketai. Pa amure, xokupa Yuta nini sipa, Timotipo omo paiya nu Kriki.
4 Erewese xouxanauneri, mua kuna ekime Yesusupo tianutianuwopi xeika tumu teu xeikae Yerusalemu ouwoneai, Yesusure xonikisuwoteneai xuimiapimi tiniketeneai. Kunauneri, “Tini mua kuna taiwa,” niketeneai.
5 Kakeri Yesusure xonikisuwoteneai xuiapu teu nikau xonikisu xiri sokisoki xati, xokupa asau xosa ninipo xoka xiri kokaipa xetai.

Polue Mesetoniapu apu xiniwepirei xekotai

6 Polu xura Sailasi xura Timoti xurae propinsi Esia kuna uteiwopineria, Xoiteupo Supo Youyae taiyerinikati, Prikia tistiriki xeika Kalesia tistiriki xeika xopurei xowoteneai.
7 Misia tistiriki xexe xoworineri, propinsi Pitiniaro manepineria, Yesusupo Supo Youyae taiyeriniketai.
8 Pa xati Misia emeserineri toupa erewese Troasi xowoteneai.
9 Ukumani Polue kire sapi xiniwepi sie xekotai. Xekoatia kire apu propinsi Mesetoniapue tumu puri ipaki yauna, “Ne xasi xusanau Mesetonia kounau tianisike,” wotai.
10 Polue pa kapia xekerati, sini sapauni Mesetonia xowopure ime xirekiriai. Sini sipa, nini xosa kuna uteiwopinukure Xoiteue yaisiketai.

Litiae Yesusure xousuwotai

11 Pa xati Troasie tauro xosa epitikiri, kokounae Samotresi souni kutu munauti
mautipa xowotai. Kire asau xosa paiya kokounae Neapolisi xowotai.
12 Pa wese wetinuku Pilipai utu putaukiriai. Paiya kire erewese ekime Romue kou
poro miseniai, paiya tistiriki Mesetoniapu akereki erewese. Pa erewese xosa kireu
asau purikiriai.
13 Yuta nikau arikepi yause xosa erewesepu sepuripo isima kisauira munanuku, kire
enero xoukiriai. Sinie nanukiriaia, pa ene tomuro kire kunikunirouneri iri purina
xikiriai. Pa enero kireu xuimie kununu purori xekenikerinuku, nini xeika misinuku
kunaukiriai.
14 Kire xui nupo wenumu Litia, nue pa kuna iyesetai. Nue Xoiteu xosa muris tirouna.
Nu Taiataira erewesepu xui, nu mari ewou xosa xe saina tirouna. Kokaipae xoukemu
pirierati, Polue kunawotai kuna xosa xaku iyaretai.
15 Nuko Yesusupo wenumurei ene isati, ata emeumana rania kaketeneai. Nuko
Yesusupo wenumurei ene isieinapa sini kasikina, “Tini nanunuku ye Kokaipaure xiri
xousuna xinaria, manari yeu atoro pura,” niketai. Kakerina xiri sokisoki xati nupo
kuna taikiriai.

Poluno Sailasinoe Pilipai kakauya ata puriteneai

16 Kire asau xosa sinie kunikuniwopure kire iri xosa xoukiria, kire aipu xuie
imero tutumasiketai. Pa xui nu kire yaniyani tuku purati, paie xurise akipa xepina
sapire kunaurouna. Kakati pa xui yakuwoteneai apimie nupo saina xosa kokaipa xe
tirouneri.
17 Pa xuie Polu xeika sini xeika taisikinani ipaki yaxina, “Mua apimia nini Xoiteu
Xouropu saina apimini kutu. Xoiteue xiyeri titikepina ime nini katikirouneri,” niketai.
18 Xokupa asau pa xuie kaketai. Kakati Polue nupo uru iyesepi xiri xirari, pirixina
pa yaniyani kauna, “Yesusu Kristusupo wenumurei, ye kanine, ne mua xui wetinau
xouwo,” wotai. Kakati pa yaniyanie sapauni pa xui wetina xowotai.
19 Pa xuipo yayakue xekoria ninipo xe tepineri ime xiri xuwexetai. Paire Poluno
Sailasino xoroniki tinikineri, kununu wesepu tumu xosa puruniki xowoteneai.
20 Kuna xekexeke xosa soniki xouneri ipaki kanikineri, “Mua apu aimore nini Yuta
kinipo. Ninie sikou erewese xosa poripori sarepi saina tinexeri.
21 Kakineri, siko Romu sanawapue kireu xeseu kapia kakepi xeseu paiya, xuiapue
nini tainikepinerire purunikepure xineri,” niketeneai.
22 Xuiapu kou kununuwoteneaie rania nini xosauni kuna suwoteneai. Kakeri kuna
xekexeke apimie ninipo nekei unonorinikineri, sina pokae ounikepinerire kireu apimi
kaniketeneai.
23 Ninie xoxi ouounikeri, kuna xekexekei kakauya ata xosa iyainikereteneai.
Kakerineri, ati yakuniepinaure kakauya ata yakuwotai apu sokisoki kuna kawoteneai.
24 Kakauya yayakue kuna xekexeke nikau kuna iyeserina, kakauya ata kama
minikani kutu xosa iyainieretai. Kakerina ninipo sieniki namasae sokisoki taretai.
25 Xinepiniki Poluno Sailasinoe Xoiteure kunikunineri siri woropi saina texeteneai.
Kakeri kireu kakauya apimie iyesi puroteneai.
26 Kukupuni kire kokaipa mimie mana, kakauya atapu xokupa xai litowotai. Kakati
kakauya atapu xokupa isima taixanauwati, xokupa kakauya apimi nikau sokisoki
xume xuxurexetai.
27 Kakauya apimi yayakue sarouna xekoatia, kakauya atapu xokupa isima tatai
purati, nanuna xokupa kakauya apimi ximi xouweteneai xetai. Pa xati nukou
sawaruwaru puru tina nukoini nuko ouwepure xetai.
28 Kakati Polue sokisoki uru yaxina, “Ne kakixanau nakieni naki xoxixoxiwou. Sini
xokupa purinuku,” wotai.

29 Kakauya apimi yayakue naku timopinerire apimi iyainikerina keikei Poluno
Sailasino puroxeteneai ata kamoro manetai. Xiri ximikeri urerina Poluno Sailasino
niau siani sakoro utu ukurowotai.
30 Kakerina kisau soniki munana, ipaki kotonikina, “Kokaipa apu axiri, ye amu
amakiti Xoiteue ye xiyeri tiyepinana?” niketai.
31 Kakati ninie ipaki kunauneri, “Ne Kokaipa Yesusure xonisuwaua, Xoiteue naki
xeika neu kinianimana xeika titikatia tini nukou xakuai,” woteneai.
32 Kakerineri Kokaipapu kuna nuko xeika nukou kiniaumana xeika xosa uteiwote-
neai.
33 Kakexeri, xinepiniki pa kakauya yayakue ninipo usi kurorinietai. Kakerina nuko
xeika nukou kiniaumana xeika Yesusupo wenumurei ene iseteneai.
34 Kakerineria kakauya yayakue, nupo atoro soniki xouna xoye tinietai. Pa
kakauya yayaku xeika nupo xokupa xuimiapimi kini xeikae Xoiteure xonikisuneri xiri
nimaririwoteneai.
35 Xoripesau kuna xekexekei xokai teu xesanikeri, kou kauya yayaku ipaki kauneri,
“Kuna xekexeke teue kunauneri, ne pa apu aimore weinikitau xowoxepineri,” wote-
neai.
36 Kakeri kakauya yayakue Polu xona kawotai. Ipaki kauna, “Tini kakauya
weu xowaxakuaire kuna xekexekei kuna xesawoteneai. Pa xati tini kakauya weti
xounaxari, xotiki asinakurei puraxa,” nietai.
37 Paire Polue xokai teu ipaki kanikina, “Sini Romu sanawapu apu axiri. Amakati
kuna xekexekeipa sinipo kuna ati xekerineri nini pa kapia xoreiereteneai re xuwe-
sikepu xuwena? Xuiapu ekinikiro ai ousiketeneai. Kakineri kakauyaro iyaisikerete-
neai. Paire rau yopini ximiarei xesasieri xowopinua, wo? Xuweni kutu. Nikoini
maneri kisau xesasikepineri,” niketeneai.
38 Polupo kuna xokaie kuna xekexeke xosaniki tixowoteneai. Poluno Sailasino nini
Romupo xeri kuna xekexekei pa kuna iyeserineri, ximiketeneai.
39 Kuna xekexekei kakauya ata xouneri eiyo kuna kanikerineri, kisau muna
yataniketeneai. Kakeri kanikineri tini mua erewese weti xouwa niketeneai.
40 Nini kakauya ata wetineri, Litiapu atoro xowoxeteneai. Yesusure xonikisuwote-
neai xuiapu xekenikerineri xonikikemu sokisoki nikepure kireu kuna tiniketeneai.
Kakerineri erewese wetineri xowoxeteneai.

17

Tesalonaika apimie Poluno Sailasino ouniepure xeteneai

1 Polue emeumanapu erewese Ampipolisi teipa xowoteneai. Pa erewese wetineri
erewese Apolonia xowoteneai. Pa erewese rania wetineri erewese Tesalonaika xou
putawoteneai. Yuta nikau kire kununu ata pa erewese purina.
2 Polu nuko kakirouna sie kapia kaketai. Yuta apimi xeika pa kununu atoro mana,
xeimore asau Yuta nikau arikepi yause xosa Xoiteupo kuna nakau xosa purotaire nini
xeika kunawotai.
3 Xoiteupo kuna xotapa ipaki piteu kanikina, “Mua apu Xoiteue nukou xuiapu xiyeri
tinikepinaure tumuworeyai, nu tatau tina xumopinae sewai xiyeri saropina,” niketai.
Kakeri ipaki kanikina, “Mua Yesusu, nupo kuna ye uteiyeyeritikitiaia, pa apu nu sore
Xoiteue nupo xuiapu tinikepure tumuworetai,” niketai.
4 Kakati kireu xuiapue xonikisuneri Poluno Sailasino tainiketeneai. Kakeri, xokupa
Kriki kinie Xoiteure muris tirounerie rania nini tainiketeneai. Kakeri xokupa xui nini
ere weniniki tukue rania tainiketeneai.
5 Yuta apimie pa xuimiapimi xekenikeria, nini tainikeri xonikikemu tatauwotai.
Paire kireu xoxi apimi kununu wese yau purirouneri tiniketeneai. Kakerineri xokupa
xuiapuni kutu kununununikerineri, pa erewesepu xuimiapimi xonikikemu sareri, ninie

xouneri Yesonupo ata isima kerewoteneai. Kakineri Poluno Sailasino kisau soniki xouneri, xuimiapimi xupunikiro iyainikerepure xirekinikepi saina teteneai.
6 Pana nini xekenikepu xuwe. Yesonu xeika kireu Yesusure xonikisuwoteneai xuiapu xeika purunikineri pa erewesepu tumu xosa xowoteneai. Kakineri ipaki yaxineri, “Mua apimie xokupa sanawa texineri xoxi kapia kakirounerie ximine mua kou purineri.
7 Yesonue nupo atoro soniki xou purotai. Pa xokupa apimie Sisaripo tu taiworixe. Kunauneri, ‘Kire kokemu purina nupo wenumu Yesusu xirouneri,’ ” xeteneai.
8 Xuiapu xeika erewesepu tumu teu xeikae pa kuna iyeserineri ureri xiraxarawoteneai.
9 Kakerineri tumu teue Yesonu xeika kireu apimi xeika kanikati xei kuna isayaxeri weinikiteri xowoteneai.

Poluno Sailasinoe Peria erewese xou saina texeteneai

10 Xori euti moati, Yesusure xonikisuwoteneai xuiapue Poluno Sailasino xesanikeri Peria erewese xowoxeteneai. Peria utu putauneri, Yuta nikau kununu atoro manexeteneai.
11 Yuta xuimiapimi Peria puroteneai nikau kapia paiya, Tesalonaika puroteneai nikau kapia xiri emeseriniketeneai. Ninie Polupo kuna iyeserineri xiri xonikiewoteneai. Kakineri Polupo kuna suaure xoreire xi sipawopure, xokupa asau Xoiteupo kuna nakau xosa purotai ninaxineri uteirouneri.
12 Kakineri Yuta xuimiapimi xokupae xonikisuwoteneai. Kakeri xokupa Kriki xuimi weniniki tukue rania xonikisuwori, apimie rania xonikisuwoteneai.
13 Xurise Tesalonikapu Yuta apimie, Polue Xoiteupo kuna Peria utei purina kuna iyeseteneai. Paire pa erewese xouneri xuimiapimi xoniki xusineri nanunanu puruporo niketeneai.
14 Kakeri, Yesusure xonikisuwoteneai xuiapue sapauni Polu xesawori toupa usiemaro xowotai. Sailasino Timotinoe Peria puroxeteneai.
15 Polu yatawopu koteneai xuimiapimie, Atens xexe Polu yatawoteneai. Xiyeri xowopurexeria, Polue Sailasino Timotino ipaki kuna xesarinikina, “Tini sapauni kouyeyaxakuai xi kuna xesari,” nietai.

Polue Atens kuna uteiwotai

16 Polue Sailasino Timotino Atens yakuniki purina, xokupa xoreixorei xoiteu nikau xeniroroi xekotai. Paie kakati xoukemu xiri xoxixoxixetai.
17 Pa xati Yuta nikau kununu ata xosa xouna, Yuta apimi xeika xetau xeteneai xeikae Xoiteure muris tirouneri xosa kunawotai. Kireni kireni asau xosa kununu wese xouna xuiapue pa wese kou purori kuna kanikirouna.
18 Kakati kireu Epikurian kinipo sipa apimi xeika Stoikipo sipa apimi xeikae nu xeika kuna tuwata xeteneai. Kireue kunauneri, “Mua apu peroroipa nu amu kuna kunawopure xinana?” xeteneai. Kakeri kireue kunauneri, “Kireu wese wesepu xoiteupo kuna uteina rau,” xeteneai. Polue Yesusupo asinaku kuna kanikepure, Yesusure kanikina xumunuku kopa upurei xiyeri saropi kapiaure kanikete wati, ninie pa kuna kunawoteneai.
19 Polu tineri Areopakusi siriro kununurouneri kaunsolu xosa sou xowoteneai. Ipaki kauneri, “Mua oma kuna nei xuiapu tinikiroune sini sipawopure xinuku.
20 Sinie neu kuna iyesikiria, xiri xetauni kutu. Pa xati ne kunautia kuna xotapa sini sipawopure xinuku,” woteneai.
21 Xokupa Atensi musimore xeika kireropue kouneri Atensi erewese puroteneai xeika nini kire sapi tirouworixe. Xuwe. Nini sipesi oma nanunanure kunani kutu iyesepure xirouneri. Kakineri nikoniko xetau kuna iyeseteneaire kunaurouneri.
22 Polue Areopakusi siriro kaunsolu teu xopuro sarou ipaki kunauna, “Tini Atensipo apimi, tinie muris tepi xokupa sokisoki kapia kakari xeketikine.

23 Ye ximuximu teipa xoune, tinie muris tirounuku xuru xekeutiai. Kire alta
xosa mua kuna ipaki xayareniai, ‘Mua alta paiya kire xoiteu sini sipa xuweupo xi
xayareneai rania xekeutia.’ Pa Xoiteu tini sipa xuweu ai nure muris tikiriaire, ye tini
xosa kuna uteiwopurexine.
24 “Xoiteue mena xeika ou xeika iyarina xokupa sapi pa xosa iyarati puroyai, pa
Xoiteu nu mena xeika ou xeikapu Kokaipa. Pa xati, nu apimie xuwoteneai muris ata
xosa misirouwatixe.
25 Nu amu sapire xuwe xati apu xupusikie kire sapi iyari nu tuwopuxe. Xuwe.
Nukoini xokupa xuiapu ekinikioma tinikina, youya tinikina, xokupa sapi tinikinau-
rouna.
26 Xoiteue kakati kireni asisiki piourei xokupa xuiapu ekinikiposi ouwoyai. Kakina
xokupa ouyau soinikati purineri. Nukoini nini puropineri yause iyarina, ninipo oupo
atu sorinikeyai.
27 Xuiapue maneri Xoiteu nuko xiri sipawopineri paire xina, pa xati nu xirekepi
saina tepinerire, iyainikerati purineri. Pana siko xokupa kireni kireni weisikiteri
xetauro puratixe.
28 ‘Sini nu xosa ekisikioma tinuku nuko kirenie sokisoki sikati texirounuku.’ Paiya
takipo kireu sipa apimie kunauneri, ‘Siko rania nukou nono purinuku,’ xeneai sie.
29 Sini Xoiteupo nono purinukuna, Xoiteu nu kolu sie silwa sie xe sie xinuku
nanuwopuxe. Nu siko apu xupusikie, nanusikie erirounuku sapi sie xinuku nanuwopu
xana xuwe.
30 “Ekimepu apimi nini sipa xuwe xati, pa yause kakirouneri kapiaure Xoiteue
xekepi kunaurouwati xana xuwe. Pana muaiya xokupa wesepu apu xotiki pirixa xina
sokisoki kunauna.
31 Nue xuiapu kuna xosa iyainikerepinaure kire yause itou iyaretai. Nukou kutu
kapiarei, ouropu xokupa xuiapu nikau kapia uteiwopina. Pa kuna yakuwopina apu
itou tumuworetai. Pa apua xumati Xoiteue kopa upuropu xiyeri saretai. Pa xati
Xoiteue pa saina tuwotaire sini xiri xosikisuwopu,” niketai.

32 Apu upurei xiyeri saropi kuna ninie iyeserineri, kireue Polu pirewoteneai. Kakeri
kireue kunauneri, “Pa kuna xiyeri kunawau sini iyesepure xinuku,” woteneai.
33 Kakeri Polue weniki xowotai.
34 Kakati kireu apimie taineri xonikisuwoteneai. Kire nu Tionisiusu, nu kaunsolu
teu xopuropu Areopakusi siriro kununurouna. Kire xui nupo wenumu Tamarisi, nue
xousuwati, kireu xuimiapimie rania xonikisuwoteneai.

18

Polue erewese Korini kuna uteiwotai

1 Xurise Polue Atensi wetina Korini xouna,
2 kire Yuta tutumawotai. Nupo wenumu Akuila. Akuilapu weseni kutua propinsi
Pontusu. Ekimenini, nupo xui Prisilano Itali sanawa wetineri koniai, pa amure,
xokupa Yutae erewese Romu wetineri kire sanawa xowopinerire Sisari Klotiusue
kunawoyai sie kaketeneai. Polue xouna nini xekenietai.
3 Ninie saina tirounexeri sieni nu saina tina kesia ata tatamaxirouna. Polue nini
axiri xeika purina saina tipurirouneri.
4 Xokupa Yuta nikau arikepi yause xosa Polue Yuta nikau kununu atoro xouna nini
xeika kunaurouna. Yuta xeika Kriki xeika nikau nanunanu saroati Yesusure xoniki
suwopinerire kakirouna.

5 Sailasino Timotinoe Mesetonia wetineri koxeria, Polue xokupa asau Xoiteupo kuna
uteiwopi saina tetai. Yuta xosaniki ipaki sokisoki kuna uteina, “Yesusu nu Xoiteue
nukou xuiapu xiyeri tinikepure tumuworetai apu,” niketai.

6 Pana Yuta apimie nupo kuna iyesepu xirarineri, pirewoteneai. Pa kakeri nukou
nekei xosa inaina purotai pokuweina ipaki kanikina, “Tini xuwexinaria, takipo xuni.
Ye paire xu xuwe. Muaiya xetau xeteneai apimi xosa xounei kuna uteiwopine,” niketai.
7 Polue kakerina pa kununu ata wetina, kire apu wenumu Titiusu Yastusu, nupo
atoro xowotai. Pa apue Xoiteure muris tirouna, nupo ata paiya Yuta nikau kununu
ata tomuroni kutu purina.
8 Yuta nikau kununu atapu tumupo wenumu Krispusu. Nupo xui xeika nono
momuko xeika, nini Kokaipaure xonikisuwoteneai. Kakeri, Korinipo xokupa xuiapue
Polupo kuna iyesineri, ninie rania xonikisuneri Yesusupo wenumurei ene iseteneai.
9 Kire ukumu xosa Kokaipae Polu xosa kire xiniwepi sie sapie maieuna, ipaki kauna,
“Ne kaki xanau ximikeu. Xuwe. Ne kunauweye. Ne supuni xotoxeu.
10 Ye ne xeika purinena, kire apue sarouna ne xoxixoxinepu wati xana xuwe, pa
amure, yeu xuiapu xokupa mua erewese purineri,” wotai.
11 Kakati Polue kireni xitosani 6-teu poita Korini purina, Xoiteupo kuna uworinike-
tai.
12 Pana Kalioe Akaia propinsipo akereki kapmani tumuwotai yause xosa, Yutapue
xirini saneri Polu xiwaixiwaiwoteneai. Kakineri kuna xosa sou xouneri, ipaki
kunauneri,
13 “Mua apue xuiapu taitainikina tini kaki xanari tu taiwaku nikinani kireu kapiarei
Xoiteure muris tirouna,” xeteneai.
14 Polue ninipo kuna xapa kanikepure xetai sorena, Kalioe Yuta ipaki kanikina, “Tini
Yuta, mua apue tu opokaiwatire e kire kapia xoxi kakati xoia, ye tinipo kuna iyesepine
itou.
15 Muaiya tini takipo kunaure, wenitikire, tu xeikaure eiyorinuku ye xosa kounuku.
Xeuxana takieni mua kuna kutuwa. Ye panumu sapire kuna xekopixe,” niketai.
16 Kakerina kuna xosa xesaniketai.
17 Kakati Yutapu apimie Sostenesi xorou teteneai. Nu Yuta nikau kununu atapu
tumu xati, kuna wese tomuro ouwoteneai. Kakeria Kalioe pa kaketeneai kapiaure ei
xepu xuwe.

Polue Korini wetina Antioku xiyeri xowotai

18 Polue xokupa asau Korini purotaie, Yesusure xonikisuwoteneai xuiapu xupuniki
tina kusoniketai. Kakerina Senkria erewese xouna tistriki Siria xowopure kire
kokouna xosa manetai. Prisilano Akuilanoe nu xeika xowoxeteneai. Polue Senkria
purotai yause xosa tapa uri asiwotai, pa amure, Xoiteu sokisoki kuna kawoyai xati
kaketai.
19 Epesesi erewese utu putarineri, Polue poro weinikitetai. Nukoni Yuta nikau
kununu atoro mana nini xeika kunakunawotai.
20 Ninie ipaki kauneri, “Sini xeika xayaka xayaka xuwau yause puro,” woteneai.
Kakeri kanikina, “Ye kakepixe,” niketai.
21 Xurise xupuniki tina kusonikipuri kanikina, “Xoiteue xouweyati xoia ye tini xosa
xiyeri kopine,” niketai. Kakerina kokouna xosa xiyeri xouna Epesesi wetetai.
22 Kokounae xouna Sisaria erewese putawatia, Polue kokouna wetina pipa
Yerusalemu xouna Yesusure xonikisuwoteneai xuimiapimi kusoniketai. Kakerina
xurise weinikiterina toupa erewese Antioku xowotai.
23 Polue xayakaxayaka xuwau yause Antioku purotaie xurise xowotai. Tistriki
Kalesia xeika Prikia xeikapu oupo wesewese puroteneai xosa teipa xouna, Yesusure
xonikisuwoteneai xokupa xuiapu nikau xonikisu sokisoki niketai.

Apolosie Epesesi kuna uteiwotai

24 Kire Yuta, nu erewese Aleksantriapue kouna Epesesi purotai. Nupo wenumu
Apolosi. Nu asinaku kuna tua, nu Xoiteupo nakau sipani kutu.

25 Kokaipapu Ime uworuwoniai xati, xuiapu uworinikepure nupo xoukemu xiri
sokisoki xati, Yesusue kaketai kapiaureni kutu kanikirouna. Pana nu Yonie ene
iserinikirouna xotapa kireni sipa.
26 Yuta nikau kununu atoro xouna kuna uteiwotai. Nu xuimi apimi ximikinikepu
xuwe. Kakati Prisilano Akuilanoe nupo kuna iyeserinexeri, sou xouneri Xoiteu ati
sipawopinaure nupo Ime kawoxeteneai.
27 Xurise Apolosie propinsi Akaia xowopure xatia, Epesesipo xuiapu Yesusure
xonikisuwoteneaie xowopina nanunanu sokisokiwoteneai. Akaiapu xuiapu Yesusure
xonikisuwoteneaie sowopinerire nakau xayauneri kaniketeneai. Apolosie Akaia
putauna, pa xuimiapimi Xoiteue xoukurunikina xonikisu tinikeyai xiri tianiketai.
28 Yuta kinie xoreixorei kuna kunawoteneai kuna xapa tina xiri xuweyerinikepure,
xuiapu ekinikiro kuna uteina xiri sokisoki xetai. Yesusu nu apu Xoiteue nukou xuiapu
xiyeri tinikepure tumuworetai xina, Xoiteupo nakaupo kunarei atina kuna pitewotai.

19

Polue Epesesi kuna uteiwotai

1 Apolosie Korini purotai yause xosa, Polu nu siriro purixanauwoteneai weseweseni
texetaie, xurise erewese Epesesi kouna putawotai. Kireu Yesusupo tataiwopi Epesesi
tutumanikerina,
2 ipaki kotonikina, “Tini xotikisunukua, Xoiteupo Supo Youya tinukure, e xuwe?”
niketai. Kakati ninie kunauneri, “Xuwe. Sini kire Xoiteupo Supo Youya purina kuna
iyesepu xuwe,” woteneai.
3 Kakeri Polue ipaki kanikina, “Pa xati tini amukau ene isepi isikiriaina?” niketai.
Kakati ninie kunauneri, “Sini Yonipo ene isepi isikiriai,” woteneai.
4 Kakeri Polue ipaki kunauna, “Ekime Yonie xuiapu ene iserinikipuri ipaki kunauna,
‘Tini xotiki pirixinari ene isa. Kakinari pa apu iko tuiro kotai apure xotikisuwa,’ xeyai.
Pa apure Yonie kunawotaia nu Yesusu,” niketai.
5 Ninie pa kuna iyeserineri Kokaipa Yesusupo wenumurei ene iseteneai.
6 Polue xosaniki xupo iyarati. Xoiteupo Supo Youyae nini xosa koati, xetaxetau
kunarei kunauneri, kunatureturei kuna uteiyewoteneai.
7 Pa apimi nini 12-teu siei kaketeneai.
8 Polue Yuta nikau kununu atoro mana asinaku kunaure sokisoki kunawotai. Nini
xeika kunaupuri Xoiteue xuiapu yakunikirouna yausepu sapire ninipo nanunanu
saretai. Nu xeimore poita panumu saina kaketai.
9 Pana kireue xonikikemu xiri ukumuworeki xati xonikisuwopu xuwe. Xuiapu
ekinikiro kokaipapu Ime niniawoteneai. Kakeri Polu xeika Yesusure xonikisuwote-
neai kini xeikae Yuta nikau kununu atoro pani manepu xuwe. Xokupa asau Polue
Tiranesipo xaya atoro xouna kuna uteirouna.
10 Aimore xitosani panumu kaketai. Kakati Yuta xeika Kriki xeikapu xuiapu propinsi
Esia puroteneaie Kokaipapu kuna iyeseteneai.

Skepapu niraumanae xoxi yaniyani xesawopure xeteneai

11 Polupo xuporo, Xoiteue sokisoki xumu xonuxonu kapia eretai.
12 Xuiapue nesikiki xeika mari xaku xeika Polupo muporo sorineria, pa xuru ti
xouneri supa apimi tinikirouneri. Supa apimie teri, ninipo supa xuwe xatia, xoxi
yaniyanie weniki xourouneri.
13 Kireu Yutae texineri xoxi yaniyani xesauneri xe saina tirouneri. Kireue, Kokaipa
Yesusu wenumu tineri pa imerei eruruneri xoxi yaniyani xesawopure xeteneai. Ipaki
kunauneri, “Pa Yesusupo wenumurei, Polue nupo kuna uteirouna paie, ye sokisoki
kuna kunaune tini xouwa xine,” xirouneri.

14 Kire Yuta nikau ere xuriatiti, nupo wenumu Skepa. Nupo niraumana 7-teue
panumu kuna xoxi yaniyani xosa kunaurouneri.
15 Kire asau xosa pa kuna kunawori xoxi yaniyanie ipaki kuna xapa kanikina, “Ye
Yesusu sipa ye Polu sipa. Pana tini yuxunani kutuena?” niketai.
16 Kakati pa apu xoxi yaniyani nu xosa purotaie, nini xosa potirouna, nueni xiri
ouniketai. Ninipo mupuniki xiri xoxixoxieina, nekei kirakaraieri niketai. Kakati pa
ata wetineri mari xuweu xuweu keikei xowoteneai.
17 Xokupa Yuta xeika Kriki xeika Epesesi puroteneaie pa kapia yaraxetaire kuna iye-
serineri, kokaipa ximi ximiketeneai. Paire Kokaipa Yesusupo wenumu xouroreteneai.
18 Xokupa xuiapu xonikisuwoteneaie kouneri, xetau xuimiapimi ekinikiro, ekime
xoxixoxi kapia nikoe kakirounerire kunawoteneai.
19 Xokupa xuiapu osaurounerie, xokupa osapu nakau xokupa kunununeri xokupa
xuiapu ekinikiro eseteneai. Pa xokupa nakaupo xe paiya 50,000 xe silwa waxi
ninaxeteneai.
20 Pa kapiarei Kokaipapu kuna xuiapu xosa sokisoki saina tati, ninipo misepi asinaku
sokisoki xetai. Kakati texineri xokupa sanawa kuna uteiwoteneai.

Epesesi apimie Polure kisamaira nikati xiraxarawoteneai.

21 Epesesi saina sokisokiati, Xoiteupo Supo Youyae nanunanu taitaiwati, propinsi
Mesetonia xeika Akaia xeika xoworina xurise Yerusalemu xowopure kuna ouwotai.
Ipaki kunauna, “Pareira masa xou xekerineia, xurise xounei Romu rania xekopine,”
xetai.
22 Kakerina tianurouneri apu aimore, Timotino Erastusuno xesaniati Mesetonia
akeri xowoxeteneai. Polu nuko paiya xayakaxayaka xuwau yause Esia propinsi
purotai.
23 Pa yause xosa kireu apimie Kokaipapu Ime xiwaixiwaineri ere kuna tuwata
xeteneai.
24 Kire apu purotai nupo wenumu Temitriusi, nue silwa paie xuru erirouna. Nu
xoiteu xui Artemisipo muris atapu xeniroroi erirouna xe saina tuku. Silwa sapi erineri
kokaipa xe tirouneri apimi xokupa saina tiniketai.
25 Temitriusie pa apimi xeika, xetaxetau sapi erirouneri apimi xeika kunununikeri,
ipaki kanikina, “Yewapu xura, tini sipa, sinipo asinaku xe mua xepu saina tirounuku
xosa marouna.
26 Mua apu Polue kokaipa xuiapu kini purunikina ninipo nanunanu poronikati, tini
xekoto iyeseteukiriai. Nu erewese Epesesi kireni muanumu kapia kakatixe. Xuwe.
Esia propinsi inainauwepure xina. Nue kunauna, ‘Xupusikie erikiriai xoiteu, nini
xoiteuni kutu xuwe,’ xirouna.
27 Polupo mua kunae sinipo xepu saina wenumu touwerisikepina. Pani kire kuna
muanumu. Nupo kunae kokaipa xoiteu xui Artemisipo muris ata paiya, xuiapu nikau
nanunanu xosa xoxi sapi xepina. Ximuximua xokupa xuiapu propinsi Esia xeika
xokupa sanawa yaupo xeikae mua xoiteu xuire muris tirouneri. Pana Polupo kunae
nupo ere wenumu xoxixepure xina,” niketai.
28 Apue pa kuna iyeserineri, xiri kisamaira niketai. Kakati ipaki sokisoki xiraxa-
rauneri, “Siko Epesesi sikau Artemisi nu akereki,” xeteneai.
29 Kakineri pani pa ere wese xosa ere xiraxarawori, xuiapue ere kunauxanauwote-
neai. Kakineri xirini saneri kununu wese keikei woxoteneai. Mesetoniapu apu aimore
Kaiusino Aristakusuno, nini Polu xeika texirouneri purunikeri niko xeika xowoteneai.
30 Polu nuko xuiapu xopu xowopure xetai sorena, Yesusure xonikisuwoteneai
xuiapue taiyeruwoteneai.
31 Pa xeika, kireu Esiapu kapmani nini Polupo marou xati kuna xesaruwoteneai. Ne
kakixanau kununu wese xowouneri sokisoki kuna xesaruwoteneai.

32 Pa kokaipa xuiapu kinipo, nanunanu tururutararawotai. Kakati xiraxarauneri xetaxetau kuna kunauxanauwoteneai. Xokupa xuiapu nini amu xotapaure kou kununuwoteneai nini paiya sipa xuweni kutu.
33 Yuta apimie Aleksantari suweri xuiapu ekinikiro xona tumuratia, kireu apimie xekeri nanuneri, nue poripori xotapa xeteneai. Xuiapue kuna youweri kuna xapa tinikepure Aleksantarie xupo xourowarina korekorewotai.
34 Kakati xekerineri, nu Yuta kinipo apu xi sipawoteneai. Pa xati xokupa xuiapue supuniki turuneri ipaki ere urue yaxineri, “Siko Epesesi sikau Artemisi nu akerekini kutu,” xeteneai. Xuwau yause panumu uru kireni yexeteneai.
35 Xurise Epesesi erewesepu nakau xayaxayatuae xuiapu aunikeri, ipaki kanikina, “Tini Epesesipo apimi, iyesa. Epesesi erewese nu kokaipa xoiteu xui Artemisipo muris ata yakuwoto, mena xouropu xeseu xe, uraki koyai xeika yakuwotouna. Paia tini sipa.
36 Pa xati, apue mua kuna xasese manepuwati xana xuwena youweiya. Tini kaki xanari sapauni kire kapia kakaku.
37 Takie pa apu aimoro soniki makiriai. Pana ninie sikou muris atoropu sapi tepu xuwe. Pa xeika ninie sikou xoiteu xui pirewopu xuwe.
38 Temitriusi nu nupo saina apimi xeikae kire apure kuna tuku xatia, kuna iyesepi yause purina. Akereki kapmani purineri. Ninipo kuna, kuna xosa kutuwopineri.
39 Tini pani kireu kuna tuku xatia, kununu yauseni kutuworakuai.
40 Pa xati iyesa. Sini mua kapia kakikiriaire kapmanipo akereki saina apue iyesineria, sini kokaipa poripori sarepure xinuku xineria, sini kuna xosauni kutu iyaisikerepineri. Sini mua kapia kakikiriaia xiri xotapa xuweu. Sini kotosikineri amakati kou kununununuku xiraxaraunukunaxeria, sini kire kuna xapa tepuxe,” niketai.
41 Nakau xayaxayatuae kunarina, xuiapu xesanikati xowoteneai.

20

Polue Mesetonia xeika Kriki xeika xosa teipa xowotai

1 Xuiapu nikau punisi xuweiroatia, Polue Yesusure xonikisuwoteneai xuiapu yainikati kouneri kirero tutumawoteneai. Xonikikemu sokisokinikepi kuna tinikerina, kusonikeri, Mesetonia propinsi xowotai.
2 Pa yau texina Yesusure xonikisuwoteneai xuiapu nikau xonikikemu sokisokinikepure, xokupa kuna tiniketai. Kakerina xurise Kriki sanawa xowotai.
3 Xeimore poita Kriki purotaie kokouna tina Siria tistriki xowopurexetai. Yuta apimie ouwepure kuna ouwoteneai kuna iyeserina, nanunanu purieina Mesetonia xiyeri xowotai.
4 Kire apu Peria ere wesepu, nu Sopateri, Pirusi nirau, nue Polu xeika xowotai. Tesalonaika erewesepu apu aimore, nini Aristakusuno Sekuntusuno, Terpe erewesepu Kaiusi xeika, Timoti xeika, pa xeika Esia propinsipo apu axiri, nini Tikikusuno, Tropimusino, ninie rania Polu xeika xowoteneai.
5 Pa apimie akeri xouneri Troasi erewese yakusiketeneai.
6 Sini Pilipai purikiri Tupumoru Pususu Xuweupo Kokaipa Yause xuwexeri, kokouna xosa epinuku Pilipai wetikiriai. Autapa asau xuwexatia, Troasi yakusiketeneai apimi xosa xou putaunuku, kireni muris Troasi purikiriai.

Polue Troasi Yutikusu xiyeri ekemiri kusawetai

7 Murisipo akereki asau xosa Yesusure xonikisuwoteneai xuiapu xeika xoye nepure kununukiriai. Polue iyati xowopinaro xati xuiapu xosa kuna uteiwotai. Kunaupa xouna xouna xinepi nikietai.
8 Sini kununukiriai ata kama paiya xouroni kutu tureture ata xosa purati xokupa nakue u purotai.

9 Pa ata kama paiya xouro turetureuneri xeimore iri xuwoki xosa purati, kire nono
tenemai, nupo wenumu Yutikusu, nue kire xupeuisima xosa misi purotai. Polue pani
kuna suworisuworiwati, Yutikusue xinimewati ekutawotai. Xurise xiri xouiritina oro
uraki kotai. Munaneri teteneaia xiri xumuroki.
10 Polue rania munana pa nono tenemai xosau xinina xoniketai. Xuiapu ipaki
kanikina, “Tini kaki xanari eisekurowaku. Nu ekeoma purina,” niketai.
11 Polue xouro xiyeri mana, tupumoru poroporouna, xuimiapimi xeika netai.
Kakerina nini xeika kunau xinati, xumietai. Xumiatia Polue xowotai.
12 Kakati pa nono tenemaie ekeoma purati, xoniki merurei souxowoteneai.

Polue Troasi wetina Miletusu xowotai

13 Sinie Polu wetinuku kokouna xosa epinuku erewese Asosi xou putaunuku poro
Polu yakukiriai. Polu nuko imerei kopure, tini akeri xouwasikati kakikiriai.
14 Nu kouna Asosi tutumasikatia, kokouna xosa souxounuku, erewese Mitilini
xoukiriai.
15 Mitilini wetinuku, kire asau xuwexatia Kiosi sou tomuro putaukiriai. Pani kire
asau xuwexatia Samosi sou xosa putaukiriai. Pani kire asau xuwexatia erewese
Miletusu xou putaukiriai.
16 Polue Epesesi emeseriwopure nanunanu ouwotai, pa amure, nu xuwau yause Esia
propinsi puropi xirarina kaketai. Itou xatia Pentikosipo Kokaipa Yause Yerusalemu
xekopure, nu sapauwopure xetai.

Polue Epesesi Yesusure xonikisuwoteneai xuiapu nikau tumu teu kusoniketai

17 Sinie erewese Miletusu putaunuku Polue Epesesi Yesusure xonikisuwoteneai
xuiapu nikau tumu teue xekopinerire kuna xesarinikati, kouneri xekoteneai.
18 Kouneri xekoria, ipaki kanikina, “Ye ximuximu Esia putaune xokupa yause tini
xeika purine, kapia kapia kakitiai takieni sipa.
19 “Tini sipa, xokupa yause Yuta kinie yeu saina ororepure kuna ouwori, paie
xoikemu tatau xeika eruru xeika sieki sieki wati xokupa yause muriroune. Kakeri
ikou wenimi xiri ororine, Kokaipapu saina titiai.
20 Ye ximirei tini tianitikepi sie asinaku kuna uteiwopu xuwe. Xuiapu nikau kununu
xosa xeika takipo xokupa atoro xeika rania, tini taitaitikitiai, paiya tini sipa.
21 Sini Xoiteu xosa xosiki pirixirounuku, sikou Kokaipa Yesusure xosikisuwopu
xeikaure, sipesi Yuta xeika Kriki xeika xosa sokisoki kuna uteiyai.
22 Paina iyesa. Muaiya Xoiteupo Supo Youya paie kakati Yerusalemu xoune.
Yerusalemu ye xosai amu wau akipa xepina, ye sipa xuwe.
23 Xokupa wese ye xoutia xosa paiya, Xoiteupo Supo Youyae ipaki kuna utei
kairouna, kakauya xeika xokupa xu xeika yakunina xirouna. Ye pa kireni sipa.
24 “Ye ikou ekioma akereki sapi xine nanui xana xuwe. Ye ikou ekioma sokisoki
tepure sokisoki xitixe. Xuwe. Ye mua ime xoutiai tainei mua saina Yesusu Kokaipa
xosaupo titiai xuweiyepure xine. Mua saina paiya Xoiteupo xoukurure asinaku kuna
uteiwopire saina.
25 “Paina Yewapu xura, iyesa. Ye ekime tini xopu purine, Xoiteu xuiapu yaku-
nikepina yausepu kuna uteitiai. Pana muaiya ye sipa, sewai tini xokupae yeu
muaikemu pani xekoakuai xana xuwe.
26 Pa xati ye ximine atinei tini kuna katikepure xine. Kire apu tini xopuropu xuwe
xinari paiya, yeu xu xuwe,
27 pa amure, Xoiteupo xokupa nanunanu ye ximirei tini xosa uteiwopu xuwe.
28 Tini ati sosopani epinari, Xoiteupo xuiapu Yesusure xonikisuwoteneai yakuniki-
nariwa, pa xuimiapimi paiya nukou Nonopu yawieni kutu isayaniketai. Xoiteupo Supo
Youyae pa Xoiteupo sipsipu teupo yayaku tini tumutikerati purinuku.

29 Ye sipa, ye tini wetiki xouroutia, mamumamu xoxini kutue tini xopu maneria, sipsipu xoxixoxinikepineri.
30 Takipo kireu apimieni Xoiteupo xuiapu purunikeri niko tainikepinerire, saneri xoreixorei kuna, kunau xanauwopineri.
31 Pa xati xokupa yause tini atinari sosopa epixakuai. Ye kakiai kapia kaki xanari nanunanu wetaku. Xeimore xitosani xosa asau xeika ukumu xeika xosa tini kireni kireni apu asinaku nanunanu tikepi ye wetepu xuwe. Ye tini taitaitikitia yeu ekiropu morepi kiririwotai.
32 "Yei tini Xoiteu xuporo iyaitikeriti purinukuna, tini xoukurutiketaipo kuna nanuwakuaire xine. Pa xoukurue sokisokitikina, Xoiteue xokupa sapi nukou xuiapuni kutu tumunikeretai tinikirouna paia tini tikepina.
33 "Yei kire apupo silwaurere kolurere e mari sapire ekie nepu xuwe.
34 Takieni sipa, ye ikoini ikoure saina tete ye xeika purianiyeteneai apimi xeikaure saina teteuroune.
35 Ye xokupa saina tinepa, ipaki ataritikiyai, sini sokisoki saina tepu kapia taiwopu. Kakinukua apimi nikoini niko tianikepu xuweu woteneai tianikepu. Sini mua kuna Kokaipa Yesusu nukoini kunawoyai nanuwopu. Ipaki kunauna, 'Apue kireu apimi sapi tiniketaipo nimariri paiya, apue nukou sapini tetaipo nimariri emeserina xeyai,' " niketai.
36 Polue pa kuna kunarina, xoutapa ukurouna xokupa tumu teu xeika kunikuni wotai.
37 Kakati xokupae ere murineri, Polu xonikineri uritokowoteneai.
38 Polue kanikina yeu muaikemu pani xekoakuai xana xuwenikati, nure xiri xonikisuaxetai. Kakerineri kokouna xosa sou xouneri yatawoteneai.

21

Polue kokouna xosa mana Yerusalemu xowotai

1 Tumu weniki xounuku kokouna xosa makiri, kokounae muri wetetai. Kakati sou Kosi xosauni kutu xoukiriai. Kire asau xuwexatia sou Rotesi xosa putaukiriai. Rotesi wetinuku Patara erewese xou putaukiriai.
2 Patarae kire kokouna xekeukiri Ponisia tistriki xowopurexati, pa kokouna xosa epikiri muri xurexetai.
3 Saiprusi sou xekerinuku sakipaira emeserukiriai. Kokounae xuru Tairi erewese wetepure xati, Siria propinsi putarinuku erewese Tairi kokouna putawotai. Pa amure, pa erewese xosa kokounae xuru wetepure xati kakikiriai.
4 Yesusure xonikisuwoteneai xuiapu utu xekenikerinuku, pa erewese 7-teu asau purikiriai. Xoiteupo Supo Youyae kanikati, Polu kauneri, ne Yerusalemu xowouna wete woteneai.
5 Kokounae Tairi wetepure xatia, erewese wetinuku teipa xoukiriai. Yesusure xonikisuwoteneai apimie ninipo inenikimana xeika nono xeikani sini sosiki xouneri erewese kisauira yatasiketeneai. Utunuku usie maro xosikitapa ukurounuku kunikunikiriai.
6 Kakerinuku sikosiko kusowataieinuku, sini kokouna xouro epikiria, nini nikou atoro xiyeri xowoteneai.

Kunatureture Akapusue Sisaria Polu kuna tuwotai

7 Tairi wetinuku erewese Tolemesu xounuku putaukiriai. Yesusure xonikisuwoteneai xuiapu kusonikerinuku, nini xeika kireni asau purikiriai.
8 Kire asau xuwe xatia, Tolemesu wetinuku Sisaria erewese xouputaukiriai. Pilipupo atoro xounuku nu xeika purikiriai. Nue asinaku kuna xuiapu xosa uteirouna. Nu Yesusupo tianuwopi teu tianikirouneri apimi 7-teu xosaupo.

9 Nu momuko makuna 4-teu tuku nini apu xuweu. Ninie Xoiteupo kuna kunatureture siei kuna uteirouneri.
10 Sinie Sisaria kireu asau pani purikiri, kire kunatureture, nupo wenumu Akapusu,
nue Yutia tistriki wetina Sisaria kotai.
11 Sini xosa kouna Polupo kikai tina nukoini nukou siau xeika xupo xeika taretai.
Kakerina ipaki kunauna, “Xoiteupo Supo Youyae ipaki kunauna, ‘Muanumu kapiarei
Yerusalemu puroteneai Yutae mua kikaipo omo tarineria, Xetau apimi xeteneai apimi
xupunikiro tinikepineri,’ ” niketai.
12 Sinie pa kuna iyeserinuku, pa erewesepu xuimi apimi xeikae Polu kaunuku ne
kakixanau Yerusalemu xowouna wete xinuku, sokisoki kuna kaukiriai.
13 Pana Polue xiyeri ipaki kunauna, “Tini ama yeure morepi morepinuku xotikemu
xotikikemu tutumurikinukuna? Ye kakauya xosa iyaiyerepinerire ireine. Ye Kokaipa
Yesusupo wenumurei Yerusalemu xumopineure rania ireine,” siketai.
14 Polu xekeukiria xowopure sokisoki xati, pani nupo nanunanu porowopi
wetikiriai. Kunaunuku, “Kokaipae pa kapia akipa xepina xetaia, akipa xepina,”
xikiriai.

Polue Yutia kakauya xosa purati nupo kuna iyeseteneai

YT 21.15—26.32

Polue Yerusalemuni xou putawotai

15 Kireu asau xuwexatia, xuru ireinuku Yerusalemu xoukiriai.
16 Kakikiri kireu Yesusupo tataiwopi Sisaria puroteneaie xirini xoukiriai. Saiprusipo
apu Nasoni, nupo atoro sosiki xowoteneai. Nu ekimeni Yesusupo tataiwopi sayetai.
17 Yerusalemu putaukiria, Yesusure xonikisuwoteneai xuiapue nimaririrei tisiketeneai.
18 Kire asau xuwexatia, Polue Yemusu xekopure xati xirini xoukiriai. Yesusure
xonikisuwoteneai nikau xokupa tumue rania pa yause kou kununuwoteneai.
19 Polue kusonikerina, xetau xeteneai apimi xopuro Xoiteue nu xuporo xokupa kapia
kaketaire atina perariniketai.

Tumu teue Polu kauneri Xoiteupo Atoro xouwo woteneai

20 Tumu teue Polupo kuna iyeserineri, Xoiteupo wenumu xouroreteneai. Kakeri
kauneri, “Yewapu, ne sipa, xokupa tauseni Yutae Yesusure xonikisuweteneai. Pa
xokupa xuimi apimie Mosesipo tu xotapa taiwopi xiri sokisokineri.
21 Pana kireu apimie neure, ipaki kanikineri, ‘Polue Yuta apimi xetau xeteneai apimi
xopu puroteneai, Mosesipo tu xotapa weta xina kanikirouna. Ipaki kanikina, “Tini
kakixanari tinipo nonomi nikau mupuniki ipisa kakatiwaku xirouna. Pani kaki xanari
ekimepu kapia pani taiwaku xina kaniketai xineri,” ’ kawoteneai.
22 Siko sipa, ne kouroutiai kuna iyesepineri. Pa xati sini amu amakepuna?
23 Paina ne kire kapia taiwowaire sini kanepure xinuku. Sini apu 4-teu tuku, ninie
Xoiteu xosa sokisoki kuna kunawoniai.
24 Nei pa apimi tinikinau taki xokupa Xoiteu ekero ekitikipitiwopi kapia taiwa. Kakinari Xoiteu xouiwopineri asinaku sapi isayarinikau paiye Xoiteu xouineri tapuniki uri
korowopineri. Nei panumu kakauwa, mua kuna ninie kaneteneai paiya, ai xorei kuna
xineria, xokupa apue sipawopineri. Ne rania, tu xotapa tairoune xineria sipawopineri.
25 Xetau xuimiapimie Yesusure xonikisuwoteneai xosa paiya, ekime oukiniai kuna
nakau xayaunuku nini xosa xesarinikikiniai. Kanikinuku ati purinari, apue xorei xoiteu xouiwopure ouwoteneai noto naku, yawi tuku noto nete, apue paru muri kiritiwori
xumotai noto neteunari, ayaka kapia kakaku,” xinuku nakau xesarinikikiniai.
26 Polue pa apimi Xoiteu xosa sokisoki kuna kunauwoteneai tinikina, xurise kire
asau xosa nuko eke pitiwopi kapia taina nini xeika eke pitiwotai. Kakerina anakiserau

ekiniki pitieineria, niko xetaxetauni Xoiteu xou iwopi sapi xuru tikopinerire xuriatiti kanikepure Xoiteupo ata tumau manetai.

Yuta kinie Xoiteupo ata tumau Polu soki xorou teteneai

27 7-teu asau xuwe xepure xatia, Yuta kinie Esia propinsi koniaie Xoiteupo Ata Tumau Polu purati xekerineri, xokupa xuimiapimi xoniki xuseri Polu xosa makawoteneai. Kakerineri Polu soki xoroutineri,
28 ipaki uru yaxineri, “Tini Israili apimi tianisika. Mua apue sikou xatasikimana nikau weniniki ororina Mosesipo tu ororina Xoiteupo Atapu wenumu ororeteuna wesewesepu xokupa apimi kanikirouna. Mua kapia kireni kakati xana xuwe. Kriki apimi Xoiteupo Ata Tumau xosa xuruniki koati Xoiteue mua wese ikou xetai wese Xoiteu ekero xunu titouneri,” xeteneai. Mua kuna kunawoteneaia,
29 pa amure, ekime erewese Epesesipo Tropimusue Polu xeika Yerusalemu erewese purati xekoniairo, Polue Xoiteupo Ata Tumau sou motai xi nanuwoteneai.
30 Xuiapue pa kuna iyeseri, xokupa Yerusalemue xiri urerineri, xuiapue keikei kouneri kununuwoteneai. Kakerineri Polu soki xorou tineri Xoiteupo Ata Tumau kisau puru munoteneai. Pani sapauni Xoiteupo Ata Tumaupo xokupa isima nanakieteneai.

Romupo Xomatuae Polu teteneai

31 Apimie Polu ouwopi saina teri, Romupo xomatua nikau akereki saina apue muanumu kuna iyesetai, “Xokupa Yerusalemue makarineri waraixanauneri,” kuna iyesetai.
32 Pa xati sapauni xokupa xomatua kini xeika xomatua nikau tumu xeika tinikina xomatua nikau ata wetineri xuimiapimi puroteneai iri xosa keikei munoteneai. Akereki saina apue xomatua xeika munori, Yuta apimie xekerineri Polu ouwopi weteteneai.
33 Xomatua nikau akereki tumue Polu nutiemu mana soki xoroutina, aimore xumei tarepinerire xomatua kaniketai. Kakeri Yuta apimi ipaki kotonikina, “Mua apu, nu yuna? Nue amu amaketaina?” niketai.
34 Kokaipa xuiapu kinie purineri, xiraxarauneri xetaxetau kuna kunawoteneai. Kakineri ere xakuririxeri, xomatua nikau akereki tumue ninipo kuna xotapa iyesepina itou xuwe xetai. Pa xati xomatuae nikou atoro Polu souneri xowopinerire kaniketai.
35 Pana Polue pa atapu apasiro mana putawatia, xuimiapimie xiri ouwepure sokisoki xeri xomatuae xekenikerineri xeme tineri xowoteneai.
36 Kakeri kokaipa xuimiapimi kinie tainikineri ipaki sokisoki yaxineri, “Ouwari xuma!” xeteneai.

Polue nupo xousu xotapaure Yuta kini kaniketai

37 Xomatuae nikou atoro Polu sou manepure xeria, Kriki kunairae xomatua nikau akereki tumu ipaki kauna, “Ye kire kuna ne xosa kunawopinere?” wotai. Kakati xomatua nikau akereki tumue kunauna, “Ne Kriki kuna sipare, wo?” wotai.
38 Kakeri kauna, “Nepa Isipu apue xayaka xayaka ekime kapmani xeika xoma sarina, sawaruwarue xomaxirouneri 4,000 apimi sonikina apu xuweu wese xowoyai apu xi nanune,” wotai.
39 Kakati Polue ipaki kunauna, “Ye Yuta kinipo apu. Ye tistriki Silisia erewese Tarsusupo apu. Yeu erewese nu kokaipa wenumu tuku. Wo, ye xuiapu kuna tinikepure xine,” wotai.
40 Kotowati xomatua nikau akereki tumue iyo wati, Polue pa apasi xosa tumuna xuiapue kuna youwepinerire xupo ouro warina korekore xetai. Kakati xokupae youweria, Polue nini Ipru kunae kaniketai. Ipaki kunauna,

22

1 “Xatai xura xauwa xura, tini iyesa. Ye kire kapia xoreierepu xuwena ximine ati
katikepure xine,” niketai.
2 Kakerina Ipru kunae kunawati iyeserineri, youweineri peunini kutu puroteneai.
Kakeri Polue pani ipaki kunauna,
3 “Yepa kire Yuta. Yeu anikae tistriki Silisia erewese Tarsusu xosa iyaiyeretaina pana,
mua erewese xosa asaxitiai. Ye Kamalielipo makuna, nue ye xesina asisikimana nikau
xokupa tu xotapa atinani kutu uworiyeyai. Pa xati tini mua kakikiriai sie, ye Xoiteue
xouwewotai kapia sokisokine xiri irerei saina titiai.
4 Yei xuimi xeika apimi xeikae mua Ime taineri xonikisuwoteneai xoxixoxi nikepi
saina tine ounikiepure xitiai. Kakine sokisoki xumei tainikine kakauya atoro xuruniki
xouyai.
5 Ere xuriatiti xeika Yutapu tumu teu xeikae yei kakiyai kapia sipana nini paire
katikepineri. Sikou xatasikimana Tamaskusu puroteneai xosa nakau xayawoteneai
sieniai. Kakeri, pa wesepu xuiapue xonikisuneri pa Ime taiwoteneai, kakauya xosa
soinikepure Tamaskusu xouyai. Yerusalemu soniki koutia kokaipa apimie xoxixoxi
kapiani kutu nini xosa kakepinerire kakitiai,” niketai.

Polu nuko Yesusure xousuwotaire asiworotai (YT 9.3-19; 26.12-18)

6 Polue pani ipaki kunauna, “Ye teipa xoune asauniki 12 kiloku sie xosa Tamaskusu
tomuro matiai. Sapauni kire kokaipa memeremue mena xourei kouna ye xosai
leiwotai.
7 Kakati oro titikiri xoutia kire apu supoe ipaki kotoyati iyesitia, ‘Solu, Solu, ama ne
ye xoxixoxi yepi saina tinena?’
8 Kakati kunaune, ‘Kokaipa, ne yuena?’ utiai. Kakitia kunauna, ‘Ye Nasaretipo
Yesusu, ne ye xoxixoxi yepi saina tine,’ yetai.
9 Ye xeika puroteneai apimie memeremu xekoteneaina pana, ye kuna sietai apupo
kuna atineri iyesepu xuwe.
10 “Kakati yei kunaune, ‘Kokaipa ye amu amakepinena?’ utiai. Kakiti Kokaipae ipaki
kaina, ‘Ne sarounau Tamaskusu erewese kamoro mane. Yei xokupa saina ne tinitiai
poro kire apue kanepina,’ yetai.
11 Pa memeremue xiri una piririkati, ye kire sapi xekopine sie xuwe xitiai. Pa xati
ye xeika puroteneai apimie xupi xaike tineri Tamaskusu soi xowoteneai.
12 “Kire apue Tamaskusu purotai, nupo wenumu Ananaiasi. Nue Xoiteu irue
purina tuxotapa xiri atina tairouna apu. Xokupa Yuta apimi Tamaskusu purirounerie
kunauneri, nu asinaku apu xirouneri.
13 Nue ye nutiemi ma tumuna ipaki kaina, ‘Xatai Solu, neu ekinikemu xiyeri
pereuwopina,’ yetai. Pa yauseni kutu yeu eki xiyeri merukati, nuko xekeutiai.
14 Kakiti kunauna, ‘Sikou asisimana nikau Xoiteue ne tumuneretaina nukoe xoue-
siketai kapia nei sipaunauwa, asinaku kapia kaketai apu Yesusu xekoauwa nukou
supoini kunawati iyesewai.
15 Nei nu xekerinau nupo kuna iyesinauwa xokupa xuiapu xosa nupo kuna naki
xakunieni iyesitiai uteiwowai.
16 Paina ne amakati purixainena? Ne sanau ene ise. Nupo wenumu tauwa, nue
Yesusupo wenumurei ene iserinina neu xunu xesauwerinepina, yetai,’ ” niketai.

Xoiteue xetau apimi xosa Polu xesawati xouna kuna uteiwotai

17 Polue xuiapu pani ipaki kanikina, “Xurise Yerusalemu xiyeri koune, ma Xoiteupo
Atoro kunikuni puritia, xiniwepi sie

18 ye Kokaipa xekeutiai. Nue ipaki kaina, ‘Ne sapauni sanau Yerusalemu wetinau
xouwo. Ne mua erewese xosa yeu kuna uteinauwa, ninie neu kuna iyesepuworixe
yetai.’
19 Kakati yei kunaune, ‘Kokaipa, nikoini sipa, ekime ye xokupa kununu ata yau
texine xuiapu ne xosa xonikisuwoteneai, kakauya xosa soinikine, kasinikitiai.
20 Neu kuna uteiwoyai apu Stiweni ouweniai yause xosa, nutiemu tumuyai, yeu
ekiro pa kapia kakeneaia asinaku.’ Yei Stiweni ouweteneai apimi nikau nekei xuwau
yakuworinikitiai utiai.
21 Kakiti Kokaipae ipaki kaina, ‘Ne xouwo. Xetau xeteneai xuiapu xetauro wesewese
puroteneai xosa xesanitia xowowai yetai,’ ” niketai.

Polue xomatua kanikina ye Romupo apu niketai

22 Yuta kinie iyeseria Polue xetau xuimiapimire kunawati, nupo kuna pani iyesepu
xire xeteneai. Paire ere urue ipaki yaxineri, “Ouwari xuma! Panumu apue mua ouro
puropuwatixe! Nu ekeoma puropuwatixe!” xeteneai.
23 Polue kunawotai kuna xiri xirarixineri uru yai xanauneri ninipo kumukumu
xurexi purepareuneri, xouro mai purerewoteneai.
24 Pa xati akereki saina apue kunauwati, xomatua nikau akereki tumue nikou atoro
Polu souneri xowoteneai. Kakeri, pa xu xotapa sipawopure kasiworinari kotowa xina
kaniketai. Amakatirau xuiapue kisamaira nikati Polure sokisoki uru yaxeteneai, ati
sipawopure kaketai.
25 Polupo xupo xeika siau xeika tawoteneai. Kakeri ninipo tumue nutiemu tumu
purati Polue xekerina ipaki kotouna, “Tuxotapae kunauna Romu sanawapu apu
xosa mua kapia tini kakakuaire e xuwe? Ye kuna xosa tumuyerepu xuweuni ye
kasiyepurexinuku, pa kapia itoure, wo?” wotai.
26 Tumue pa kuna iyeserina, xou xomatua nikau akereki tumu ipaki kauna, “ ‘Sini
amu amakepuna?’ Mua apua nu Romupo,” wotai.
27 Xomatua nikau akereki tumue Polu xosa mana kauna, “Ne ye kaye. Ne Romupo
apure, wo?” wotai. Kakati Polue kunauna, “Iyo,” wotai.
28 Kakati xomatua nikau akereki tumue ipaki kunauna, “Ye Romupo apu xepure
kokaipa xeni kutu wetitiai,” wotai. Kakati Polue kunauna, “Yepa xuwe. Anikae
iyaiyerati ye Romu sanawapu apu purine,” wotai.
29 Xomatuae kasiwopure xeteneaia pa kuna iyeserineri sapauni kereuwoteneai.
Polu nu Romupo xati xomatua nikau akereki tumue siparina, nue rania ximiketai,
pa amure xomatua kanikati sokisoki xumei tawoteneairo ximiketai.

Polue Yuta nikau kaunsolu xosa kunawotai

30 Polue amu kapiani kutu rau xoreiyeretaire Yuta apimie nanuwori, xomatua
nikau akereki tumue ati sipawopure xetai. Paire kire asau xosa Polu sokisoki
xumei tareteneai xureiyeina, xokupa xuriatiti xeika Yuta nikau kaunsolu xeikae
kou kununuwopinerire kuna xesariniketai. Kakerina Polu sou kouna nini nutieniki
tumuworetai.

23

1 Polue kaunsolu kukoniki puri ipaki kanikina, “Yewapu xura, ye Xoiteupo ekero
texine asinaku kapia kakipa koune koune ximine yeu xoikemu itou xina. Ye kire kapia
xoreiyerepu xuwexi nanune,” niketai.
2 Panumu kaki kunawati, ere xuriatiti Ananaiasie nuko nutiemu tumu puroteneai
apimi kanikina supotumau puturuweiya niketai.
3 Kakati Polue ipaki kauna, “Xoiteue ne xemu ounepina, pa amure, nepa sepuri xoxi
kore karaie umuweki, apimie sapi xoxi iruworo purotai xekopu xuweu wopineri sie.

Ne pa tuxotapa taiwopi kapia nanu purine ye kuna xosa iyaiyerine, pa xati ne mane misipurine. Pana nakieni tuxotapa kereune, ouyepinerire kanikine," wotai.

4 Nutiemu tumuwoteneai apimie, pa kuna iyeserineri Polu ipaki kotouneri, "Pa amakatina? Ne Xoiteupo ere xuriatiti niniawopure xinere, wo?" woteneai.

5 Kakeri Polue kunauna, "Yewapu xura, mua apu nu ere xuriatiti paiya, ye sipa xuwe. Ye xoreiyerine, pa amure, Xoiteupo nakau xosa mua kuna tuku, 'Tini kaki xanari kire tinipo tumu niniawaku xetai,' " niketai.

6 Polu nu sipa, kireu kaunsolu nini Satusipona kireu nini Parisipo. Pa xati nue kaunsolu xosa ipaki yaxina, "Yewapu xura, ye Parisi kini nikau apu, ye Parisi nikau nono. Ye ipaki xoisune, apimi xumoteneaia xiyeri saropineri xiti, pa kuna xotapa paire ye kuna xosa iyaiyerineri," niketai.

7 Polue pa kaki kunawati, Satusi xeika Parisi xeikae kuna tuwatarineri, kununu purieteneai.

8 Satusie ipaki kunauneri, apimie xiyeri kopa upurei saropuworixana xuwe, xenikorokoro xeika yaniyani xeika rania purori xana xuwe xirouneri. Pana Parisia nini paire xonikisuneri.

9 Pa xati ere uru xourei pani yaxepi saina teteneai. Kakeri kireu Parisipo tuxotapa sipa apimie ipaki sokisoki kunauneri, "Sinie mua apu xekeukiria nu xu xuwe. Nu suwau kunawopina tuku, kire yaniyaniere, e kire xenikorokoroe kuna tuwotai," xeteneai.

10 Xomatua nikau akereki tumue xekoatia pani ere kuna tuwataxeri, panumu kakineria aimore tutue Polu puruneri kukeu kakeu xaneri mupo sirakieria xumopina-rina ximiketai. Pa xati Yuta xupunikiropu Polu munaneri xesauweineri xomatua nikou atoro sou xowopinerire kaniketai.

11 Ukumani Kokaipae Polu nutiemu tumu puri ipaki kauna, "Ne sokisoki tumuwo, kaki xanau ximikeu. Ne Yerusalemu yeu kuna sokisoki uteitiai sie, panumu kapiani yeu kuna Romu uteiwowai," wotai.

Yuta apimie Polu ouwepure kuna ouwoteneai

12 Yuta kinie Polu ouwepure xoripesau kuna ouwoteneai. Sokisoki kuna ipaki kunauneri, "Suwauni kutu suwau, Polu ouwepu. Sini ouweikiri xumopu xuweuwa, xoye ninuku ene nepuxe," xeteneai.

13 Apimi pa sokisoki kuna kunawoteneaipo xoka paiya 40-teu emeseruwotai.

14 Pa apimie ere xuriatiti xeika Yuta nikau tumu xeika xosa xouneri ipaki kunauneri, "Sini xiri sokisoki kuna ipaki kunaunuku, sini xayaka xayaka xoye tepu xuweu utunuku, Polu ouwepinuku.

15 Pa xati tini xeika kaunsolu xeikae xomatua nikau akereki tumu xosa kuna xesawari, tini xosa Polu sou kopina. Ipaki xoreunari kaunaria Polupo kireu kuna xotapa ati xirekepure xakuai. Kakaria sini ireinukua yakutiki puropinuku. Kakikiri nu tini xosa munopu xuweu yauseni ouwepinuku," niketeneai.

16 Pana Polupo ukopu nonoe pa kapia kakepure xeteneai kuna iyeserina, xomatua nikau atoro xouna Polu kawotai.

17 Kakati Polue kire xomatua nikau tumu yauwati moati ipaki kauna, "Mua apu tenemai nu xomatua nikau akereki tumu xosa sou xouwo. Nu kire kuna tuku xati nu tuwopure xina," wotai.

18 Kakati xomatua nikau tumue xomatua nikau akereki tumu xosa, sou xou kunauna, "Kakauya apu Polue yaiyeri kaina mua apu tenemai ne xosa sou xouwo xetai. Nu kire kuna tuku xati ne tinepure xina," wotai.

19 Kakati xomatua nikau akereki tumue xupo xaike tina, maro sou xonotai. Nioni purinexeri, apu tenemai ipaki kotouna, "Ne amu kuna ye siepurena?" wotai.

20 Kakati apu tenemaie ipaki kunauna, “Yuta kinie ne kotoneri iyati kaunsolu xosa
Polu sou munowaire kuna ouwoteneai. Xoreinineri kunauneria, nupo kuna xotapa
ati xirekepure xepineri.
21 Kakeria ne ninipo kuna taiwou. Apimi nikau xoka 40-teu, ninie sokisoki kuna
kunauneri, xoye nineri ene xukoriwopu xuweu purineria Polu ouwepineri xeteneai.
Muaiya nei ninipo kuna iyo xewaire yakuni purineri,” wotai.
22 Kakati xomatua nikau akereki tumue pa apu tenemai, ipaki sokisoki kuna kauna,
“Yei mua kuna xomatua nikau akereki tumu kautiai xi kire apu kawouworina,”
xesawotai.

Akereki kapmani Peliksi xosa Polu xesawoteneai

23 Xomatua nikau akereki tumue, xomatua nikau tumu aimore yainikeri ipaki
kanikina, “Tinie 200 teu xomatua xeika 70 teu xomatua os xosa misirouneri xeika 200
teu xomatuae xori teteneai xeika tinika. Kakinari ukuman 9 kiloku Sisaria xowakuaire
ireiwa.
24 Polupo os rania ireiyerunari, akereki kapmani Peliksi xosa ati sou utu
yatawakuai,” niketai.
25 Xomatua nikau akereki tumue nakau ipaki xayauna,
26 “Ye Klotiusu Lisiasi ye mua nakau kokai apu xosa xayaune, nu akereki kapmani
Peliksi. Asinaku yause.
27 Yuta kinie mua apu soki xorou tineri ouwepure xineri. Pana ye iyesitia nu
Romupo apu xati, iko xeika xomatua teu xeikae xounuku nini xupunikiropu xiyeri
tikiriai.
28 Mua apu xosa kuna xosau suwoteneai kuna xotapa sipawopure, nikou kaunsolu
xosa sou munatiai.
29 Ye kotonikitia, nikou tuxotapapu kireu kuna kaineri pa kuna xosau suwoteneai.
Sini ouwepure e kakauya xosa iyarepu sie imerei kuna xosa iyarepu xuwe.
30 Ye iyesitia mua apu ouwepure irue kuna ouwoteneai. Pa xati sapauni ne xosa
xesauti utuna. Nu xosa kuna suwoteneai apimi kanikine, Peliksi moaroni kutu xounari
kunawari, nu tumuworikiriaire kuna sipawopina nikitiai,” xi xayawotai.
31 Xomatuae nikou akereki tumupo kuna taineri pa ukumu xosa Polu sou xouneri
erewese Antipatrisi yatawoteneai.
32 Xurise kire asau xosa os xosa misirouneri xomatuae, Sisaria erewese Polu sou
xou yatawoteneai. Kireu xomatua paiya xomatua nikau atoro Yerusalemu xiyeri
xowoteneai.
33 Os xosa misirouneri xomatuae Sisaria xou putauneri, akereki kapmani nakau
tuworineri, Polu rania nutiemu sou maneri tumuworeteneai.
34 Akereki kapmanie nakau ninaiyeina, Polu ipaki kotouna, “Ne amu sanawapuna,”
wotai. Kakati Polue kunauna, “Ye Silisiapu,” wotai.
35 Akereki kapmanie ipaki kunauna, “Kuna xosani suwoteneai, apimie koria, yei neu
kuna iyesepine,” wotai. Kakeri kunauna, Erotipo kapmani ata xosa iyarari yakupineri
niketai.

24

Yutapu tumu teue Polu kuna xosa iyareteneai

1 5-teu asau xuwe xatia, ere xuriatiti Ananaiasie, tumu teu xeika, kire Romu nikau
tuxotapa sipa apu wenumu Tertulusu xeika, erewese Sisaria kotai. Kouneri Polu kuna
xosa iyarepure xeteneai kuna akereki kapmani kawoteneai.
2 Akereki kapmanie Polu yauwati moatia, Tertulusue kuna xotapa taina kuna xosau
suwotai. Nue ipaki kunauna, “Kokaipa apu Peliksi, sini ati misepinukure ne tianisikau,
kire xoma mopu xuwe. Neu asinaku nanunanue, ekime xokupa sapi ati puropu
xuweuwotai paiya nei sinipo apimi tianikitiai.

3 Sinie pa xokupa sapi xekeunuku, sinipo xosikikemu xiri asinaku xati, ne xiri
eiyaseninuku.
4 “Ye ere xuwau yause kuna sosoainepixe. Ne sinire xonikurunau sinipo kuna
nuxuto iyeserisike.
5 Sinie mua apu xekeukiria, nu xokupa poripori sarepitua. Nue xokupa Yuta kini
xopu xokupa sanawa xoma sarirouna. Nu paiya, apimie sini weisikiterineri xetau
konikoni kapia sarineri, Nasareti kini xeteneai nikau tumu.
6-8 Nue Xoiteu ekero Xoiteupo ata rania xunu tutuwopure xetaina, sikoe soki
xorou tikiriai. Pa xati nakieni mua apu, kotounau sini xokupa kapiaure kuna xosa
tumuworikiriaire nukou suporopu kuna te,” wotai.
9 Yuta apimie rania Tertulusupo kuna tianuneri Polu kuna xosau suwoteneai. Ipaki
kuna pereuneri, “Mua xokupa kuna paiya suwau,” xeteneai.

Polue Peliksi xosa kunawotai

10 Polue kunawopinaure akereki kapmanie xupo xourowari korekore xati, Polue
ipaki kuna xapa kunauna, “Ye sipa, xokupa xitosani ne mua xuiapu nikau kunaxekex-
eke puriyai. Pa xati ne xosa kuna ye xapa kunawopure yeu xoikemu asinaku xina.
11 Ne kotokoto xinau, xirekinauwa yei 12-teu asau xowotai xosa Yerusalemu muris
tepure, xoutiaire sipawowai.
12 Yuta apimie ye xekeyeri kire apu xeika Xoiteupo Ata Tumau kuna tuwata xepu
xuwe. Nini xekeyeri yei kununu ata yaure e erewese xosa xuiapu nikau kununu
saritiaixe. Xuwe.
13 Ye mua kuna xosa iyaiyereteneaia, suwau xuwe. Ninipo kuna suwau xi
atarisikepineri ime xuwe.
14 “Suwau kuna paiya muanumu, ye mua xetau konikoni kini Ime xeteneai tairoune.
Ye pa Ime taine sinipo asisikimana nikau Xoiteu xosauni muris tine. Xokupa kuna
tuxotapa xosa purotai xeika kunatureturei xayawoniai xeika ye xoisune.
15 Xumuweteneai apimi, kutu xeika xoxi xeika Xoiteue xiyeri sainikerepinaure ye
xoisune yakune. Xoiteue pa kakepinaure mua apimi rania xonikisuneri yakuneri.
16 Pa xati xokupa yause Xoiteu ekero xeika xuiapu ekinikiro xeika yeu xoikemu
kutuni xu xuweu puropinaure ye sokisoki xine.
17 “Ye kireu xitosani xosa xetau wesewese puriyaie, xurise ikou kini xosa koutiai.
Xuiapu xauna tianikepure xe ara tikoune, Xoiteu xouiwopi sapi tikotoutiai.
18 Xoiteupo ata tumau xowopure, Xoiteupo ekero ekisiki pitiwopi kapia taiyeine
xoutiai. Kakerine Xoiteupo ata tumau puriti xekeyeria, eki pitieki puritiai. Xokupa
apue ye xeika puropu xuwe, apimie punisi panisi xanauwopu xuwe.
19 Kireu Esia propinsipo Yutae maneri soki xoroi tiyeteneai. Pa apimi nini yeure
kuna tuku xatia, nikoini muoro naki nutieni kouneri kuna xosa tumuyerepineri itou.
20 Xuwe xatia, mua apimie ye nikou kaunsolu xosa kuna tinikitia yause xosa
puroniaina, amu kapia yei xoreiyeriti xekoneaia ninie kanepineri.
21 Ye kire kuna kireni kunauyaire rau nini nimaririworixe. Ye nini xopu tumutiai
yause xosa, ipaki yaxine, ‘Ye ipaki xoisune, xumoteneai apimi xiyeri saropineri xiti,
pa xotapaure kireni ximine tinipo kuna xosa soi koteneai,’ ” wotai.
22 Xuiapue Kokaipapu Ime taineri xonikusuwoteneai nikau kapia paiya, Peliksi nu
xiri sipa xati, Polue kunauwatia, Yuta kanikina xemuna pura niketai. Ipaki kunauna,
“Xomatua nikau akereki tumu Lisiasi koati yauseye, mua tinipo kuna kutuwopine,”
niketai.
23 Kakerina xomatua nikau tumu kauna, Polu kakauya xosa iyarewaina, kaki xanau
ere sokisoki kakauya xosa iyareu wotai. Polupo maroue xuru nanuwopinerire kaki
xanau xuwe nikeu wotai.

Peliksie Polu aimore xitosani kakauya xosa iyaretai

24 Kireu asau xuwe xatia, Peliksie nupo xui Trusila tuku kotai. Trusila nu Yuta
kinipo xui. Peliksie Polu yauworina nupo kireu kuna iyesetai. Polue Yesusu Kristusure
xosikisuwopi kapiaure kawotai.
25 Pani asinaku kapiaure kauna, apue nukou ekeoma ati yakuwopire kauna, Xoiteue
sewai kuna xosa tumusikerepinaure kauna wotai. Peliksie pa xokupa kuna iyeserina
ximiketai. Kakeri kunauna, “Ne xouwo. Ye sewai yause tuku xatia, ye xiyeri
yainepine,” wotai.
26 Peliksie kire sapire rania yakuwotai. Polu niraniraina xei xoi iwatia wetiti aini
xowopina nanunanu tetai. Pa xati xokupa yause yauwati moatia nu xeika kunakuna
wotai.
27 Aimore xitosani xuwe xatia, Porsiusu Pestusue Peliksipo iri tetai. Kakati Yutae
Peliksi xurarauwopinerire Polu kakauya xosa wetati purotai.

25

Polue kunauna Sisarie yeu kuna iyesepina xetai

1 Pestusue kouna Yutia tistrikipo akereki kapmani xetai. Xeimore asau purotaie
Sisaria erewese wetina pipa Yerusalemu xowotai.
2 Kakati Yuta nikau ere xuriatiti xeika kokaipa apimi xeikae nu xosa xonaneri Polu
kuna xosau suwoteneai. Pestusu ipaki sokisoki kuna kauneri,
3 “Ne sini tianisikinau mua apu xesawau Yerusalemu kopina,” woteneai. Ninie
ipaki kunawoteneaia, pa amure, apimie imero ximiaki purokie Polu ouwepinerire
kaniketeneairo kunawoteneai.
4 Kakeri Pestusue ipaki kuna xapa kanikina, “Polu nu Sisaria kakauya xosa purina.
Ikoini Sisaria xowopine yause xuwau xuwe.
5 Kakitia tinipo tumu teue ye xeika munopineri. Pa apu nu kapia xoreyeretai xatia,
ninie kuna xosa iyarepineri,” niketai.
6 Pestusue 8-teu asaure 10-teu asau sie, nini xeika purotaie Sisaria munotai. Kire
asau xosa kuna atoro misina Polu sou mouwa niketai.
7 Polue moatia, Yuta kini Yerusalemu wetineri koteneaie, nu nutiemu tumuneri,
xokupa kuna nu xosau suwoteneai. Kunauneri, nue xoxixoxi kapiani kutu kaketai
xeteneaina pana, Pestusue ninipo kuna suwau xina ati sipawopu xuwe.
8 Ninie kunauweria, Polue ipaki kuna xapa ti kunauna, “Ye kire poripori erepu xuwe.
Ye Yuta nikau tu purixepu xuwe, ye Xoiteupo Ata xosa kire kapia xoxi kakepu xuwe,
ye Sisari xosa kapia xoxi kakepu xuwe,” niketai.
9 Pestusue Yuta kini nimaririwopinerire, Polu ipaki kotouna, “Ne Yerusalemu
xounau kunawowaire? Pa xatia, ye neu kuna Yerusalemu iyeserinepine,” wotai.
10 Kakatia Polue ipaki kunauna, “Muoro mua ata, ximine tumutia xosa paiya Sisaripo
kuna ata. Mua ata kireni yeu kuna iyesewai. Ne sipauweitiai, ye Yuta kini xosa kire
xoxi kapia kakepu xuwe.
11 Ye kire xoxi kapia xoreiyeritiare xumopine xatia, ye xumopine. Pana nini ye kuna
xosai iyareteneai kuna, xorei xatia, apu yue nini xupunikiro iyaiyerepuwatixe. Ye
Sisari nukoini yeu kuna iyesepina,” niketai.
12 Kakati Pestusue nanunanu turouneri apimi xeika kunarina, Polu ipaki kauna, “Ne
kunaune Sisarie neu kuna iyesepina xinena, paina Sisari xosa xouwo,” wotai.

Pestusue Kokemu Akripa Polure kotowotai

13 Kireu asau xouwatia, Kokemu Akripano nukou uko Pernaisinoe Pestusu kusowox-
epure Sisaria koxeteneai.
14 Xokupa asau Sisaria purinexeri Pestusue Polupo kunaure kokemu xakume wotai.
Ipaki kunauna, “Ekime kire apu Peliksie kakauyaro iyarati purotai, pani kakauya xosa
purina.

15 Ye Yerusalemu puritia yause xosa Yuta nikau ere xuriatiti xeika tumu teu xeikae
nu kuna xosau suneri, yei ipaki kunaunei, nu xu tukuna xomatuae manman tepineri
xinei kunawopineure xeteneai.
16 Kakeri yei ninipo kuna xapa ipaki kanikine, ‘Sini Romua kire apu aini manman
tepi kapia xuwe. Apu kuna tukua, nu kuna xosa iyareteneai apu muanikiro tumuwati
paiyeye, amu sapire kuna xosa iyareteneaire kuna xapa terinikepina yause tuwopu
nikitiai.’
17 “Ye Sisaria xiyeri koutiai yause xosa, pa apimie ye xeika koteneai. Kakeri ye
xenenewopu xuwe. Kire asau xowatia kuna atoro misine pa apu sou mouwa nikitiai.
18 Kakeri, kuna xosa iyareteneai apimie tumuwoteneai. Ye nanutiaiya xoxi kapia
kaketaire kunauneri xitiaina, xuwe.
19 Nikou murisipo kapiaure nu xeika kuna tuwata xete kire apu xumotai, nupo
wenumu Yesusu, paire xeika kuna tuwata xeteneai. Polue kunauna, pa apu ekeoma
purina xetai.
20 Ye pa kuna xotapa xirekepure xitiai sorena, nanaxitiai. Pa xati kotoune, ‘Ne
Yerusalemu xowou, neu kuna Yerusalemu iyeserinepinere?’ utiai.
21 Kakiti Polue kunauna, ye kakauya xosa puriti, sewai Sisari nukoini yeu kuna
iyesepina xetai. Kakati, yei kunaune kakauya xosa puratieye, ime xekeunei Sisari xosa
xesauti xowopina xitiai,” xetai.
22 Akripae pa kuna iyeserina Pestusu ipaki kauna, “Ikoini mua apupo kuna
iyesepure,” wotai. Kakati Pestusue kunauna, “Iyati ne iyesewai,” wotai.
23 Kire asau xosa Akripano Pernaisinoe ninipo asinaku nekei nekeiyeinexeri
moxeteneai. Pa erewesepu xomatua nikau akereki tumu teu xeika kokaipa apimi
xeikae kununu atoro xirini maneteneai. Kakerineri Pestusue kunawati, Polu sou
moteneai.
24 Pestusue ipaki kunauna, “Kokemu Akripa xeika sini xeika purikiriai xokupa apimi
xeika, tini mua apu xekoa. Yutapu xokupa xuimiapimie Yerusalemu kuna xosau
suwoteneaie, muoro rania kuna xosau suwoteneai. Ninie ye xosa ipaki sokisoki
yaxineri, ‘Ne pa apu ouweyewai. Nu ekeoma puroxete,’ xeteneai.
25 Kaketeneaina pana nu xumopina sie ime ye xekeuti kire kapia xoreiyerepu
xuwe. Nu Sisarieni nupo kuna iyeseruwopinaure xina. Pa xati Sisari xosa xesauti
xowopinaure kuna outiai.
26 Pana amu kunani kutu sikou kokaipa apu xosa xayaunei xesaruti, amu xotapaure
pa apu kuna xosa iyareteneaire sipawopina paiya ye sipauixe. Pa xati Kokemu Akripa,
naki xeika mua kireu apimi xokupa xeika xosa rania mua apu tini xosa sou mane. Sini
nupo kuna atinuku iyeserinukueye, ye nakau xosa xayawopine kuna sipawopine.
27 Ye kire kakauya apu xesaune nu amurerau kuna xosa iyareteneaire kuna xeika
xesawopu xuweuwa, pa asinaku kapia xuwe xi nanune,” niketai.

26

Polue Akripa xosa kuna uteiwotai

1 Akripae Polu ipaki kauna, “Ne nakipo kunani kunawo,” wotai. Kakati Polue xupo
xouro warina nupo kuna ipaki kunauna,
2 “Kokemu Akripa, Yuta kinie kuna xosai suwoteneai kuna xapa kunawopure
nanutiaiya, ne xosa yeu mua kuna kunawopine itou.
3 Sini Yuta sikau xokupa kapia xeika, amu sapire kuna tuwata xirounuku xeikaure
ne xiri sipa. Pa xati ne peuni misinau yeu xokupa kuna iyese.
4 “Xokupa Yutae ye ati sipayeteneai. Ye nono arani yeu xataimana xopu puriaiye,
xurise ye Yerusalemu xoune puriyai nini sipa.

5 Ninie ye sipaiyeteneaina, kunawopure xineria, nikoini yeu kapiaure kanepineri.
Ye tenemai yauseni, ye Parisi kini tuku purine ninipo kapia taiyai nini sipa. Parisi kini
nini tu xokupani kutu xati taiwopu sie itou xuwe. Sini Yuta sikau kireu apimi kinia,
nini Parisi nikau muanumu tu sokisoki tuku sie xuwe.
6 Ye mua tumuti, kuna xosa iyaiyerineri. Kuna xotapa muai. Ekime Xoiteue sinipo
asisikimana kanikina ye saina tepine xeyai sie, kakepinaure ye xoisune yakune.
7 Sinipo apu kini 12-teue Xoiteure asau ukumu muris tineri pa sapi mopinaure kireni
xonikisuneri yakuwoneai. Pa xati kokemu, ye rania xoisune pa sapi yakune. Pa kuna
xotapaure Yuta kinie ye xosai kuna suneri.
8 Tini kireu apua ama nanunuku, apimi xumoteneaia Xoiteue xiyeri sainikepu
watixana xuwena xosikisuwopuxe xinukuna?
9 "Ekime ikoyeni nanune Nasaretipo Yesusu wenumu ororepure xokupa kapia xoxi
kakepine xiyai.
10 Kakine pa xokupa kapia Yerusalemu kakiyai. Ye ere xuriatiti xosa wenimi tuku
saine, Xoiteupo xokupa xuiapu kakauya xosa soinikiyai. Xuiapu ounikiepure tumue
kuna ouworia, yei rania, xumopinerire kunauyai.
11 Xokupa yause xoroniki tine xemekaskasi nikepure ninipo kununu ata yau
maroune. Ninie Kokaipa nikiniki tuneri ninia wopinerire kokaipa saina tiyai. Ninire
xiri kisamaira yati, xemekaskasi nikepure xetauro puroteneai erewese yau rania
xoune xirekinikiyai," wotai.

Polu nuko Yesusure xousuwotaire kunawotai (YT 9.3-19; 22.6-16)

12 Polue pani kunauna, "Ere xuriatiti teu xosa kokai wenimi titi xesayeri xoune
Tamaskusu erewese teipa xoutiai.
13 Paina Kokemu, 12 kiloku asauniki sie xosa imero teipa xoutia, kire kokaipa
memeremue mena xourei koati xekeutiai. Pa memeremue xiri sokisoki una
asaupo memeremu emeseriwotai. Iko xosa kou uwoto, xirini xoukiriai apimi xosa
uwotowotai.
14 Kakati sini xokupa oro uraki xoukiria, kire apu supoe Ipru kunae ye ipaki kotoina,
'Solu, Solu ne ama ye xoxixoxiyepi saina tinena? Ne ye xoxixoxiyepi saina tine xinena,
pana, naki xoxixoxinepi saina tine yetai.'
15 Kakati yei kunaune, 'Kokaipa, ne yuena utiai.' Kakiti Kokaipae ipaki kunauna, 'Ye
Yesusu, ne ye xoxixoxi yepi saina tine.
16 Pana ne sanau tumuwo. Ne yeu saina tewaire tumunerepure ye mane. Ne mua
xekeutiai kapia xeika, sewai atarinepine kapia xeikaure kuna uteiwowai.
17-18 Ye ne weinititi nakipo xatanimana xeika xetau apu kini xeikae ne xoxixoxinepu-
worixe. Xuwe. Nini ekiniki perewopinerire ne xesaniti nini xosa xowauwa, ninie
ukumu xosa nikiniki tuworineria xoniki pirixineri memeremu xosa kopineri. Nini
Satanipo sokisoki weti Xoiteu xosa kopineri itou. Kakeri ninipo xunu weterinikitia,
yeure xonikisuwoteneai xuiapu xeika weniniki tuku xineria, ikou xine tinikitiai
xuiapu xopu puropineri,' " yetai.

Polu nuko Yesusupo wenumurei saina tetaire Akripa kawotai

19 Polue pani ipaki kunauna, "Kokemu Akripa, ye mena xouropu sapi xekerine, nupo
supo worokixe. Xuwe.
20 Tamaskusu apimi xosa akeri kuna uteiyeine, xurise koune Yerusalemu xuiapu
xosa uteiyeine, Yutia sanawa yau uteiyeine, xetau xuimiapimi xosa rania uteiyai. Ye
ipaki kuna uteine, 'Tini xotiki pirixinari Xoiteure xotikisunaria, takipo kapia paiye tini
xotiki pirieikiriai kapia atarinikakuai.'
21 Ye muanumu kuna kireni uteirouti, pa xotapaure Yuta apimie ouiyepure,
Xoiteupo atoro xoroi tiyeteneai.

22 Xoiteue ye tianiyati ye ati puritiai xati pani mua purine. Pa xati ximine ye mua
tumune xokupa aipu apimi kuna tinikete kokai apimi kuna tiniketeune. Ye xetau kuna
uteixana xuwe. Ekime kunatureture teue kunawoniai, Mosesie rania paire kunawoyai
kuna kireni sore uteine.
23 Ninie ipaki kunauneri, 'Pa apu xuiapu xiyeri tinikepinaure Xoiteue tumuworetaia,
nu tatau xemeropinae, sewai nu akeri kopa upurei saropina. Kakinapa Xoiteupo
memeremupo kuna Israil xosaniki uteinapa xetau apimi xosa rania uteiwopina xi
kayetai,' " wotai.

Polue kunauna Akripae xousuwopina xetai

24 Polue kunau xowatia, Pestusue ipakina ere xirayeina, "Polu, ne nanana. Ne ere
xaya ata puritiaie, neu kokaipa sipae ne xiri nanana xine," wotai.
25 Kakati Polue kunauna, "Kokaipa apu Pestusu, ye nanana xixe xuwe. Ye suwau
kunaune, ye nanunanu tuku xati kunaune.
26 Ye mua xokupa sapire kunauweitiaia, Kokemu Akripa nu sipauwetai. Pa xati ye
kutu nu kaunena, ye ximiki xana xuwe. Ye sipa pa xokupa kapia nupo ekei xakue
emeseriwokixe. Xuwe. Nu itou sipanikiena, pa amure, pa xokupa kapia ximiarei
yaraxepu xuwe.
27 Kokemu Akripa, ne kunatureture nikau kuna xonsunere, e xuwe? Ye sipauweine,
ne xonsune," wotai.
28 Kakati Akripae Polu ipaki kotouna, "Pa ama? Mua yause nuxuto xosapa, nei ye
Kristusure xoisuwopine apu saiyerewaire?" wotai.
29 Kakati Polue kuna ipaki xapa kauna, "Yause nuxutore xuwau rania ye Xoiteu
xosa ipaki kunikunine, naki xeika xuimi apimi xeika yeu kuna mua iyesikiriaia, tini
xokupa iko sie xakuai. Tini ikou sie xosa sokisoki xume soxeri tini kakauya xosa puropi
xiraxine," wotai.
30 Kokemu xeika, akereki kapmani Pernaisi xeikae, niko xeika puroteneai apimi
xeika saneri, ata kama wetineri xowoteneai.
31 Nikoniko ipaki kunauneri, "Mua apu nu kire kapia xoreiyeretairo, nu kakauya
xosa puropinare e xumopina siexe xuwe," xeteneai.
32 Kakerineri Akripae Pestusu ipaki kauna ne mua apu somo wetau xowopina itouna
pana, "Nukoe kunauna Sisarie yeu kuna xekeriyepina xetai," wotai.

Polue Romu xowotai

YT 27—28

27

Romu xowopina kokouna xosa Polu iyareteneai

1 Sini Itali sanawa xowopinukure, ninie kuna ouweteneai. Kakerineri 100-teu
xomatua nikau kire tumu xuporo kireu kakauya apimi xeika Polu iyareteneai. Pa
tumupo wenumu Yuliusu, nu Sisaripo xomatua kini xosaupo.
2 Sini Atramitiumu ere wesepu kire kokouna xosa makiriai. Pa kokounae Esia
sanawapu erewese yaupo au yau xowopure xetai. Kakati muri ureiyeri xoukiriai.
Mesetonia sanawa xosa erewese Tesalonikapu Aristakusie sini xeika xowotai.
3 Kire asau xosa Saitoni erewese utu tuarinuku, Yuliusue Polu nakenake wotai. Polue
xouna nupo marou xekenikina xoye tepinaure iyowotai.
4 Xurise Saiton wetikiria, xupeue porosikati, Saiprusi Sou nikereira kokouna
xowotai.
5 Kakati Silisia sanawa xeika Pampilia sanawa xeika tomuro xasi xusanuku, xurise
Lisia sanawapu erewese Maira xosa putaukiriai.
6 Pa erewese xosa xomatua nikau tumue erewese Aleksantriapu kokounae, Itali
xowopure purati xekotai. Kakati pa kokouna xosa xona yatasiketai.

7 Muri ureiyeri kireni muris sie kokounae peuni peuni xowotai. Pa amure kokaipa
xupeue porosiketai. Kokouna xosaupo saina apimie saina xiri irereiwori erewese
Nitusu tomuro utu putaukiriaina pana, xupeue paraisikati, pani xowopu xuwe. Pa
xati Salmone puau tomuro xosa pirixinuku, Kriti sou pira masani kutu xoukiriai.
8 Kokouna xosaupo saina apimie saina irereiwori Kritipo usie ma tai xoukiriai.
Xurise kire wese wenuneri Asinaku Au xeteneai, pa wese paiya erewese Lasea purotai
tomuro utu putaukiriai.
9 Xokupa asau xuwe xati, Yuta apimie xoye xurikirouneri yause, aini xuwe xetai.
Xasie xiri xoxi xati, Polue nini ipaki kanikina,
10 “Tini apimi, iyesa, ye sipa, sini mua xounukua, sini xiri xoxixinukua, xokupa sapi
wetepu. Xuru xeika kokouna xeika kireni xuwexepu watixana. Xuwe. Siko rania
xumuwepu,” niketai.
11 Kakatia xomatua nikau tumue Polupo kuna iyesetaixe. Xuwe. Nu kokounatiti
xeika kokouna xataku xeika nikau nanunanu taiwotai.
12 Pa au paiya kokounae kokaipa xupeure ximiaki puropina asinaku iri xuwe. Pa
xati kokounaropu apimi xokupae pa wese weti xowopure kuna ouwoteneai. Nini
itou xatia, Piniksi xou putauneria kokaipa xupeu yause xosa xeimore poita sie poro
puropineri. Piniksi paiya Kriti soupo au, asau munarouna sanawa masaira purina.
Nu asau munarouna masaira xekeu purina.

Xupeu xeika kokaipa xasi xeika sarotai

13 Asau munarouna masairapu xupeue sana, ere sokisoki xepu xuwe. Kakati
kunawoteneai au xosa ati xowopinuku xineri nanuwoteneai. Kakineri kokouna soki
titi naipa puruweineri Kriti usie ma tomuroni kutu munauti mauti xowoteneai.
14 Kakeria xenene xuwe, kire sokisoki xupeue sarotai. Pa xupeua asau
marounairapu xupeu xi wenuwoteneai. Pa xupeua Kriti sou masairae mana,
15 kokouna sokau xiri sokisoki porowotai. Kokounapu saina apimie kokouna
pirixineri xiyeri xowopure xeteneai sorena, itou xuwe xeteneai. Pa xati weteri xupeue
kokouna sokau porowati xowotai.
16-17 Kire sou xayaka wenuneri Kauta xeteneai xosa, asau munarouna masaira
kokounae ene xosa munauti mautiwati xoukiriai. Soue xupeu xayaxayaka parawati
ouso kokouna nutiemu purunuku irereikiriai. Kokouna xosaupo saina apimie ouso
puruweri kokouna xouro moati sokisoki tareteneai. Kakerineri sokisoki xume
kokouna iruworo otuworineri kokouna sokisoki xepinaure sokisoki tareteneneai.
Aprika tomuro purotai xasi xopu xosaupo usie xosa kitiwopina ximikepi xeikarineri,
kesia ororeri xupeue kokouna porowati xowotai.
18 Xupeu xeika sokisoki xasi xeikae xiri sokisoki porosikati, kire asau xosa kokouna
xosaupo saina apimie xotapa taineri xuru purerewoteneai.
19 Asau xeimore xosauwa, kokouna xosaupo saina apimie xoniki xoxixati kokouna
xosaupo kesia xeika kireu sapi xeika purewoteneai.
20 Xokupa asau sini isa xeika pai xeika xekopu xuweukiri, xokupa yause kokaipa
xupeuni kutue xiri porosiketai. Pa xati sini pani kakati puropinuku xi nanuwopu
xuwe. Sini xokupa xuwe xepinuku xi nanukiriai.
21 Xokupa asau apimie xoye tepu xuweuwori, Polue nini xopu tumuna ipaki
kunauna, “Tini apimi, tini yeu kuna tainuku Kriti sou wetepu xuweukiriai xakua, mua
yause xoxi tinuku, xokupa xuru purere wakuxe.
22 Pana ye mua katikine, tini xotiki yorowa, pa amure, sini kire apu xuwe xepuxe.
Kokouna kireni xuwe xepina.
23 Ye Xoiteupo apu, ye nure muris tiroune. Ximine ukumani Xoiteupo xenikorokoroe
mana ye nutiemi tumuna,

24 ipaki kaina, ‘Polu ne kaki xanau ximikeu. Ne xounau Sisari moaro tumuwowai.
Iyese. Xoiteue neu kunikuni iyesetaina, xokupa apimi kokouna xouro ne xeika
puroteneai, nini xuwe xepuworixe.’
25 Xenikorokoroe ipaki kunawotaina, tini apimi, tini kaki xanari ximikaku. Xoiteue
ye kayetai sie xokupa kapia kakepina xati nure ye xoisune.
26 Pa xati sini kokouna wetikiri xowati, xupeue kokouna sokau porowati kire sou
xosa utu kitiwopina,” niketai.
27 Xoka 14 ukumu xosa paiya kokaipa xasi Mititerenia xosa xusakiriai. Ukumani
12 kiloku tomuro xosa kokouna xosaupo saina apimie kokouna kire usie xosa
putawopure xina xineri xonikie saina teteneai.
28 Pa xati xasi xiri minikare xuwere xi sipawopure mita xeteneai napoka otuneri,
40 mita xosa otuwoteneai. Kokounae pani xayaka xayaka xounati 30 mita xosa
iyareteneai.
29 Kokounae xe tuku iri xosa munauti mauti xonana kitina xiri porouwexete
xineri paire ximiketeneai. Pa xati kokouna soki titi naipa 4-teu kokouna xotaporo
otuwoteneai. Kakerineri asau sapau mopinaure kunikuniwoteneai.
30 Kokouna xosaupo saina apimie kokouna wetepure ime xireketeneai. Kakerineri
ouso iyosososowori munati, xoreixineri kokouna soki titi naipa kokouna nuturo otuwop-
ure xinuku xeteneai.
31 Polue xomatua nikau tumu xeika xomatua xeika ipaki kanikina, “Mua apimie
kokouna xosa puropu xuweuworia, tini xuwexakuai,” niketai.
32 Pa xati xomatuae kokouna tipurotai sokisoki xume puromuweri ouso xasi xosa
uraki xouna tiriri xowotai.
33 Asau mopure tomuro xatia, Polue xokupa apu kaniketai. Sainikeri xoye tinikepure
ipaki kunauna, “Xuwau yause xotikikemu ati misepu xuweuwati tini xoye nepu xuwe.
Tini aini kutu, 14 asau purikiriai.
34 Pa xati ye sokisoki kuna katikine, tini kireu xoye takuai. Kakaria sokisoki tikepina.
Iyesa. Tini kirei xakusu xoxixakuaixe. Xuwe. Tini ati purakuai,” niketai.
35 Kaki kunarina, tupumoru tina ekinikiro Xoiteu eiyase wotai. Kakerina tupumoru
porouweina netai.
36 Kakati xokupa apimi nikau xoniki asinaku xati, ninie rania kireu xoye neteneai.
37 Sini kokouna xosa purikiriai apimi, sini 276-teue apimi teue purikiriai.
38 Xoye itouni nieineri, kokouna xirikeu xepinaure, wit waxi xasi xosa purerewote-
neai.

Kokouna xoxixetai

39 Asau putawati, kokouna xosaupo saina apimie siko putaukiriai usie ukau
xekoteneaina pana, amu sanawapu usie ukau nini sipa xuwe. Kire au xiri xururoni
kutu asinaku usie tuku xekoteneai. Paire nanuneri sini itou xatia kokouna xauwakiri
pa usie ukau xosa xowopina xeteneai.
40 Kakerineri xokupa kokouna soki titi naipa xosaupo sokisoki xume kakatieineri
xasi xosa weteri purotai. Pani kokouna tairouneri kasira kokai aimore, sokisoki xumei
tareneai xureiyeteneai. Kakerineri xupeu tepure kesia xayaka xouropu puruweri,
kokouna usiero xemeyouyou xowotai.
41 Pana kokounae kire usie, xasi ukauro purotai xosa xou nutu warina xiri sokisoki
kiti purotai. Kakati xasie kokouna nikekemu ouna porouwotai.
42 Kakauya apimie xasi sopipineria ximi xowopineri xi, xomatuae nanuworineri
ounikiepure xeteneai.
43 Kakeri xomatua nikau tumue Polu tianuwopurerina, kakixanari kakauya apimi
ounikiaku niketai. Kakerina ene sopipirouneri apimie, xasi xosa potixineri pira
putawopinerire kaniketai.

44 Kireu apimia na masamasa xeika kokouna porowotai masamasa xeika tineri, xasi
sopipi xouneri putauwopineri xetai. Xomatua nikau tumue kunawotai sie kakeri, sini
matotoni utu usie xosa putaukiriai. Kire apue xuwe xepu xuwe.

28

Polue Malta sou xosa purotai

1 Sinie usie xosa asinakuni putarinuku, kire sou wenuneri Malta xeteneai xosa
purinuku xi sipaukiriai.
2 Pa wesepu apimie asinaku kapiani kutu sini xosa kaketeneai. Ene moati wese
ututua xati ninie xepi kararineri ututua woropinukure sini xokupa xepi tomu sosiki
xonoteneai.
3 Polue kireu xepi mou kunununa karawotai. Kakati kire matu xepi teu xosa
purotaia xepi omopue tati, kisau mana Polupo xupo xosa ma katotouna tua purotai.
4 Pa matue Polupo xupo katotouna tua purati wesapu xuimi apimie xekoteneai.
Kakati nikoniko ipaki kunauneri, “Xekoa. Mua apu nu apu ouweirounarau. Nu xasi
xosa xumopu xuwena pana muaiya, xoiteu nu wenuneri Xapa Tepina xeteneaie nu
ekeoma puropi xiraxina,” xeteneai.
5 Polue pa matu putauwati xepiro munotaina pana, nuko amakepu xuwe.
6 Xuiapue nanuneri Polupo mupo orewopinare e sapauni titikiri xouna xumopina
xineri xuwau yause yakuwoteneai sorena, nu amakepu xuwe. Pa xati nanunanu pirixi
kunauneri, “Nu kire xoiteu,” xeteneai.
7 Pa wese tomuro purotai ou paiya, pa sou xosaupo akereki tumupo ou, nupo
wenumu Pupliusi. Pa apue nupo atoro sosiki xouna, xeimore asau ati yakusiketai.
8 Pupliusipo omo supa purotai. Mupokemu xepie kerieuna pirawotai. Kakati Polue
nu xosa xonana kunikuniwotai. Nu xosa xupo iyarati, xiyeri meruketai.
9 Polue panumu kakati, pa sou xosaupo kireu supa apimie nu xosa kori, nini rania
atinikati meruketeneai.
10 Ninie sini atineri yakusiketeneai. Xurise sini weniki xowopure xikiriai yause xosa
rania, sinipo xokupa xuru xuwexetai sikineri, kokouna xosa soxeteneai.

Polue Romu utu putawotai

11 Sinie xeimore poita Malta sou xosa purikiriai. Xurise kire kokouna, kokaipa
xupeu yause xati pa sou xosa purotai xosa epixikiriai. Pa kokouna paiya Aleksantria
erewesepu. Nupo moakemuropa xoiteu Susupo nono aimore etopu nikau xeniroroi
kesiwoki tuku. Sinie Malta sou wetinuku pa xosa xoukiriai.
12 Sinie erewese Sirakyusu xou putaunuku, xeimore asau purikiriai.
13 Sirakyusu wetinuku Rekiumu erewese xou putaukiriai. Xurise kire asau xosa,
asau munarouna masairapu xupeue saroati, Rekiumu wetikiriai. Asau xoka xeimore
xosa paiya sini erewese Puteoli putaukiriai.
14 Pa erewese xosa kireu Yesusure xonikisuwoteneai xuiapu xekenikikiriai. Nini
xeika puropinukure kasikeri, nini xeika 7-teu asau purikiriai. Nini weinikiterinuku,
kokaipa erewese Romu xoukiriai.
15 Romupo Yesusure xonikisuwoteneai teue sini kounuku kuna iyeserineri, kamamu
tutumasikepure koteneai. Kakeri sinie Apiusipo Maket xeika wenuneri Xeimore
Toro Ata wese xeteneai xeika xosa tutumanikikiriai. Polue nini xekenikerina, Xoiteu
eiyaseiworina nupo xoukemu sokisokixetai.
16 Romu minika makiria, kapmanie Polu nu nukoni kire atoro kire xomatuae yaku
puropinaure iyo wotai.

Polue Romu asinaku kuna uteiwotai

17 Polue xeimore asau Romu purina, Yuta nikau tumu yainiketai. Ninie kou kununueria, ipaki kanikina, “Yewapu xura, yei sikou xuiapu oroinikepure re e asisikimana nikau kapia porowopure amu amakepu xuwe. Pana Yerusalemu kakauya xosa iyaiyerineri, Romu xupunikiro iyaiyereteneai.
18 Romue yeu kuna iyeseteneaia, ye ouiepineri sie xu xekopu xuwe xati weitepure xeteneai.
19 Yuta apimie sokisoki xeteneai. Pa xati ye kire ime xuweitauyetai. Sisarie yeu kuna xekeriyepina xi kunautiai. Ye ikou xuiapu rania kire sapire kuna xosa iyainikerepine sie xuwe.
20 Ye tini xeketikinei kuna tikepure, pa xotapaure kireni ye yaitikiti koukiriai. Siko Israili yakukiriai sapi ye xoisune yakune. Mua sokisoki xumei ye taiyeretaia pa xotapaure,” niketai.
21 Kakati ninie ipaki kauneri, “Kireu Yutiapu apimie neure kasikepure nakau xayau xesarisikepu xuwe. Pa xeika kire Yutapu apue sini xosa kouna perauna neure kireu xoxi kuna kunawopu xuwe.
22 Pa xati nakieni neu nanunanu uteiwau sini iyesepure xinuku, pa amure, sini sipa, xokupa wese paiya, mua oma apu tutu siko Yuta xopu xosa sarotaire xuiapue xoxixoxi kuna kunaurouneri,” woteneai.
23 Paire kire asau xosa kununu iyareri, xokupa apimie Polu nuko purotai ata xosa koteneai. Kakeri Xoiteue xuiapu yakunikirouna yauseure, xoripesauni kuna utei xouna xouna xoruwati xetai. Polue kireu kuna Mosesipo tuxotapa xosa puroto, kunatureture nikau xosa purotowotai kunae ninipo nanunanu sarati Yesusure xonikisuwopinerire, sokisoki saina tetai.
24 Kakati kireu apimie nanuneri mua kuna Polue kunawotaia, suwau xeteneai. Kireua nupo kunaure xonikisuwopu xuwe.
25 Nikoniko kuna tuwatarineri, xowoteneai. Xowopure xeria Polue kireu kuna ipaki kanikina, “Xoiteupo Supo Youyae suwauni kutu kuna kunatureture Aisaiapu suporei sikou asisikimana kanikeyai. Ipaki kunauna,
26 ‘Ne pa apimi xosa xounau ipaki kanike, “Tini xokupa yause kuna iyesakuai sorena, nupo xotapa sipawakuaixe. Tini xokupa yause oioiwakuai sorena, tini kire sapi xekeu sipawakuaixe,” xeyai.
27 Pa xuiapu nikau nanunanu parauwati, xakunikie kuna iyesepi xiraxineri, ekiniki sasauweteneai, kire sapi xekeri kuna iyeseri kuna xotapa sipauwei, xoniki pirixineri ye xosai kori, yei xiyeri atinikiti merukepi xiraxineri,’ ” niketai.
28-29 Polue pani ipaki kunauna, “Pa xati tini sipawa, Xoiteue xiyeri tisikepure asinaku saina teyai kuna paiya, Xoiteue xetau xuiapu xosaniki xesawoyai. Kakati ninie iyesepineri,” niketai.
30 Polue aimore xitosani kireni ata xosa purotai. Pa ata xosa puropure ata xataku apu xe turouna. Apimie nupo atoro koria xekenikeri nimaririrouna.
31 Kakina Xoiteu xuiapu yakunikirouna yauseure kuna uteina, Kokaipa Yesusu Kristusupo kuna xuiapu kanikirouna. Nu kuna uteiwopi ximikepu xuweuwati kire apue taiyeruwopu xuwe.

Polue Kalesia xosaniki xayawotai nakau

Akereki kuna

Ximuximu Yesusu taiwoneai kini paiya, nini Yuta kini kirenie. Pana xurise Yesusue Yesusu tianuwopi Polu xesawati xouna xetau xetau xuimiapimi xosa rania kuna uteiwotai. Kakati pa xuimiapimie rania xotapa taineri Yesusupo kini xosa moria, kire xue putawotai. Yuta apimie kakirouneri sie ekime pa xuimiapimie Mosesipo tu tairouworixe. Pa xati nini Yesusure xonikisuneria, nini rania Moesesipo tu taiwopinerire e xuwere?

Yuta nikau kapiarei mari takineri Mosesipo kireu tu taiwopinerire kireu apimie pa apimi xosa kaketeneai. Pana Polue xuwe xetai. Nue kunauna, sini Yesusu Kristusu xosa xosikisunuku xati, pa kirenie kakati sini Xoiteupo ekero askinaku xuiapu sainuku, sini oma ekisikioma tinuku.

Yuta kini xopuropu kireue propinsi Kalesia masaira xouneri, Mosesipo tu taiwopinerire Yesusure xonikisuwoteneai kuna kaniketeneai. Pa kaketenaire Polue kuna iyeserina ninipo xonikisu xeika kapia xeika kutuwopure nini Kalesia xosa mua nakau xayawotai.

Ximuximu Polue ipaki kunauna Xoiteu nukoyeni ye Yesusu tianuwopi saina tepineure tumuyereyai xetai. Ye ikou xoieni tumunere e kire apupo kuna kireni taiti xana xuwe. Xoiteue ye yaina yei xetau xeteneai xuimiapimi xosa kuna uteiwopineure saina sieyai. Xurise Polue ipaki kunauna, Kristusu Yesusure xonikisuwoteneai xuiapu nini kirenie Xoiteu ekero asinaku xuiapu sairouneri xetai. Mua nakaupo xurisepu kuna paiya muanumu, Kristusue kakati sini somoropu sainuku paiya, Xoiteupo Supo Youyae sinipo sesepi taitairouna xati kireu apimi xosa asinaku kapia kakirounuku.

Polue tianiwopi saina tepinaure Xoiteu nukoini tumuworeyai

1.1—2.14

1 Ye Polu Yesusupo tianuwopi. Apimie ye xesayeneaixe, kire apue tianuwopi saina
xosa iyaiyerekixe. Xuwe. Ye mua saina Yesusu Kristusu xeika Xauwa Xoiteu nukoe
Kristusu kopa upuropu sareyai xeika xupunikiropu tiyai.
2 Iko xeika xokupa xataimanae purianiyeteneai xeikae mua nakau xayaunuku tini
Yesusure xotikisukiriai xuiapu Kalesia propinsi purikiriai xosa xesaritikinuku.
3 Sikou Emisiki Xoiteu xeika, Kokaipa Yesusu Kristusu xeikae, tinire xounikisuaxati
xounikietikineria tinipo xotikikemu yororepineri.
4 Kristusue Emisiki Xoiteupo nanunanu taiwotai xati, sikou xunu wetepure nukou
ekeomani wetetai. Mua kapia xoxi mua ouro purotai xosaupo xiyeri tisikepure nue
panumu kaketai.
5 Pa xati sini Xoiteupo wenumu sipesi sipesi xourorepu. Pa suau.

Kireni asinaku kuna kireni purina

6 Tinie pa kapia kakari yeu xoikemu xiri karakani kutu karakauna. Kristusue
tinire xousuaxati xouwetiketai sainaure, Xoiteue tini nupo xuiapu kini sayakuaire
yaitiketaina pana, tinie nu sapauni wetinuku, kire xetau xonuxonu asinaku kuna
tainuku.

1:1 1.1 Ka 1.11-12 **1:3 1.3** Ro 1.7;Pl 1.2 **1:4 1.4** Ro 4.25;Ka 2.20;1 Ti 2.6;Ta 2.14;Ip 2.5;1 Yo 5.19

7 Pana xetau asinaku kuna puratixe. Xuweni kutu. Kireu apimie tinipo nanunanu
parawopi saina kireni tineri, ninie Kristusupo asinaku kuna pirixanauwopurexineri.
8 Pana sikoini tini xosa asinaku kuna uteikirire kire mena xouropu xenikorokoroe
uteiwati, pa asinaku kuna ekime sinie asinaku kuna uteikiniai siexepu xuweuwatia,
pa kapia kaketai apu paiya nu xepi xosa xuwexepina.
9 Mua kuna ekime kunaukiniai, ximine yei xiyeri pa kunani kunaune. Kire
apue asinaku kuna tini xosa uteiwati, pa asinaku kuna ekime tinie tikiniai siexepu
xuweuwatia, pa apu nu xepi xosa xuwexepina.
10 Tini amuxi nanunukuna? Yei mua kuna kunautiai paiya, apimie yeure
xonikikemu asinaku xepinerire e Xoiteue yeure xoukemu asinakuxepina? Yei apimi
ai xakuxakunikinere, wo? Iyesa. Ye apimi xakuxakunikepi saina pani tineia, ye
Kristusupo saina apu xuwe.

Polue Yesusupo tianitianuwopi sayeyai asi

11 Xatai xura, ye kutuni katikine, pa asinaku kuna yei ekime tini xosa uteiyai paiya,
kire apue yarareyai sapi xuwe.
12 Mua asinaku kuna ye kire apu xosaupo tepu xuwe. Pa xeika apimie paire ye
taitai yepu xuwe. Xiri xuwe. Yesusu Kristusu nukoini ye xosa mua asinaku kunapu
ximiaropu kuna xokupa yararetai.
13 Yei ekime kakiai kapiaure tini kuna iyesieikiriai. Tini sipa, yei Yuta nikau
xonikisu sokisoki taine, Xoiteupo xuiapu Yesusure xonikisuwoteneai xiri xoxixox-
inikiai. Kakine nini xiri xoxixoxinikepi saina tiai.
14 Yeu asukamana nikau xokupa kapia xiri sokisoki taine, pa xokupa kapia
kakiroune. Yutapu nono tenemai iko sie emeimana nikau kapia emeserinikitiai.
15 Panaanikae ye iyaiyerepu xuweu yauseni, Xoiteue ye tumuyerina, nukou
xousuaxina xouwesikepi kapiae, ye nukou apu sayepineureni yaiyetai. Kakina
nukoini iyaretai yause xosa,
16 yei saina tinei xetau xeteneai xuimiapimi xosa nukou asinaku kuna utei-
wopineure, nukou Nono ye xosa atariyetai. Xoiteue pa kapia ye xosa kaketai yause
xosa, ye xoune kireu apimi kotonikepu xuwe.
17 Ye Yerusalemu xoune akerineri Yesusupo tiantianuwopi sayeneai apimi
xekenikepu xuwe. Ye Arepia sanawa xoune puritiai. Kakerine xurise Tamaskusu
erewese xiyeri xoutiai.
18 Xeimore xitosani xouratia, Pita xeika kunakunawopure Yerusalemu xoutiai.
Xoune nu xeika 15-teu asau purianutiai.
19 Pana pa yause xosa ye kireu Yesusupo tiantianuwopi xekinikepu xuwe. Yemusu,
nu Kokaipapu xatau, nu kireni xekeutiai.
20 Mua kuna ye tini xosa xayautiaia, ye Xoiteu ekero xiri suauni kutu kunaune, ye
tini xoreitikiti xana xuwe.
21 Xurise xiyerine Siria propinsi xeika Silisia propinsi xeika xosa teixanautiai.
22 Pana Yesusure xonikisuwoteneai apimie Yutia tistrikipo xosa puroteneai, ninie
yeu moaikemu xekopu xuweuwoneai.
23 Ninie yeure kireni kuna ipaki iyesirouneri, “Ximuximu pa apue siko ousikiepi
saina teyai, pana muaiya pa xosikisuwopi kapiapu asinaku kuna ekime nukoe
xoxixoxiwoyaire uteirouna,” xeteneai.
24 Xoiteue ye xosa kaketai kapiaure iyeserineri ninie nupo wenumu xouroreteneai.

1:7 1.7 YT 15.1; 15.24;2 Ko 2.17; 11.4; 11.13 **1:8 1.8** 1 Ko 16.22 **1:9 1.9** Tu 4.2;Asin 30.6;XKY 22.18-19 **1:10 1.10** 1 Ts 2.4;Ye 4.4;1 Yo 3.19 **1:11 1.11** Mt 16.17;1 Ko 15.1 **1:12 1.12** 1 Ko 15.1-3;Ka 1.1;Ep 3.3 **1:13 1.13** YT 8.3; 9.1; 22.4-5; 26.9-11;1 Ti 1.13 **1:14 1.14** YT 22.3; 26.9;Pl 3.6 **1:15 1.15** Ais 49.1;Yer 1.5; 49.1;YT 9.15;Ro 1.1 **1:15 1.15-16** YT 9.3-6; 22.6-10; 26.13-18 **1:16 1.16** Ro 11.13;2 Ko 4.6;Ka 2.7 **1:18 1.18** Yo 1.42;YT 9.26-30 **1:19 1.19** Mt 13.55 **1:21 1.21** YT 9.30

2

Yesusupo kireu tianianuwopie Polu xeika xoniki tumaxeteneai

1 Ye 14-teu xitosani ere puritiaie, xurise sini Parnapasino Yerusalemu xiyeri
xouyatiai. Ikoe Taitusu souti xirini xoukiriai.
2 Ye xowopineure Xoiteu nukoini atariyeai. Pa xati ye Yerusalemu puritiai yause
xosa, Yesusure xonikisuwoteneai kokaipa apimi kireni xeika kunakunau kanikine, pa
asinaku kuna xetau xeteneai apimi xosa uteirounexi kanikitiai. Ye nanutiaia, ye mua
saina titiai xeika ekime saina tiyai xeika rania, aini xuwexetexine.
3 Taitusue ye xeika purotai, nu Kriki kinipo apu. Pana nupo mupokemu kese-
wopinukure kokaipa apimie kunawopu xuwe.
4 Suau, kireu xoreixorei xatasikimanae sinipo kununu xosa ximiarei moteneai.
Yesusu Kristusue Mosesipo tuxotapapu kakauya xosaupo siko xesasikieina somoro
iyaisikerina pa kapia siketaire tusikiworopure koteneai. Kakineri siko kakauya xosa
xiyeri iyaisikerepure xeteneai.
5 Pana pa xoreixoreitutuae Taitusupo mupo ipisa kesewopure xeteneai paiya, sinie
iyo xepu xuwe. Sinie xayakaxayaka ninipo kuna iruexepu xuwe. Asinaku kunapu
kunani kutu pirixepu xuweuwati, tinie kutuni sipesi taiwakuaire xinuku.
6 Kireu apimi nini Yesusure xonikisurouneri xuiapu sie tumu teu puroteneai. Nini
kokaipa weniniki tukure xuwerau, paire ye nanunanu xuwe. Xoiteue apu nikau
weninikire nanurouwatixe. Pa weniniki tuku apimie, yeu kuna xosa kire kuna pani
turewarerixe.
7 Xuweni kutu. Pitae Yuta apimi xosa asinaku kuna uteiwopinaure Xoiteue saina
tuwotai sie, xetau xeteneai xuimi apimi xosa asinaku kuna uteiwopineure saina siati
xekeyeteneai.
8 Iyo, Pitae Yesusupo tianuwopi saina Yuta apimi xopu saina tepinaure Xoiteue
sokisoki tuwotai, panumu sie ye xetau xeteneai xuiapu xopu Yesusupo tianuwopi saina
tepineure Xoiteue sokisoki sietai.
9 Yesusure xonikisuwoteneai xuiapue Yemusi xuno, Pita xuno, Yoni xuno kokaipa
tumu sie xekenikeri, Xoiteue yeure xousuwaxati xouweyerina mua saina ye sietai.
Ninie pa saina xekerineri sini Parnapasino xeika xosikemu tuma xepinukure xupusi
teteneai. Kakeri xosiki tumari ipaki kuna ounuku, sinie xetau xeteneai xuiapu xopu
saina tepinua, niko paiya Yuta apimi xopu saina tepineri xikiriai.
10 Nini kirenie kireni kuna kasieteneai. Ninie Yesusure xonikisuwoteneai xuimi-
apimi xopu saruku puroteneai apimi tianikepi saina tepinuaure kasieteneai. Ekimeni
ye pa saina tine nimaririyai xati, ye sokisokineni saina tine.

Polue Pitapu xoxi akiparetai

11 Xurise Pitae erewese Antioku koati moa tine autiai, pa amure, nue asinaku kapia
kakepu xuweuwotaire.
12 Yemusipo xataumana kopu xuweuni, Pitae xetau xeteneai apimi xeika xoye
nirouna. Pana pa apu teue kouweria, Pitae mari takepure sokisokirouneri Yesusu
tairouneri xuimiapimi teure ximiketai. Pa xati xetau xeteneai apimi weinikiteri
nukoni purina, nini xeika pani lixepi wetetai.
13 Kireu Yutae rania nu xeika panumu xoreixorei kapia kaketeneai. Kakeri ninipo
pa xoxi kapiae Parnapasipo nanunanu rania porowotai.
14 Pana yei nini xekenikitia asinaku kunapu kunani kutu ati taiwopu xuweuwori,
nini ekinikiro Pita ipaki kaune, “Ne Yuta kinipo kire apuna pana, ne xetau xeteneai

---

2:1 2.1 YT 11.30; 15.2 **2:3 2.3** YT 16.3 **2:4 2.4** YT 15.1; 15.24;2 Ko 11.20; 11.26;Ka 1.7; 5.1; 5.13 **2:5 2.5** Ka 3.1; 4.16 **2:6 2.6** Tu 10.17;YT 10.34;Ro 2.11;2 Ko 12.11;Ka 6.3 **2:7 2.7** YT 22.21 **2:9 2.9** Yo 1.42;Ro 1.5;Ep 3.8 **2:10 2.10** YT 11.29-30 **2:12 2.12** YT 11.3 **2:14 2.14** 1 Ti 5.20

nikau apue sie ninipo kapia taiwau, ne Yutapu apu sie xuwexina. Pa xati amakati xetau xeteneai apimie Yuta nikau kapia taiwopinerire ne xiri sokisokixinenaxi?" kautiai.

Yesusu Kristusure xonikisuwoteneai xuimiapimi kirenie nini Xoiteu ekero kutu asinaku xuimiapimi

2.15—4.31

Apue Yesusure xousuna paiya nu apu kutu asinaku saina

15 Suau, sini Yuta kini paiya, sini xunu erirouneri apimi nini xetau xeteneai apimi kinirei putawokixe. Xuwe.
16 Pana siko sipa, apue Mosesipo tuxotapa taiwotai, pa xotaparei Xoiteue nu apu kutu asinakuwatixe. Xuwe. Apue Yesusu Kristusure xousuwotai pa kireni, Xoiteue apu asinaku xirouna. Siko rania sini Kristusu Yesusure xosikisukiriai, pa amure, sini sipa, pa imerei kireni Xoiteue sini apu kutu asinakusikepina, tuxotapa taiwopi imerei xuwe. Pa amure, kire apue atina tuxotapa taiwati Xoiteue apu kutu asinakuwopina siexe. Xuwe.
17 Sini mua ime Kristusure xosikisuwopi tainuku Xoiteu ekero kutu asinaku apu sainukua, siko Yuta rania xekeukiria xetau xeteneaie xunu ereteneai sie xunu erinuku. Paina sini kunaunuku, Kristusu nukoini kakati xunu sokisokixepure xina xepure, wo? Sini panumu kakinuku kunawopuxe. Xuweni kutu.
18 Ye tuxotapa irue puropi kapia xuweiyeine xurise pa kapia xiyeri sarine paiya, ye ikoini xunu erepi apu saine.
19 Pana tuxotapae ye xumopine ime iyaiyeretai xati, tuxotapa ekero ye xumoki sie apu purine. Pa imerei ye Xoiteu xeika mua ekioma purine. Ye Kristusu xeika na nikitoto xosa tuane nu xeika xumutiai
20 xati oma ekioma titiai. Pana pa ekioma paiya ikounixe. Xuwe. Kristusu xosa ye ekioma purina. Ye ximine xokupa kapia xeika saina xeika mua ouro kakitiai paiya, ye xoisu imerei kakine. Ye Xoiteupo Nonoure xoisuti nue ye xiri xouweina tianiyepure nokou ekeomani wetetai.
21 Xoiteue yeure xousuaxati xouweyetai kapia yei aipu sapi siexepi xiraxine. Mosesipo tuxotapae Xoiteupo ekero sini asinaku kutu apimi saisikepina paiya, Kristusu nu aini xumotai.

3

Tuxotapa tainuku, xosikisu taiwopi kapia

1 Tini Kalesiapu apimi tini nananatua, sinie Yesusu Kristusu ataritikikiriai. Takipo ekitikieni xekoari na nikitoto xosa tua purotai. Yue tinipo nanunanu porounana?
2 Ye kire sapire kireni kototikepurexine. Tini amu imerei Xoiteupo Supo Youya tikiriaina? Tuxotapa taiwopi imereire? E asinaku kuna iyesinuku xotikisuwopi imerei?
3 Tini nananaieikiriaire, wo? Tini Xoiteupo Supo Youyapu sokisokie sesexepi xotapa taikiriaina pana, ximine takipo sokisokieni xuweiepure xinukure?
4 Ekime tini xosa xu moneai paiya, tini aini xemekiniaire, wo? Pana ye nanutiaia tini aini xemeropu xuwe.
5 Xoiteue Supo Youya tikerina tini xopu xonuxonu eretai. Amakati nu panumu kaketaina? Tinie tuxotapa taiwari nue kaketaire? E tinie asinaku kuna iyeseri xotikisuari nanuworina kaketaire?

2:16 2.16 Siri 143.2;YT 13.38-39; 15.10-11;Ro 1.17; 3.20-28; 4.5; 11.6;Ka 3.11;Ip 7.18-19 **2:17 2.17** 1 Yo 3.8-9 **2:18 2.18** Ro 7.4-6 **2:19 2.19** Ro 6.11; 6.14; 7.6;2 Ko 5.15;1 Ts 5.10;Ip 9.14 **2:20 2.20** Yo 13.1;Ro 6.11;Ka 1.4;Ep 5.2;Ta 2.14;1 Pi 4.2 **2:21 2.21** Ka 3.21;Ip 7.11 **3:1 3.1** Ka 2.13-14; 5.7 **3:2 3.2** YT 10.47; 15.8;Ro 10.16-17;Ip 6.4 **3:3 3.3** Ka 4.9;Ip 7.16; 9.10 **3:4 3.4** Ip 10.35-36;2 Yo 8

6 Xoiteupo nakau muanumu kuna tuku, “Apraxamue Xoiteupo kuna xousuwati,
Xoiteue apu kutu asinaku,” woyai.
7 Pa xati tini sipa, asinaku kunaure xonikisuwoteneai apimia, nini Apraxamupo
niraumanani kutu.
8 Xoiteue ekimeni sipauna, xurise xetau xeteneai xuiapue asinaku kunaure xonikisu-
woria, nini xuiapu kutu asinaku xepinexina nanuwoyai. Pa xati Xoiteupo nakaue
kunawotai sie Apraxamu xosa asinaku kuna uteina, “Ne xosa Xoiteue, kakatia xokupa
xuiapu asinaku sayepineri,” xeyai.
9 Apraxamue xousuwati Xoiteue nu atina mupoxusi ouwoyai. Xokupa xuiapue
xonikisuworia Xoiteue panumuni kakepina.
10 Apue nanuneri tuxotapa taiwopi kapiae kakatia sini Xoiteu ekero kutu asinaku
xuiapu sayepinuku xeteneaia, Xoiteue xokupa xoxixoxinikepina. Pa amure, Xoiteupo
nakaue mua kuna tuku, “Kire apue tuxotapapu nakau xosa purotaipo xokupa kuna
xiri taiwopu xuweuna paiya, Xoiteue nu xiri xoxixoxiwopina,” xeyai.
11 Xoiteupo nakaue pani muanumu kuna tuku, “Xonikisuwoteneai apimia, Xoiteue
nini apimi kutu asinaku nikatia nini ekinikioma puropineri,” xeyai. Pa kunae sini
yarani ipaki atarisikina, kire apue tuxotapa taiwati Xoiteue nu apu kutu asinaku-
wopina ime xuwe.
12 Tuxotapa taiwopi ime paiya, xosikisuwopi sapixe. Xuwe. Paiya nukou sapini. Pa
amure, Xoiteupo nakaue ipaki kunauna, “Xokupa tuxotapa taiwotai apua, nu ekeoma
puropina,” xeyai.
13 Tuxotapae ipaki kunauna, sini xokupa apue xokupa tuxotapapu kuna taiwopu
xuweunuku paiya, sini xiri xoxiepu. Pana Kristusu nukoini tianisikepure, mua
wenumu “xoxixepina apu tetai” xati nue xiyeri tisiketai. Xoiteupo nakaue ipaki
kunauna, “Xokupa apimie na xosa toaroteneai paiya, nini xoxixepineri apimi kireni
Xoiteue xekeniketai,” xeyai.
14 Xoiteue Apraxamu mupoxusi ouweina xetau xeteneai xosa asinaku kapia
kakepine xina kunawoyai. Kakeyai xati ekime Xoiteue kunawoyai sie, mua saina
Yesusu Kristusue teyaie, ximine xokupa xuiapu kini xosa mua mupusikixusi ouwopi
saina akipa xati, siko xokupae asinaku kunaure xosikisunuku Xoiteupo Supo Youya
tepu.

Xoiteupo tuxotapae Xoiteupo sokisoki kuna xesauwepuwatixe

15 Xatai xura, ye ximine siko apu sikau kapiaure kunaune. Kire apue nanuna ye
xumopinerina, nupo nonomi atina nupo xuru uteiyerinikepure nakau xayawopina,
paina nupo pa kuna paiya kire sokisoki xoka kuna siena, kire apue pa kuna xouro
kireu kuna pani iyarirouwatixe, pa xeika kire apue kunauna, “Sini mua sokisoki xoka
kuna taiwopuxe,” xirouwatixe.
16 Ekime Xoiteue kunauna asinaku sapi xurise yaraxepina xeyai. Xoiteue pa sokisoki
kuna Apraxamu nirauno tinieyai. Xoiteupo nakaue ipaki kunauna, “Neu nonomi
xosaxepu,” xuwe. Nu xokupa nonomire kunawokixe. Xuwe. Nu kirenire kireni, ipaki
kunauna, “Neu nono xosa,” xeyai. Pa nono paiya Kristusu.
17 Yeu kuna xotapa muai. Xoiteue ximuximu Apraxamu xeika sokisoki xoka woyai.
Xitosani 430-teu xouratia, tuxotapae putawoyai. Pa tuxotapa paiya xuriseni kutu
putawoyaina, nue pa sokisoki xoka kuna ekime Xoiteue kunawoyai xesauwepuwatixe.
Ekime Xoiteue pa sokisoki kuna kunawoyai xuweiyepuwatixe.
18 Xoiteue sini akituworisikeyai sapi tepure tu xotapa taiwopua, sini sokisoki kunapu

---

3:6 3.6 Stt 15.6;Ro 4.3;Yer 2.23 **3:7 3.7** Yo 8.39;Ro 4.11-12; 4.16 **3:8 3.8** Stt 12.3; 18.18; 22.18;YT 3.5; 3.25;Ro 9.17 **3:9 3.9** Ro 4.16 **3:10 3.10** Tu 27.26;Yer 11.3 **3:11 3.11** Ap 2.4;Ro 1.17;Ka 2.16;Ip 10.38 **3:12 3.12** XS 18.5;Nem 9.29;Ro 4.4; 10.5; 11.6 **3:13 3.13** Tu 21.23;Ro 8.3;2 Ko 5.21;Ka 4.5 **3:14 3.14** Ese 11.19;Yol 2.28-29;Sek 12.10;YT 2.33 **3:16 3.16** Stt 12.3; 12.7;YT 7.5; 17.7;1 Ko 12.12 **3:17 3.17** XT 12.40;Ro 4.13-14;Ka 3.21 **3:18 3.18** Ro 4.14; 8.17; 11.6

imerei tikirixe. Pana siko sipa, Xoiteue mua xokupa sapi Apraxamu tuwopinexina sokisoki kuna kunawoyai.
19 Panumu xatia, paina amakati tuxotapa purinana? Paiya muanumu. Xunu yarani akipaxepinaure Xoiteue pairexina, pa xati Xoiteue sokisoki kuna tuweinapa, xurise tuxotapa rania tuwotai. Kakina tuxotapa puratieye pa nono ekime Xoiteue sokisoki kuna kunauna xokupa sapi tuwopine xeyai putawopina. Xoiteue mua tuxotapa xenikorokoro tinikati ninie kire xopuropu apu xosa uteiwori xopuropu apue siko siketai.
20 Xoiteue Apraxamu sokisoki kuna tuwoyai xati kire xopuropu apu nupo kuna tuwopu xuwe. Pa xati Xoiteu nu kireniara xati, nukoini sokisoki kuna kunawoyai.

Tuxotapa paiya Kristusu xosa sosikixouna yakusikepi emisiki

21 Tuxotapa paiya ekime Xoiteue sokisoki kuna kunawoyaipo xiwai siexi kunawopinerau? Xuweni kutu. Sini ekisikioma tepure, Xoiteue xetau tuxotapa sikeyai xakua, paina tuxotapa taiwopi kapia paie kakatia sini apu kutu asinaku sayepu.
22 Pana Xoiteupo nakaue ipaki kunauna, “Xunue xokupa xuiapu kakauya xosa iyainikerati,” Xoiteue pa sapi wetati moati, paiya apimie xonikisuworia pa sapi tinikepine xina Xoiteue sokisoki kuna kunawoyai xati sini Yesusu Kristusure xosikisukiriai apimia pa sapi tepu.
23 Xosikisuwopi yause putawopu xuweuni, tuxotapae kakauya xosa iyaisikeri purotai. Sini kakauya xosa purikiri xosikisuwopi yause yara putawotai.
24 Sini Kristusu xosa sosiki koati, asinaku kuna xosa xosikisukiri Xoiteue sini xuiapu kutu asinaku xepinaure tuxotapae sikou emisiki yayakusikepi purieuna.
25 Ximine xosikisupo yause putawotai xati, pa emisiki yayakusikepi irue sini purikirixe.

Xosikisue kakati sini Xoiteupo nonomi sainuku

26 Tini xokupae Yesusu Kristusure xotikisunuku nu xeika etokinuku, pa kapiarei tini Xoiteupo nonomi sainuku.
27 Tini xuiapue Yesusu wenumurei ene isinuku nu xeika etokikiriai paiya, apue nupo nekei xuwau ereretai sie tini xokupae Kristusu taukiriai.
28 Yesusupo apu kini xosa paiya, Yuta kini xeika Kriki kini xeika xuwe. Aipu saina apimi xeika somoropu apimi xeika xuwe. Xuimi xeika apimi xeika xuwe. Ximine Kristusu Yesusu xosa paiya tini xokupae xiri kirenieri purinuku.
29 Tini Kristusupo apu kini purinaria, tini rania Apraxamu nonomi purinuku. Ekime Xoiteue Apraxamupo apu kini pa sapi tinikepure sokisoki kuna kunawoyai paiya tini pa apu kini sore.

4

Yesusupo sainarei, sini saina apue, Xoiteupo nonomi sainuku

1 Yeu kuna paiya muanumu. Xauwae kireni nono tuku xatia, paina pa nonoe sewai omopu xokupa xuru tepina. Pa xuru teua nonopu xuru sie purotai. Pana pa nono nu tenemai purotai yause paiya nu omopu aipu saina apimi sie purotai.
2 Nu apu yayaku xeika tumu teu xeika irue puropina puropinae utu omoe iyaretai yause xepina.
3 Pa xati siko rania panumu sie. Sini nono misiarara sie purinukua, sini mena xeika ou xeikapu sapi yakurouneri yaniyani nikau aipu saina apimi sie purikiriai.

3:19 3.19 Tu 5.5; 5.22-27;Yo 1.17;YT 7.38; 7.53;Ro 5.20;Ip 2.2 **3:20 3.20** Ro 3.29-30 **3:21 3.21** Ro 8.2-4 **3:22 3.22** Ro 3.9-19; 3.23; 4.11-12; 4.16; 11.32 **3:23 3.23** Ka 4.3 **3:24 3.24** YT 13.39;Ro 10.4;Ka 2.16;Kl 2.17;Ip 9.9-10 **3:27 3.27** Ro 6.3; 13.14 **3:28 3.28** Yo 10.16;Ro 10.12-13;1 Ko 12.13;Ep 2.14;Kl 3.11 **3:29 3.29** Ro 4.13; 9.7;Ka 4.7; 4.28; 5.1;Ep 3.6;Ip 11.18 **4:3 4.3** Ka 2.4; 3.23;Kl 2.20

4 Pana Xoiteue iyareyai yause xosauni kutu paiya, nukou Nono xesawati kotai. Xuie
nu iyarati, nue tuxotapa irue puropu apu sayetai,
5 paiya sini xuiapu tuxotapa irue purikiriai isayasikati, Xoiteupo nonomi sayepure
kaketai.
6 Ximine tini Xoiteupo nono purinuku. Pa xati Xoiteue nukou Nonopu Youya
xesawati sikou xosikiro kotai xati Youyae kakati sinie Xoiteu ipaki uru yaunuku, “Apa,
Xauwa,” xinuku.
7 Pa xati ne pani aipu saina apu purauxe. Xuwe. Xoiteue kakati ne nupo nono saitiai.
Ne Xoiteupo nono purinaua, ne sipa, ne nupo xokupa asinaku sapi tewai.

Polue Kalesia kinire xiri xousuaxetai

8 Ekime tini Xoiteu sipa xuwe xati, xoiteuni kutu xuweupo aipu saina apimi
purikiriai.
9 Pana muaia tini Xoiteu sipauweikiriai. E ye kunaunei, Xoiteue tini sipatikietai
xepinerau. Pa xati tini amakati pa xoxi yanyani xiri sokisoki xuweu xosa xiyeri
xonarinuku, ninipo aipu saina apimi sayepurexinukuna?
10 Muris tepi kokaipa asau xeika oma poitapu xeika oma xitosanipo kokaipa muris
tepi xeikaure tuxotapa taiwopure tinie sipesi nanurounuku.
11 Tinipo pa kapiaure ye nanuworine ximikine, panumu yei tini xopu saina tiyai
paiya aini xuwexete.
12 Xatai xura, tini iko sie xa xi kototikine. Ye ikoini tuxotapa wetine tini siexiti, pa
yause xosa tinie ye xosai kire kapia xoxi kakepu xuwe.
13 Tini pani nanunukure, wo? Kire supae tiyetai xosa, ximuximu yei koune tini xosa
asinaku kuna uteiyai.
14 Yei mupi sokisokixepu xuweuwati, paie tini kokaipa xu tikitiai. Pana tinie
ye nikitiki sinuku, ye xeika puropi tini ouyexepu xuwe. Tinie ye kire Xoiteupo
xenikorokoro sie tikiriai, paire tini Kristusu Yesusu nukoni tieukiriai.
15 Pa yause xosa tini yeure xotikikemu asinaku xati nimaririxikiriaina pana, tinipo
pa nimariria ximine amuro purinana? Ye suauni kutu kunaune, pa yause xosa, tinie
ye tianiyepure ere xotikieikiriai xakua tinipo ekitiki xexesiraunaku siaku.
16 Pana muaia amakatina? Ye tini xosa suau kuna uteiti, paie kakati ye tinipo xiwai
sainere, wo?
17 Iyesa. Pa apimie tini xakuxakutikepi saina teteneaia, nini tini tianitikepineri na-
nunanu tukuxe. Xuwe. Tinie nini tianikakuaire kireni, ninie tini katoitikepurexineri.
18 Sini kireu xosa asinaku kapia kakepure nanunanu sokisokixinuku paiya, pa itou.
Ye tini xeika puropu xuweuti rania, tini sipesi pa kapia kakakuai.
19 Yeu nonomi, xuie nono iyarepure tatau tirouna sie, ye xiyeri tatau tine, pa amure,
tini Kristusu nuko sieni Xoiteupo nononi kutu sayakuairexine.
20 Ye xiri xoisuaxina, muaia ye tini xeika puri xana xuwe. Ye taki xeika purinei xoia,
asinaku kuna tini xeika xayakaxayaka kunawopine. Ye tinire xiri xoisuaxinana, ye
sipa xuwe, ye amakinei tianitikepinerau.

Akarino Serano niau xonu kuna

21 Tini tuxotapa irue puropure xikiriai apimi, tini ximine ye kaya. Tini tuxotapapu
kuna sipa xuwere, wo?
22 Xoiteupo Nakaue ipaki kunauna, Apraxamu nu sawai nono aimore tuku. Aipu
saina xui, Akari, nu kire iyaretaina, somo purotai xuie kire iyaretai.

4:4 4.4 Stt 3.15;Mt 5.17;Lu 1.31;Yo 1.14;Ro 1.3;Ep 1.10;Ip 2.14 **4:5 4.5** Mt 20.28;Yo 1.12;Ka 3.13;Ep 1.5-7;1 Pi 1.18-19 **4:5 4.5-7** Ro 8.15-17 **4:6 4.6** Ro 5.5 **4:6 4.6** Mk 14.36 **4:7 4.7** Ka 3.29 **4:8 4.8** Ro 1.25;1 Ko 8.4-6; 12.2;Ep 2.11-12;1 Ts 4.5 **4:9 4.9** Ro 8.3;1 Ko 8.3;Kl 2.20;Ip 7.18 **4:10 4.10** Ro 14.5;Kl 2.16 **4:13 4.13** 1 Ko 2.3;2 Ko 11.30; 12.7-9 **4:16 4.16** Amo 5.10;Ka 2.5; 2.14 **4:22 4.22** Stt 16.15; 21.2

23 Pa aipu saina xuipo nono paiya, xuiapue nono soxirouneri imerei iyareyai. Pana
somo purotai xuipo nono paiya, Xoiteue sokisoki kuna kunawoyai xati nu putawoyai.
24 Mua kuna asi minika xosa xonu kuna tuku. Pa xui aimorei nini sokisoki xoka
aimore tukue tumuwoteneai. Akarie Sainai siripo sokisoki xoka kunaure tumuwotai
xati nupo nonomi paiya aipu saina apimi sayeteneai.
25 Akari paiya pa Arepia sanawapu siri Sainaire tumuwotai, pa xeika mua purotai
Yerusalemure tumuwotai. Pa Yerusalemua nupo nonomi xeika aipu saina xuimiapimi
purineri.
26 Pana kire Yerusalemu mena xouro purotai paiya, nu somo purina. Nu paiya sikou
anisiki.
27 Xoiteupo nakaue ipaki kunauna, “Ne nono iyarepu xuweuroune xauna xui, ne
nimaririwo. Xui ne, nono iyarepi tatau tepu xuweuyai, ne xonikemu asinakuxe.
Ne siri wanau nimaririnau uru yaxe, pa amure, nei apu tuku xuipo nonomi
emeserinikinaua, xokuxokupa nonomi tuku,” xewai.
28 Xatai xura, tini paiya Aisaki sie. Xoiteupo sokisoki kunae tini nupo nonomi
saikiniai.
29 Pana pa nono xuiapue nono iyarirouneri imerei putawotai paie, pa kire nono
Xoiteupo Supo Youyapu sokisokirei putawoyai nono xoxixoxiwoyai. Kakeki xati mua
rania panumu kapiani purina.
30 Xoiteupo nakau xosa amu kuna tukuna? Nue ipaki kunauna, “Pa saina xui
xeika nupo nono xeika xesanika. Saina xuipo nonoe kire sapi masa tepuwatixe. Pa
somoropu nono paie xokupa sapi tepina,” xeyai. Xoiteupo nakaue kakina kunawotai.
31 Paina xatai xura, siko sipa, sini aipu saina xuipo nonomixe. Xuwe. Sini somo
purotaipo xuipo nonomi.

Kristusue kakati sini Somo purikiri, Xoiteupo Supo Youyae sikou sesepi taitaiwati, kireu apimi xosa asinaku kapia kakirounuku

5—6

5

Sini somoni kutu puropu

1 Sini tuxotapa irue puropu xuweure, Kristusue somo iyaisikeretai. Pa xati tini
sokisoki tumuwa. Tini kakixanari apimi weinikitari xiyerineri tini aipu saina apimi
sieitikexeni.
2 Iyesa. Ye Polue tini katikine, tini weinikitari tinipo muputiki ipisa katiworia,
Kristusupo sainae tini xayakaxayaka tianitikepuwatixe. Xiri xuwe.
3 Tini xokupa apimie weinikitari tinipo muputiki ipisa katiwoteneai paiya, ye mua
kuna xiyerinei ati katikepurexine, tini panumu kapia kakinaria, tini xokupa tuxotapa
xeikani taiwakuai.
4 Tini tuxotapa taiwopurexinari, pa imerei Xoiteue sini apimi kutu asinakusikepina
xinaria, tini Kristusu wetikiriai. Tini Xoiteue xouwetikina xotikiewotai kapia
wetikiriai.
5 Xoiteupo Supo Youyapu sokisokie Xoiteu xosa xosikisunukuna nue sini apimi kutu
asinaku xepinaure yakunuku.

4:23 4.23 Stt 18.10-14;Ro 9.7-9;Ip 11.11 **4:24 4.24** Ro 8.15;Ka 5.1 **4:26 4.26** Ip 12.22;XKY 3.12; 21.2; 21.10 **4:27 4.27** Ais 54.1 **4:28 4.28** YT 3.25;Ro 9.7-8;Ka 3.29 **4:29 4.29** Stt 21.9;Ka 5.11; 6.12 **4:30 4.30** Stt 21.10;Yo 8.35 **4:31 4.31** Yo 8.36;Ka 3.29; 5.1; 5.13 **5:1 5.1** Yo 8.32; 8.36;YT 15.10;Ro 6.18;Ka 2.4; 5.13;1 Pi 2.16 **5:3 5.3** Ka 3.10 **5:4 5.4** Ro 9.31-32;Ip 12.15 **5:5 5.5** Ro 8.24-25;2 Ti 4.8

6 Apue Kristusu xosa purina paiya, nupo mupo ipisa katiwopi kapia paiya aipu sapi,
pa xeika apue mupo ipisa katiwopu xuweuna rania, aipu sapi. Pana apue xousuwopi
kapia kakati paie kire apimi xonikiewopi kapia saratia, pa asinaku sapini kutu.
7 Ekime tinie Kristusupo imerei texirounuku. Pana yue ime parawati kunani kutu
taiwopu xuweunukuna?
8 Tinie mua nanunanu taikiriai paiya, Xoiteue yaitikirouna imerei koatixe.
9 Paiya pususu misiarae kakati xokupa tupumoru pususurouna sie.
10 Kokaipae tini tianikati, yeu nanunanu tainaria, xetau nanunanu taiwopu
xuweuwakuaixi xoisune. Yuerau tinipo nanunanu porowopi saina tetai paiya, ye sipa
xuwena pana xeuxana, pa apua nukou xure xu xoxini kutu tepina.
11 Xatai xura, apimie mupuniki ipisa katiwopinerire yei pani suau kuna uteiroune
xatia, amakati ye xoxixoxiyepi saina pani kakinerina? Apimie mupuniki ipisa
katiwopinerire kunauneia, na nikitotopu kunae apimi nikau nanunanu pani xoxixox-
ixepuwatixe.
12 Pa apimi nini tinipo nanunanu puruporowoteneaie, mupuniki ipisa katiwopi
kapiaure xiri sokisoki xineri. Pana kakineria, xeuxana nikou mupuniki ipisani
katieineri sakumu xiri xesauwepineri.
13 Xatai xura, suau, tini somo purakuaire Xoiteue tini yaitikeyai. Pana tini ipaki
nanunari, “Sini somo purinukuna, xipiki xosikemupo kapia kakepinuku,” xaku. Xuwe.
Tini kaki xanari panumu nanunanu taku. Tini takieni xotikikemu xotikiewatixinari
takieni takitaki tianuwataxa.
14 Tuxotapapu xokupa kuna mua kireni kuna yoira xosa kireni purina, “Ne nakie
naki xonieutiai sie kireu xonienike,” xina.
15 Pana tini takitaki kawataxinari waraxinaria, tini sosopa epixakuai. Panumu taki
xokupani xuwexaku.

Xoiteupo Supo Youyapu kapia xeika xipiki xosikikemupo kapia xeika

16 Yeu kuna paiya muai, tini Xoiteupo Supo Youya wetari nue tinipo sesepi
taitaitikepina. Tini panumu kakinaria, tini xipiki xotikikemupo nanunanu tai-
wakuaixe.
17 Siko sipa, xipiki xosikikemue Xoiteupo Supo Youya ororepurexati, Xoiteupo
Supo Youyae xipiki xosikikemu ororepurexina. Nini axirie xiwaixiwaiwataxeri, tini
kakepure xikiriai sapi paiya kakakuaixe.
18 Pa xati tini Xoiteupo Supo Youya tainaria, tini tuxotapa irue purarixe.
19 Tini xipiki xotikikemupo kapia sipauweikiriai. Paiya nini muanumu kapia, ayaka
kapia xeika xunu kapia xeika xoxi kapia kakepure xosikemu saropi kapia xeika,
20 xorei xoiteu teu xosa muris tepi kapia xeika seu tepi kapia xeika xiwai sayepi
kapia xeika kisamaira kapia xeika makawopi kapia xeika xosiki xoxixoxixepi kapia,
ekisikie nepi kapia, nakieni iko kireni paxine kuna tuwataxine kini purixepi kapia
xeika,
21 ati puroteneai apimi xosa maikukuworopi kapia xeika ene nerineri wou erineri
xaniki sirakineri xiraxarawopi kapia, kakineri panumu panumu kapia kakineri.
Ekime ye katikiyai xati ximine pa kunani xiyeri kunaune. Xokupa apimie muanumu
kapia kaketeneai paiya, nini Xoiteue xuiapu yakunirouna yause manepuworixe.
22 Pana Xoiteupo Supo Youya paie muanumu asinaku kapia sinie kakepure saisik-
erirouna, paiya kireu apimi xiri xonikiewopi kapia xeika nimaririwopi kapia xeika

---

5:6 5.6 1 Ko 7.19;Ka 6.15;Kl 3.11;Ye 2.18-22 **5:7 5.7** 1 Ko 9.24;Ka 1.6; 3.1 **5:9 5.9** 1 Ko 5.6; 15.33 **5:10 5.10** 2 Ko 2.3; 8.22; 10.6; 11.15;Ka 1.7 **5:11 5.11** 1 Ko 1.23; 15.30;Ka 6.12; 6.17 **5:13 5.13** 1 Ko 8.9; 9.19;1 Pi 2.16;2 Pi 2.16-19 **5:14 5.14** XS 19.18;Mt 5.43; 7.12;Ro 13.8-9;Ye 2.8 **5:16 5.16** Ro 6.12; 8.4; 13.14;Ka 5.25;1 Pi 2.11 **5:17 5.17** Ro 7.15-23; 8.6-7;1 Pi 2.11 **5:18 5.18** Ro 6.14; 8.2; 8.14 **5:19 5.19** 1 Ko 3.3; 6.9-10;Ep 5.3;Kl 3.5;Ye 3.14-15 **5:21 5.21** 1 Ko 6.9;Ep 5.5;Kl 3.6;XKY 22.15 **5:22 5.22** 1 Ko 13.7;Ep 5.9;Kl 3.12;Ye 3.17

xosikikemu yororei puropi kapia xeika sapauni kisamaira sarepi xuweu kapia xeika apimi tianikinuku asinaku kapia nini xosa kakepi kapia xeika, nei xuiapu ekinikiro asinaku kapia kakiroune paiya nakieni nanuroune sieni kake,
23 yoroarani purinuku xipiki xosikikemupo puropi ororepi kapia. Kire tuxotapae muanumu kapia kapia xeseuxatixe.
24 Kristusu Yesusupo kinipo xokupa xuiapue xipiki xonikikemu xeika xoxi sapire xoniki xumati xiri xonikieuroune xeika tineri na nikitoto xosa wareri nu xumotai.
25 Xoiteupo Supo Youyae sini ekisikioma siketai, pa xati sini Xoiteupo Supo Youya wetikiri nue sinipo xokupa sesepi taitaiwopina.
26 Sini aini sikou wenisikini xourorinuku, xoma sarepinerire kireu nikau xoniki xusepuxe, pa xeika kireu apimi nikau xurure ekisikie nepuxe.

6

Xotikisukiriai xuiapu tini takitaki tianuwataxa

1 Xatai xura, tini xopuropu kire apue xunu eretai sipaukiriai xatia, tini Xoiteupo Supo Youya taikiriai apimie, pa apu peuni tianunari nakenakewari nupo kapia kutuwopina. Pana taki rania atinari sosopa epixakuai. Panumu taki rania Satanie erurutikati xunu xosa uraki xowaku.
2 Tini kireu tianikinari ninipo xu xemeroa. Panumu kapiae tini Kristusupo tuni kutu tainuku.
3 Kire apue nanuna nu wenumu xeika xepinana pana, nu wenumu xuweuna paiya, pa apu nu nukoini nuko xoreuna.
4 Pana xokupa apue nikou saina asinakure xoxiraua atinerini kutu uteiwepineri. Apue panumu kakina paiya, nukoini kaketai kapiaure nimaririna nukou kapia xeika kire apupo kapia xeika uteiwopuwatixe,
5 pa amure, xokupa apu kirenikirenie nikoini kaketeneaipo xu xemeropineri.
6 Apue Xoiteupo kuna uwotai paiya, nue nupo kireu asinkau sapi nukou xesepeu tuwopina.
7 Tini takieni xoreiyerinari Xoiteu eke tepinuku xinari nanuwaku. Tini itouworakuai xana xuweni kutu. Ne amukau xoye waritiai paiya, panumu xoyeni kutu neu sainoro putawopina.
8 Kire apue nukou xipiki xoukemupo nanunanu taina paiya, pa xipiki xoukemupo kapia paie xoye xoxi yararatia xiri xoxixepina. Pana nu Xoiteupo Supo Youyapu kapia tainapa, Xoiteupo Supo Youyae paiye pa apu nu xoye asinaku sie yararatia ekeoma sipesisipesi asinaku puropina.
9 Pa xati sini asinaku kapia kakepure ouyexepuxe. Sini saina tepure ouyeouyexepu xuweunukua, xoye tepu yause xosa paiya sini asinaku xoyeni kutu tepu.
10 Pa xati amu yause sini kireu apimi xosa asinaku kapia kakepua, sini kakepuni kutu. Kakinuku kireu xuiapue Kokaipaure xonikisuwoteneai xosa sini xiri sokisokinuku nini xosa asinaku kapia kakepu.

Polue Kristusupo na nikitotoure nimaririxetai

11 Mua kuna masa paiya ye ikoini xayaritiai. Iko xupieni yeyekene kokaipa kokaipa xayautiai.

5:23 5.23 1 Ti 1.9 **5:24 5.24** Ro 6.6; 13.4;Kl 3.5;1 Pi 2.11 **5:25 5.25** Ro 8.4-5;Ka 5.16 **5:26 5.26** Pl 2.3 **6:1 6.1** Mt 18.15;1 Ko 2.15; 4.21; 7.5;2 Ti 2.25;Ip 12.13;Ye 5.19 **6:2 6.2** Yo 13.14-15;Ro 15.1;1 Ts 5.14;1 Yo 4.21 **6:3 6.3** Ro 12.3;1 Ko 8.2;2 Ko 3.5 **6:4 6.4** 1 Ko 11.28;2 Ko 13.5 **6:5 6.5** Ro 2.6; 14.12;1 Ko 3.8 **6:6 6.6** Ro 15.27;1 Ko 9.11; 9.14 **6:7 6.7** Yop 13.9;Lu 16.25;Ro 2.6;1 Ko 6.9 **6:8 6.8** Os 8.7; 10.12;Yo 3.6; 6.63;Ro 8.13;Ye 3.18 **6:9 6.9** 1 Ko 15.58;2 Ts 3.13;Ip 3.6; 3.14;XKY 2.10 **6:10 6.10** Ep 2.19;1 Ts 5.15;1 Ti 6.18;Ip 3.6 **6:11 6.11** 1 Ko 16.21

12 Iyesa. Pa apimie tinipo muputiki ipisa kakatiwopure sokisokixeteneaie panumu
kakineri, pa amure, kireu apimi ekinikiro kokaipa weniniki tuku xepure kakineri.
Ninie ximikeri ipaki nanurouneri, “Panumu kireu Yuta apimie sipauneri sini Yesusu
Kristusupo na nikitotoure xosikisunuku xineria panumu xoxi kapia kakisikepure
xepineri,” xetai.
13 Yuta nikau kapia tieteneaia nini atineri tuxotapa tairouwori xana xuwe. Pana
ninie tinipo muputiki ipisa katiwopure xineria, pa kapia tinipo muputiki xosa
kakeneaire nini kokaipa weniniki tepineri.
14 Pana ye ikou wenimini xourorepinerire e kire apupo wenumu xourorepixe.
Xuwe. Ye Kokaipa Yesusu Kristusupo wenumu kireni xourorepine. Nue na nikitoto
xosa xumotai xati, paire kireni ye nimaririne. Kristusue na nikitoto xosa kaketai
saina paie, mua ouropu kapia paiya yeu nanunanu xosa xuweirotai xati, ye ikoini
na nikototo xosa xumuyeutiai xati ye ouropu kapia pani taiwopixe.
15 Ximine mupusiki ipisa katiwopi kapia paiya aipu sapi, pa xeika apue mupo ipisa
katiwopu xuweu kapia rania aipu sapi. Xoiteue kakati sini oma xuiapu saikiriai, pa
kapia kireni xiri asinaku sapi.
16 Xokupa xuiapue pa nanunanu tineri tairouneri paiya Xoiteue nini xouwenikina
xoukuruwopina, kakinapa ninipo xonikikemu yororepina. Pa xuiapu kini paiya nini
Xoiteupo Israilini kutu.
17 Ye kire apue xu pani siepi xiraxine. Xuwe. Apimie ouyeneai usi kuru yeu mupi
xosa puroteneaie ye Yesusupo saina apuni xina atarina.
18 Xatai xura, sikou Kokaipa Yesusu Kristusupo xousua kapia xeika xouwesikepi
kapia xeikae tini kireni kireni xosa puropina. Pa suau.

6:12 6.12 Ka 2.3; 2.14; 5.11;Pl 3.18 **6:14 6.14** Ro 2.29; 6.6;1 Ko 1.31; 2.2;Pl 3.3; 3.7-8 **6:15 6.15** 2 Ko 5.17;Ka 5.6;Kl 3.11 **6:17 6.17** 2 Ko 1.5; 4.10; 11.23;Ka 5.11;Kl 1.24

Polue Epesesi
xosaniki xayawotai nakau

Akereki kuna

Mua nakaupo nanunanu xotapa paiya muanumu Xoiteue xokupa sapi Kristusu xosa kununuwopurexina, paiya mena xouropu xokupa sapi xeika ouropu xeika kununuwatia, Kristusue xokupa sapi xiri tapaxi puropina. (1.10) Xoiteue nukou xuiapuni sainikerepurexina, kakatia ninie Kristusu xeika xiri etokineria kirenini xonikikemu puropineri.

Akereki kuna masa paiya Xoiteupo xousua xeika xouwesikepi kapia xeikae kakati xokupa xuiapue Kristusure xonikisuwoteneaie xirini kunununeri kireni xuiapu kini sayeteneaire Polue xokupa kuna kunawotai. Yesusupo saina paie Xoiteue xuiapu xiyeri tinikina Xoiteupo Supo Youya tiniketai. Nukoe sokisoki kuna kunawoyai siena paiya nukoe xokupa asinaku kapia nini xosa kakepine xeyai. (1.14) Xoka axiri nakaupo kuna masa xosa Polue ipaki kunauna Yesusure xonikisuwoteneaie Kristusu xeika etokineri, pa xati ninie xiri kireni xonikikemu xineri Xoiteupo kapiani kutu taiwopineri.

Mua nakau xosa paiya xuiapu nini Kristusu xeika etokineri kireni xuiapu kini xineri xina yarani atarinikepure Polue kunaurouna. Nue ipaki kunauna Xoiteupo xuimiapimi paiya nini kireni mupuniki xati Kristusue pa mupunikipo tapakemu sie xetai. (4.1-16) Pa xeika Xoiteupo xuimiapimi paiya nini kire ata sie xati Kristusu nukoe atapu akereki xai xetai. (2.19-22) Xoiteupo xuimiapimi paiya nini kire xui sie xati Kristusue pa xuipo xamu sie xetai. (5.22-32) Mua nakau xosa paiya asinaku asinaku kapia Xoiteue nukou xuiapu xosa kakepure xetai xosa sikoe atinukuni kutu xekeurounuku.

Kristusu xosa Xoiteue sini oma xuiapu saisiketai

1—3

1 Ye Polu, ye Kristusu Yesusupo tianuwopi. Nukoe ye xouweyati Xoiteue ye Yesusupo
tianuwopi tumuyeretai. Tini Xoiteupo xuiapue Epesesi erewese purinuku Kristusu
Yesusu taiwopi menamenaukiriai xosa mua nakau xayaritikine.
2 Sikou Emisiki Xoiteu xeika Kokaipa Yesusu Kristusu xeikae, tini xonikietikineri
xonikikemu tikeria tinipo xotikikemu yoroara puropina.

Xoiteue Kristusu xosa xokupa mena xouropu asinaku sapi siketai

3 Sini Xoiteupo wenumu xourorepu, nu sikou Kokaipa Yesusu Kristusupo Omo xeika
nukou Xoiteu xeika. Sikou xenisiki tianuwopure, nukoe Yesusu wenumurei mena
xouropu xokupa asinaku sapi siketai.
4 Sini xeseu puropure Xoiteue ou iyarepu xuweu yauseni, sini Kristusu xeika
etokepure tumusikeretai. Kakeki xati sini nukou ekero kutu asinaku xu xuweu xuiapu
puropu.
5 Yesusu Kristusue saina tina siko xiyeri tisikepinaure, ekimeni kutu nukoe xouwe-
sikina nukou nononi kutu sayepure tumusikeretai. Xoiteue nukou nanunanuni
nimaririeina taina panumu kaketai.
6 Nukoe pa Nono xiri xouwewotai wenumurei, Xoiteue xiri xouwesikina xoukemu
sikeyai. Pa xati nue ere xouwesikina xoukemu siketaire nanunuku Xoiteupo wenumu
xourorepu.

1:1 1.1 YT 18.19-21; 19.1;Ro 1.1; 1.7;1 Ko 1.1;Kl 1.1 **1:2 1.2** 2 Ko 1.2;Ka 1.3;Kl 1.2;Ta 1.4 **1:3 1.3** Ep 2.6 **1:4 1.4** Yo 15.16; 17.24;Ro 8.28;Ep 5.27;Kl 1.22;2 Ts 2.13;2 Ti 1.9;Ye 2.5;1 Pi 2.20 **1:5 1.5** Yo 1.12;Ro 8.29-30;2 Ko 6.18;Ka 4.5 **1:6 1.6** Mt 3.17;Yo 3.35;Ro 3.24; 5.15;Kl 1.13

7 Xoiteue xouwesikina xoukemu sikepu kapia xiri xokopexina. Pa xati Kristusue sini
xiyeri isayasikepure xumotai xati, nupo yawie sikou xokupa xunu Xoiteue xesauwetai.
8 Xoiteue xouwesikina xoukemu siketai kapia siko xosa panipani kusauna, xokupa
xetaxetau sipa xeika asinaku nanunanu xeika siketai.
9 Ekime Xoiteue Kristusupo saina xosa mua kapia kakepure nanunanuwoyai. Pana
nupo pa nanunanu paiya ximiaki puriyai xati ximine nupo nanunanu itou atarisikina.
10 Pa sapi kakepure xetaia muanumu. Xokupa sapi taitai xouna xouna, pa yause
iyaretai xosa paiya, xokupa sapi mena xouropu xeika ouropu xeika rania Kristusu
xosa kununuwopina. Kakatia Kristusue xokupa sapi tapaxi puropina.
11 Xoiteu nukou xouweni nukou nanunanu taina xokupa sapi kakati marouna, kak-
ina ekime nukou xouweni apimi Kristusu xeika etokinuku nupo xuiapu sayepinukure
tumusikereyai.
12 Sinie akerinuku Kristusure xosikisunuku taikiri, nukou kokaipa memeremu xeika
sokisoki xeika xosa sipesi nanunuku nukou wenumu xourorepinukure sini Xoiteue
tumusikeretai.
13 Tini xetau xuiapu kini tinie rania suau kuna iyesieikiriai, paiya pa Xoiteupo
asinaku kunae tini xiyeri titiketai. Kakati Kristusure xotikisunuku. Tinie nukou
xuiapu kinini kutu purinuku, Kristusu xeika etokari, ekime Xoiteue sokisoki kuna
kunawoyai taina Xoiteupo Supo Youya tiketai.
14 Sini Xoiteupo Supo Youya tieikiriai, pa xati siko sipa, Xoiteue kireu asinaku sapi
nukou xokupa xuiapu tinikepure sokisoki kuna kunawoyai sie xurise sini rania tepu.
Xoiteue xiyeri tisikati nuko xeika somoni kutu puropu yause xosa pa sapi tepure
yakunuku. Kakinuku pa sokisoki saina tixanauwoyaire nanunuku nukou kokaipa
wenumu xourorepu.

Xoiteue Epesesi sipa tinikepinaure Polue kunikuniwotai

15 Tinie Kokaipa Yesusure xotikisunuku Xoiteupo xokupa xuimiapimi xosa
xotikikemu tinikirounuku kuna ye iyesitiai.
16 Pa xati ye kunikuninepa, sipesi tinire nanunanune Xoiteu eiyaseuroune. Kakine
17 ye Xoiteu kotoutiai, nu Kokaipa Yesusu Kristusupo Xoiteu, nu kokaipa memeremu
xeika sokisoki xeika nikau Eminiki. Nue asinaku nanunanu tikatia tinie nukou kuna
xotapani kutu sipawari, nukoini kakatia, tini nupo xiri sipawakuai.
18 Nue tinipo nanunanu xosa memeremu tikepinaure xoiyeune, kakatia tini takuai
sapire yaitikatia atinari sipawakuai xine, paiya tinie yaku purikiriai sapire ku-
naune. Kakinaria Xoiteue sini nukou xuiapu xosa asinaku asinaku sapi iyarerisiketai
sipawakuai.
19 Kakinari ipaki sipaunaria, mua Xoiteupo sokisokie sini nure sipesi xosikisuwopi
saina tikiriai xuiapu xosa pani kokaipa saina tina xakuai. Sini nupo sokisoki uteiwopu
xana xuweni kutu. Pa Xoiteupo kokaipa sokisoki sini xosa saina tirouna,
20 paie sore ekime Kristusu xosa saina tetai. Kristusue xumurati, pa Xoiteupo
kokaipa sokisokie sarina mena xouro sou xouna nukou xupo meruira miseretai.
21 Pa xati Kristusue xokupa xetau xetau yaniyani xouroni kutu puroto, xokupa tumu
teu xouro puroto, xokupa kapmani xouro puroto, xokupa sapi sokisoki tuku teu xouro
purotouna. Nue xokupa apimi mua yause xosa wenininiki tuku xeika sewai yausepu
xeika tuku xouro purina.

1:7 1.7 YT 20.28;Ep 2.7;Kl 1.14; 1.20;Ip 9.12;1 Pi 1.18-19 **1:9 1.9** Ro 16.25;Ep 3.4; 3.9-11;Kl 1.26;2 Ti 1.9 **1:10 1.10** 1 Ko 3.22-23;Ka 4.4;Pl 2.9-10;Kl 1.16; 1.20;Ip 1.2;1 Pi 1.20 **1:11 1.11** Ro 8.17; 8.28-29;Kl 1.12;Ta 3.7;Ye 2.5;1 Pi 1.4 **1:13 1.13** 2 Ko 1.22; 6.7;Ep 4.30;Kl 1.4-6 **1:14 1.14** Lu 21.28;Ro 8.23;2 Ko 1.22;1 Pi 2.9 **1:15 1.15** Kl 1.4 **1:16 1.16** Pl 1.2-4;Kl 1.3;1 Ts 1.2 **1:17 1.17** Kl 1.9 **1:18 1.18** YT 26.18;Ep 2.12; 4.4;Kl 1.12 **1:19 1.19** Ep 3.7;Kl 1.11; 1.29; 2.12 **1:20 1.20** Siri 110.1;2 Ko 13.4;Kl 1.16; 2.10-12; 3.1;Ip 1.3 **1:21 1.21** Ro 8.38;Pl 2.9-10;Kl 2.10; 2.15;Ip 1.4

22 Xoiteue xokupa sapi Kristusu turo iyarina kawati, nue xokupa sapi tapaxi purati,
pa kapiarei nu Yesusure xonikisuwoteneai nikau tumu purina.
23 Kristusure xonikisuwoteneai apimi paiya nini Kristusupo mupokemu. Kristusue
xokupa sapi minika purina xiri xokopexina, nue Yesusure xonikisuwoteneai apimi
xosa xokope xetai.

2

Xoiteue kakati sini xumuweikiriai apimie Kristusu xeika ekisikioma purinuku

1 Tinie ekime xonuxonu xonuxonu xunu erari paie outikiati xumurounuku.
2 Pa yause xosa tinie mua ouropu kapia xoxi xosa texikiniai. Kakinuku mena
xouro puroteneai xoxi yaniyani nikau tumupo kapia tinie taikiniai, paiya pa sokisoki
yaniyanie Xoiteupo kuna sokau porourouneri xuiapimi nikau kamunikiro xemu saina
tina.
3 Ekime siko xokupae pa apimi kini xeika purinuku, sikou xipiki xosikie xouweu-
rouna xoxi kapia kireni sini taikiriai. Sini pa xipiki xosikie xouweurouna kapia
kireni tainuku sikou nanunanue xouwewotai kapia taiwotoukiriai. Sini panumu kaki
purikiriai yause xosa panumu xoxi kapia xokupa xuiapue kakeri Xoiteue xoxi yause
tinikepure ireyetai sini tiku.
4-5 Suau, sikou xoxi kapiae sini ousikiati xumuweikiriai. Sini xiri xumuweteneai
apimi sie purinuku. Pana Xoiteue sini xouwesikina xoukemu siketai kapiae xiri
koxetai. Nukoe kakati sini Kristusu xeika ekisikioma purinuku. Iyo, Xoiteue sini
xouwesikina xoukemu siketai kapia kirenie tini xiyeri titiketai.
6 Nue Kristusu Yesusu xeika siko saisikeretai. Nue mena xouro nukou kokemu sai
xosa Kristusu xeika miseisikeretai.
7 Kristusu Yesusupo saina paie kakati nue mua asinaku kapia siko xosa kaketai, pa
amure, xurise xokupa yause xosa xokupa apimi nukoe xiri xouwenikina xoukemu
tiniketai kapia atarinikepurexina.
8 Tinie Kristusure xotikisuxari, Xoiteue tini xouwetikina xoukemu tiketai kapia
kirenie, Xoiteue tini xiyeri titiketai. Paiya tini takieni kakikiriai sapixe. Xuwe. Xoiteue
tini aini tiketai.
9 Paiya tini saina tinuku xe tikiriai sie xuwe. Pa xati kire apue nukou wenumuni
xourorepuwatixe.
10 Kristusu Yesusue kakati Xoiteue sini oma xuimiapimi saisikeretai, paiya siko
asinaku kapiapu imerei texepure ekimeni Xoiteue ireiyerisikeyai ime.

Kristusue xiwai kapia xuweiyati aimore kinie kireni tutuxineri

11 Tini sipa, Yuta apimie apimi nikau mupuniki ipisa kakirounerie, tini ipaki
kakikirouneri, “Nini mupuniki ipisa katiwopu xuweu apimi,” xirouneri. Paiya apimie
nikou mupuniki masaureni mamarikaurounerire kunawotai. Paina tini atinari
nanuwa, ekime tini xetau xeteneai xuiapu purinuku,
12 pa yause xosa Kristusu nutiemu puropu xuwe. Tini Israili kini xeika puropu
xuwena kisau purikiniai. Xoiteue Israili xeika sokisoki kuna kunarina nini xeika kuna
ouna xoniki tumareyaina tini paiya nini xeika purarixe. Tini mua ouro purinuku,
sewai kire asinaku sapi purotai putawopina tini yakuwarixe. Pa xeika tini Xoiteu sipa
xuwe.

1:22 1.22 Siri 8.6;Mt 28.18;Kl 1.18;Ip 2.7 **1:22 1.22-23** Kl 1.18 **1:23 1.23** Ro 12.5;Ep 4.10; 4.15;Kl 2.9; 3.11 **2:1 2.1** Ep 4.18;Kl 1.21 **2:1 2.1-5** Kl 2.13 **2:2 2.2** Yo 12.31;Ep 5.6; 6.12;Kl 1.21; 3.6-7;Ta 3.3 **2:3 2.3** Ro 5.12;Ka 5.16;Kl 3.6;Ta 3.3;1 Pi 4.3 **2:4-5 2.4-5** Lu 15.24; 15.32;YT 15.11;Ro 5.6-10; 6.4-5; 6.13; 10.12;Ep 1.7; 2.1; 2.7;Kl 2.12-13 **2:6 2.6** Ep 1.20;Kl 2.12 **2:7 2.7** Ep 1.7 **2:8 2.8** Yo 4.10;Ro 4.16; 10.14-17;Pl 1.29;2 Ti 1.9;Ip 6.4 **2:9 2.9** Ro 3.20; 3.27; 4.2;1 Ko 1.29-31;2 Ti 1.9 **2:10 2.10** 1 Ko 3.9;2 Ko 5.5; 5.17;Ep 4.24;Ta 2.14 **2:11 2.11** Ro 2.28-29;1 Ko 12.2;Ep 5.8;Kl 1.21 **2:12 2.12** Ro 9.4; 9.8;Ka 4.8;Ep 4.18;Kl 1.21;1 Ts 4.5; 4.13

13 Ekime tini xetauroni kutu purikiniai. Pana muaiya Kristusupo yawie sotiki koati,
Xoiteu nuko nutiemuni kutu purinuku.
14 Kristusu nukoini kakirouwati sini xosikikururei xirini ati misinuku. Ekime Yuta
kinie xetau xeteneai apimi xeika xiwaixirouneri, kakeri pa xiwai kapia paie sepuri sie
Yuta kini xeika xetau xeteneai apimi kini xeika purotai. Pana Kristusu nukou mupoini
pa sepuri kereuweina pa xiwai kapia xuweiyeina, pa aimore kini kununununikerina
kireni kini nikeretai.
15 Nue Mosesipo tuxotapa xeika xokupa kuna masa xeika nupo kireu xetau tuxotapa
xeika xesauwetai. Nue aimore kini kununununikerina, kireni apu sieinikerepure pa
kapia kaketai. Nue pa kapia kaketai xati sini xosiki tumaxi purinuku.
16 Kireni mupoe pa aimore kinie Xoiteu xeika xoniki tumaxi puropinerire na nikitoto
xosa xumotai. Kakina ekime puroyai xiwai kapia na nikitoto xosa xumuwetai.
17 Nue kouna asinaku kuna ipaki uteina, “Tini ximine xotikikemu kirenini pura,”
xetai. Nue mua asinaku kuna tini xetauro wese purixanaukiriai apimi kini xosa
uteiwotowotai, tomuroni puroteneai xuiapu xosa rania uteiwotai.
18 Xoiteue wesikitati nukou xosa xouwopure, Kristusue panumu kakati Xoiteupo
Youyae sini aimore tutuni tianisiketai.

Sini Yesusu taikiriai sini Xoiteupo atani kutu

19 Muaia tini ou xuweu kamariorio puroteneai apimi siexe. Xuwe. Tini Xoiteupo
xuiapu tuku kireni kinipu purinuku. Tini Xoiteupo xuiapuni kutu purinuku.
20 Tini Xoiteue xuwotai ata sie. Mua atapu xai sie nue sini Yesusupo tianutianuwopi
xeika kunatureture xeika waisikereyai. Yesusu Kristusu nuko paiya akereki xaini
kutu.
21 Mua atapu xokupa arawae Kristusu xosa wawaiwoki, kakineri xokupani atineri
wawaiwoteneai. Xoiteue pani pa ata xuwati, Xoiteu nukou atani puropinaure pa ata
xiri kokaipa xepurexina.
22 Tini rania Kristusu xosa wawaiwari, Xoiteue nukou kireu xuiapu xeika ku-
nunuwati, tini Xoiteupo atani kutu xatia, nuko xeika Xoiteupo Supo Youya xekae pa
atoro puropineri.

3

Polue xetau xeteneai apimi xosa asinaku kuna uteiwopina saina tuku

1 Xoiteue tini xiri asinakuni kutu saitiketai xati, pa xotapaure sore ye Polu ye
kakauya xosa purine pa amure, tini xetau xeteneai xuiapu tianitikepure Kristusu
Yesusupo saina tiroune.
2 Tini xosa rania pa saina kakina xouwetikina xoukemu tiketai sie, yei pa saina
tepineure Xoiteue ye xouweina xoukemu sierina tumuyeretaire, tini iyesikiriaixi
nanune.
3 Mua kuna Xoiteue ekime kakeyai kapiaure paiya ximiaki puroyaina pana, Xoiteu
nukoini ye xosa yarareyai paiya, ye xayaka xayaka kunauweitiai.
4 Kristusue ximiarei pa saina tetaire kuna ye xiri sipani kutuna, tinie mua kuna
ninaxinaria tini panumu sipawakuai.
5 Ekime xokupa yause xosa, Xoiteue mua ximiaropu kuna atina uteiwopu xuwe.
Pana muaia Xoiteupo Supo Youya xosa, Xoiteue sini Yesusupo tianuwopi xeika
Xoiteupo kunatureture xeika xosa atina kuna uteiwotai.

2:13 2.13 Ka 3.28;Ep 2.17;Kl 1.20 **2:14 2.14** Ais 9.6;Mai 5.5;Yo 16.33;YT 10.36;1 Ko 12.13;Kl 1.20; 2.14 **2:15 2.15** 2 Ko 5.17;Ka 6.15;Ep 4.24;Kl 1.20-22; 2.14; 2.20 **2:16 2.16** Sek 9.10;Ro 6.6; 8.3;Kl 1.20; 2.14 **2:17 2.17** Ais 57.19;Sek 9.10;YT 2.39;Ro 5.1 **2:18 2.18** Ro 5.2;1 Ko 12.13;Ep 3.12;Ip 4.16;1 Pi 3.18 **2:19 2.19** Ka 6.10;Ep 3.6;Pl 3.20;Ip 12.22-23 **2:20 2.20** Mt 16.18;1 Ko 3.9-11;Ka 2.9;XKY 21.14 **2:21 2.21** 1 Ko 3.16-17;2 Ko 6.16;Ep 4.15-16;Kl 2.19 **2:22 2.22** 1 Pi 2.5 **3:1 3.1** Ep 4.1;Pl 1.7; 1.13;Pm 1; 9 **3:2 3.2** Kl 1.25 **3:3 3.3** Ep 1.9-10;Kl 1.26 **3:4 3.4-6** Kl 1.26-27

6 Mua kuna paiya muanumu. Asinaku kuna xosa paie tini xetau xeteneaipo apimi
kinie sini xeika kireni kini xinuku kireni mupusiki sainuku. Kakinuku siko xokupae
Kristusu Yesusu xosa Xoiteue xokupa sapi akituworisikeyai tirounuku.
7 Yei mua asinaku kuna uteiwopineure Xoiteue kakati ye saina apu saitiai. Nue
ye xouweina xoukemu sierina, nue sokisokiyati pa saina tepineure, nupo sokisoki ye
sietai.
8 Ye paiya Xoiteupo kireu xuiapu irueni kutu purinena pana, nue ye xouweina
xoukemu sierina pa saina sietai, paiya xetau xeteneai apimi xosa kuna uteiwopineure.
Mua asinaku kuna paiya, asinaku sapi nikau, paiya Kristusu taiwoteneai xuiapue
tepineri. Mua xokupa sapi paiya sini apue uteinuku ninaxepu sie xuwe.
9 Xoiteue xokupa sapi iyarina, ximuximuni nukoe kapia kakepurexeyai nanunanu
ximiakereyai. Kakati ekime pa nanunanu sipesi ximiaki purotai. Pana muaia yei nupo
nanunanu yarani uteiwopineure saina sietai.
10 Ekime ximiakereyaina pana, muaia nukoe kakati nukoure xonikisuwoteneai
xuiapu putawori, pa kapiarei nupo xokupa xokupa asinaku nanunanu xeika sipa xeika
yaraxeri, mena xouropu sokisoki yaniyani xeika tumu xeikae Xoiteupo nanunanu
sipawopineri.
11 Ekimeni Xoiteue mua saina kakepure nanuwoyai xati, ximine sikou Kokaipa
Kristusu Yesusupo sainae saina tietai.
12 Kakati sini Kristusure xosikisunuku, sini ximikiroukirixe. Sini xiri sipa, Kristusu
nu Xoiteu xosa putawopu ime.
13 Pa xati ye ximine tini katikine, tini tianitikepure mua tatau xemetiaire xekepi
nanunanuwari, tinipo xotikisu oro koxete. Xuwe. Mua sapi yaraxetaire tini
nimaririwa, pa amure, tini Xoiteu xeika ati purakuaire tianitikepina.

Epesesie sokisoki puropinerire Polue kunikuniwotai

14 Xauwae kakeyai kapiaure nanune nure xoitapa ukurouroune.
15 Nue xokupa kini mena xouro puroto ouro purotowoteneai nikau Eminiki xati,
nukoini nini xokupa weniniketai.
16 Yei xoitapa ukuroune ipaki kunikunine, Xauwae tini asinaku asinaku sapini kutu
tikepure akituworitiketai, pa xati nukou Supo Youya tinipo xotikiro koratia tini xiri
sokisokini kutu purakuai xiroune.
17 Tinipo xotikisue kakatia Kristusue tinipo xotikiro puropina. Kakatia kireu xiri
xonikiewopi kapia paie, tinipo xotikikemu tuporo xiri sokisokina paiya ouwe na poru
soki tati nae soki tumurouna sie kakatia tini sokisoki tumuwakuai.
18-19 Pa xati tinie Xoiteupo xuiapu xeika sokisoki takuai, kakinari Kristusue kireu xiri
xouwenikepi kapia paiya, xiri kokaipani kutu xati, tini xokupae atinari sipawakuai,
paiya pani xuwau xouna, xouroni kutu xouna, taipa toupaini xouna. Iyo, Kristusue
kireu xouwenikepi kapia paiya xokupa sipa xiri emeserinikinana pana, tini nu xiri
sipawakuai. Kakinaria xokupa asinaku sapi Xoiteu nuko xosauni koxetai paiya, tini
xosa rania koxepineri.
20 Xoiteupo sokisokieni sikou xosikiro saina tirouna xati, pa sokisokie sikou
nanunanu xiri emeserina. Xoiteue xokupa sapi kakepinaure kotourounukua, nini
Xoiteupo sokisoki sieni kutu xepuworixe.
21 Pa xati Yesusure xonikisuwoteneai xuiapue, sipesi sipesi Kristusu Yesusupo
wenumurei Xoiteupo wenumu xokupa yause rania xourorepineri. Pa suau.

3:6 3.6 Ka 3.14; 3.28-29;Ep 2.13-19 **3:7 3.7** Kl 1.23-25 **3:8 3.8** 1 Ko 15.9-10;Ka 1.16;Ep 1.7;Kl 1.27;1 Ti 1.13-15 **3:9 3.9** Ro 16.25;1 Ko 2.7;Ep 1.9;Kl 1.16; 1.20;Ip 1.2 **3:10 3.10** Ro 8.38; 11.33;Ep 1.21;1 Pi 1.12 **3:12 3.12** Yo 14.6;Ro 5.2;Ep 2.18;Ip 4.16 **3:13 3.13** Kl 1.24 **3:15 3.15** Ep 1.10;Pl 2.9-11 **3:16 3.16** Ro 9.23;2 Ko 4.16;Pl 4.19;Kl 1.11; 1.27 **3:17 3.17** Yo 14.23;Ep 2.22;Kl 1.23; 2.7 **3:18-19 3.18-19** Yo 1.16;Ro 10.3; 10.11-12;Ep 1.18; 1.23;Kl 2.2; 2.9-10 **3:20 3.20** Ro 16.25;1 Ko 2.9;Kl 1.29 **3:21 3.21** Ro 11.36; 16.27;Ip 13.21

Sini Kristusupo mupokemu purinuku sini Xoiteu nukou kapiani taiwopu

4

4—6

Sini Yesusure xosikisukiriai apimi xosiki tumaxi puropu

1 Ye Polu ye kakauya xosa purine, pa amure, ye Kokaipapu saina tiroune. Xoiteue
nukoni kutu taiwakuaire yaitikeyaire ye nanune, pa xati nukoe xouwewotai asinaku
kapiarei texakuaire xakumetikepurexine.
2 Kireu apimi nini Yesusure xonikisuwoteneai irueni kutu tini purinari, asinaku
kapia nini xosa kaka. Tini xosa kapia xoreiyereri kakixanari nini xosa kisamairatikex-
ete. Tini kireni kirenie tinipo xotikikemu nini tinikinari ninie tini tiketeneai xu
xemeroa.
3 Xoiteupo Supo Youyae xosikikemu kirenini tumaxi puropu kapia sikati, pa kapiae
muri sie taisikerati kireni kinipuere sini purinuku. Pa xati tini pa kapia soki tepure
sokisokixa.
4 Mupusiki kireni tuku, Xoiteupo Supo Youya kireni tuku. Panumu sie tini kireni sapi
kireni yakuwakuaire Xoiteue yaitikina, paiya Xoiteue siko xosa kakepurexetai asinaku
sapi xousokuwopina.
5 Kireni Kokaipa kireni purina, xosikisuwopi kapia kireni, Xoiteupo wenumurei ene
isepi kireni.
6 Kireni Xoiteu tuku, nu siko xokupa sikau Emisiki. Nue xokupa xuiapu oronikina,
nue xokupa xuiapu xopuro saina tina, xokupa xuiapu xosa purina.
7 Kristusue kokaipa sokisoki xeika sipa xeika siko siketai xati, panumu sieni Xoiteue
siko xokupa kireni kireni xouwesikina xoukemu siketai.
8 Xoiteupo nakaue ipaki kunauna,
“Nue xouroni kutu xouna,
kokaipa kakauya apimi kini sonikati
nuko xeika xowoteneai.
Kakina sokisoki xeika sipa xeika
apimi tiniketai,” xetai.
9 Mua kuna “nu xouro xowotai” paiya Kristusu nu xouro kireni xowopu xuwexi
atarisikina. Xuwe. Ximuximua nu ou toupai miniminikani kutu purotai xosa xowotai.
10 Pa apue ximuximu ou minika xowotaieni, xouro rania xowotai. Nue xokupa sapi
inainawopure, xokupa mena xouroni kutu xowotai.
11 Nue sore muanumu sokisoki xeika sipa xeika siketai. Kireu apimi xosa paiya
Yesusupo tianutianuwopi saina tiniketai. Kireu apimi xosa paiya kunatureture saina
tiniketai. Kireu xosa paiya xuiapu xosa asinaku kuna uteiwopineri saina tiniketai.
Kireu xosa paiya yayakunikepi saina tinikete Xoiteue xouwewotai kapia xuiapu
taitainikepineri saina tiniketewotai.
12 Sini Xoiteupo xuiapue nukou asinaku saina tepuxati Kristusue sokisoki xeika
sipa xeika tianisikepure siketai. Pa xati Kristusupo mupokemu sokisoki xinapa ati
puropina.
13 Mua sainae xowoki xowoki wati xosikisukiri paie kakatia, sini xiri xosikikemu
tumaxi purinuku siko xokupani Xoiteupo Nono sipawopu. Kakinuku Yesusure
xosikisunuku sokisokixinukua Kristusu nuko sieni asinaku kapia tepu.

4:1 4.1 Ep 3.1;Pl 1.27;Kl 1.10;1 Ts 2.12;Pm 1; 9 **4:2 4.2** YT 20.19;Ka 5.22-23;Kl 3.12-13 **4:3 4.3** Kl 3.14-15 **4:4 4.4** Ro 12.5;1 Ko 12.4; 12.11-12;Ep 1.18; 2.16-18 **4:5 4.5** Yo 10.16;1 Ko 1.13;2 Ko 11.4;Ka 3.27-28;Ip 6.6 **4:6 4.6** Ro 11.36;1 Ko 12.6 **4:7 4.7** Ro 12.3; 12.6;1 Ko 12.11 **4:8 4.8** Siri 68.18;Kl 2.15 **4:9 4.9** Yo 3.13 **4:10 4.10** Ip 4.14; 9.24 **4:11 4.11** Ro 12.7;1 Ko 12.28;2 Ti 4.5 **4:12 4.12** 1 Ko 12.7;Ep 1.23;2 Ti 3.17 **4:13 4.13** 1 Ko 14.20;Kl 1.28; 2.2

14 Sini nono misiarara sie pani puropuxe, pa xakuxakutua nikau kuna paiya nini
xoreixepineri xokupa kapia xiri sipani kutu, paie kakati xupeu xeika xasi xeikae
sini xosa sokau porourouna sie porosikepuwatixe, ousoe xasi ukauro kamariorio
tiririkixanauna xowopurexetai wese xowopu xuweurouna sie xuwe.
15 Sini panumu kuna xosa xakusiki iyarepuxe. Xuwe. Sini kireu xiri xonikiewopi kapia
tainuku nini xosa suau kuna kireni kunawopu. Kakinuku sokisoki xuiapu sainuku,
siko tapusiki Kristusu xeika xiri lixepu,
16 nue kakati sikou mupusikipo xokupa xupusiki siasiki ekisiki paiya nukoe siko kireni
kireni saina siketai xati asinaku saina tirounuku. Nue kakati siko xokupa xosikitapapu
tunie xiri kiritinuku kireu xatasikimana xosikienikepi kapia tairouna, pa kapia paie
kakati mupusiki kokaipaxina sokisokixirouna.

Yesusure xonikisuwoteneai xuiapu nini oma kapia xosa texepineri

17 Pa xati ye tini xosa kire kuna kunawopure xine. Kokaipapu wenumurei ye ipaki
sokisoki kuna kunaune, tini xukumi nikau kapia xosa pani texaku. Ninipo nanunanu
paiya turutaruwati,
18 ninipo sipa paiya ukumu sie xina. Nini sipa xiri xuwe xati, xonikikemu kitiere, pa
xati nini Xoiteupo misepirei purorixe.
19 Nini xoxixoxi kapia kakerineri paire mayaxirouworixe. Nini ayaka kapia
kamatupo xosa maneri, xoxixoxi kapia kakepure xonikemu sana.
20-21 Tini Kristusupo kuna iyesari, Yesusu xosa purotai suau kuna taitaitiketeneaixi
nanune. Paina ye sipa, tinie pa xukumi nikau kapia xoxi kakakuaire taitaitikepu xuwe.
22 Tini rania ekime xipiki xotikikemupo kapia xosa texikiniai, paiya xoreiyeri xosiki
saroati xoxi kapia kakepi xotapa, pa kapiae apu xoxixepina ime yatawotai. Pana
ximine tini mua xipiki kapia kakepi xotapa xesauwari,
23 tinipo nanunanu oma xepina.
24 Tini oma xuiapu saya, paiya Xoiteu nukoini kakati oma xuiapu saineri Xoiteu nuko
sieni purineri, pa amure, Xoiteu nuko ekero ninipo kapia paiya xiri teteiwoki xoseini
kutu.
25 Pa xati tini xoreixepi kapia weta. Tini xokupae kireu xuiapu Yesusure xonikisu-
woteneai xosa suau kuna kireni kunawa, pa amure, siko xokupa paiya kireni
mupusikipo masa purinuku.
26 Tini kisamairatikatia, tini sosopa epixakuai. Panumu tini xunu eraku. Panumu
tini kisamaira xosa purariporoni asau munoxete.
27 Panumu tini Satanipo isima taiyaku.
28 Petuae pani pexeni. Xuwe. Nini mua saina ati tineri, xokupa sapi tineria, kireu
apimi xuru xuweu puroteneai tianikepineri.
29 Tini kakixanari xoxixoxi ninia tinipo suputikerei wetari koxete. Xuwe. Apimi
irerewoteneai sokisokinikepure, asinaku kuna kireni kopina. Muanumu kuna paie
kuna iyeseteneai apimi xosa Xoiteue xouwesikina xoukemu sikirouna kapia kopina.
30 Tinie Xoiteupo Supo Youya kakixari xoukemu tutumuriwaku. Xoiteu nukou
xuiapuni kutu purakuaire yekutikina Xoiteupo Supo Youya tiketai, kakina xiyeri
sotikati somoni kutu purakuai yause ataritikepurexina.
31 Tini xokupa xotikikemu xoxixoxixepi kapia wetinari, makawopi wetinari,
kisamaira wetinari, xatiki kopuwopi wetinari, pire wetinari, xokupa kapia xoxi weta.

4:14 4.14 Ais 28.9;1 Ko 14.20;2 Ko 2.17;Ip 13.9 **4:15 4.15** Ep 1.22; 4.25;Kl 1.18;1 Yo 3.18 **4:16 4.16** Kl 2.19 **4:17 4.17** Ro 1.21;1 Pi 1.14 **4:18 4.18** YT 26.18;Ka 4.8;Ep 2.12;1 Ts 4.5 **4:19 4.19** Kl 3.5 **4:22 4.22** Ro 6.6; 8.13;Ep 2.2-3; 4.17;Kl 3.9;Ip 12.1;1 Pi 4.3 **4:23 4.23** Ro 12.2;Kl 3.10 **4:24 4.24** Stt 1.26;Ro 6.4;Ep 2.10;Kl 3.10 **4:25 4.25** Sek 8.16;Ro 12.5;Kl 3.8-9 **4:26 4.26** Siri 4.4;Ye 1.19-20 **4:27 4.27** 2 Ko 2.10-11;Ye 4.7;1 Pi 5.9 **4:28 4.28** 1 Ts 4.11;2 Ts 3.8; 3.11-12 **4:29 4.29** Ep 5.4;Kl 3.8; 3.16; 4.6;1 Ts 5.11 **4:30 4.30** Ais 63.10;Ro 8.23;Ep 1.13-14;1 Ts 5.19 **4:31 4.31** Kl 3.8; 3.18-19;Ta 3.2-3;1 Pi 2.1

32 Tinie Yesusure xonikisuwoteneai xuiapu xotikikemu tinikinari nini xosa asinaku
kapia kakinari, takitaki tianuwataxa. Xoiteue Kristusu wenumurei tinipo xunu
wetetai sie, tinie ninipo xunu wetakuai.

5

Sini memeremu xosauni kutu texepu

1 Xoiteue tini xiri xouwetikirouna xati, tini nupo nono purinuku. Pa xati nukoe
kakirouna kapiani tini taiwa.
2 Kristusue siko xiri xouwesikina tianisikepure nukou ekeomani siketai. Nue Xoiteu
xosa xouiwori asinaku xurituku sapie somu xuri pukaurouna sie nukou ekeoma
Xoiteu tuwotai. Pa xati tinie kireu xiri xoutikieninikepi kapiani kuturei texa.
3 Tini kakixanari ayaka ayaka kapia kakinari xokupa xoxixoxi xunu kapia kakinari,
kireu apimi nikau sapire ekitikie netewaku. Pa xoxixoxi kapiapu kuna rania tini
xopuro xayaka xayaka moxete. Tinie panumu kapia kakinari ime taiyaria xuiapue
tini kuna xosatiki suwopineri.
4 Tini kakixanari xunu kuna kunaunari nanana kuna kunaunari neraunari ninia
kuna kunawaku. Sini panumu kapia xoxi kakepuxe. Xuwe. Xoiteu xosa kireni eiyase
kuna kunawa.
5 Tini panumu atinari sipawa, ayaka kapia kakineri xunu kapia kakepineri xuiapu
xeika ekinikie sapi nirouneri xuiapu xeika nini xorei xoiteu xosa muris tepi sie kapia
kakineri, nini panumu xuiapu kinia nini Kristusuno Xoiteunoe xuiapu yakunikepineri
yause xosa manepuworixe.
6 Tini sosopa epixa, apimie purutikeri pa xoxi kapia xona kakakuaire katikeri
ninipo inainaropu aipu kuna xoxi taiwaku. Panumu kapia sore kakeri Xoiteue xasese
maneteneai apimi xosa kisamairauna.
7 Pa xati tini panumu apimi xeika kakixanari lixaku.
8 Tini ekime ukumu xosa purikiniai, pana muaia Kokaipae memeremu xosa
iyaitikeretai. Pa xati tini memeremu xosaupo xuiapu sie xosa texa.
9 Memeremu paie xokupa asinaku kapia xeika kutu asinaku kapia xeika suau
kunapu kapia xeika yararirouna.
10 Tini Kokaipae xouweurouna kapia sipawopure xaute sokisokixa.
11 Tini ukumu xosaupo kapia kakirouneri apimi xeika lixaku. Panumu kapiae
asinaku xoye erirouwatixe. Xuwe. Xeuxana, tinie apimi panumu atarinikinari,
muanumu kapia xoxi nika.
12 Ninie ximiakineri kakirouneri kapiaure ye kunawopure xuwe. Ye panumu
kapiaure kunawopinepa ye mayaxine.
13 Pana memeremue xokupa kapia xotapa yararatia yarani purirouneri.
14 Memeremue kakati kire sapi yarani puratia, pa sapi rania memeremu siexina. Pa
xati mua kuna purina,
“Apu ne mua xinitiaia, ne sarouwo.
Ne kopa upurei saroaua
Kristusue ne memeremu
tinepina,” xetai.

4:32 4.32 Mt 6.14; 18.22-35;Mk 11.25;2 Ko 2.10;Kl 3.13 **5:1 5.1** Mt 5.48;Lu 6.36 **5:2 5.2** XT 29.18;XS 1.9;Siri 40.6;Yo 13.34;Ro 14.15;2 Ko 2.15;Ka 2.20;Ip 7.27; 10.10;1 Yo 3.11; 3.23 **5:3 5.3** Ro 6.13;1 Ko 5.1;2 Ko 12.21;Kl 3.5;1 Ts 4.3 **5:4 5.4** Mt 12.35;Ro 1.28;Ep 4.29 **5:5 5.5** 1 Ko 6.9-10;Ka 5.19-21;Kl 3.5 **5:6 5.6** Ro 1.18;Kl 2.4; 2.8;2 Ts 2.3 **5:8 5.8** Yo 12.36;YT 26.18;Ro 1.21;2 Ko 3.18;Ep 2.11-13;Kl 1.13;1 Pi 2.9;1 Yo 2.9 **5:9 5.9** Ka 5.22 **5:10 5.10** Ro 12.2;Pl 1.10;1 Ts 5.21;1 Ti 2.3 **5:11 5.11** Ro 6.21;1 Ko 5.9-11;Ka 6.8;2 Ts 3.6; 3.14;2 Yo 10-11 **5:13 5.13** Yo 3.20-21;Ip 4.13 **5:14 5.14** Ais 26.19; 60.1;Ro 13.11

15 Pa xati tini sesepi texinaria tini sosopani epixakuai. Tini nanana xinari sipa xuweu
apue teiyewaku. Xuwe. Tini sipa tuku apue teiyewa.
16 Tini Xoiteupo kapia kakakuai yause muai. Pana sini mua yause xosa purikiriai
paiya xoxi yause, pa xati sosopa xakuai, panumu mau yause aini xuwexete.
17 Tini kakixanari nanana kapia kakaku. Xuwe. Tini Xoiteue xouwewotai nanunanu
atinari sipawakuai.
18 Tini kakixanari xisa ere ninari nanana xaku. Xuwe. Panumu kapiae tini
xoxirounuku. Tini Xoiteupo Youya wetari tini xosa koxepina.
19 TiniXoiteupo kireu xuiapu xeika kunaunari paiya, siri Siri Nakau xosa puroteneai
kuna tete muris tepupo kireu siri tete, Xoiteupo Supo Youyae xotikiro saretai siri
teteunari, tinipo kuna xosa iyara. Kakinari tinipo suputikirei xeika xotikirei xeika
rania, tini Kokaipaure siri wawaiwa.
20 Kakinari sikou Kokaipa Yesusu Kristusupo wenumurei, tini sipesi xokupa sapire
Xauwa Xoiteu eiyasewa.

Polue xuiapue tiwataxeteneaire kunawotai

21 Tini Kristusu sinipo Kokaipaxi nanunari, tini kireni kirenie Xoiteupo kireu xuiapu
irue pura.
22 Tini xuia, tini Kokaipa irue purikiriai sie takipo xamutikimana irue pura.
23 Pa amure, Kristusue nukoure xonikisuwoteneai nikau tumu sie, apue nupo xui
tapaxina. Yesusure xonikisuwoteneaia Kristusupo mupokemu xati, Kristusue xiyeri
sowotai.
24 Yesusure xonikisuwoteneaia Kristusu irue purineri. Panumu sie tini xui rania,
xokupa yause tinipo xamutikimana irue pura.
25 Kristusue nukoure xonisuwoteneai tianikepure xiri xouwenikina nupo ekeoma
wetetai sie, tini apue rania tinipo xui xiri xotikienika.
26 Nukou ene xeika kuna xeika xosa Kristusue nikoure xonikisuwoteneai ene
iserinikati nupo ekero asinaku teteiwoteneai. Panumu kapiae nukoe Yesusure
xonikisuwoteneai ikou xetai.
27 Nukoe nukou ekeroni kutu Yesusure xonikisuwoteneai xuiapu atinikati xiri
xoseiyeri, panumu xunu xeika kesi xeika tukuxepuwatixe. Xuwe. Yesusure xonikisu-
woteneai paiya xu xuweu xeseu puropineri.
28 Panumu sie tini apu tini takipo muputikini xotikieukiriai sie, tini takipo xuimi
xotikienika. Apue nukou xui xiri xouwewotai paiya, nu nukoini nuko xiri xouweuna.
29 Siko sipa, kire apue nukou mupokemuni xiwairouwatixe. Xuwe. Nu xoye tuna ati
yakurouna. Kristusue nukoure xonikisuwoteneai xuiapu yakunikirouna sie,
30 pa amure, siko paiya Kristusupo mupokemupo siau xeika xupo xeika ekekemu
xeika sie.
31 Xoiteupo nakaue ipaki kunauna, “Pa xati apue omo ana wetina nupo xui xeika
lixirouna, kakina nini kireni mupuniki sairouneri,” xetai.
32 Mua ximiaropu kuna paiya nu kokaipa nanunanu tuku. Ye ikoni nanune, paiya
Kristusu xeika nukoure xonikisuwoteneai xuiapu xeikaure kunaunaxine.
33 Pana mua kunae rania kunauna tini apu kireni kirenie takire xirounuku sieni
tinipo xui xiri xotikienika. Xui paiya nupo xamu irue purina ati yakuwopina.

5:16 5.16 Ka 6.10;Kl 4.5 **5:17 5.17** Ro 12.2;Kl 1.9;1 Ts 4.3; 5.18 **5:18 5.18** Asin 20.1;Ais 5.11; 5.22;Lu 21.34
5:19 5.19 Siri 34.1;YT 16.25;1 Ko 14.26 **5:19 5.19-20** Kl 3.16-17 **5:20 5.20** Siri 34.1;Ais 63.7;Ip 13.15;1 Pi 2.5
5:21 5.21 Pl 2.3;1 Pi 5.5 **5:22 5.22** Stt 3.16;Ep 6.5;Kl 3.18;1 Pi 3.1 **5:23 5.23** 1 Ko 11.3;Ep 1.22-23;Kl 1.18 **5:25**
5.25 Ka 1.4;Kl 3.19;1 Pi 3.7 **5:26 5.26** Yo 15.3; 17.17;Ta 3.5;Ip 10.10; 10.22;1 Yo 5.6 **5:27 5.27** 2 Ko 11.2;Ep 1.4;Kl
1.22 **5:30 5.30** Ro 12.5;1 Ko 6.15; 12.27;Ep 1.22-23 **5:31 5.31** Stt 2.24;Mt 19.5;Mk 10.7-8;1 Ko 6.16 **5:32 5.32-33**
Kl 3.19;1 Pi 3.6;XKY 19.7

6

Polue nono xeika eminikimana aninikimana xeikaure kunawotai

1 Tini nonomi, Xoiteue xouweiwotai kapia tinie emitikimana xeika anitikimana
xeika nikau kunani kutu taiwa. Tini panumu kapia kakinaria, tini asinaku kapia
kakinuku.
2 Xoiteupo nakaue ipaki kunauna, “Ne eminianinipo kuna tainau nini irue puro,”
xetai. Mua tuxotapa paiya akereki tuxotapa sokisoki kuna xeika purina,
3 paiya sokisoki kunae ipaki kunauna, “Ne panumu kakinaua, xokupa saina sie
kakitiai asinaku xatia, ne mua ouro xuwau yause purowai,” xetai.
4 Tini eminikimana, tini kakixanari niretikimana nikau nanunanu xoxixoxiwaku.
Panumu nini kisamairanikexete. Xuwe. Tini Kokaipa ekero asinaku kapia kakinari,
tinipo nono atinari kutunikinari Xoiteupo kuna xosa taitainika.

Polue saina apu xeika tumu xeikaure kunawotai

5 Tini aipu saina xuimiapimi, tinie tinipo saina yayaku kokaipaure nanunari ninipo
kuna taiwa. Tini kakixanari xoreire pa kapia kakaku. Xuwe. Tini Kristusupo kuna
iyesinuku tairounuku sieni ninipo kuna xiri taiwakuai.
6 Ninie tini nutietiki purori ai niraniranikinari ekiniki tepure nanuwori asinaku
saina taku. Pa xuwe. Tinie ipaki nanunaria sini Kristusupo aipu saina apuni
purinukuxinari, Xoiteupo nanunanu taiwopure xotikikemu nimaririwa.
7 Pa xati tini xotikikemu nimaririrei saina ta. Tini apu nikau saina tarixe. Xuwe.
Tini Kokaipa nukou sainani tinuku.
8 Tini nanuwa. Kire apu nu aipu saina apure e nu somo purotaie asinaku saina tatia,
Kokaipae nu asinaku xe tuwopina.
9 Tini saina yayuku teu, tinie rania tinipo aipu saina apimi xosa asinaku kapia kaka.
Tinie nini ximikepineri kapia kakaku. Mena xouro purotai Kokaipa paiya nu tinipo
Kokaipa nini rania ninipo Kokaipa, nu kireni kapiareini xokupa xuiapu nikau kapia
uteirouna.

Yesusure xonikisuwoteneai xuiapue xomatua sie purineri

10 Paina muaia yeu kuna ipaki xuweiyepure xine, tini Kokaipa xeika lixikiriai, pa
xati tini nupo xokupa kokaipa sokisokire nanunari tini sokisoki tumuwa.
11 Tini Xoiteue xokupa xomapu nekei sikirouna nekei nekeiyerinari, sokisoki
tumunaria Satanie ximiakina kakirouna xokupa xoreixorei kapia sokau porowakuai.
12 Atinari nanuwa, sini xuiapu xeika waraxiroukirixe. Xuwe. Sini xokupa tumu teu
xouro puroteneai xeika, kokaipa weniniki tuku yaniyani xeika, xokupa sapi sokisoki
xeika waraxinuku, ninie ukumupo yause xosa ou yakurouneri. Pa xeika xokupa
sokisoki xoxixoxi yaniyani xouro puroteneai xeika rania sini waraxinuku.
13 Pa xati tini Xoiteue xokupa xuiapu xoma xakuai nekei tikirouna tinari xoxi yause
xosa tini sokisoki tumunari xoma xakuai. Kakinari xoma xuwexatia, tini sokisoki
tumunaria purakuai.
14 Tini sokisoki tumuwopurexinari paiya suau kuna tinipo kikai sie takerinari, kutu
asinaku kapiae marimasa sokisoki sie tototikiro ererari xotorepina,
15 kakinari Xoiteupo xuiapu xonikikemu tumaxepurexetaire asinaku kuna uteinari
ireinaria, tinipo erieri sie pa kapia erera.

6:1 6.1 Asin 23.22;Kl 3.20 **6:2 6.2** Mt 15.4 **6:2 6.2-3** XT 20.12;Tu 5.16 **6:4 6.4** Tu 4.9; 6.7; 6.20-25;Siri 78.4;Asin 19.18; 22.6;Kl 3.21 **6:5 6.5** 2 Ko 7.15;Pl 2.12;Ta 2.9-10;1 Pi 2.18 **6:5 6.5-8**Kl 3.22-25 **6:8 6.8** 2 Ko 5.10;Ka 3.28;Kl 3.11 **6:9 6.9** Tu 10.17;Ro 2.11;Kl 3.25; 4.1 **6:10 6.10** 1 Ko 16.13;Ep 1.19; 3.16;Kl 1.11 **6:11 6.11** Ro 13.12;2 Ko 6.7; 10.4;Ep 4.14;1 Ts 5.8 **6:12 6.12** Yo 12.31; 14.30;Ro 8.38;1 Ko 15.50;Kl 2.15;1 Pi 5.8-9 **6:13 6.13** 2 Ko 10.4;Ep 5.16 **6:14 6.14** Ais 11.5; 59.17;2 Ko 6.7;1 Ts 5.8 **6:15 6.15** Ais 40.9; 52.7;Na 1.15;Ro 10.15

16 Tini pa xokupa xomaxakuai sapi tinari, xotikisuwopi kapia rania, kupira masa sie
sokisoki tinari paiya, pa apu xoxi Satanie xokupa xepi xori piti xati tini xosa kourouna
xukuwakuai.
17 Tini Xoiteue xiyeri titiketaire nanunanuwari, pa nanunanue koike kapa kuroreki
sie xepina. Kakinari Xoiteupo Supo Youyapu saripripiri nu Xoiteupo kuna takuai.
18 Tini sipesi Xoiteupo Supo Youyapu sokisokirei kunikuniwa. Kakinari Xoiteue
tianitikepinaure nu kotounari xonuxonu kunikuni kunikuniwa. Tini sipesi sosopa
epinari tini panumu kapia wetakuaixe. Tini kakixanari arikaku. Xoiteue nupo xokupa
xuiapu tianikepinaure tini sipesi kunikuninari Xoiteu kotowakuai.
19 Kakinari ye rania Xoiteu kotounari tianiya. Tini panumu kakinari kunikuniwaria,
Xoiteue yeu supiro kuna iyaratia ye ximikepi wetinei asinaku kunapu ximiaropu kuna
xiri uteiwopine.
20 Yei mua asinaku kuna uteiwopineure Xoiteu nukoini xesayati xoutiai xati, ye
pa xotapaure kakauya xosa purine. Ye kuna uteiwopine saina tuku, pa xati tinie
Xoiteu xosa kunikuniwari ye sokisoki yatia ximikepi wetinei xuiapu xosa sokisoki
kunawopine.

Nini tianikepinaure Polue Xoiteu kotowotai

21 Yei xokupa saina titiaire Tikikusie tini xakumetikepina. Tikikusi nu sikou
xatasikini kutu, nu Kokaipapu asinaku saina apuni kutu.
22 Sinipo puropi purikiriai tini sipawakuaire, yei tini xosa nu xesauti utuna, nu utuna
paiya tinipo xotikikemu sokisokiwopina.
23 Xoiteu Emisiki xeika Kokaipa Yesusu Kristusu xeikae tini xatasikimana tikau
xotikikemu yorowatia kuruwopina, nue kakatia tini sokisoki xotikisunaria kireu apimi
xotikienikakuai.
24 Xokupa apue sikou Kokaipa Yesusu Kristusu xiri xonikiewopi kapia wetepu
xuweurouneri paiya, Xoiteue nini xosa xouwenikina xousuaxepi kapia kakepina.

6:16 6.16 1 Yo 5.4 **6:17 6.17** Ais 49.2; 59.17;1 Ts 5.8;Ip 4.12;XKY 19.15 **6:18 6.18** Mt 26.41;Lu 18.1;Ro 12.12;Kl 4.2;1 Ts 5.17;1 Ti 2.1 **6:19 6.19** YT 4.29;2 Ko 3.12;Kl 4.3-4;2 Ts 3.1 **6:20 6.20** 2 Ko 5.20;Pl 1.20;Pm 9-10 **6:21 6.21** YT 20.4;Kl 4.7-8;2 Ti 4.12;Ta 3.12 **6:21 6.21-22** Kl 4.7-8 **6:24 6.24** 1 Pi 1.8

Polue Pilipai
xosa niki nakau xayawotai
Akeri Kuna

Ximuximu Polue xasi xusana Yurop masaira xowoyai yause xosa, nue xouna erewese Pilipai propinsi Masetonia xosa asinaku kuna uteiwotai. (Yesusupo Tianuwopi Teu 16.8-15 xekoa) Xurise xouna kire erewese purati kakauya atoro iyareteneai. Kakauya xosa purotai yause xosa kireu apimie Yesusure xonikisuwoteneai apimi Pilipai puroteneai nikau xonikisu pororinikepure xeteneaire kuna iyesetai. Pana pa nakau Polue Pilipai xesarinikeyai ninaxinukua, pa sapie kakeri Polupo xoukemu xoxixeki xekokixe. Xuwe. Nu Yesusureni xiri xousuna nimariri purotai.

Ekime Polu nu xeara xiri xuweitauwati, Pilipai apimie nu tianuwopure xe xesauruwoneai. Pa xati Pilipai apimie kakeneai kapiaure Polue mua nakau xosa eiyaseniketai. Pa xeika, Polue kakauya xosa purinaxi xokupa nanunanu tineri xonikikemu xoxixetexina, ninipo xonikisu sokisokiwopure xetai.

Xoiteue nini kokaipa sapie xoniki iwoyaire Polue nini kaniketai. Paiya ninie Kristusu Yesusu xosa pa oma ekinikioma teteneai. Nue ipaki kunauna ninie Yuta nikau tu taiwoneaire pa sapie xoniki iwoneaixe. Xuwe. Ninie Yesusure kireni xonikisuwoneai. Pilipai apimie Kristusupo kapia tepinerire Polue xiri xouweiwotai. Kristusue nanuna ye iko kirenie kokaipa apu xina nukou nanunanuni taiwotaixe. Xuwe. Nu nukoini nuko touweina pa saina Xoiteue tuwoyai tetai. Polue ipaki kunauna Kristusu xeika xiri etokeneai xuiapu paiya, nini Xoiteupo xoukuru tirouneri xati, nini pani pani nimaririrouneri.

Sini mua nakau ninaxinuku paiya, Yesusure xonikisuwoteneai xuiapu Pilipai erewese poroteneai Polue xiri xouweniketaire sipaunuku.

Pilipai kinie Polu xeikani lixeri Polue xiri nimaririwowotai

Pl 1—4

1 Sini Poluno Timotino, sini Kristusu Yesusupo saina apimi, sinie tini Yesusu Kristusupo xokupa xuiapu erewese Pilipai purikiriai xeika tini yayakutua xeika tini saina apimi xeika xosa mua nakau xayaritikinuku.

2 Sikou Emisiki Xoiteu xeika, Kokaipa Yesusu Kristusu xeikae tinire xousuaxati xouwetikatia, tini xotiki kurunari purakuai.

Polue Xoiteu eiyasewotai

3 Ye xokupa yause tinire nanunanune paiya, yeu Xoiteu xosa eiyaseuroune.

4 Tini tianitikepure xokupa kunikuni kunikunixine paiya, ye sipesi nimaririne kunikuniroune.

5 Ye tinire nimaririroune, pa amure, tinie asinaku kuna uteiwopi saina xosa sini xeika lixinuku ximuximuni saina tipa kounuku kounuku mua yause xinuku.

6 Ye panumu sipauweitiai, Xoiteu nukoini tini xosa asinaku saina sareyai xati, saina tixouna xounapa Kristusu Yesusupo Asau xosa pa saina xuweiyepina.

7 Tini yeu xoikemu tuporo purinuku, pa xati ye tinire mua asinaku nanunanu tuku xitiaia asinaku. Ye kakauya xosa puritire e ye asinaku kuna tianune sokisokiwopi saina titi rania Xoiteu nukoe yeure xousuaxati xouweina sietai saina xosa tini xokupae ye xeika lixinuku saina tikiriai.

1:1 1.1 YT 16.12-40 **1:2 1.2** Ro 1.7;Ka 1.3;Pm 3 **1:3 1.3** Ro 1.8;1 Ko 1.4;Ep 1.15-16 **1:6 1.6** Yo 6.29;1 Ko 1.8;Pl 1.10; 2.13;1 Ts 1.3

8 Xoiteu nu muanumu sipa, Kristusu Yesusu nukou xousuae kakati ye saiyerati tini
xokupa xeketikepure xiri xoieune.
9 Ye sipesi ipakine kunikunine, tinipo ekitikioma xosa paiya kireu xotikienikepi
kapiae xiri sokisoki xati, tini xokupa sipa tuku xaria, tinipo nanunanu xiri tetei-
wopinaxi kunikuniroune.
10 Kakatia tinie xokupa kapia atinari uteinaria asinaku kapiani kutu takuai. Kakaria
Kristusue xuiapu kuna xosa iyainikerepina Asau xosa, tini xiri xoseini kutu kire xu
tuku purakuaixe.
11 Kakaria Yesusu Kristusue kapia kutu asinaku yararirounae tini xosa xiri koxepina.
Kakati xuiapue xekerineri Xoiteu kokaipa wenumu tuneria nupo wenumu xourore-
pineri.

Polue kakauya xosa purati paie asinaku kuna tianuna

12 Xatai xura, tini sipawakuaire ye kunaune, mua kapia ye xosai akipa xetai paiya,
asinaku kuna parawatixe. Xuwe. Paie kakati asinaku kuna sokisoki xina.
13 Pa xati Sisaripo ata yakuwopineri xokupa xomatua kini xeika kireu apimi xokupa
xeikae rania, ye kakauya xosa nikoe iyaiyereteneai nini sipa, pa amure, ye Kristusupo
saina tine.
14 Kakiti xataimana nikau kokaipa apimi kinie, ye kakauya xosa puriti nanu-
worineri, paie ninipo xonikikemu sokisoki xati Kokaipa xosa sokisoki xonikisuneri.
Kakineri ximikepi xuweu pani sokisoki xineri Xoiteupo kuna uteineri.
15 Suau, kireue xekoria apimie yeu wenimi xouroreri, paire xonikikemu tatauwati,
yeu wenimi xororepure xeteneai, pa xotaparei sore ninie Kristusupo kuna uteiwote-
neai. Pana kireua nini asinaku nanunanu tuku xati kuna uteiwoteneai.
16 Pa apimi nini sipa, ye asinaku kunapu saina sokisokiwopure kakauya xosa purine,
pa xati yeure xiri xonikieineri kuna uteineri.
17 Pana kireu apimi paiya nikou weninikini xourorepure, Kristusupo kuna uteineri.
Nini nanunanu asinaku kutu tukue kakerixe. Xuwe. Ye kakauya xosa puritia kireu xu
pani xosai soxepure kakineri.
18 Pana nini asinaku nanunanu tukure e xoxi tuku rania, pa xokupa apimie
Kristusupo kuna uteirouneri xati, paie kakati yeu xoikemu xiri nimaririna.

Ye ekioma purineia Pilipai tianikepinexi Polue nanuna

19 Ye pani nimaririwopine, pa amure, ye sipa, Xoiteue tianiyepinaure tinie sipesi
kunikunirounuku xati, Yesusu Kristusupo Youyae ye sokisokirouwatia, pa imerei
Xoiteue tianiyati ye kakauya wetinei somo puropine.
20 Pa xati yei kire kapia xoxi kakerinei maya tepi xiraxine. Xuwe. Ye xokupa yause
kakiroune sie, ximine xeika sewai xeika rania ye sokisokini kutu tumuneia asinaku
asinaku kapia kireni kakepinexi nanune. Kakinei ekioma puropinere e xumutia, ye
xokupa kapia kakitiaie Kristusu kokaipa wenumu tuwopina.
21 Yeu nanunanu paiya muanumu. Ye ekioma purineia, ye Kristusu xeika purine. Ye
xumunei paiya, ye asinaku sapini kutu tepine.
22 Ye pani ekioma purineia, ye xokupa xuiapu tianikepine sie itou. Pana ye amu
imerau taiwopine? Ye sipa xuwe.
23 Ye paire aimore xoikemu tuku. Ye xounei Kristusu xeika puropineure ye xiri
xoieune. Paiya xiri asinakuni kutu xepina.
24 Pana ye tini tianitikepineure, pani ouro puropinerau.

1:8 1.8 Ro 1.9;2 Ko 1.23 **1:9 1.9** 1 Ts 3.12;Pm 6 **1:10 1.10** Ro 12.2;Ep 5.10;Pl 1.6; 2.16;1 Ts 3.13;Ip 5.14 **1:12 1.12** 2 Ti 2.9 **1:13 1.13** YT 28.30;Ep 3.1 **1:19 1.19** 2 Ko 1.11 **1:20 1.20** Ro 5.5; 8.19;Ep 6.19-20;1 Pi 4.16 **1:21 1.21** Ka 2.20 **1:22 1.22** Ro 1.13 **1:23 1.23** 2 Ko 5.8;2 Ti 4.6

25 Panumu xati, ye sipa, ye xumopi xana xuwena, ye tini xeika puropine. Ye tini xeika puritia, tinipo xotikisue xiri sokisokina pani kokaipa xatia, tini nimaririwakauai.
26 Pa xati ye xiyeri kounei tini xosa putautia, tinie yeure nimaririnaria Kristusu Yesusupo wenumu xourorakuai.

Xoiteue tini xeika purinana tini sokisoki purinare xu xemeroa

27 Kokaipa sapi paiya, muai. Tinipo sesepi paiya kutuni asinaku purinari Kristusupo asinaku kunani kutu taiwakuai. Kakari ye kounei xeketikinere e tinire kuna kireni iyesine rania ye xemu sipauneia tini sokisoki tumunuku kireni xotikikemu purinuku, kireni nanunanu xeika asinaku kuna xeika xosa xonikisuwoteneai xuiapu sainikepure xirini saina tinukuxi sipawopine.
28 Tini kakixanari tinipo xiwaiyatikimanaure ximikaku. Tini xeketikeri ximikepu xuweuwaria, sini xuwexepinuku xineria, sipawopineri, pana Xoiteu nukoini kakatia tini xiri atinari purakuai.
29 Iyesa. Xoiteue tini atitikerina weitikitati tinie Kristusupo saina tinuku. Nue weitikitati Kristusu xosa kireni xotikisuwarixe. Xuwe. Tini weitikitati nukou wenumure xeika tatau xemenuku.
30 Ekime tinie xekeyari ye xomai puritiai xoma xosa xomaxitiai, muaia ye pani xomai puriti yeu kuna tini iyesinuku. Paina tini tatau xemekiriai, pa amure, tini ye xeika lixinuku pa xoma xosa purinuku.

2

Sini kireni xosikikemu purinuku asinaku kapia kireu apimi xosa kakepu

1 Kristusue tinipo xotikikemu sokisokirounare? Nue tini xiri xouwetikirouna xati paie kakati tinipo xotikikemu yoro purinare? Tini Xoiteupo Supo Youyapu ekeoma minika xosa purinukure? Tini kireu apimi xosa xotikisua xati xotikisuarei xotikienikirounukure?
2 Panumu xatia, paina tini asinaku asinaku kapia kakari, yeu nimariri paie xiri koxepina. Tini xokupae kireni nanunanuni kutu tinari kireu apimi xotikiewopi kapia kireni taiwa. Kakinari kireni xotikikemuni kutu pura.
3 Tini kakixanari takireni nanunanunari, takipo wenitiki xourorepi saina kireni taku. Xuwe. Tini takipo kapia ororinari, kireu apimi nikau kapiae sinipo kapia emeserinaxi nanuwa.
4 Tini takipo xuru kireni yakuwaku. Xuwe. Tini kireni kirenie takipo kireu xuiapu nikau xuru yakunari tianikari ati puropineri.

Kristusue nukou wenumu ororati, Xoiteue nu xouroretai

5 Kristusu Yesusu nukoe tipuroyai nanunanu sieni tini panumu nanunanuni kutu tipura.
6 Nu Xoiteuni kutu purotaina pana, nu Xoiteu sie puropure pa kapia soki tepure nanuwotaixe. Xuwe.
7 Nu pa kapia wetina nu aipu saina apu sie sayetai. Nu apu sie putauna,
8 apuni kutu purati apimie xekoteneai. Kakina nukoini nuko ororina Xoiteupo kuna taipa xouna xumotai yause xetai, iyo, kakipa xouna na nikitoto xosa xumotai.
9 Pa xotaparei sore Xoiteue Yesusu xourorina xiri xouroni kutu iyarati purina. Kakina Xoiteue kireu kireu weniniki emeserinikina kire wenumu xouroni kutu tuwotai.

1:27 1.27 1 Ko 1.10;Ep 4.1;Pl 4.3;Kl 1.10;1 Ts 2.12 **1:29 1.29** YT 5.41;Ro 5.3;Ep 2.8 **1:30 1.30** YT 16.19-40;Pl 1.13;Kl 2.1;1 Ts 2.2 **2:3 2.3** Ro 12.10;Ka 5.26;Ep 5.21;Pl 1.15-16;Ye 3.14 **2:4 2.4** 1 Ko 10.24; 10.33; 13.5 **2:5 2.5** Mt 11.29;Yo 13.15;1 Pi 2.21;1 Yo 2.6 **2:6 2.6** Yo 1.1-2; 5.18; 10.33; 17.5;2 Ko 4.4;Kl 1.15;Ip 1.3 **2:7 2.7** Yo 1.14;2 Ko 8.9;Ka 4.4;Ip 2.14; 2.17 **2:8 2.8** Mt 26.39; 26.42;Yo 10.17-18;Ro 8.3;Ip 5.8; 12.2 **2:9 2.9** Yo 17.1-5;YT 2.33;Ep 1.20-21;Ip 1.3-4

10 Nue pa wenumu Yesusu tuwotai xati, xokupa sapie mena xouro puroto ouro
puroto ou minika puroto woteneai sapi xeikae Yesusu xekero xonikitapa urukurouneri
nu irue puropineri.
11 Kakati nini xokupae ipaki kunauneria, “Yesusu Kristusu nu Kokaipa,” xepineri. Pa
kapiarei Xoiteu Emisiki kokaipa wenumu tuwopineri.

Sini memeremu sie xuiapu xopuro puropu

12 Paina, yeu xatai xura ye tinire xoi xumuna, tinie yeu kuna sipesi tairounuku xati,
ximine rania panumu kaka. Ye tini xeika puritia pa yause xosa kireni kuna taiwaku.
Xuwe. Ximine ye xetauro purinena, tini atinarini kutu kuna taiwa. Xoiteue tini xiyeri
titiketai xati, muaiya tini urewoto ximiketeunari pa xotiki iwopure xetai sapini kutu
takuaire sokisoki saina ta.
13 Siko sipa, Xoiteu nukoe tinipo xotikiro saina tirouna. Nukoini xouwewotai kapia
tinie kakakuaire tinipo xotikikemu sarirouna.
14 Tini xokupa kapia kakinaria, tini peuni purinari kaka. Tini kakixanari xekepi
kunaunari kuna tuwataxaku.
15-16 Tini Xoiteupo nonoe panumu kakinaria, tini ati purinari xoxixoxi kapia xuweu
xu xuweu purakuai. Kakinari ekeoma tuku kuna soki tinaria, mua ouropu xuiapu
xopu memeremu sie purakuai. Pa xuiapu kinie asinaku kapiani kutu wetineri
xoxixoxi kapia kaketeneai. Pa xati Kristusue xiyeri kopina yause xosa yei tinipo
kapiaure xiri nimaririwopine. Kakine sipauneia, yei tini xopu irereiyai saina paiya,
ye aini kakepu xuwexi sipawopine.
17 Tinipo xotikisu paiya tini Xoiteu xouieunuku. Ye panumu sipaunei xisae xoniki
irouneri sie yeu yawi xeika tinie Xoiteu xouikiriai kapia xeika kusaworia ye paire
nimaririwopine. Ye tini xeika nimaririwopine.
18 Panumu sie tini rania nimaririwakuai. Tini ye xeika xiri nimaririwakuai.

Polue Pilipai Timoti xesawopure kunawotai

19 Kokaipa Yesusupo nanunanu xatia, tini xosa Timoti xesawopure xenenewopixe.
Nue xiyeri kouna tinire kayatia, ye xiri xoi meruxepine.
20 Timoti sie apua kire yue ye xeika puratixana xuwe. Nu sipesi ye xeika lixina tini
tianitikepure nanunanuna ime xirekirouna.
21 Xokupa kireu apimie nikou xurureni eiyo xineri, Yesusu Kristusupo saina pani
tipa xowopi nini xiraxirouneri.
22 Pana Timotipo asinaku kapia tini sipa. Tini sipa, nonoe omo tianurouna sie nue
asinaku kunapu saina tianiyeyai.
23 Pa xati ye xosai amu kapiarau yaraxepinana ye xayaka xayaka yakune siparineye,
xurise tini xosa xesautia sapauni utopina.
24 Kokaipae ime taiyepinaxi xoisunena, iko rania xayaxayaka xurise kouneia
xeketikepine.

Polue Epaprotitusi Pilipai xesawopure kunawotai

25 Tini xosa Epaprotitusi xesautia utopinaureni kutu ye nanune. Nu sikou xatasiki,
nu pa xoma xosaupo saina emei nu liemei, nu takie xesawari ye tianiyepinaure koyai.
26 Nu tinire xiri eiyoxina xeketikepurexina. Nu supa tuku kuna tinie iyesari, paire
nu siparina xoukemu tatauna.

2:10 2.10 Mt 28.18;Ro 14.11;XKY 5.13 **2:10 2.10-11** Ais 45.23 **2:11 2.11** Yo 13.13;YT 2.36;Ro 10.9;1 Ko 8.6 **2:12 2.12** Siri 2.11;Ep 6.5;Pl 1.5;1 Pi 1.17 **2:13 2.13** Yo 15.5;1 Ko 12.6; 15.10;2 Ko 3.5;1 Ts 2.13;Ip 13.21 **2:14 2.14** Ro 14.1;1 Ko 10.10;1 Pi 4.9 **2:15-16 2.15-16** Tu 32.5;Ais 49.4;Tan 12.3;Mt 5.14-16; 5.45; 10.16;Ka 2.2;Ep 5.1; 5.8;Pl 1.10;1 Ts 2.19; 3.5;1 Pi 2.12 **2:17 2.17** Ro 15.16;2 Ti 4.6 **2:18 2.18** Pl 3.1; 4.4 **2:21 2.21** 1 Ko 10.24; 10.33; 13.5;2 Ti 4.10; 4.16 **2:22 2.22** 1 Ko 4.17;1 Ti 1.2;2 Ti 1.2 **2:25 2.25** Pl 4.18

27 Suwau, ekime xoia supa tina xiri xumopure xetai. Pana Xoiteue nure xousuawati
ekemiri kusawetai. Xoiteue nure kireni xousuaxepu xuwe. Yeure rania xousuaxetai,
pa amure, kokaipa xuni kutu ye xoroyepi xirarina kaketai.
28 Pa xati nu xiyeri xekerinari nimaririwakuaire, nu xesautia utopina. Kakineia iko
rania ere xoikemu tatauwopuwatixe.
29 Pa xati tinie Kokaipapu wenumurei Epaprotitusi sowopure xiri nimaririwa. Tini
panumu apimi xosa kokaipa weniniki tinika.
30 Nue Kristusupo saina tina xiri xumopurexetai. Nu nuko asinaku puropinaure
nanuwotaixe. Xuwe. Ye tianiyepina saina takie tukiriai xosa kireni nanunanuna,
kakina nupo supa sokau porouna pani saina tina.

3

Apue Kristusure xousuna paiya nu apu kutu asinakuni kutu

1 Xatai xura, ye mua kuna xuweiyepure ipaki kunawopurexine, tini Kokaipaureni
kutu nimaririwa. Ye mua kuna tini xosa xiyeri xayawopure ouyexixe. Xuwe. Pa
amure, nue tini tianitikepinaxi nanune.
2 Apimie mamumamu sie saina xoxi tirouneri xosa sosopa epixakuai. Paiya pa
apimie nanuneri Israili nikau kapiarei siko xokupa sikau mupusiki xoxixoxiwopuxi
kakineri.
3 Siko kireni Xoiteupo Israili kinini kutu purinuku mupusiki kesewopi kapiani kutu
tainuku. Kakinuku Xoiteupo Youyapu sokisokirei sini Xoiteure muris tinuku Yesusu
Kristusupo wenumu xouroririounuku. Sini sipa, apimie mupunikire sapi kaketeneai
paiya, nini xayakaxayaka tianikepuwatixe.
4 Iyesa. Mupusikipo sapie sini tianisikepina itou xatia, iko paiya ye atineni kutu
puropine. Apimie mupunikiropu kapia xosaniki moati nimaririwoneai paiya yei xiri
emeserinikine.
5 Anikae ye iyaiyerati, 8-teu asau xosa mari takeriyeneai. Ye Israilipo apu. Ye
Pensaminipo apu kini. Ye yeu xauwa anika sieni, Ipru kuna kunauroune. Ye Parisi
nikau kapiarei tuxotapa atineni kutu tairoune.
6 Ye Xoiteupo saina tepure xiri sokisokine, pa xati yei ekime Yesusure xonikisuwote-
neai xuiapu xosa xoxi kapia kakiyai. Apimie tuxotapapu kunaure nanuworineri yeu
kapia uteineria, ye xu xuwe.
7 Ye kunauweitiai, ye mua mupusikipo kapia kapiapu ime taineia, yei kireu apimi
xiri emeserinikepine. Pana ye mua xokupa sapi xekeutia aipu sapi sie xati, ye
Kristusupo ime taine.
8 Ye mua Yuta nikau kapia kirenire kunauixe. Xuwe. Ye Kristusu Yesusu sipa, nu
yeu Kokaipa xati, ye pa sapi kireni xekeuia xiri asinakuni kutuna, mua ouropu xokupa
asinaku sapi paiya aipu inaina sie. Ye Kristusu kireni taiwopure ye xokupa kireu sapi
wetine, Kristusu soki tineia
9 nu xeika lixepine. Ye tuxotapa taiwopure ikoini kakitiai kapiae apu kutu asinaku
sayepinexi nanuixe. Xuwe. Ye xetau imerei apu kutu asinaku sayepurexine,
paiya Kristusu xosa xoisuwopine ime. Sini Kristusure xosikisukiri Xoiteu nukoini
wenisikina kutu asinaku xuiapu xirouna.
10 Ye Kristusu sipawopureni kutuxine. Kristusue kopa upuropu saroyaina, nu
kokaipa sokisoki tuku xati, pa nupo sokisoki ye xiri sipawopurexine. Ye tatau

2:29 2.29 1 Ko 16.16-18;1 Ti 5.17 **2:30 2.30** 1 Ko 16.17;Pl 4.10 **3:1 3.1** 2 Ko 13.11;Pl 2.18; 4.4 **3:2 3.2** Siri 22.16; 22.20;Ro 2.28;2 Ko 11.13;Ka 5.2; 5.15;XKY 22.15 **3:3 3.3** Ro 2.29 **3:4 3.4** 2 Ko 11.18; 11.21-29 **3:5 3.5** Lu 1.59;YT 23.6; 26.5;Ro 11.1;2 Ko 11.22 **3:6 3.6** YT 8.3; 22.4; 26.9-11 **3:7 3.7** Mt 13.44-46 **3:8 3.8** Yer 9.23-24;1 Ko 2.2;Kl 2.2 **3:9 3.9** Ro 3.21-22; 9.30; 10.3-6;Ka 2.16 **3:10 3.10** Ro 6.3-5; 8.17;2 Ko 4.10-11;Ka 6.17;2 Ti 2.11-12;1 Pi 4.13

xemeropi kapiaure nu xeika lixepurexine. Kakine nue xumuna nanunanu tipuroyai sie ye panumu nanunanu sie tipuropurexine,
11 pa xati ye rania kopa upuropu xiyeri saropinexi nanune.

Polue atu xosa sokisoki keikei xourouna

12 Ye Kristusupo pa kapia tieine, ye apu asinakuni kutu sainexi nanuixe. Xuwe. Pana Kristusu Yesusue soki tiyeyai sie, sipesi yei pa kapia soki tepi saina tine.
13 Xatai xura, ye nanutiaiya ye pa kapia xemu titixe. Pana ye kire nanunanu tuku kireni, paiya ekimepu xokupa kapia wetinei, pa sapi sewai putawopina tepure sokisoki saina tepine.
14 Ye atu xosa putaunei asinaku misepi tepineure sokisoki keikei xouroune. Pa asinaku misepi paiya muanumu. Kristusupo saina xosa, ye xouro xounei Xoiteu nuko xeika xiri ati misepineure yaiyetai.
15 Sinipo nanunanue asinaku sipa tuku apimi nikau nanunanu sie xatia, paina sini xokupae ye mua uteitiai sie nanunanu taiwopu. Tini xetau nanunanu tuku xatia, paina Xoiteue pa tinipo nanunanu kutuworepina.
16 Pana sini pa asinaku kapia tieikiriaia, sini sokisokini kutu tepu.
17 Xatai xura, tini xokupae yeu kapiani kutu taiwa. Kakinari pa apimie sinipo kapia tairouneri atinari xekenika.
18 Pana xousua tuku, xokupa apimie Kristusupo na nikitotopu xiwai purineri. Xokupa yause ninipo kapia paire katikitiai xati, ximine ye xiyeri katikiti, ekirei morepi waxi kiririna.
19 Nikou mupunikie xonikiewotai kapiani tairouneri xati, pa xonikiewoteneai kapiae ninipo xoiteu sie purina. Ninie sipesi ouropu sapire kireni nanunanurouneri xati, xoxixoxi kapia maya tuku kakepure nimariririrouneri. Pa apimia nini xepi xosa xuwexepineri.
20 Pana siko paiya, sini mena xouropu xuiapu purinuku. Sini Kokaipa Yesusu Kristusue mena xouro wetina xiyeri kou tisikepinaure yakunuku.
21 Nukou sokisokireini, Kristusue kakati xokupa sapi nu irue puratia, pa sokisoki kirenie pa xu sikirouna mupusiki pirixepina, kakatia sinipo mupusiki paiya nukou mupokemu sieni xiri xoseini kutu xoseixepina.

4

Sini kireni xosikieni nimaririnuku asinaku nanunanu tepu

1 Pa xati, yeu xatai xura, ye kunautiai sie, tini Kokaipa xosa sokisokini tumuwa. Yeu xoikemu tini tikiroune xati, tinire ye xoikemu xiri pirixina. Tini paiya yei sokisoki saina tine asinaku sapi tiyai sie xati, tinire ye pani nimariririroune.
2 Yuotiano Sintikeno, tini iyesaxa. Tini xui axirini Kokaipapu kini xosaupo, pa xati tini kirenini xotikikemuwaxa.
3 Ne, ne yeu saina emeini kutu, ye ne kanine, ne mua xui aimore tianike. Asinaku kuna uteiwopi saina xosa ninie ye xeika atineri lixeteneai. Klemeni xeika kireu saina emeumana xeikae sini xeika saina teteneai. Pa xokupa kini nikau weniniki paiya ekisikoma puropu nakau xosa purina.
4 Tini sipesi Kokaipaureni nimaririwa. Ye xiyeri kunaune, tini xiri nimaririwa.

3:11 **3.11** Lu 14.14;YT 4.2;1 Ts 4.16;XKY 20.5-6 **3:12** **3.12** YT 9.5-6;1 Ti 6.12; 6.19;Ip 12.23 **3:13** **3.13** 1 Ko 9.24-26;2 Ko 5.16;Ip 6.1 **3:14** **3.14** 1 Ko 9.24;2 Ti 4.7-8;Ip 3.1; 12.1 **3:15** **3.15** 1 Ko 2.6; 14.20;Ka 5.10 **3:16** **3.16** Ro 12.16; 15.5;Ka 6.16 **3:17** **3.17** 1 Ko 4.16; 11.1;Pl 4.9;1 Ts 1.6-7;1 Pi 5.3 **3:18** **3.18** 1 Ko 1.23;Ka 1.7; 2.21; 6.12;Pl 1.15-16 **3:19** **3.19** Ro 8.5-6; 16.18;2 Ko 11.12; 11.15;2 Pi 2.1 **3:20** **3.20** Ep 2.6; 2.19;1 Ts 1.10 **3:21** **3.21** Ro 8.29;1 Ko 15.28; 15.43-53;Ep 1.19;Kl 3.4 **4:1** **4.1** 1 Ts 2.19-20 **4:3** **4.3** Siri 69.28;Lu 10.20;XKY 3.5; 20.12 **4:4** **4.4** Ro 12.12;Pl 3.1;1 Ts 5.16;1 Pi 4.13

5 Tinie xokupa apimi peuni peuni nikari ninie tinipo asinaku kapia xekopineri. Nanuwa. Kokaipa kopure tomuroirouna.
6 Tini kire sapire eiyo xaku. Xuwe. Tinipo xokupa xure sipesi Xoiteu kauna. Tini Xoiteu xosa kunikuninari eiyase kuna kaunari, tianitikepinaure kotowa.
7 Xoiteue xosiki yoro sini sikirouna paiya, asinaku sapini kutu xati, sini apue paire xotapani kutu sipawopu xana xuwe. Xoiteue kakati tinipo xotikikemu yoroni purinaria, pa kapiae tini Kristusu Yesusu xeika atinari etokaria, tinipo xotikikemu xeika nanunanu xeika atina kutuni puropina.
8 Xatai xura, ye kire kuna pani kunawopurexine. Tini xokupa yause suau kapia kirenire nanunari, apimie asinaku kapia kaketeneaire nanunari, kutu kapiaure nanunari, asinaku teteiwoki kapiaure nanunari, sapi xoseixoseire nanunari, asinaku asinaku sapini kuture nanunari, xokupa kapia akerekire nanunari, apimie xokupa kapia kakeri siko apue xekeri xiri nimariririrounuku xeikaure nanuwa.
9 Tini xokupa kapia kakakuaire ye uworitikiyai paiya ati siparinuku, xokupa kapiaure ye kuna uteiti tinie iyesinuku pani kakiti xekeukiriai, pa xokupa kapia tini sipesi kakakuai. Kakaria Xoiteu, nu xosikemu yorowopu kapia xotapa, nue tini xeika puropina.

Pilipai apimie Polu xouineri xuru xesaruwoteneaire nimaririwotai

10 Tinie ye xiyeri tianiyepure nanunanu tari, ye Kokaipa xosa xiri nimaririne. Suau, ekime tinie ye tianiyepure nanunanukiniaina pana, ye tianiyakuai ime xuwe.
11 Ye sapiara xuweitauyati mua kuna kunauixe. Xuwe. Ye amu kapiae xosai moatia, ye peuni puropi kapia sipauweitiai.
12 Ye xiri xauna purinere e ye xokupa sapi tukuxine rania, ye peuni puriroune. Ye xokupa xoye tukure e ye iriapu puropine, ye xokupa sapi tukure e ye sapiara xuweitauyepina rania ye peuni puropi kapia sipauweitiai. Xokupa sapi ye xosai putawopina, pana ye pani peuni purine xoikemu asinaku xiroune.
13 Kristusue ye sokisokirouna xati, nupo sokisokie ye xokupa sapi kakepine itou.
14 Ye ipaki kunaune tinie ye tianikiriai kapiaure ye nimaririne xitiaia, pa amure, ye xu xemetiai yause xosa tinie ye xeika lixepure nanuworinuku, mua asinaku kapia kakikiriai.
15 Tini Pilipaipo xuiapu, takieni sipaukiriai, ye asinaku kuna uteiwopi saina xotapa taiyeine, Mesetonia Propinsi wetitia, kireu Yesusure xonikisurouneri apimie ye xeika lixineri xeara tianineri siepineri kapia xuwexetai. Xuwe. Tini kirenie panumu kakikiriai.
16 Ye Tesalonaika erewese puriyai yause xosa, tinie xayaka xayaka xokupa yause tianikiriai.
17 Tini kakixanari nanunari, tinie ye xoi iwakuaire kototikine xaku. Xuwe. Tinipo asinaku kapiae pani kokaipa xati, Xoiteue tini xosa asinaku kapia kakepinaure ye xoieune.
18 Pana tinie xokupa sapi Epaprotitusu xuporo iyari kotai paiya ye itou titiai. Kakari ye xokupa sapi tuku xine paie koirotai. Tinie xuru xesawari kotaia xokupa ekeu emeserina. Tinipo xuru paiya Xoiteu xouiwopu sapi asinaku xuri tuku sie, tini Xoiteu tukiriai. Xoiteu xouiwopure panumu kakeria nu panumu tepure xiri nimariririrouna.
19 Yeu Xoiteue siko Kristusu Yesusupo xuiapu sikau xokupa sapi asinaku asinaku akituworisiketai. Pa xati tini sapi xuweitautiketaia nukoe xokupa sapi xiri xousoku-woritikepina.

4:5 4.5 Ip 10.25; 10.37;Ye 5.8-9;1 Pi 4.7;2 Pi 3.8 **4:6 4.6** Asin 16.3;Mt 6.25-34;Lu 12.22-31;Kl 4.2;1 Pi 5.7 **4:7 4.7** Ais 26.3;Yo 14.27;Ro 5.1;Kl 3.15 **4:8 4.8** Ro 12.17 **4:9 4.9** Ro 16.20;1 Ko 14.33;Pl 3.17;1 Ts 5.23;Ip 13.20 **4:11 4.11** 1 Ti 6.6-8 **4:12 4.12** 1 Ko 4.11;2 Ko 6.10; 11.27 **4:13 4.13** Yo 15.5;2 Ko 12.9-10;2 Ti 4.17 **4:15 4.15-16** 2 Ko 11.9 **4:16 4.16** YT 17.1 **4:18 4.18** XT 29.18;Ese 20.41;2 Ko 9.12;Ep 5.2;Pl 2.25;Ip 13.16 **4:19 4.19** Siri 23.1;2 Ko 9.8;Ep 1.7

20 Xoiteu nu sikou Xoiteu nu sikou Emisiki xati, sini nupo wenumu sipesi sipesi
xourorepu. Pa suau.

Polue Pilipai apimi kuso kuna tiniketai

21 Tini Kristusu Yesusupo xuiapu xosa kuso kuna tikine. Ye xeika puroteneai
xataimanae, tini xosa asinaku asau xeteneai.
22 Xoiteupo xuiapu xokupae tini xosa ipaki kuso kuna kunauneri asinaku asau xeri,
Sisaripo atoro saina tirouneri pa apimi kinie, yei tini asinaku asau kuna tikepineure
sokisoki kuna kayeteneai.
23 Kokaipa Yesusu Kristusue xousuaxina xouwesiketai kapiae tini xokupa xosa
puropina.

4:20 4.20 Ro 16.27;Ka 1.5 **4:22 4.22** Pl 1.13

Polue Kolosi xosa nakau xayawotai
Akereki Kuna

Kolosi paiya kire erewese nu propinsi Esia xosa purina. Nu erewese Epesesi tomuroni purinana xiri xetauro puratixe. Polu nukoini Yesusure xonikisuwoteneai nikau saina Kolosi erewese sarepu xuwewotai. Pana nu Epesesi puroyai yause xosa apimi xesanikati xouneri pa propinsipo kirereira masa xosa saina teneai. Kireu xesanikati Kolosi xowoneai.

Kolosi nikau xonikisu kireu apimie pororinikepurexeri, Polue kuna iyeserina, ninipo xonikisu sokisokiwopinerire nakau xesariniketai. Nue ipaki kunauna Kristusu nu xokupa sapipo tapa. Kristusu kirenie siko xiyeri tisikepina itouna kireu imerei sini tisikepuwatixe. Ninie xetauroni kutu yatasikeria sini Kristusu wetepu. Xoiteue Kristusu xosa xokupa sapi iyareyai xati Kristusupo saina xosa Xoiteue xokupa sapi xiyeri tepurexina. Kristusue sikoreira purati, sini oma xuiapu sainuku Kristusu nukou kapiani tainuku.

Polue mua nakau xayauna aimore apu tinikati, ninie Kolosi nakau tineri xowoneai. Xoka kireni paiya, nu Tikikusi. Xoka axiri apu paiya, nu Onesimusi, pa apue Pilemoni xosa nakau xayawoyai xati nure Polue xokupa kuna kunawoyai.

Kristusu nu xokupa sapi nikau tapuniki xati, Xoiteupo xokupa ekeoma xeika kapia xeika nu xosa koxineri

Kl 1.1—3.4

1 Ye Polu, ye Kristusu Yesusupo tianuwopi. Xoiteu nukoini ye xouweina Yesusupo tianuwopi tumuyeretai. Yeu xatai Timotino

2 sinie mua nakau tini Xoiteupo xuiapu Kolosi erewese purikiriai xosa xayaritikinuku, paiya tini xatasikimana ukusikimanae Kristusu xosa xotikisukiriai xosa. Sikou Emisiki Xoiteue tinire xousuaxati xouwetikatia tinipo xotikikemu yoroni purakuai.

Kolosi kinie Yesusure xiri xonikisuneri

3 Sini kunikuninua paiya, sipesi tinire nanunanunua Xoiteu eiyaseurounua, nu sikou Kokaipa Yesusu Kristusupo Omo.

4-6 Sinie muanumu kuna tinire iyesikiria, asinaku kunapu suau kuna tini xosa koati tinie iyeserinuku, pa asinaku sapi Xoiteue tini akituworitikina mena xouro iyarati purotai tepure tini xotikisukiriai. Pa xati tinie Kristusu Yesusure xiri xotikisunuku Xoiteupo xokupa xuiapu xosa xotikikemu tinikirounuku. Xokupa wese wese ninie mua asinaku kuna uteiwopi saina teri, xokupa xuiapue xonikisuneri taineri, ninipo kapia asinaku xetai. Ximuximu akereki asau xosa Xoiteue xousuaxati xouwesiketai asinaku kuna tinie iyesinuku xiri sipawari, panumu kapiani tini xopu xosa yaraxetai.

7 Epaprasie mua asinaku kunapu kuna tini taitaitikati, tinie sipauweikiriai. Epaprasi nu Kristusupo asinaku saina apu. Nu sinipo saina emesiki xati, sinie nu xiri xosikieurounuku. Nue tini tianitikina Kristusupo saina atinani tirouna.

8 Xoiteupo xuiapu xiri xouwenikepi kapia Xoiteupo Supo Youyae tini tikeyaire nue sini kasietai.

Xoiteue Kolosi kini sokisoki nikepinaure Polue kunikuniwotai

9 Pa xati ximuximu akereki asau xosauni, tinipo asinaku kapiaure iyeserinua, Xoiteue tini xouwetiketai atinarini kutu sipawakuaire sipesi sinie kunikuninua Xoiteue

---

1:1 1.1 Ep 1.1 **1:2 1.2** Ro 1.7 **1:3 1.3** Ep 1.16;Pl 1.3 **1:4-6 1.4-6** Mk 4.8; 16.15;Yo 15.16;Ep 1.15; 3.2;2 Ti 4.8;Pm 5;Ip 6.10;1 Pi 1.4; 5.12 **1:7 1.7** Kl 4.12;Pm 23 **1:9 1.9** Ro 12.2;1 Ko 1.5;Ep 1.8-9; 1.15-17; 5.10; 5.17;Pl 1.9

tianitikepinaure kotourounua. Kakikiri Xoiteupo Supo Youyae asinaku asinaku sipa xeika nanunanu xeika tikatia paie tini xosa xiri xokopexepina.
10 Kakati tinie Kokaipapu xuiapuni kutu nikau kapiarei texaria, tinipo xokupa kapia xouwewopina. Kakatia tinie xokupa asinaku asinaku saina takuai. Kakinari Xoiteu sipaunaria, pa sipae pani sipesi kokaipa xepina.
11 Sinie ipaki kunikunirounua, nukou kokaipa sokisoki asinakuni xosa, Xoiteue tini xokupa sokisoki tikatia, tini sokisoki tumunari xokupa xu xemenaria, peuni purinari xu xuwexepineri yause yakuwakuai. Kakatia tinie nimaririeinari
12 Emisiki eiyasewakuai. Nukoe tini akituworitikeyai asinaku asinaku sapi takuaire, nukoe kakati tini asinaku asinaku kapia taikiniai. Xoiteupo xokupa xuiapu nini nukou memeremu xosa puroteneai xeika pa asinaku asinaku sapi tini takuai.
13 Sini ukumupo sokisokipo iru xosa purikiri, nue xiyeri tisikina nukou Nonopu kini xosa iyaisikeretai, pa Nono paiya nukoe xiri xouweurouna.
14 Xoiteupo Nono nukoe sini xiyeri isayasikina sikou xokupa xunu weterisikeyai.

Polue Kristusupo kapia xeika saina xeikaure kunawotai

15 Sini Xoiteu xekopusie itou xuwe, pana Xoiteupo Nono nu Xoiteu nuko sieni. Nu Xoiteupo akereki Nono xati, Xoiteu nukoe xokupa sapi iyareyai xiri tapaxi purina.
16 Pa Nonopu xuporei Xoiteue xokupa sapi mena xouro xeika ouro xeika xosa iyareyai. Nue xokupa sapi xekopu xuweu xeika xekeurounuku sapi xeika iyareyai, paiya xetauxetau sokisoki xenikorokoro xeika sokisoki youya xeika xokupa sapi sokisoki tuku xeika iyareyai. Nukoe xokupa sapi nukouni iyareyai.
17 Mua xokupa sapi putawopu xuweu yauseni, nu puroyai. Nue kakati xokupa sapi ati purineri xirini atineri saina tirouneri.
18 Nue tapaxina Yesusure xonikisuneri tairouneri xuiapu yakunikirouna xati, nini paiya nukou mupokemu. Nu paiya ninipo ekenikioma xotapa. Akerina kopa upuropu xiyeri saroyai apu nuko, pa xati nukoini xokupa sapi tapatapaxi puropina.
19 Xoiteue pa Nono xosa nukou xokupa ekeoma xeika kapia xeika puropinaure xina, pa xati Xoiteu nukoini nu xosa xiri xokopexina.
20 Kakina Xoiteue nu xeika xokupa sapi xeika xokumo iyarepurexetai, paiya ouropu sapi xeika mena xouropu sapi xeika rania kakepina. Pa xati Kristusu wetati na nikitoto xosa xumati, nupo yawi kusawati, pa kapiae Xoiteue sinipo xiwai kapia ororetai.
21 Tini ekime Xoiteu nutiemu puropu xuwe. Tinipo nanunanue, nu xiwaixiwainuku, xoxixoxi kapia tepi saina tikiriai.
22 Pana Kristusue na nikitoto xosa xumotai xati, pa kapiarei Xoiteue tini nu xeika xotiki tumaretai. Nukou ekero tini Xoiteupo xuiapu sieni purinari muputiki teteiwoki purinari xu xuweu purakuai xati, tini nuko xosa sotiki kopure nu kaketai.
23 Xoiteue sikou asinaku kunaure kasikekeyai sie tini tinipo xotikisu xosauni kutu puropi puropinari, atapu xai sie sokisoki tumuwaria kire sapie pa asinaku sokisoki kuna yaku purikiriaire tini purutikepuwatixe. Ye Polu ye mua asinaku kunapu saina apu saitiai xati, sinie mua ouro puroteneai xuiapu xosa kuna uteikiriai.

Polue Kolosi kini tianiketai

1:10 1.10 Yo 15.16;Ep 2.10; 4.1;Pl 1.27;1 Ts 4.1;Ip 13.21 **1:11 1.11** Ep 1.19; 3.16; 4.2 **1:12 1.12** Ep 1.11; 1.18 **1:13 1.13** Lu 22.53;Ep 2.2;1 Ts 2.12;2 Pi 1.11 **1:14 1.14** Ep 1.6-7 **1:15 1.15** Yo 1.18;2 Ko 4.4;Ip 1.3 **1:16 1.16** Yo 1.3; 1.10;Ro 8.38; 11.36;Ip 1.2; 2.10;1 Pi 3.22 **1:17 1.17** Yo 1.1-3; 8.58; 17.5;1 Ko 8.6 **1:18 1.18** YT 26.23;1 Ko 15.20; 15.23;Ep 1.10; 1.22-23;XKY 1.5 **1:19 1.19** Yo 1.16; 3.34;Kl 2.9 **1:20 1.20** Ro 5.1;2 Ko 5.18;Ep 1.7; 1.10; 2.13; 2.16;1 Yo 2.2 **1:21 1.21** Ro 5.10;Ep 2.12; 4.18;Ta 1.15-16 **1:22 1.22** Ep 2.14-16; 5.27;1 Ts 4.7;Ta 2.14 **1:23 1.23** Mk 16.15;Ep 3.17;1 Ti 3.16;Ip 3.14

24 Ximine tini tianitikepure tatau xemeropi nimaririne. Ye Yesusure xonikisuwoteai
xuiapu tianikepurexine. Nini nukou mupokemuni. Kristusue Yesusure xonikisuwote-
neai xuiapu tianikepure tatau xemerotai paiya xuwe xatixe. Paina ikoe ikou mupi
xosa xemetiai tatau paiya, Kristusupo tatau xousokuwopure ye kakitiai.
25 Xoiteu nukoini ye tumuyerati tini tianitikepure Yesusure xonikisuwoteneai nikau
saina apu xitiai. Pa xati ye Xoiteupo xokupa kuna atinei uteiwopine saina tuku.
26 Ekime xokupa yause paiya mua kuna ximiaki purati, paire xokupa xuiapu kinie
sipawopu xuwe. Pana muaia Xoiteupo xuiapu ekinikiro yarani putawotai.
27 Xoiteu nukou xouweni kakina, mua ximiaropu kuna sini nukou xuiapu atarisika-
tia, sini sipaunuku, mua kuna xiri asinaku xati paie xokupa xetau xuiapu kini
tianikepina xepu. Mua ximiaropu kuna paiya muai. Kristusue tini xopu purinana,
sotiki xowati nuko xeika purinari nukou asinaku asinaku sapi mena xouro purotai
takuaire nu yakuwa.
28 Sini xokupa kireni kireni apu xosa Kristusupo asinaku kuna uteirounuku.
Sinie asinaku nanunanu xeika sipa xeika tainuku taitainikinuku sokisoki kuna
tinikirounuku, pa amure, ninie Kristusu sokisoki taiwopinerire xinukuna, nini
kakineria Xoiteu xosa xowopineri.
29 Pa xati Kristusue xokupa kokaipa sokisoki ye sirouna xati, mua saina tepure ye
xiri irereiroune.

2

Sini xosikisuwopi xiri sokisokinuku xoreixorei kuna sokau porowopu

1 Tini sipawakuaire xine, yei tini xeika Yesusure xonikisuwoteneai xuiapu Laotisia
erewese puroteneai xeika kireu xokupa xuiapue yeu moaikemu xekopu xuweuwote-
neai xeika tianitikepure ye ere irerei saina tiroune.
2 Tini xokupa tikau xotikikemu sokisokinei saitikeriti Xoiteupo kireu xuiapu xiri
xotikienikinari nini xeika xotikikemu xiri tumaxinari purakuaire ye mua saina
tiroune. Tini asinaku nanunanu tari, paie tinipo xotikisu sokisokixepinaxine. Pa xati
tinie Xoiteupo ximiaropu kuna xotapa ati sipawakuaire xine. Kristusu nukoini mua
ximiaropu kuna xotapa.
3 Xe xitam ata xosa xokopexetai sie, xokupa ximiaropu sipa xeika nanunanu xeikae
Kristusu xosa xokopexina.
4 Kire apue tini niraniratikina xoreitikepi ye xiraxine, pa xati ye mua kuna kunaune.
5 Ye tini xeika purixana xuwe. Pana yeu nanunanu paiya, ye tini xeika purieune
xeketikitia tini kutuni saina tinuku Kristusu xosa sokisoki xotikisuwari ye nimaririne.

Sini Kristusu xeika etokinuku ekisikiomani kutu tepu

6 Tinie Kokaipa Kristusu Yesusu tieikiriai, pa xati tini nu xeikani texa.
7 Tini nae ou xosa sokisoki tumuwati, atae sokisoki xai xouro sokisoki tumuwotai sie,
tini nu xosa sokisoki tumuwa. Tini sinie pa asinaku kuna taitaitikiniai xosa sokisoki
xotikisunari, sipesi Xoiteu xosa eiyasewa.
8 Tini sosopa epixakuai, panumu kire apue aipu xoreixorei sipa xeika kuna xeika
tini xosa uteiwati tinie nupo nanunanu taiwaku. Panumu apimie asinikimana
nikau nanunanu tineri mena xeika ou xeika yakuwoteneai yaniyani nikau nanunanu
teteneai. Ninie Kristusupo nanunanu tairouworixe.
9 Siko sipa, Kristusu nue siko apu sie sayetai xati, Xoiteupo xokupa ekeoma nu xosa

---

1:24 1.24 Ro 5.3;2 Ko 1.5-6;Ep 1.23; 3.13;Pl 3.10;2 Ti 1.8 **1:25 1.25** Ep 3.2; 3.7-8 **1:26 1.26** Ro 16.25-26;1 Ko 2.7;Ep 3.3-5; 3.9-10;2 Ti 1.10 **1:27 1.27** Ro 9.23;2 Ko 2.14;Ep 1.18; 3.8;1 Ti 1.1 **1:28 1.28** Ep 4.13; 5.27 **1:29 1.29** YT 20.20; 20.27;Ep 3.7; 3.20;Pl 4.13 **2:2 2.2** 2 Ko 1.6;Ep 3.4; 3.18;Pl 3.8;Kl 1.26; 3.14 **2:3 2.3** Ais 45.3;1 Ko 1.24; 1.30;Ep 1.8; 3.19 **2:4 2.4** Ro 16.18;Ep 4.14; 5.6;Kl 2.8 **2:5 2.5** 1 Ko 5.3; 14.40;1 Pi 5.9 **2:7 2.7** Ep 2.20-22; 3.17;Kl 1.23 **2:8 2.8** Ka 4.3; 4.9;Ep 5.6;Kl 2.3; 2.18-20;Ip 13.9 **2:9 2.9** Yo 1.14-16;Kl 1.19

xiri xokopexina.
10 Nue xokupa sapi sokisoki tuku tapaxina. Tini Kristusupo xati, Xoiteue tini ekeoma
tiketai xati pa ekeomae tini xosa xiri xokopexina.
11 Tinie nu xeika etokikiriai xati, mari takepi kapiani kutu tinie tikiriai. Paiya
mupusikipo sapixe. Xuwe. Kristusupo kapia xosa sini xipiki xosikikemupo kapia
xesauweikiriai. Mari takepi kapia paiya paini kutu.
12 Tini Xoiteupo wenumurei ene isikiriai yause xosa, tinie Kristusu xeika etokari,
Xoiteue kopa upuro Kristusu xeika upuaitiketai. Xoiteue Kristusu kopa upuropu
sarepure saina teyaire tini xotikisunuku, ene isikiriai yause xosa tini Xoiteue Kristusu
xeika xiyeri saitikeretai.
13 Tinie ekime xoxixoxi kapia kakinuku, xipiki xotikikemupo kapia tairouwari, paie
outikiati xumukiriai. Pana Xoiteue kakati Kristusu xeika ekitikioma tari, Xoiteue sikou
xokupa xu weterisikeyai.
14 Mosesipo tuxotapae kuna xosa tumusikerina sikou xokupa xu yararina kakati,
sikoe nupo xokupa kuna xeika sokisoki xeika irue purikiriai. Pana Xoiteue kuna
xosa iyaisikerepure xeteneai pa xokupa kuna xesauweina nue tuxotapapu sokisoki
xuweiyeina Kristusupo na nikitoto xosa wareyai.
15 Nue sokisoki yaniyani xeika xokupa konikoni sapi sokisoki tuku xeika nikau
sokisoki xuweiyetai. Xoiteue na nikitoto xosa xokupa apimi ipaki atarinikina pa
xokupa sapi emeserinikiati ninie aipu sapi sieiyeteneai.

Sini Kristusu xeika xumuweikiriai xati panumu tu xana tue sini tianisikepuworixe

16 Pa xati tini kakixari kire apu wetari kuna xosatiki suna kunauna, tini xoye
xeika ene xeika nepi tuxotapa taiwarixe xina, muris tepire kokaipa asaupo tuxotapa
taiwarixe oma poitaure muris tepi tuxotapa taiwarixe Yuta nikau arikepi yausepu
tuxotapa taiwarixe xina kunawoxete.
17 Pa xokupa kapia paiya nini aipu xeniroroi sapi sie xurise putawopure xeteneai.
Pana Kristusu nuko paiya xiri asinaku.
18 Kire apue xiniwepirei xekotai sapire kuna utei kunauna tini takipo wenitiki
ororinari xenikorokoro xosa muris ta xatia, tini kakixanari nu wetari tini oroitikexete.
Panumu apimie xipiki xonikikemupo nanunanu taineri siko kireni asinaku sipani
tuku xineri,
19 sikou akerekini kutu Kristusu sokisoki tirouworixe. Pa tapae nukou mupo masa
xokupa xosa xoye tinikati, paie xokupa muporopu tuni murie tumaxina atina xiri
sokisokixirouna sie Xoiteue xouweouna.
20 Tini Kristusu xeika xumuweikiriai xati yaniyanie mena xouropu sapi xeika
ouropu xeika yakurouneri nikau sokisoki irue purarixe. Pa xati muaia tini amakati
ouropu apimi sie purirounukuna? Panumu tinie panumu tuxotapa tainuku,
21 “Ne kakixanau teu, ne kakixanau kireu xoye neu, ne nu wetau mupuniro
erarawoxete,” xirounuku.
22 Panumu tuxotapae kakina kunawotaia siko saina tikiri sapauni xoxirouneri
sapire kunawotai. Paiya apimi nikoini pa tuxotapa yararineri nini tainikepure
taitaisiketeneai.
23 Suau, panumu tuxotapa paie Xoiteue xouwewotai kapia sarepinaxi ninie na-
nuneri, pani nanuneri sini sikou mupusiki ororinuku ou puropu xineri. Pa xati, kireu
apimie nanuneri mua tuxotapae asinaku nanunanu xeika sipa xeika taineri xineri.
Pa xati kireu apimie nanuneri mua tuxotapae asinaku nanunanu xeika sipa xeika

---

2:10 2.10 Ep 1.21-22 **2:11 2.11** Ro 2.29 **2:12 2.12** Ro 6.4;Ep 1.19-20; 3.7;Kl 3.1 **2:13 2.13** Ep 2.1-5 **2:14 2.14** Ep 2.14-16;1 Pi 2.24 **2:15 2.15** Kl 1.13 **2:16 2.16** Ro 14.1-12;1 Ko 8.8;Ka 4.10 **2:17 2.17** Ip 8.5; 9.9; 10.1 **2:19 2.19** Ep 2.21; 4.15-16 **2:20 2.20** Ka 4.3-5; 4.9 **2:21 2.21** 1 Ti 4.3 **2:22 2.22** Ais 29.13;Mt 15.9

taineri xineri. Pana pa tuxotapae sini tianisikineri xipiki xosikikemupo kapia xiri ororepuworixe.

3

Sini Kristusu xeika xiyeri sauweikiriai

1 Xoiteue tini Kristusu xeika saitikeretai xati, tini xouropu sapi tepureni kutu saina ta. Pa xouro wese xosa, Kristusue nukou kokemu sai xosa Xoiteupo xupo meruira misina.
2 Tini xouropu sapireni kutu sipesi nanunanuwa. Tini ouropu sapire kakixanari nanunanuwaku.
3 Tini xumuweikiriaina, tinipo ekitikioma Kristusu xeika ximiaki purati tini Xoiteu xeika etokinuku.
4 Kristusu nukoe tinipo ekitikioma xotapa. Nu yara putawatia, tini rania nuko xeika Xoiteupo kokaipa memeremu xeika nekei xeika xosa putawakuai.

Kristusue sikoreira purati sini oma xuiapu sainuku

3.5—4.18

Sini oma xuiapu sainuku

5 Pa xati mua ouropu xokupa kapia tinipo xotikiro puroteneaia xiri ounikiari xumuwepineri. Ye muanumu muanumu kapiaure kunaune, xuimi apimie ayaka xepi kapia xeika xunu kapia xeika, xosikikemu saroati xoxixoxi kapia kakepi kapia xeika xoirai kapia xeika kireu apimi nikau sapire ekisikie nepi kapia xeikaure kunauna. Mua ekisikie nepi kapia xeika xoirai kapia paiya xorei xoiteu xosa muris tepi kapia sie.
6 Apimie pa xoxixoxi kapia kakineri Xoiteupo kuna xosa xasese marouneri paiya, nini Xoiteue xarotinikepuwatixe.
7 Ekime tinie rania pa apimi xeika texinuku, pa xokupa kapia kakirounuku.
8 Pana muaia tinie pa xokupa xoxixoxi kapia xiri xesauweya, paiya makaunuku kisamairaxinuku xosikikemu xoxixoxixepi kapia, pa xeika kireu ninianikepi kapia xeika xoxixoxi xunu kuna kunawopi kapia xeika.
9 Tini kirenikirenie kakixanari kireu apimi nini Yesusure xonikisurouneri xoreinikaku, pa amure, tinie xipiki xotikikemupo xokupa kapia xesauweinuku,
10 tini oma saiyeikiriai. Xoiteue kakati tini oma apimi saiyari, sipesi tini xokupa asinaku sipa tikati, tini oma saiyeinuku nuko sienixinuku.
11 Sini apu oma sasaikiriai paiya, sini xokupa panumu sieni panumu sieni purinuku. Sini pani nanunuku sini Kriki kinipo xepuxe sini Yuta kinipo xepuxe, sini mari takikirai xepuxe mari takepu xuwe xepuxe, sini xetauxetau kunapu xepuxe xetauxetau sanawapu xepuxe, sini aipu saina apu purinuku xepuxe sini somo purinuku xepuxe, pa amure, Kristusu kireni purina, Kristusu nukoini siko xokupa xosa purina.

Sini kireu xosikienikepi kapiani kutu tepu

12 Xoiteuetini tumutikerati, tini nukou xuiapu purari, tini xiri xouwetikirouna. Pa xati tini muanumu kapiani kutu ta. Tini kireu apimire xiri eiyoxinari asinaku kapia nini xosa kaka. Tini takipo kapia ororinari apimi xosa yoro kapia kakinari, apimie tini xosa kapia xoreiyereri sapauni kisamairatikexete.

3:1 3.1 Siri 110.1;Mk 12.36; 16.19;Ep 1.20;Pl 1.30;Kl 1.29; 2.12;1 Ts 2.2 **3:2 3.2** Mt 6.33 **3:3 3.3** Ro 6.2;2 Ko 5.7; 5.14;Ka 2.20;Kl 2.20 **3:4 3.4** Yo 11.25; 14.6;1 Ko 15.43;Pl 1.21;1 Yo 3.2 **3:5 3.5** Ro 6.6; 6.11-13; 8.13;Ka 5.24;Ep 4.19; 5.3-5;1 Ts 4.5 **3:6 3.6** Ep 5.6 **3:7 3.7** Ro 6.19-20;1 Ko 6.11;Ep 2.2 **3:8 3.8** Ep 4.22; 4.25-31; 5.4;Ip 12.1;1 Pi 2.1 **3:9 3.9** Ep 4.22 **3:10 3.10** Stt 1.26;Ro 12.2;Ep 2.10; 4.24 **3:11 3.11** Ro 10.12;Ka 3.28;Ep 1.23 **3:12 3.12** Ka 5.22;Ep 4.32;Pl 2.1;1 Pi 2.9 **3:12 3.12-13** Ep 4.2

13 Kire apu tini xopuropu nu kire apue nu xosa kapia xoreiyeretai xati nu xeika kuna
tuku xatia, xeuxana nukoini pa xu xemena xataupo xunu weteruwopina. Kokaipae
tinipo xunu weteritiketai xati, tinie rania kireu nikau xunu weterinikakuai.
14 Tinipo xotikikemu kireu xuimiapimi xosa tinika. Pa kapiae xokupa kireu kapia
emeserinikina, paie kakati kireu asinaku kapiae xirini kununu saina tineri sokisoki
sairouneri.
15 Kristusue xosikikemu yorowopi kapia sikirouna xati sini kireni xosikikemue
purikiriai, pa kapiae tinipo xotikikemuni kutu yakuwopina. Tini kirenini xotikikemu
sainari kireni xotikikemu kutu purakuaire Xoiteue yaitikeyai. Pa xati tini sipesi Xoiteu
eiyasewa.
16 TiniKristusupo kuna wetari tinipo xotikiro sokisoki puropina. Tini kireni kirenie
Yesusure xonikisuwoteneai kireu xuiapu taitainikinari asinaku nanunanu xeika
sipa xeika tinikari, asinaku kapia kireni kakepineri. Tini tinipo xotikirei Xoiteu
eiyaseunari, Siri Nakaupo xeika kireu siri muris xosaupo xeika Xoiteupo Supo Youyae
xotikiro iyaretai xeika sipesi worakuai.
17 Tinipo kuna xosa xeika saina xosa xeika xokupa sapi xeika kakikiriaia, tini
Kokaipa Yesusu wenumurei kakakuai. Kakinari nupo wenumurei tini Emisiki Xoiteu
eiyasewakuai.

Apue iya xeika nonomi xeika ati misepinerire Polue kunawotai

18 Tini xuimi, tini takipo xamutikimana irue pura. Kokaipapu ekero pa kapia xiri
asinakuni kutu.
19 Tini apimi, tini takipo inetikimana xiri xotikienikinari, peuni ati yakunepu kapia
kaka.
20 Tini nonomi, tini xokupa sapire takipo emitikimana anitikimana nikau kuna
taiwa. Kokaipae panumu kapia xouweurouna.
21 Tini eminikimana, tinipo nonomie makawopineri kapia kakaku, panumua
xonikemu xoxixoxixati kuna iyesepu xuweuwopineri.

Polue aipu saina apimi xeika ninipo yayakunikepi xeikaure kunawotai

22 Tiniaipu saina apimi paiya tinipo yayakutikepi nikau xokupa kuna taiwakuai.
Ninie tini nutietiki purori ai niraniranikepure nanuworinari asinaku saina taku.
Xuwe. Tini Kokaipaureni kutu xiri ximikinari, tini asinaku saina takuaire kireni sipesi
nanuwa.
23 Xokupa sapi kakinaria, tini sokisokinari saina takuai. Tini apu nikau saina kireni
tinarixe. Xuwe. Tini Kokaipapu saina xeika tinuku.
24 Tini sipa, Kokaipae sewai tini isayatikepina, paiya asinaku asinaku sapi nukou
xuiapu nikau akituworiniketai tinikepina. Nanuwa. Tini Kokaipa Kristusupo saina
apimi purinuku.
25 Apue kapia xoreiyerina paiya, nu xoreiyeretaipo xu xapa tepina. Xoiteue xokupa
xuiapu nikau kapia kireni imereini uteirouna.

4

1 Tini aipu saina apimi nikau yayakunikepi, tinipo aipu saina apimi xosa tini asinaku
kapiani kutu kakakuai. Tini sipa, taki rania tini yayakutikepi tuku nu mena xouro
purina.

Sini kunikuniwopi kapia sokisoki tainuku kutuni texepu

3:13 3.13 Mk 11.25;Ep 4.32; 5.2 **3:14 3.14** Ro 13.8-10;1 Ko 13.13;Ep 4.3 **3:15 3.15** 1 Ko 12.13; 12.27;Ep 2.16-17; 4.4;Pl 4.7 **3:16 3.16** 1 Ko 14.26;Ep 5.19;Kl 4.6 **3:16 3.16-17** Ep 5.19-20 **3:17 3.17** 1 Ko 10.31;Ep 5.20;1 Ts 5.18;Ip 13.15 **3:18 3.18** Ep 5.22;Ta 2.5;1 Pi 3.1 **3:19 3.19** Ep 4.31; 5.25; 5.28;1 Pi 3.7 **3:20 3.20** Ep 5.24; 6.1;Ta 2.9 **3:21 3.21** Ep 6.4 **3:22 3.22** 1 Ti 6.1;Ta 2.9 **3:22 3.22-25** Ep 6.5-8 **3:24 3.24** 1 Ko 7.22 **3:25 3.25** Tu 10.17;Ro 2.11;Ep 6.9;1 Pi 1.17 **4:1 4.1** XS 25.43; 25.53;Ep 6.9

2 Tini kunikuniwopi kapia sokisoki takuai. Tini kunikuniwakuai yause paiya, tini
ati nanunanu tinari Xoiteu eiyasewakuai.
3 Tini kunikuninaria Xoiteue sini rania tianisikepinaure kunikuniwakuai. Sini
Kristusupo kuna uteiwopinukure tinie kotowari ime taiyerisikepina. Mua kuna paiya
ekime ximiaki puroyaie, ximine yarani putawotai. Pana apimie pa kuna iyesepu
xirarineri kakauya xosa iyaiyereteneai.
4 Yei mua kuna ati uteiwopineure Xoiteue xouweyetai xati, tini paire kunikuni-
wakuai.
5 Tini Yesusure xonikisuwopu xuweuwoteneai xuimiapimi xeika purinaria tini
asinaku nanunanu tainari asinaku kapiani kutu taiwakuai. Nini xokupa yause
Kristusupo kapia atarinikepure tini ireiwakuai.
6 Tini sipesi kunaunari paiya, apimie iyesineri xonikieurouneri kuna kireni ku-
nawakuai. Tini atinari nanunanu tinari xokupa apimi nikau kuna xaute atinari
xonikemu tepina kuna xapa kanikakuai.

Polue Tikikusuno Onesimusuno xesanikati Kolosi xowoxeteneai

7 Yei xokupa saina kakitiaire paiya Tikikusuetini katikepina. Tikikusu nu sikou
xatasikini kutu nu sikou saina emesiki, nu Kokaipapu asinaku aipu saina apuni kutu.
8 Ye pa xotapaure kireni xesauti tini xosa utuna, paiya sini amaki purikiriai
sipawakuaire, pa xeika tinipo xotikikemu sokisokiwopinaure utuna.
9 Ye Onesimusino Tikikusuno xeika xesanikiti utunexeri. Onesimusi nu sikou
xatasikini kutu, nu sikou saina emisiki, pa xeika nu takipo kuna emetiki. Ninie xokupa
kapia muoro yaraxetaire katikepineri.

Polue Kolosi kini kuso kuna xesariniketai

10 Aristakusi, nu ye xeika kakauya xosa purina, nue tini kusotikina. Maki paiya, nu
Parnapasipo xepeu, nue rania tini kusotikina. Ye kuna xesaritikine katikiyaia nure
katikiyaina, nu tini xosa utatia, tinie nimaririrei sowakuai.
11 Kire Yesusu, wenuneri Yastusu xeteneai, nue rania tini kusotikina. Yuta
kini xosaupo apimi nini pa apimi kirenie ye xiri atineri taineri Xoiteue xuiapu
yakunikirouna yause sarepure saina tirouneri. Ninie ye atineri tianirouneri.
12 Epaprasi nue tini kusotikina. Nu takipo xatatiki, nu Kristusu Yesusupo saina
apu. Tinie Xoiteupo kapia tieinuku xouropu Xoiteupo xokupa nanunanu atinuku xiri
sipauwekiriai xati, tini sokisoki tumuwakuaire nue sipesi sokisoki kunikunina Xoiteue
tianitikepinaure kotourouna.
13 Ye nure tini katikepurexine, nue tini xeika Yesusure xonikisuwoteneai xuimiapimi
Laotisia erewesepu xeika Ieropolis erewesepu xeika puroteneai xosa tianitikepure xiri
irereina saina tirouna.
14 Apu Luku, pa sipetuaure sini xiri xosikieurounuku, nue Temasino tini ku-
sotikineri.
15 Tinie yeu kuso Laotisia erewese puroteneai xatasikimana tinikakuaire ye xoieune.
Pani Nimpa xeika Yesusure xonikisurouneri xuiapue nupo atoro kununurouneri rania
yeu kusotinika.
16 Tinie mua nakau ninaiyeinaria, Yesusure xonikisuwoteneai xuiapu Laotisia
puroteneai xosa xesarinikari, ninie rania ninaxepineri. Tinie rania, ye Laotisia xesauti
xowotai nakau ninaxakuai.
17 Tinie Arkipusi ipaki kaunaria, “Ne Kokaipa xosaupo tiyai saina ati yakunau, pa
saina atinauni kutu kake,” xi kawakuai.
18 Ye Polu, ye ikoini mua kuso kuna tini xosa xayaune. Tini yeureni nanunanuwa, ye

---

4:2 4.2 Ep 6.18;Pl 4.6 **4:3 4.3** Ro 15.30;1 Ko 16.9;Ep 6.19 **4:4 4.4** Ep 6.20 **4:5 4.5** Ep 5.15-16;1 Ts 4.11-12
4:6 4.6 Mk 9.50;Ep 4.29;Kl 3.16;1 Pi 3.15 **4:7 4.7** YT 20.4;2 Ti 4.12 **4:7 4.7-8** Ep 6.21-22 **4:9 4.9** Pm 10-12
4:10 4.10 YT 12.12; 12.25; 13.13; 15.37-39; 19.29; 27.2;Pm 24 **4:12 4.12** Kl 1.7;Pm 23 **4:14 4.14** 2 Ti 4.10-11;Pm
24 **4:17 4.17** Pm 2 **4:18 4.18** 1 Ko 16.21;2 Ts 3.17

kakauyaroni purine. Xoiteue xouwesikina xoukemu sikirouna kapia tini xosa purina.

Xoka kireni nakau
Polue Tesalonaika xosaniki xayawotai

Akereki kuna

Erewese Tesalonaika paiya propinsi Mesetoniapu kokaipa erewese purina. Polue Pilipai weti Tesalonaika xouna pa erewese xosa Yesusure xonikisuwoteneai xuiapu sainikereyai. (Yesusupo Tianuwopi Teu 17.1-9) Pana xokupa xuiapue Polupo kuna iyeserineri xonikisuneri Yesusu taiwori, Yuta apimie xekeri Polure xonikikemu xoxi xati xesawori Tesalonaika wetetai. Xurise, Polue xouna erewese Korin purotai yause xosa, nupo saina emeu Timotie kouna Tesalonaikapue Yesusure xonikisuwoteneai xosa kapia yaraxeteneaire Polu kawotai.

Polue Timotipo asi iyeserina Polu nuko xeika Sailasino Timotino xeikae ninipo xonikisu sokisokiwopure mua nakau xayawoteneai. Kireu sipa apimie nanuneri mua nakau paiya Polupo xokupa nakau kokaipa nakau yoira xosa puroteneaipo akereki nakau xeteneai. Mua nakau xosa Yesusure xonikisuwoteneaie Tesalonaika puroteneai nikau xonikisu xeika asinaku kapia xeikaure Polue nimaririwotai.

Pa xuiapue Yesusure xonikisuwoteneai paiya Kristusu nu amakina xiyeri kopina nini sipa xuwe. Ninie sipawopure kunauneri Kristusu xiyeri kopu xuweuni apimi xumuweteneai paiya, nini rania sipesi puropineri ekinikioma tepinerire? Kristusu nu amu yause yauseni kutu kopinana? Polue ninipo koto xapa ipaki kanikina, tini asinaku kapia tainari Kokaipa kopina yauseure ireiwa niketai.

Polue nupo saina emeumanapu Tesalonaika kinire xiri eiyoxeteneai

1—3

1 Sini Polu xuno Sailasi xuno Timoti xunoe, mua nakau tini Tesalonaika erewesepu xuiapu xosa xayaritikinuku. Paiya tinie Emisiki xeika Kokaipa Yesusu Kristusu xeikaure xotikisinuku etokipurikiriai xosa.

Xoiteue tinire xousuaxina xouwetikatia, tinipo xotikikemu yoroni purakuai.

Tesalonaika nikau xonikisure Polue nimaririwotai

2 Xokupa yause sinie tinire nanunanunuku Xoiteu eiyaseurounuku. Sinipo xokupa kunikuni xosa tinipo wenitiki tirounuku.

3 Tinipo xotikisue saitikerati asinaku kapia kakakuaire, kireu xotikikemu tinikinuku asinaku saina tinuku, xotikikemu sokisoki xinuku sikou Kokaipa Yesusu Kristusu yakukiriaire, sinie sikou Xoiteu Emisiki xosa eiyaseurounuku.

4 Tini xatasikimana, Xoiteue tini xiri xouwetikina, tini nukouni kutu tumutikeretai xati, sini paire sipauweikiriai.

5 Mua asinaku kuna sinie tini xosa tikoukiniai paiya, aipu kuna sie tini xosa putawoyaixe. Xuwe. Nue sokisoki xeika Xoiteupo Supo Youya xeika putawati tinie atinuku sinipo sokisoki xosikisu xekeukiniai. Sinie tini xopu purinuku tini tianitikepure, asinaku kapia kakikiriai paiya tini takieni sipa.

6 Tinie Xoiteupo kuna tari, xokupa xu tini xosa putawotai sorena, tinie sinipo kapia xeika Kokaipapu kapia xeika taiwari, Xoiteupo Supo Youyae tini saitikerati tinie nimaririnuku.

7 Pa xati Mesetonia propinsi xeika Akaia propinsi xeika xosa xokupa xuiapue Kristusure xonikisuwori tinie asinaku kapia nini atarinikikiniai.

1:1 1.1 YT 17.1-13;2 Ts 1.1 **1:2 1.2** Ep 1.16;Pl 1.3-4;Kl 1.3;2 Ts 1.11 **1:3 1.3** 1 Ko 13.13;Ka 5.6;Kl 1.4-6;Ip 6.10
1:4 1.4 Kl 3.12;2 Ts 2.13 **1:5 1.5** 1 Ko 2.4-5; 4.20;Kl 2.2;Ip 2.3 **1:6 1.6** YT 17.1-9;1 Ko 4.16; 11.1;Pl 3.17;2 Ts 3.9
1:7 1.7 1 Pi 5.3

8 Tinie Kokaipapu kuna uteikiniai paie kiroma miria sie xouna xounawotai. Paiya Mesetonia xeika Akaia xeika masaira kireni xosa xowotaixe. Xuwe. Tinie Xoiteure xotikisuwari xokupa wesewesei tinire kuna iyesieteneai xati, sini pani nini kanikepinuku saina xuwe.
9 Sinie tini xosa putaukiniai yause xosa kapia akipaxeyaire nikoini asiwarouneri. Tinie xoreixorei xoiteu teu wetinuku, nu sipesi purotai Xoiteuni kutu xosa xotikipirixikiriaire asiworoteneai. Tinie Xoiteupo aipu saina apu sainuku,
10 nupo Nono xumati Xoiteue xiyeri saretaie mena xouro wetina koati tinie yakuari ninie asiworoteneai. Nu Yesusu, nue sini xiyeri sosikatia Xoiteupo kisamaira kopina yause xosa sini atinuku puropu.

2

Polu nukoe Tesalonaika saina teyaire kunawotai

1 Yewapu xura, takieni sipa, sinie tini xopu purinuku saina tikiniai paiya, aini xuwexepu xuwe.
2 Tini sipa, sini tini xosa kopu xuweu yauseni, sini Pilipai erewese purikiri sinipo mupusiki xoxixoxiwori, tatau tikiniai. Pana sinie tini xosa koukiria, sikou Xoiteue sinipo xosikikemu sokisokiwati pa xiwayasikimanaure ximikinikikirixe. Xuwe. Sini sokisoki tumunuku tini xosa Xoiteupo asinaku kuna uteinuku.
3 Tinie Yesusure xotikisuwakuaire, tini yaitikinukua, sini kuna xoreiyerinuku, sini xunu kapiare e xorei kapia kakekixe. Xuwe.
4 Pana Xoiteue sini uteisikieina nukou xouweni sini asinaku kuna uteiwopi saina siketai. Pa xati xuiapue sinipo sainaure xonikiewopineri xinuku nanuwori kuna uteikirixe. Xuwe. Xoiteueni sinipo xosikikemu uteirouna xati, nukoini sinipo saina xouwewopina xinuku.
5 Tini sipauweikiriai xati Xoiteue rania panumu kunani kunawopina, sinie tini niraniratikepi sie kuna kunawopu xuwe, pa xeika sinie tinipo sapire ekisikie ninuku asinaku kuna katikepu xuwe.
6 Sinie tini xosare kireu xuimiapimi xosa kokaipa wenisiki tepure saina tepu xuwe.
7 Suau, sini Kristusupo tianuwopi purikiriai. Pa xati sini sapi xosikieukiriai xakua sini tianisikakuaire tini katikiku. Pana sini tini xeika purikiniai yausepa, sini nono misiarara sie peuni purikiniai. Sini xuie nupo nonomi apuri tiniki purotai siei purikiriai.
8 Sini tinire xiri xosikieunuku, pa xati sini Xoiteupo asinaku kuna tini tikepure xinuku. Pa xeika sinipo ekisikioma tini tikepure rania sini ireinuku, pa amure, tinie sinipo marouni kutu saikiriai.
9 Yewapu xura, sinie tini xeika purinuku Xoiteupo asinaku kuna uteinuku irereikiniaia tini sipauweikiriai. Tinie sini xoyeara sikakuai paiya tini xu tikepi xirarinuku, sini asau xeika ukumu xeika xosa sokisoki sainani kutu tikiriai.
10 Tini sipa xati, Xoiteu rania sinie tini Kristusure xotikisukiriai xuiapu xosa kakikiriai kapia nu sipa. Sinie Xoiteu ekero asinaku asinaku kapia kakikiniaina sini xoxi kapia kakepu xuwe.
11 Tini sipa, eminikie nupo nonomi xosa kakirouna kapia sieni, sinie tini xosa panumu kapia kakinuku,
12 tinipo nanunanu sarinuku xotikikemu sokisokiwopure sinie kunaukiriai. Tini Xoiteupo kapiarei itouni texakuaire kakinuku kunaukiriai, tinie Xoiteue xuiapu

---

1:8 1.8 Ro 1.8 **1:9 1.9** YT 14.15;1 Ko 12.2;Ka 4.8;1 Ts 2.1 **1:10 1.10** YT 17.31;1 Ts 4.16; 5.9;Ta 2.13;2 Pi 3.12 **2:1 2.1** 1 Ts 1.5; 1.9 **2:2 2.2** YT 16.19-24; 17.1-9;Pl 1.30;Kl 2.1 **2:4 2.4** Yer 11.20;Ka 1.10;1 Ti 1.11 **2:5 2.5** YT 20.33;Ro 1.9;1 Ts 2.10;2 Pi 2.3 **2:6 2.6** Yo 5.41; 5.44;1 Ko 9.1-6;2 Ko 11.9;2 Ts 3.8-9 **2:7 2.7** 1 Ko 2.3;2 Ko 13.4;2 Ti 2.24 **2:9 2.9** YT 20.34;1 Ko 4.12;2 Ko 11.9; 12.15 **2:11 2.11** YT 20.31 **2:12 2.12** Pl 1.27;Kl 1.10;2 Ti 1.9;1 Pi 5.10

yakunikirouna yause minika manari mena xouro asinaku misepini kutu takuaire nu Xoiteue tini yaitikeyai.

Yesusure xonikisurouneri apimie xiri xonikisuneri sokisoki tumuneri xu xemeneri

13 Pa sapire rania sipesi sinie Xoiteu eiyaseurounuku. Tinie Xoiteupo kuna sinipo supusikiropu tikiriaia, tini apupo kuna sie tekixe. Xuwe. Tini Xoiteupo kunani kutu sie tikiniai. Kakari pa kuna paie tini Kristusu xosa xotikisukiriai xuiapu xotikiro sokisoki saina tina.
14 Yewapu xura, tinie Xoiteupo Yesusure xonikisuwoteneai xuiapu, Yutia puroteneai sie saikiriai, nini Yesusu Kristusu xeika etoketeneai xuiapu. Tinie emetikimana nikau xupunikiro kokaipa xuni kutu tikiriai sieni, Yutiapu Xoiteupo xuiapue Yuta xupunikiropu xu teteneai.
15 Yuta apimie Kokaipa Yesusu ouweineri kunatureture rania ounikieineri, sini xesasiketeneai. Xoiteue xouwewotai kapia nikiniki tuneri, xokupa apimi xiwaixi-wainikineri.
16 Sinie xetau xeteneai xuimiapimi xosa kuna uteiwopinuku paiya, ninie sinipo saina ime parauneri, pa amure, Xoiteue pa xuiapu xiyeri tinikepi nini xiraxineri. Pa xati ninie sipesi kakirouwori ninipo xunue pani kokaipa xati, Xoiteupo kisamairae nini xosa kotai purina.

Polue Tesalonaika apimi xiyeri xekenikepure xiri xouweuna

17 Yewapu xura, Yuta apimie kakeri tini xayaka xayaka weitikiteri nanukiria, eminikie nupo nonomi weinikiteri xetauro purieuna. Sini tinipo moatikikemu xekeukiri xana xuwena pana, sinipo xosikikemu paiya tini xeikani purina. Pa xati tini xiyeri kounuku xeketikepure ime xirekepi saina pani sokisoki tinuku.
18 Sinie tini kounuku xeketikepure xikiriai, ye Polu, ye kopure xokupa yause eruruyai. Pana Satanie taiyerisiketai.
19 Sikou Kokaipa Yesusue xiyeri koati yause paiya, amu sapie sini sokisokisikati nu ekero tumunuku nimaririwopinukuna? Sini amu tikou atarunuku sinie sinipo saina ati tikiniai xepinukuna? Paiya tini kireni.
20 Iyo, sini tinire nimaririroukiri, takieni kakari sini xosikikemu asinaku purinuku.

3

Timotie xouna Tesalonaika sokisokinikepinaure Polue xesawotai

1 Sinie tinire xiri eiyorinuku, xurise sini ere xenenewopuxexi nanukiriai. Pa xati kuna ouwori kunaunuku sio Atensi puraxauna,
2 Timoti xesauyati tini xosa utopinaxi kuna oukiriai. Timoti nu sikou xatasikina nu Kristusupo asinaku kuna uteiwopina Xoiteupo saina apu. Nue tinipo xotikisu tianitikina sokisokiwopinaure xesauyati utotai,
3 pa xu xeika tatau xeika tini xemekiriaie kakatia tini kireue xokupa nanunanu taku. Takieni sipa, sinie muanumu xu xemeropure Xoiteue tumusikereyai.
4 Sini tini xeika purikiriai yauseni ipaki katikinuku, xu xana xu siko xosa kopina xikiriai. Pa xati itou takieni sipaunuku, pa xu xoxi itou motai.
5 Pa xotapaure sore ye pani xenenewopu xuwe. Ye tinipo xotikisu sipawopure, pani Timoti xesauti tini xosa utotai. Tinipo xotikisu eruruwopina apue xakuxakutikiati, sinipo saina aini xuwexinaxi ye nanune.

2:13 2.13 Ka 1.11-12; 4.14;1 Ts 1.2-3;2 Ts 2.13;2 Pi 3.2 **2:14 2.14** YT 17.5;Ip 10.33-34 **2:15 2.15** YT 2.23; 3.15; 7.52; 9.23; 9.29; 13.45; 13.50; 14.2; 14.5; 14.9; 17.5; 17.13; 18.12 **2:16 2.16** Mt 23.32-33; 24.6;Lu 11.52;YT 13.50 **2:17 2.17** 1 Ts 3.10 **2:19 2.19** Pl 2.15-16; 4.1;2 Ts 1.4 **2:20 2.20** 2 Ko 1.14;1 Ts 3.13;XKY 1.7 **3:1 3.1** YT 17.15 **3:2 3.2** YT 16.1-3 **3:3 3.3** Ep 3.13;2 Ti 3.12 **3:4 3.4** YT 14.22; 20.24 **3:5 3.5** Pl 2.16

Timotie asinaku kuna tikoati, Polue nimaririwotai

6 Paina Timotie tini weitikiterina mukatie sini xosa kouna putauna. Nue asinaku
kunani kutu sini kasikina. Tinie sokisoki xotikisunuku kireu xiri xonikieurounukure
kunawotai. Sipesi tinie sinire nanunanuku asinaku xotiki tuku xirounukure, nu
kunauna. Kakinuku tinie sini xekesikepure eiyoxari sinie rania tini xeketikepure
eiyoxinuku.
7 Yewapu xura, tinie xotikisuwopi sokisoki purari sinie iyeserinuku, paie xokupa xu
xemekiriaia sinipo xosikikemu sokisokina.
8 Tinie Kokaipa xosa sokisoki purari sini sipaukiriai xati, ximine sinipo ekisikiomae
xiri asinakuni kutu saina.
9 Sinie tinire nanunanuworinuku sikou Xoiteu ekero xiri nimaririnuku xekeukiria,
sinie Xoiteu eiyasewopi kapia paiya nue sini sikeyai nimariri xiri itouwati xana xuwe.
10 Xoiteue sini weisikitati utunuku tini xeketikepinukure asau xeika ukumu xeika
xosa sini kunikuniwoki kunikuniwokinuku. Pa xati tinipo xotikisu xayaxayaka xatia,
sinie xemu sokisokiworitikepinuku.

Xoiteue Polu nini xosa sou xowopinaure Xoiteu xosa kunikuniwotai

11 Sikou Emisiki Xoiteu xeika, Yesusu, sikou Kokaipa xeikae tini xosa sosikiutopiner-
ire xosikieunuku.
12 Kokaipae tini xosa kireu xonikiewopi kapia xiri korepinaure sini xosikieunuku,
kakatia tini kirenikirenie Xoiteupo xuiapu xosa xeika xokupa xuiapu xosa xeika xiri
xotikikemu tinika, paiya sinie tini xosa xosikikemu tikirounuku sie kaka.
13 Pa kakaria Kokaipa Yesusue nukou xokupa xuiapu xeika xiyeri kopina yause xosa
paiya, tini muputiki xokumo purari xeketikepina. Tinie asinakuni kutu xu xuweu
sikou Emisiki Xoiteu ekero purakuai. Pa suau.

Nini Tesalonaika ninipo asinaku kapia sokiteria ninipo ekinikoma sokisokixepina

4

4—5

Sini ayaka kapia kakepuxe

1 Yewapu xura, tinie Xoiteupo nanunanu tainari texakuaire sinie tini xokupa
kapia ataritikikiri, tinie pa kapia tairounuku. Pana muaia tinipo xotikikemu xiri
sokisokinuku Kokaipa Yesusu wenumurei mua kapia pani kakakuaire tini katikepure
xinuku.
2 Xokupa kuna Kokaipa Yesusupo wenumurei sinie tini tikikiriai tini sipa.
3 Xoiteupo xoukemu paiya muanumu. Tinipo ekitikiomani kutu xiri tuworinari
muputiki xokumo saya. Kakinari xokupa ayaka kapia emeseruwa.
4 Tini kirenikirenie xotikiropu xoxixoxi kapiapu nanunanu kourouna atinari
yakuwakuai, kakinari Xoiteue xouwewotai kapia xeika asinaku kapia xeika taiwakuai.
5 Pa xotikiropu xoxixoxi kapiapu nanunanue purutikati, xukumie Xoiteu sipawopu
xuweue xoxixoxi ayaka kapia kakirouneri sie kakaku.
6 Tini kakixanari Yesusure xonikisurouneri xatatikimana xosa xu kakerinari, pa xoxi
kapia kakinari ekinikiworaku. Muanumu kuna ekime sinie tini sokisoki katikinuku,
muanumu kapia xokupa apimie kaketeneai paiya, Kokaipae nini xaro tinikepuwatixe,
xikiriai.

3:6 3.6 YT 18.5 **3:7 3.7** 2 Ts 1.4 **3:8 3.8** Pl 4.1 **3:10 3.10** YT 26.7;Ro 1.10;Kl 4.12;2 Ti 1.3 **3:11 3.11** 2 Ts 2.16 **3:12 3.12** 1 Ts 4.9-10; 5.15;2 Pi 1.7 **3:13 3.13** Sek 14.5;1 Ko 1.8;Pl 1.10;2 Ts 1.7; 1.10; 2.17 **4:1 4.1** Pl 1.27;Kl 1.10; 2.6;1 Ts 2.12;2 Ts 3.6 **4:3 4.3** 1 Ko 6.15; 6.18;Ep 5.3; 5.17; 5.27;Kl 3.5;1 Ts 5.23;Ip 10.10;1 Pi 1.16 **4:4 4.4** Ro 6.19;1 Ko 6.13-15; 6.18 **4:5 4.5** Siri 79.6;Ka 4.8;Ep 2.12; 4.17-18;2 Ts 1.8 **4:6 4.6** XS 19.11-13;Siri 94.1;1 Ko 6.8;2 Ts 1.8

7 Sini xoxi kapia kakepure Xoiteue yaisikepu xuwe. Xuweni kutu. Xoiteue sini
xokumo kapia taiwopure yaisikina.
8 Pa xati apue mua kuna supo wana paiya nu apupo kuna kireni supo woratixe.
Xuwe. Nu Xoiteupo kuna supo wana, nu nukou Supo Youya tini tikirouna Xoiteu.

Sini asinaku kapia kakikiri sokisoki xepina

9 Tinipo xotikikemu Xoiteupo xuiapu tinikepi kapiaure yei tini xosa kireu kuna
xayawopixe, pa amure, pa kapiaure Xoiteue tini taitaitikietai.
10 Kakati Yesusure xonikisuwoteneai xuiapue Mesetonia propinsipo xokupa san-
awayau puroteneai tinipo xotikikemu tinikirounuku. Pana yewapu xura, tinie pa
kapia pani pani kakakuaire, tinipo xotikikemu sokisokiwopure xinuku.
11 Tini peuni misepi kapia sokisoki xinari takipo sainani ta. Sinie ekime tini
katikikiniai sie tini takipo xuputikieni sokisoki saina tinari paiya, tini takieni sokisoki
tumuwakuai.
12 Kakinaria tini kire sapi xuweitautikepuwatixe, kakaria Yesusure xonikisuwopu
xuweuwoteneai xuiapue, tinipo kapiaure nimaririwopineri.

Kokaipae xiyeri kouna kununusikepina

13 Yewapu xura, xumuweteneai xuimiapimi xosa amuwaurau putawopina paiya,
tini atinari sipawakuaire xinuku. Yesusure xonikisuwopu xuweuwoteneai xuiapu
kinie xumoteneai xuiapue xiri eiyoxirouneri. Kakineri Xoiteue kopa upuropu
sainikerepina yause yakuworixe. Pa xati, sini ninie eiyoxenteneai sie kakepuxe. Sini
Xoiteue kopa upuropu saisikeperina yause yakuwopu.
14 Yesusue xumuna xiyeri sarotaire sini xosikisunuku. Pa xati sini sipa,Yesusupo sok-
isokie Xoiteue Yesusure xonikisuwoteneai xuimiapimi xumuweteneai xiyeri sainiker-
atia ninie Yesusu xeika xiyeri kopineri.
15 Sinie Kokaipapu kuna tini xosa ipaki uteinuku. Kokaipae xiyeri kopina yause
paiya, sini ekisikioma tuku xuiapue pani purikiria, xumuweteneai xuiapue purori
sinixite akeri xowopuxe. Xuwe.
16 Xoiteue sokisoki kunawati, akereki xenikorokoroe uru yaxatia, Xoiteupo narie
miriaxepina. Kakatia Kokaipae Xoiteupo xaixai wese wetina oro kopina. Kakatia
Yesusure xonikisuneri xumuweteneai apimie akerineri saropineri.
17 Pa yause xosa sini pani ekisikioma purikiriai xuiapue mena xouro pa xuimi apimi
xeika xounukua, siko xokupae Kokaipa tutumawopu. Kakinuku paiya sini Kokaipa
xeika sipesi sipesi puropu.
18 Pa xati Xoiteupo kireu xuiapu nikau xonikikemu sokisokiwopure tinie mua kuna
takitaki xotikikemu sokisokiwata xakuai.

5

Sini kokaipa kopina yauseure ireiwopu

1 Yewapu xura, sinie katikinuku panumu asau xosa panumu yause xosa pa sapi
akipa xepinaxinuku kuna xayaunuku katikepukirixe.
2 Takieni sipauweikiriai, Kokaipa kopina asau paiya petuae ukumani marouna sie
sapauni kopina.

4:7 4.7 1 Ko 1.2;2 Ts 2.13-14;Ip 12.14;1 Pi 1.14-16 **4:8 4.8** Ese 36.27; 37.14;Lu 10.16;1 Ko 2.10;2 Ko 1.22;1 Yo 3.24
4:10 4.10 2 Ts 3.4 **4:11 4.11** Ep 4.28;2 Ts 3.8; 3.12;1 Pi 4.15 **4:12 4.12** Ro 13.13;2 Ko 8.21;Kl 4.5 **4:13 4.13** Ep
2.12 **4:14 4.14** Ro 14.9;1 Ko 15.3-4; 15.12-13; 15.18; 15.23 **4:15 4.15-17** 1 Ko 15.51-52 **4:16 4.16** Mt 24.30-31;YT
1.11;1 Ko 15.23; 15.52;1 Ts 1.10;2 Ts 1.7 **4:17 4.17** Yo 12.26;YT 1.9;XKY 11.12 **5:1 5.1** Mt 24.36 **5:2 5.2** Mt
24.42-44;Lu 12.39;2 Pi 3.10;XKY 3.3

3 Xuiapue ipaki kunauneri, “Ximine asinaku yauseni kutu. Xosikikemu yoroni
puropu,” xeria, xuie nono iyarepure xeri tatau marouna sie nini xoxi nikepina sapie
sapauni nini xosa mopina. Ninie pa sapi emeseriwopuworixana xuwe.
4 Pana tini yewapu xura tini ukumu xosa purinuku xati, petuae moati apue xekeri
urewotai sie tinie pa asau moati xekeri xoxi ure urewakuaixe. Xuwe.
5 Tini xokupa paiya tini memeremu xeika asau xeika xosaupo apimi. Sini ukumu
xeika xori xeikapu kini xuwe.
6 Pa xati kireu apimi sie sini xinexekini. Xeuxana ekisikie pereu purati, nanusikie
teteiwopina.
7 Sini sipa, xinepineri apimi paiya, nini ukumani xinirouneri. Xisa xukoriwopineri
apimi paiya, nini ukumani xisa xukorineri puturouneri.
8 Pana sini asaupo kinia, sini atinuku nanunanu tepu. Sini Xoiteure xosikisunuku,
kireu xiri xonikiewopi kapia tinuku, pa kapiae xomatua nikau nekei sie erepu.
Kakinuku Xoiteu yakukiri xiyeri sosikepina kapia paiya, xomatua nikau koike sie
kurorinuku, sini sokisoki tumunuku ati yakuwopu.
9 Sini Xoiteu nukou kisamaira tepure sini tumusikerepu xuwe. Sikou Kokaipa Yesusu
Kristusue xiyeri sosikepinaure nue sini tumusikeretai.
10 Yesusue sini tianisikepure xumotai, pa xati sini ekisikioma purinukure e sini
xumunukua, sini nu xeika ekisikioma puropu.
11 Pa xati tini mua kakirounuku sie, tini kirenikirenie takitaki xotikikemu sokisoki-
wata akuai.

Tini Yesusure xotikisurounuku xuiapue takitaki tianuwata aukuai

12 Yewapu xura, sinie tini ipaki katikepure xinuku, apimie tini tianitikepi saina
teteneai irue pura. Kokaipae nini tinipo tumu iyainikerati purineri, tinipo kapia
kutuwopure ninie tini kuna tikirouneri.
13 Ninie pa saina tirounerire, tinie nanunanunari xotikikemu xiri asinaku xinari xiri
xotikienika. Kakinari tini xokupae kireni xotikie pura.
14 Yewapu xura, ouyeouye xirouneri apimi nikau kapia kutunari ximikirouneri
apimi nikau xonikikemu sokisokinari sokisokixepu xuweu woteneai apimi tianikinari-
wakuaire tini saitikerepure xinuku. Kakinari tinie xokupa apimi peuni peuni nika.
15 Ninie tini xosa xoxixoxi kapia kakeria, tinie kaki xanari xapa taku. Xokupa yause
tinie Xoiteupo xokupa xuiapu xeika kireu xuiapu xeika xosa asinaku kapiani kakepure
sokisokixa.
16 Xokupa yause tinie xiri nimaririnari,
17 sipesi kunikuniwakuai.
18 Tini xuiapu Kristusu Yesusu xeika etokikiriaie panumu kapia tini xosa yaraxatia
tini Xoiteu eiyasewakuai. Xoiteu nu panumu kapia xouweuna.
19 Tinie kire sapi kakakuaire Xoiteupo Supo Youyae saitikerepure xatia, tini
kakixinari nu paraunari,
20 apimie tini xosa kunatureture kuna uteiwopure xeria kakixanari pa kunaure
xotikikemu xoxixoxixaku.
21 Pana xokupa kuna xeika kapia xeika ati erurunari uteiwakuai. Kakinari asinaku
kapia kireni sokisoki tinari,

5:3 5.3 Ese 13.10;Os 13.13;Mt 24.39;Lu 21.34-35;Yo 16.21-22 **5:4 5.4** Ro 13.12-13;1 Yo 2.8 **5:5 5.5** Ro 13.12;Ep 5.8-9 **5:6 5.6** Mt 24.42; 25.5; 25.13;1 Pi 5.8 **5:7 5.7** Lu 21.34-36;Ro 13.13;Ep 5.14 **5:8 5.8** Ais 59.17;Ep 6.13-17 **5:9 5.9** Ro 9.22;1 Ts 1.10;2 Ts 2.13-14;1 Pi 2.8 **5:10 5.10** Ro 14.8-9;2 Ko 5.15;1 Ts 4.14 **5:11 5.11** Yu 20 **5:12 5.12** 1 Ko 16.18;Pl 2.29;1 Ti 5.17;Ip 13.7; 13.17 **5:14 5.14** Ka 5.22; 6.1-2;Kl 3.12;2 Ts 3.6; 3.11; 3.15;Ip 12.12 **5:15 5.15** Asin 20.22;Mt 5.39;Ro 12.17;1 Ko 6.7;1 Pi 3.9 **5:16 5.16** 2 Ko 6.10;Pl 4.4 **5:17 5.17** Lu 18.1;Ep 6.18;Kl 4.2;1 Pi 4.7 **5:18 5.18** Ep 5.20;Kl 3.17 **5:19 5.19** Ep 4.30;1 Ti 4.14;2 Ti 1.6 **5:20 5.20** 1 Ko 14.1; 14.39 **5:21 5.21** 1 Ko 2.11; 2.15;Pl 4.8;1 Yo 4.1

22 xokupa xoxi kapia emeseriwa.
23 Xoiteu nu xoukemu yorowopi xotapa, nue kakati tinie tinipo ekitikioma xiri
tuwaria tini xiri xokumo saitikerepina. Kakina tinipo xenitiki xeika muputiki xeika
nanunanu xeika ati yakuwati, tini xiri asinaku purinaria sikou Kokaipa Yesusu
Kristusue xiyeri kopina yause xosa tinipo xu xuwexepina.
24 Xoiteue tini yaitikeyaina, nue pa xokupa sapi tini xosa kakepina, pa amure, nukoe
xokupa kuna kunawoyaini kutu tairouna.
25 Yewapu xura, tinie Xoiteu kunikuniwarini kutu sini tianisikepina.
26 Siko Xoiteupo xuiapu sikau kapia paiya, tini kirenikirenie kireu uritoko nikakuai.
27 Kokaipapu wenumurei ye tini xosa sokisoki kunaune, mua nakau tinie Xoiteupo
xokupa xuiapu xosanikini kutu xosa ninaxakuai.
28 Sikou Kokaipa Yesusu Kristusue xousuaxina xouwesiketai kapia tini xosa purina.

5:22 5.22 Yop 1.1; 1.8; 2.3 **5:23 5.23** Ro 15.33;1 Ko 1.8;Pl 4.9;1 Ts 3.13;2 Ts 3.16 **5:24 5.24** 1 Ko 1.9; 10.13;2 Ts 3.3 **5:25 5.25** Kl 4.3;2 Ts 3.1 **5:26 5.26** Ro 16.16

Xoka Axiri nakau
Polue Tesalonaika xosaniki xayawotai
Akereki kuna

Yesusure xonikisuwoteneai xuiapu Tesalonaika erewese puroteneaie Kristusu xiyeri kopina yause xosa amu sapini kutu yaraxepinana xineri xokupa nanunanu teteneai. Kireue ipaki kunauneri Kokaipapu Asau itou kotai xeteneai. Pa xati Polu nuko xeika Sailasino Timotino xeikae ninipo nanunanu kutuwopure mua nakau xayawoteneai.

Polue ipaki kunauna pa Asau putawati xana xemu xetai. Ximuximua xuimiapimie xiri poripori ereria xokupa xoxixoxi kapia paie pani sokisoki xepina. Kakeria kire apu tu sokau porowopinae mana paiya, Kristusu xiri xiwaiwopina.

Xuiapue xonikisu xosa sokisoki tumuneri xu xemeropinerire Polue kaniketai. Nuko xeika saina emeumana xeikae kakirouneri sie, nini niko yakunikepi saina sokisoki tepineri xetai. Nini saina tepure ouyexeni nini kireu tianikepure ouyexeni.

Kokaipapu Asau sewai putawopina

1—2

1 Sini Polu xuno Sailasi xuno Timoti xuno, sinie tini Yesusure xotikisukiriai xuiapu
Tesalonaika erewese purikiriai xosa mua nakau xayaritikinuku, paiya tini xuiapue
sikou Emisiki Xoiteu xeika Kokaipa Yesusu Kristusu xeika etokipurikiriai.
2 Xoiteu sikou Emisiki xeika, Kokaipa Yesusu Kristusu xeikae xonikisuaxati xoniki-
etikeria tini xotiki kurunari purakuai.

Tesalonaika apimie xu yause sokisoki tumurouneri

3 Yewapu xura, xokupa yause sinie tinire nanunanunuku Xoiteu eiyaseurounuku.
Sinie panumu kakepinuku xiri asinaku, pa amure, tinipo xotikisue xiri sokisoki xati,
tini xokupa kirenikirenie kireu xatatikimana xotikikemu tinikirounuku xati, pa kapiae
xiri kokaipa xina.
4 Pa kapia xotaparei sore, sinie Xoiteure xonikisuwoteneai xuiapu xosa xoux-
anaunukua, tinipo wenitiki xouroririounuku. Xiwaie kakeri xokupa xu tini xosa
moyaire sinie nini kanikirounuku. Paire sinie ipaki kunaunuku, “Tesalonaika kinie
sokisoki tumuneri ninipo xonikisu soki tineri pa xokupa xu xeika tatau xeika
xemeneri,” xirounuku.

Xoiteue asinaku kapia xosa uteisikirouna

5 Pa xokupa kapia tini xosa motai paiya. Xoiteue asinaku kapiani kutu kireni kakina
nukoe sinipo kapia uteipopouna sini panumu atarisiketai. Tini tatau xemekiriaia, pa
amure, tinie Xoiteue xuiapu yakunikepina yause sarepurexinukuna, kakaria pa yause
xosa Xoiteue atina yakutikepina.
6 Xoiteue muanumu asinaku kapiani kutu kakepina. Apimie tini xu tikirouneri paiya
nue xu xapa teritikepina.
7 Kakina nue pa xu ximine tinie xemekiriai xuweiyeinapa, tini xeika sini xeikani
arikepi sikepina. Kokaipa Yesusu xeika nupo xokupa sokisoki xenikorokoro xeikae
mena xouro wetineri yarani putawopineri yause xosa Xoiteue panumu kakepina. Nue
kokaipa xepireini kutu kounapa
8 apimie Xoiteu sipawopi xiraxineri, Yesusu sikou Kokaipapu asinaku kuna taiwopu
xuweuwoteneaia xaro tinikepuwatixana manimani tinikepina.

1:1 1.1 YT 17.1;1 Ts 1.1 **1:2 1.2** Ro 1.7 **1:3 1.3** 1 Ts 1.2-3;2 Ts 2.13 **1:4 1.4** 2 Ko 7.4; 7.14;1 Ts 2.19;XKY 1.9 **1:5 1.5** Pl 1.28 **1:6 1.6** Ro 12.19;XKY 18.6-7 **1:7 1.7** Mt 25.31;1 Ts 3.13; 4.16 **1:8 1.8** Siri 79.6;Ais 66.15;Yer 10.25;Ro 2.8;1 Pi 4.17

9 Pa apimie panumu kakineria xoxiaki xepineri. Ninie Kokaipa xeika nupo sokisoki
kokaipa memeremu xeika wetineri, xetauro purineria sipesi sipesi xoxixepineri.
10 Xoiteue iyareyai Asau xosa, Kokaipae kouna paiya manimani tinikepina, pana
Xoiteupo xokupa xuiapu nini xokupae nure xonikisuwoneaia ninie nupo wenumu
xourorineria nure xiri nimaririwopineri. Kakeria tinie rania nini xeika nimariri-
wakuai, pa amure, sinie tini xopu Xoiteupo kuna uteikiri tinie xiri xotikisukiniai.

Xoiteue Tesalonaika kini sokisokinikepinaure ninie kunikuniwoteneai

11 Pa sapi putawopure xetaire nanuworinuku, sikou Xoiteu kotoukiri tianitikepin-
aure sinie xokupa yause kunikunirounuku. Tinie kakakuai kapiaure nukoe yaitikeyai
xati nukoe pa kapia xiri atina tianitikepinaure sini xinuku. Nue tini sokisoki
tikepinaure sinie kunikunirounukuna, tinipo xotikisue kakati tinie xokupa asinaku
kapia kakepure xikiniaia kaka.
12 Pa kapia xosa tinie Kokaipa Yesusupo wenumu xourorari nue rania tinipo wenitiki
xourorepina. Sikou Xoiteu xeika Kokaipa Yesusu Kristusu xeikae tinire xonikisuaxati
xonikietikineria pa xokupa kapia tini xosa kakepineri.

2

Tu sokau porowopina apu putawopina

1 Yewapu xura, sikou Kokaipa Yesusu Kristusue, xiyeri koati sini nu xeika ku-
nunuwopure sini ximine kunawopure xinuku. Sinipo mua kuna xosa tini atinari
xakutiki iyarakuaire xinuku.
2 Kireu apimie rau katikineri Kokaipapu Asau putawotai xeteneai. Kire apue rau
nanuna Xoiteupo Supo Youyae kunatureture kuna ye sietai xepinare, e kire apue
Xoiteupo kuna uteina pa kuna kunaunare, e kire apue kunauna sinie panumu kuna
purotai sie xosa nakau xayaukiriai xepina. Pana tinie muanumu kuna anayau rau
iyesikiriai xatia, tini sapauni xoxi ure ureuweinari tinipo nanunanu ere xaku.
3 Tini kakixanari kire apu wetari nupo kunare e nuko kaketai kapiaure xoreitikexete.
Iyesa. Pa Asau paiya aini mopuwatixe. Xuwe. Xokupa apimie akeri wou erineria
Xoiteu nikiniki tuwopineri. Kakeria tu xasese marouna apue yarani mopina, pa apua
nu sokisoki xepi xosa xoxixepina.
4 Apimie xokupa sapi xosa muris tirouneri paiya nue xiwaixiwai nikina ye xoiteu
paxinapa weninikepina. Kakina wouerina paiya nukou wenumu xourorina pa xokupa
sapi ororepina. Kakina nukoe Xoiteupo ata minika misina paiya, ipaki kuna uteina,
“Ye ikoini Xoiteu xepine,” xetai.
5 Ye tini xeika puritiai yause xosa yei tini pa sapire katikieitiai. Tini nanunanu
wetikiriaire, wo?
6 Ximine pa sapie pa apupo ime parawotai tini sipa, kakatia nu sapauni yarax-
epuwatixe. Nu yaraxepina yause paiya Xoiteue iyareyai yause xosa nu putawopina.
7 Tini sipa, ximine paiya tu sokau porowopi kapia ximiaki purina. Nu ximiaki purati
paiyeye, pa apu nupo ime parau purotaie kereu xonopina.
8 Kakatia pa yause xosa pa tu sokau porourouna apue yarani putawopina.
Kakatia Kokaipa Yesusue nukou xa youyae ouwatia xumopina. Kokaipae nukou
kokaipa memeremu xeika yarani putauna paiya, pa memeremueni pa apu tu sokou
porourouna xiri xoxixoxi wopina.

1:9 1.9 Ais 2.10; 2.19-21;Pl 3.19;2 Pi 3.7 **1:10 1.10** Siri 68.35; 89.7;Kl 3.4;1 Ts 3.13 **1:11 1.11** Kl 1.9;1 Ts 1.2-3 **1:12 1.12** Ais 24.15;Mal 1.11;1 Pi 1.7; 4.14 **2:1 2.1** Mt 24.31;1 Ts 4.13-17 **2:2 2.2** Mt 24.4;Ep 5.6;1 Yo 4.1 **2:3 2.3** Yo 17.12;1 Ti 4.1;1 Yo 2.18; 4.3;XKY 13.11-14 **2:4 2.4** Tan 7.25; 11.36;Ese 28.2;1 Ko 8.5;XKY 13.6 **2:7 2.7** 1 Yo 2.18; 4.3 **2:8 2.8** Yop 4.9;Ais 11.4;Tan 7.10;Ip 10.27;XKY 19.15

9 Pa apu nu tu sokau porowopina paiya Satanipo sokisokie yarani putawopina.
Kakinapa Satanipo xorei xorei kapiae xokupa sokisoki saina xeika xonuxonu xeika
erepina.
10 Kakina paiya xokupa xoxi kapiapu xorei xoreie pa xuiapu xoreinikatia xoxix-
epineri imerei texepineri. Pa xuiapu nini xoxixepineri, pa amure, Xoiteue kunani kutu
tinikepina yause xosa, nini xiyeri sonikepina xati, ninie mua kuna xiri xiraxineri.
11 Pa xati ninie xoreixorei kunaure xonikisuwopinerire, Xoiteue ninipo nanunanu
turutaruwetai.
12 Pa xati xokupa apimie kunani kuture xonikisuwopuxuweuneri, nini xoxi kapia
kireni kakepure nimaririwoteneai, nini Xoiteupo kuna xosa tumuwopineri yause xiri
manimani tinikepina.

Xoiteue tini xiyeri titikepinaure akitutikietai

13 Pana xatai xura, Kokaipae tini xiri xouwetikirouna xati sinie sipesi xosikirei na-
nunanunuku tinire Xoiteu eiyasewopinuku xinuku. Xoiteue xuiapu xiyeri tinikepure
xina tinie akereki xuiapu kini xopu xosa purakuaire akitutiketai. Xoiteupo Supo
Youyae tini Xoiteu nukou asinaku xuiapu sie akitutiketai xati, tinie suau kuna
xotikisuwari, pa kapiarei Xoiteue xiyeri titikina.
14 Sikou Kokaipa Yesusu Kristusupo kokaipa memeremu xeika sokisoki xeika xosa
purakuaire kakina, pa xati, pa asinaku kuna sinie uteikiniai xosa nue tini yaitiketai.
15 Pa xati, yewapu xura, tini sokisokini kutu tumuwa. Kakinari Xoiteupo xokupa
kuna sinie tini xosa uteikiniaire e taitaitikepure nakau xayaukiniai paiya, tini atinarini
kutu taiwa.
16 Sikou Kokaipa Yesusu Kristusu xeika sikou Emisiki Xoiteu xeikae sini xiri
xonikiesikineri. Kakina nupo xousuae xouwesikati sinipo xosikikemu sipesi sipesi
yoroni asinaku purina. Kakati xosikisunuku Xoiteu yakukiri xiri atiatisikepinaure
tianisikina.
17 Nue tinipo xotikikemu sokisokiwati paiya, tinie xokupa asinaku kapia xeika
asinaku kuna xeika kunawakuaire tianitikepina.

Tesalonaika apimie ouyetutua apimi atineri kutunikepineri

3

3

Tinie Xoiteu xosa kunikuniwaria sini tianisikepina

1 Yewapu xura, sini pani kire kuna tuku. Kuna paiya muai. Xoiteue sini
tianisikepinaure tinie kunikuniwari, Kokaipapu kunae xokupa sanawayau oupapaina
taki xopu kokaipa wenumu teyai sie tepina.
2 Apimie xoxixoxi kapia kakirouneri xati, tinie Xoiteu xosa kunikuniwari nue apimi
xoxi xupunikiropu sini xiyeri tisikepina. Tini sipa, xokupa apimie Kristusu xosa
xonikisuworixe.
3 Pana Kokaipae suau kapiani kutu kakirouna. Pa xati sinie nureni kutu xosikisu-
wopu itou. Kakari nue tini sokisokitikina yakutikatia, Satanie tini xosa kire kapia
kakepuwatixe.
4 Tinie xokupa kapia kakakuaire sinie katikikiriai sie kakari, Kokaipae kakati sini
paire atinuku sipaunuku. Pa xati sewai rania tini panumu kapia kireni kakakuai.

2:9 2.9 Mt 24.24;Yo 8.41;Ep 2.2;XKY 13.11-13 **2:10 2.10** 2 Ko 2.15; 4.3 **2:11 2.11** Mt 24.5; 24.11;Ro 1.24;1 Ti 4.1;2 Ti 4.4 **2:12 2.12** Ro 1.32 **2:13 2.13** Lu 1.75;Yo 15.16;Ep 1.4;1 Ts 4.7; 5.9;2 Ts 1.3 **2:15 2.15** 1 Ko 11.2; 16.13;Pl 4.1;2 Ts 3.6 **2:17 2.17** 1 Ko 1.8;1 Ts 3.13;1 Pi 5.10 **3:1 3.1** Ep 6.19;Kl 4.3;1 Ts 5.25 **3:2 3.2** YT 28.24;Ro 10.16; 15.31 **3:3 3.3** Yo 17.15;1 Ko 1.9;1 Ts 5.24;2 Pi 2.9 **3:4 3.4** 2 Ko 7.16;Ka 5.10;1 Ts 4.10

5 Kokaipae tinipo nanunanu taitaitikati, Xoiteue xuiapu xiri xouweniketaipo kapia
xiri sipaunari, Kristusue sokisoki tumuna xu xemerotaipo kapia sipaunariwakuaire
xinuku.

Xokupa apimi tini saina ta

6 Yewapu xura, sikou Kokaipa, Yesus Kristusupo wenumurei sinie tini xosa sokisoki
kuna ipaki kunaunuku, kireu xatasikimanae aini purineri pa kuna sinie tikiriai
taiwopu xuweurouneria, tini weniki xetauro pura.
7 Tini sipa, tini sinipo kapiani kutu taiwa. Sinie tini xeika purikiriai yause xosa, sini
aini puriroukiri xana xuwe.
8 Sinie tini xuputikiropu xoye aini tekixe. Xuwe. Sini isayaxirounuku. Sinie tini xu
tepi xirarinuku, sokisoki saina tinuku asau ukumu irereiwowoukiriai.
9 Sinie tini xosa xoye tepu xuweuwopinuku sie xuwe. Sini xoye tepinukuni kutu
itouna pana sini tepu xuwe, pa amure, takieni asinaku kapia taiwakuaire sini
ataritikinuku.
10 Tini sipa, sini taki xeikani purikiriai yause xosa, tini ipaki katikinuku, apue saina
tepu xiraxina paiya, nu xoye tepuwatixana xuwe xikiriai.
11 Pana kireu tini xosaupoe aini ouye purori sini pa kuna iyesinuku. Ninie kire saina
terixe. Nini kireu apimi nikau xokupa sapire kunau xanauwopi saina kireni tineri,
paiya ninipo sapi xuwe.
12 Pa xati ximine Kokaipa Yesusu Kristusupo wenumurei sinie pa apimi mua sokisoki
kuna ipaki kanikinuku, nini atinerini kutu misineri, saina tineri, nikou xoye sapini
nepineri.
13 Yewapu xura, tini kakixanari asinaku kapia kakepire ouyexaku.
14 Sinie mua xokupa kuna nakau xosa xayaukiriai kire apue taiwopu xuweuna paiya,
pa apu ati tumuworinari tini weu xetauro purari, nuko kaketai kapiaure mayaxepina.
15 Paiya tini nupo xiwai xinari nanuwakuaire sini kunaukirixe. Xuwe. Sinipo
xatasiki xinari, nupo nanunanu kutuwakuaire kuna tuwakuai.

Polue kuso kuna kaniketai

16 Kokaipa nu xoukemu yorowopi kapia xotapa, nue sipesi kakatia tinie xokupa sapi
xosa xotikikemu yoroni purakuai. Kokaipae tini xokupa xeika puropina.
17 Ye Polu ye ikoini mua kuso kuna tini xosa xayaune. Ye nakau xayaunepa
muanumu kuna xokupa nakau xosa xayauroune. Muaia ye yekuworitiai xupisui.
18 Sikou Kokaipa Yesusu Kristusue xousuaxati xouwesikirouna kapiae tini xokupa
xeika puropina.

3:6 3.6 Mt 18.17;Ro 16.17;1 Ko 5.11-13;2 Ts 3.11-14;1 Ti 6.5;2 Yo 10 **3:7 3.7** 1 Ko 4.16;Pl 3.17;1 Ts 1.6 **3:8 3.8** 2 Ko 11.9;1 Ts 2.9 **3:9 3.9** 1 Ko 9.4-6;1 Ts 1.6 **3:10 3.10** 1 Ts 4.11 **3:11 3.11** 1 Ti 5.13;1 Pi 4.15 **3:12 3.12** 1 Ts 4.11 **3:13 3.13** Ka 6.9 **3:14 3.14** 1 Ko 5.9-11 **3:15 3.15** 1 Ts 5.14;Ta 3.10 **3:16 3.16** 1 Ts 5.23 **3:17 3.17** 1 Ko 16.21

Polue Pilemoni
Xosa Xayawotai Nakau
Akereki kuna

Pilemoni nu kire kokaipa apu. Nu Kolosi erewesepue Yesusure xousuwotai. Nupo kire aipu saina apu, nupo wenumu Onesimusi, nue nupo tumu wetina kire erewese ximi xowotai. Pa erewese xosa Onesimusue Polu tutumauna Yesusure xousuwotai.

Pa yause xosa Polue kakauya xosa puripopouna xou Pilemoni xekopina paiya itou xuwe xetai. Pa xati mua nakau xayaurouna Onesimusi tuworina xesawati, Onesimusue nupo tumu xosa xiyeri xowotai. Pa nakau xosa Polue Pilemoni ipaki kauna ne kakixanau neu saina apu auwou. Mua saina apu nu Yesusure xousuwotai xati, Pilemoni nei nu nakipo xatanini kutu sie xiyeri sowo wotai.

Pilemonipo aipu saina apue ximi xoworina xurise Yesusupo apu sayati Polue Pilemoni xosa xiyeri xesawotai

1 Ye Polu, ye Yesusu Kristusupo kakauya apu. Ye xeika sikou xatasiki Timoti xeikae,
mua nakau ne Pilemoni xosa xayaunua, ne sinipo asinaku marou xeika saina emesiki xeika.
2 Sinipo ukusiki Apia xosa rania mua nakau xayaunua, Arkipusi xosa rania
xayaunua, sikoe mua Xoiteupo xoma xosa purikiriai xosa nue xomatua purina. Pa
xeika Yesusure xonikisuneri taiwoteneai xuiapue neu atoro kununurouneri xosa
xayaunua.
3 Sikou Xoiteu Emisiki xeika Kokaipa Yesusu Kristusu xeikae xonikisuaxete xoniki-
etiketewori tinipo xotikikemu yoroni puropina.

Pilemonipo asinaku kapiae kakati Polue nimaririxina

4 Xokupa yause ye yeu Xoiteu xosa kunikuninepa, ye neure nanunanune Xoiteu xosa
eiyaseuroune,
5 pa amure, ninie ye sipesi ipaki kairouneri, nei Kokaipa Yesusu xonikemu tune nure
xiri xonisune, Xoiteupo xokupa xuiapu xonienikiroune xirouneri.
6 Ne sini xeika etokau sini Kristusure xosikisukiriai xati, sikou xosikisu xosa Xoiteue
kakati sikou asinaku sipa yararatia Kristusu xosa xokupa asinaku sapi tirounuku ati
sipawopure ye kunikunine.
7 Iyo, yewapu, nei Xoiteupo xokupa xuiapu xonienikiroune xati, pa kapiarei ninipo
xonikikemu nei sokisokinikitiai. Nei kakau paire ye xiri nimaririti yeu xoikemu
yoroarani purina.

Pilemonie Onesimusi nukou xatau sieni kutu tepina

8 Ne kire sapi kakewaire ye kunaunena, Kristusu wenumurei kaniti ne pa sapi
kakewairau. Pana neu kapia asinaku asinaku ye sipa xati,
9 ye ne sokisoki kuna kanepixe xi nanune. Kireu xiri xonikiewopi kapiae sini axirini
paraisirouna, pa xati ye ne yopini kanepurexine. Ye Polu, ye Kristusu Yesusupo kuna
tikoutiai apu xati mua Kristusupo saina xosa sakau xine ye rania kakauya xosa purine,
10 yeu nono Onesimusi xosa, asinaku kapia kakewaire ye ne kotonepurexine. Ye
kakauya xosa puritiai yause xosa, Onesimusue kouyeyati Kristusure xiri xousuwopin-
aure tianutiai. Pa xati ye kunaune, nue yeu nononi kutu sayetai.
11 Ekime nue atina ne saina tianirouwati xana xuwe. Pana muaia nu sio axirini
saina tianisiepina sie itou.

1:1 1.1 Ep 3.1 **1:2 1.2** Kl 4.17;2 Ti 2.3 **1:3 1.3** Ka 1.3 **1:4 1.4** Ro 1.8-9 **1:6 1.6** Pl 1.9;Kl 1.9 **1:7 1.7** 2 Ko 7.4; 7.13 **1:9 1.9** Pm 1 **1:10 1.10** 1 Ko 4.15;Kl 4.9

12 Ximine yeu xoikemueni nu xesauti, ne xosa xiyeri utuna.
13 Yei nu taiyeruti ye xeika puropina rania ye xiri nimaririwopine, ye kakitia nue
neu sainani tina paiya, ye asinaku kuna uteiwopi sainapu kakauya apu puritiai yause
xosa tianiyepina.
14 Pana paire ne iyo kuna kunawauweyexine, pa xati ye nu taiyeruixe. Nei amu
sapirau kakewaire ye kanepi xiraxine. Xuwe. Ye nanutiaia, nei ye tianiyepure asinaku
kapia kakepurexinaua, xeuxana nakipo xonieni kakewai.
15 Suau, Onesimusue xayaka xayaka weinitetai. Pana mua kapia yaraxetai paiya,
nei nu xiyeri sowau, ne xeika sipesi puropinarau.
16 Muaia nei nanunau nu aipu saina apu xeu. Xuwe. Suau, nu neu aipu saina apu
purotaina pana, muaia neu xatanini kutu sayati nei xiri xoniewowai. Nue yeu xataini
kutu puriewati xekeuroune xati nu xosa yeu xoikemu tune. Pana ye sipa, nei nu xiri
xoniewowai. Nue aipu saina apue kakiewati kapia xoniewowai, Kristusu xosa paiya
xatanini kutu xekeuyeunaua, nu xiri xoniewowai.
17 Pa xati ne ye xekeyau Kristusupo saina xosa ye neu emenini kutu sie xitia, paina
iko titiai kapia sieni Onesimusi xiyeri tewai.
18 Nu kireu kapia xoreiyeretaire e ne xosa xapa tuku xatia, paina nupo wenumu
pirixinau pa xapa xosa yeu wenimi iyarewai.
19 Ye Polu, ye ikou xupieni mua kuna xayautiai. Ye ikoini pa sapi xapa iyarepine. Ye
ipakine rania kunaune ne ye xosa xapa tuku, paiya nakipo ekiniomapu xapa. Pana ye
paire kunawopi xiraxine.
20 Xatai, iyese. Kokaipapu wenumurei nei pa asinaku kapia ye xosai kakewai. Sini
Kristusupo apu purinua, pa xati pa kapiarei ne yeu xoikemu asinakuworewai.
21 Nei yeu mua kuna taiwowai xati ye panumu ati sipautiai, pa xati mua nakau ne
xosa xayaune. Ye sipa, nei Onesimusi xosa kakewai kapia paiya, nei kakewai xine mua
yei kotonitiai kapia xiri emeseriwopina.
22 Ye pani kire kuna tuku. Ye ipakine xoisutiaia Xoiteue tinipo kunikuni iyeserina
paiya ye weitati tini xosa xiyeri utopine. Pa xati neu atoro xinepineure ye kire ata
kama ireiyeriyewai.

Polupo saina emeumanae Pilemoni kusouneri

23 Epaprasie ne kusonina. Nu kakauya xosa purati, sioxororoni Kristusu Yesusupo
kakauya xosa purinua.
24 Yeu emeimana, paiya Maki xuno Aristakusi xuno Temasi xuno, Luku xuno, ninie
rania ne kuso tinineri.
25 Kokaipa Yesusu Kristusue xousuawati xouwetiketai kapia tini xeika purina.

1:13 1.13 Pl 2.30 **1:14 1.14** 2 Ko 9.7;1 Pi 5.2 **1:16 1.16** 1 Ti 6.2 **1:17 1.17** 2 Ko 8.23 **1:19 1.19** Ka 6.11 **1:19 1.19** 1 Ko 16.21 **1:22 1.22** Pl 1.25; 2.24 **1:23 1.23** Kl 1.7; 4.12 **1:24 1.24** YT 12.12; 12.25; 13.13; 15.37-39; 19.29; 27.2;Kl 4.10; 4.14;2 Ti 4.10-11

Xoka Kireni Nakau Yonie Xayawotai

Akereki kuna

Mua nakau paiya aimore nanunanu xotapa tuku. Yesusu taiwoteneai xuiapu xeika Emisiki Xoiteu xeika nukou nirau Yesusu Kristusu xeikae, tianikati kirenini xonikikemu tumaxi puropinerire xetai. Ukumu xosaupo apimi weinikiteri ninie xoreinikineri nini purunikeri Xoiteu wetepi nu xiraxina.

Nini pa “ukumu xosaupo kinie” ipaki kunaurouneri, mua ouro puroteneai sapi paiya, asinakuni kutu xana xuwe xirouneri. Yesusu nu Xoiteupo Nono, pa xati nu siko xuiapue kakirounuku sie nu apuni kutu saina ouropu sapi xeika etokepuwatixe. Ninie kunauneri, apue Xoiteu xeika ati puropurexina paiya, nu ouropu sapi teure nanunanuwopuwatixe. Asinaku kutu kapia xeika kireu xosikienikepi kapia xeika, pa rania nini ouropu sapi. Pa xati tinie panumu kapia taiwopure eiyoxaku.

Yesusu taiwoteneai apimie panumu kuna xosa xakuniki iyarepia nu xiraxina. Nue kunauna, Yesusue apuni kutu sayeyai xati, Yesusure xonikisuwoteneai xuiapu paiya nini Xoiteu xiri xonikieuneri kireu xuiapu xiri xonikiewopineri.

Sini memeremu xosa texepuna ukumu xosaupo apimi kini weinikitikiri xoreisikexeni

1.1—3.10

Ekeoma tuku kunae yarani putawoyai

1 Sinie kuna ekeoma tukupo kuna uteirounuku. Mua kuna paiya ekimeni kutu puroyai xati, sinie iyeserinuku, ekisikie xekeukiriai. Sinie nu xekerinuku nu xosa xupusiki iyarikiriai.

2 Mua ekisikiomae yarani putauwoyai xati, sinie xekerinuku, paire kuna uteirounuku. Pa ekisikomae atina sipesi sipesi purotaire sinie tini xosa kunaunuku. Ekime nue nupo Omo xeika puroyaie yarani putawati ekeukiriai.

3 Sinie xekeri iyesikiriai xati, tinie sini xeika xosikikemu tumaxi puropure tini xosa rania, kuna uteirounuku. Pa xati nupo Omo xeika, Nukou Nirau Yesusu Kristusu xeika kirenini xosikikemu tumaxi purinuku.

4 Sikou nimariri xiri xokopexepinaure sinie mua nakau xayaukiriai.

Sini memeremu xosauni kutu texepu

5 Yesusu Kristusue kuna uteiwati iyeserinuku, sinie tini xosa uteinuku. Pa kuna muanumu, Xoiteu nu memeremu xati, xayakaxayaka kire ukumu nu xosa puratixe.

6 Sini kunaunuku, “Ye nu xeika kirenini xoikemu tumaxine,” xepinena pana sini ukumu xosa texinukua, sinipo mua kuna paiya xorei kuna xati, sini suau kapiarei texikirixe.

7 Pana nuko memeremu xosa purotai sieni, sini memeremu xosa texinukua, sini Xoiteupo kireu xuiapu xeika xosikikemu kirenini tumaxi purinuku. Pa xati Xoiteupo Nono, nu Yesusu, nupo yawie sikou xokupa xunu xesauwati xosei sairounuku.

8 Sini kunaunuku, “Ye xunu xuwe,” xirounukuna pana sini sikou xosikikemu xoreunuku xati, suau kuna xosikiro puratixe.

1:1 1.1 Yo 1.1-4; 1.14; 20.27;2 Pi 1.16;1 Yo 2.13-14 **1:2 1.2** Yo 1.14; 21.24;YT 2.32;Ro 16.26 **1:3 1.3** Yo 17.21;YT 4.20;1 Ko 1.9;1 Yo 2.24 **1:4 1.4** Yo 15.11; 16.24;2 Yo 12 **1:5 1.5** Yo 1.9; 9.5; 12.35-36;1 Ti 6.16;Ye 1.17;1 Yo 3.11 **1:6 1.6** 2 Ko 6.14;1 Yo 2.4 **1:7 1.7** Ais 2.5;Yo 3.21;Ep 1.7;Ip 9.14;1 Pi 1.19;XKY 1.5; 7.14 **1:8 1.8** Yop 9.2;Siri 32.5;Asin 28.13;Ye 3.2;1 Yo 2.4

9 Pana sini sikou xunure kunauweikiria Xoiteu nukoe kunawoyai sie panumu
kakepina. Nue asinaku kutu kapia kakinapa sikou xunu wetepina. Kakina xokupa
kapia xoxi siko xosa purotai xesauwatia xosei puropu.
10 Sini kunaunuku, “ye xunu eriyaixe,” xepuna pana pa kuna paie kunaunuku Xoiteu
nu xoreitua xinuku. Pa xati Xoiteupo kuna xosikiro puratixana xuwe.

2

Kristusu nu sikou tianisikepi

1 Tini yeu nono misiarara xura, tini xunu erepu xuweuwakuaire, mua kuna tini
xosa xayaune. Kire apue xunu eratia, sini sikou tianisikepi tuku, nu nupo Omo xeika
purina. Nu siko xopuropu apu nu Yesusu Kristusu, pa apue asinaku kutu kapiani kutu
kakepina.
2 Nue nukoini sikou xunu xesawopure saina teyai. Nue sini kireni tianisikepure mua
saina teyaixe. Xuwe. Xokupa xuiapu ouro puroteneai tianikepure kakeyai.

Apu Xoiteu sipani kutue, Xoiteupo kapia tairouna

3 Sini Xoiteupo kunani kutu tainukua nu sipaukiriaire xiri atinuku sipawopu.
4 Kire apue kunauna, “Ye Xoiteu sipani kutu,” xepina. Pana nu Xoiteupo kunani
kutu taiwopu xuweuna paiya, pa apu nu xoreitua xati, nupo xoukemuro kunani kutu
puratixe.
5 Kire apue Xoiteupo kuna taina paiya, nu nupo xoukemu Xoiteu tuwopi xiri sipa
xati, sini panumu kapiarei, Xoiteu xeika etokinuku.
6 Kire apue kunauna, “Ye Xoiteu xeika etokine xinapa,” paina pa apua nu Kristusue
texeyai sieni texepina.
7 Yeu waukia xura, mua Xoiteupo kuna tini xosa xayautiai paiya oma kunaxe. Xuwe.
Paiya ekime takieni kutu tikiniai kuna. Pa xipiki kuna paiya takieni iyesikiniai.
8 Pana mua kuna tini xosa xayautiai, pa rania oma kuna xati, Kristusupo ekeoma
xeika tinipo ekitikioma xeika xosa rania pa suau, pa amure, ukumu xuwexepure xati
memeremuni kutu putawotai purina.
9 Kire apue kunauna, “Ye memeremu xosa purine,” xepina, pana kire xatau xosa
xoukemu xoxixina paiya, pa apu nu ukumu xosauni purina.
10 Apue xatau xoukemu turouna paiya, nu memeremu xosa purirouna. Memeremu
xosa paiya kire sapie kakati nu uraki xowopina puratixe.
11 Pana apue kire xatau, nu xosa xoukemu xoxirouna paiya, nu ukumu xosa purina.
Nu ukumu xosa texina amu ime tainarau nu sipa xuwe. Nu ukumue eke paraeki.
12 Tini yeu nono misiarara, Xoiteue Kristusupo wenumurei tinipo xunu weteritike-
tai. Pa xati ye tini xosa mua kuna xayaune.
13 Tini xauwa xura, tini sipani kutu pa apu nu ekimeni kutu puroyai mua pani
purina. Pa xati tini xosa mua kuna xayaune.
Tini apimi tenemai xura, tini Satani emeserukiriai. Pa xati tini xosa mua kuna
xayaune.
14 Nono xura, tini Emisiki sipani kutu. Pa xati tini xosa mua kuna xayaune.
Tini xauwa xura, tini sipani kutu pa apu nu ekimeni kutu puroyai xati mua pani
purina. Pa xati tini xosa ye mua kuna xayaune.

1:9 1.9 Siri 51.2;Asin 28.13;1 Yo 1.7 **1:10 1.10** 1 Yo 1.8 **1:10 1.10** Siri 14.3;Ais 53.6; 64.6 **2:1 2.1** Ro 8.34;1 Ti 2.5;Ip 7.25; 9.24 **2:2 2.2** Yo 1.29; 11.52;Ro 3.25;2 Ko 5.18;Kl 1.20;1 Yo 4.10; 4.14 **2:4 2.4** 1 Yo 1.6-8; 4.20 **2:5 2.5-6** Yo 13.15; 14.21-23; 15.4-5;1 Pi 2.21;1 Yo 4.12-13; 4.17; 5.3 **2:7 2.7** 1 Yo 2.24; 3.11;2 Yo 5-6 **2:8 2.8** Yo 1.9; 8.12; 13.34;Ro 13.12;Ep 5.8;1 Ts 5.5; 5.8 **2:9 2.9** 1 Ko 13.2;2 Pi 1.9;1 Yo 3.10; 3.14-15; 4.20 **2:10 2.10** Yo 11.9;Ro 14.13;2 Pi 1.10;1 Yo 3.14 **2:11 2.11** Yo 11.10; 12.35 **2:12 2.12** Lu 24.47;YT 4.12; 13.38;1 Ko 6.11;1 Yo 1.7 **2:13 2.13** 1 Yo 1.1 **2:14 2.14** Ep 6.10

Tini apu tenemai, tini sokisoki tuku xati, Xoiteupo kuna tini xosa sokisoki purati, Satani emeserukiriai. Pa xati ye mua kuna tini xosa xayaune.

Sini ouropu kapia kapia xosikiewopuxe

15 Tini ouropu kapia kapia xotikiewoto xokupa ouropu sapi xotikiewotowaku. Kire
apue ouropu kapia xouweunapa nu Xauwa xiri xouweurouwatixe.
16 Siko sipa, ouropu apimi nikau xokupa kapia paiya, xonikikemu sarepi kapia xeika
ekiniki nepi kapia xeika niko xokupa sapire totoniki ouwopi xeikauneri. Pana xokupa
kapia paiya Emisikirei koatixe. Xuwe. Paiya nini ouropu kapia kireni.
17 Mua ou xuwe xatia, mua ouropu xokupa kapia, paiya xosikikemu saropi
kapia xeika ekisikienepi xeika rania xirini xuwexepineri. Pana kire apue Xoiteue
xouweuwotai kapia taina paiya nu sipesi puropina.

Kristusupo xiwaie putawotai

18 Yeu nonomi, sini xurisepu asau xosa putaurounuku. Kristusupo xiwayau kopinaxi
kuna ekime iyesikiniai. Ximine Kristusupo xokupa xiwaiyaumana kouweteneai. Pa
xati siko sipa, sini xurisepu asaupo yause xosa putaukiriai.
19 Ximuximu pa apimie siko xeika puroneaie, wesiki xowoneai. Pana ninie sikou
kini kutu xosauni puropu xuwe. Nini sikouni kutu xakua, nini siko xeikani puraku.
Pana muaia siko weisikiteneai, pa xati ati sipaunuku, pa apimi paiya nini sikouni kutu
xuwe.
20 Tinie Xoiteupo Supo Youya tieikiriai xati, tini xokupa sipa tuku.
21 Pa xati tini kunani kutu sipa xuwexi nanuworine mua kuna tini xosa xayauixe.
Xuwe. Ye xayautiaia, pa amure, tinie suau kuna sipauweikiriai xati, suau kunae xorei
kuna yararepu xuweuwopina paiya tini sipa.
22 Xoreixepina apu nu yuna? Paiya pa apu nu kunauna, “Xoiteue nukou xuiapu
xiyeri tinikepure tumuworetai apu paiya Yesusu xana xuwexi,” kunaurouna. Apue
pa kuna kunawotaia, nue Emisiki xeika Nirau xeika nike tinikirouna, pa xati nu
Kristusupo xiwai.
23 Apue Nono nike tuna paiya Omo rania nike tuna. Apue Nonoure xousuna paiya,
nu Omoure rania xousuna.

Xoiteupo Supo Youyae suau kunaure taitaisikirouna

24 Ekime tinie pa kuna iyesikiniai paiya, tini sokisoki ta. Tini ekime tikiniai kuna
sokisoki tinari paiya, Nono xeika Omo xeikae tini xeika sipesi puropineri.
25 Kristusue siko sokisoki kuna ipaki kasikina, tini sipesi atinari purakuai ekitikioma
tikepine xeyai.
26 Tini xoreitikepure xeteneai apimi nikau kapiaure tini katikepure mua kuna tini
xosa xayaune.
27 Pana tinie Kristusu xosaupo Xoiteupo Supo Youya tieikiriai xati, nue tini xeikani
purina. Pa xati tini sipa xuweitautikati xati, ye tini taitaitikepixe. Xuwe. Xoiteupo
Supo Youyaini tini taitaitikirouna xati, pa Youyapu kuna paiya xiri suau. Nu
xoreixatixe. Pa xati tini Youyae taitaitiketai sie Kristusu xeika etoka.

Ximine sini Xoiteupo nono purinuku

28 Iyo, yeu nono xura, tini Kristusu xeikani kutu etoka. Kakari nue sosikepure xiyeri
koatia sini sokisoki tumunukua, nu ekero mayarei tumuwopuxe.

2:15 2.15 Mt 6.24;Ro 8.7; 12.2;Ka 1.10 **2:16 2.16** Ro 13.14;Ye 4.16;1 Pi 2.11 **2:17 2.17** Mt 7.21;1 Ko 7.31;Ye 1.10;1 Pi 1.24 **2:18 2.18** Mt 24.5; 24.24;2 Ts 2.3;1 Ti 4.1;Ip 1.2;1 Pi 4.7;2 Pi 2.1;2 Yo 7 **2:19 2.19** Mt 24.24;Yo 6.37;YT 20.30;1 Ko 11.19 **2:20 2.20** Yo 10.4;YT 3.14;1 Ko 2.15;2 Ko 1.21;Ip 1.9;1 Yo 2.27 **2:22 2.22** 1 Yo 4.3;2 Yo 7 **2:23 2.23** Yo 5.23; 14.7-10; 15.23;1 Yo 4.15; 5.1;2 Yo 9 **2:24 2.24** Yo 14.23;1 Yo 1.3;2 Yo 6 **2:25 2.25** Yo 3.15; 6.40; 17.3;1 Yo 1.2; 5.11 **2:27 2.27** Yo 14.26; 16.13;Ip 8.10-11;1 Yo 2.20 **2:28 2.28** 1 Yo 3.2; 4.17

29 Kristusupo kapia xiri asinakuni kutuxi panumu sipaunaria, xokupa apimie asinaku kutu kapia kaketeneaie, Xoiteupo nono sayeteneai xinari rania panumu sipawakuai.

3

1 Xawa xura, Xauwae sini xouwesikerina nupo xoukemu sikeki sikekina! Sini Xoiteupo nonomixi nue wenisikeyai. Paiya suauni kutu, sini Xoiteupo nonomi purinuku. Ouropu apimie Xoiteu sipawoneai xana xuwe, pa xati siko rania sipasikerixe.
2 Waukia xura, ximine sini Xoiteupo nonomi purinuku. Sewai sini amaki puropua pa sini xemu sipaukirixe. Pana siko sipa, Kristusue yara putawopina yause xosa, sikoe suauni kutu xekeunukua, sini nuko sieni xepu.
3 Pa xati, yue Kristusu nukou siexepurexineria, nini kapia kutu asinaku tairouneri. Pa xati Kristusue xosei purotai sie nini rania xosei purineri.
4 Apue xunu eretaia nu Xoiteupo tu sokau porouna. Xunu paiya tu sokau porowopi kapia.
5 Tini sipa, Kristusue xunu xesauwepure putawoyai xati, nu xosa xunu puratixe.
6 Apue Kristusu xeika etokina paiya, nu xunupo kapia tairouwatixe. Kire apue xunupo kapia taina paiya, nu Kristusu xekoyai xana xuwexi sipawopu, pa xeika nu Kristusu sipa xuwe xepu.
7 Tini yeu nono misiarara xura, tini sosopa epixakuai, panumu kire apue xoreitikexete. Apue asinaku kutu kapia kakatia, nu apu asinaku kutu, nu Apu Kristusu asinaku kutu sie.
8 Ximuximu ekimeni kutu xosa, Satanie sipesi xunu erirouna, pa xati apue xunu erirouna paiya nu Satanipo apu. Pa xati Xoiteupo Nonoe Satanipo saina purieina xesauwepure yarani putawoyai.
9 Kire apue Xoiteupo nono saina paiya, nu xunupo kapia tairouwatixana xuwe. Xoiteupo ekeomani pa apu xosa purina, pa xati nue xunupo kapia taiwopuwatixe. Xuwe. Nu Xoiteupo nono purina.
10 Yue Xoiteupo nono xati yue Satanipo nono xinuku sipawopurepa, apue asinaku kutu kapia kakepu xuweuwatia, nu Xoiteupo nono xuwexi sipawopu. Pa xeika apue Xoiteupo kireu nonomi xiri xouwenikepi xuweurouna rania nu Xoiteupo xuwe xepu.

Sini kirenikirenie kireu xiri xosikienikepu

3.11—5.21

Kireu xiri xosikienikepi kapia Yesusue atarisiketai

11 Sini kirenikirenie kireu xiri xosikienikepu xetai kuna paiya ximuximuni kutu tinie pa kuna iyesikiniai.
12 Sini Keini sie puropuxe. Nu Satanipo apu xati xameyau ouweyai. Ama nupo xameyau ouweyaina? Xameyau ouweyaia, amure, nukou kapia xoxi xati, xameyaupo kapia asinaku kutu xati ouweyai.
13 Xatai xura, ouropu apimie xiwaixiwaitikeria, tini paire kakixanari xoxi ure urewaku.
14 Sini Xoiteupo kireu xuiapu xosa xosikikemu tinikirounuku, pa xati siko sipa, sini xumopipo kapia wetikiriai xati, ekisikiomapu kapia xosa purinuku. Apue xataumana xoukemu tinikepu xuweurouna paiya, nu xumopipo kapia xosauni purina.

2:29 2.29 YT 22.14;1 Yo 3.7; 3.10 **3:1 3.1** Yo 1.12; 3.16; 16.3;Ro 8.16;1 Yo 4.10 **3:2 3.2** Ro 8.18; 8.29;1 Ko 15.49;2 Ko 3.18;Pl 3.21;Kl 3.4;2 Pi 1.4 **3:4 3.4** Ro 4.15;1 Yo 5.17 **3:5 3.5** Ais 53.5-6; 53.11;Yo 1.29;2 Ko 5.21;1 Ti 1.15;Ip 4.15;1 Pi 2.22-24;1 Yo 2.2 **3:6 3.6** Ro 6.1-2; 6.14;1 Yo 2.4; 3.9; 4.8;3 Yo 11 **3:7 3.7** Ro 2.13;1 Yo 2.26; 2.29 **3:8 3.8** Stt 3.15;Lu 10.18;Yo 8.44; 16.11;Ip 2.14 **3:9 3.9** 1 Pi 1.23;1 Yo 5.18 **3:10 3.10** 1 Yo 2.29; 4.8 **3:11 3.11** Yo 13.34; 15.12;1 Yo 1.5; 4.7; 4.21 **3:12 3.12** Stt 4.8;Ip 11.4;Yu 11 **3:13 3.13** Mt 5.11-12;Yo 15.18-19; 17.14;2 Ti 3.12 **3:14 3.14** Yo 5.24;1 Yo 2.9-11

15 Apu xatau xiri xouwewopu xuweuna xoukemu xoxixoxixina paiya, nu apu
ouwetai siexina. Pa xati tini sipa, apue kire apu ouweina paiya, nu sipesi sipesi ati
puropina ekeoma tatixe.
16 Yesusue siko tianisikepure nukou ekeomani wetina xumotai xati, nupo pa kapia
paie kireu xiri xosikienikepi kapia atarisiketai. Pa xati sinie rania xatasikimanae
Yesusu taiwoteneai tianikepure ekisikioma wetepu.
17 Pana kire apu nu mua ouropu sapi tukue, kire xatau xekoati xuruara
xuweitauwati, nu pa xataure xousuawopu xuweunapa siko sipa, Xoiteue kireu
xouwenikirouna kapia pa apu xosa puratixe.
18 Tini yeu nono misiarara, sini xatasikimana kuna kireniere e supusikie kireni
xosikienikepuxe. Xuwe. Sini sikou xosikikemuni kutu tinikinuku asinaku kapia nini
xosa kakepu.

Yesusu taiwoteneaie Xoiteu ekero sokisoki tumuwopineri

19-20 Sini kireu xiri xosikienikinukua, sini suau kuna tainuku xinukua sipawopu.
Sikou xosikie kire sapire kuna xosa iyaisikerepina sorena, Xoiteu ekero sini yoroara
puropu. Pa amure, Xoiteu nu xokupa sapi sipa xati, nupo sipae sikou xosikiro purotai
sipa xiri orouna.
21 Waukia xura, sikou xosikie kuna xosa iyaisikerepu xuweuwatia, sini Xoiteu ekero
sokisoki tumurounuku.
22 Kire sapire kunikuninuku nu kotoukiria, nue sikirouna, pa amure, sikoe nupo
kuna tainuku, nue xouwewotai kapia kakirounuku.
23 Pa xati nupo tu paiya muanumu. Sini nupo Nono Yesusu Kristusu wenumurei
xosikisunuku, nukoe siko kasikeyai sie siko kireni kirenie kireu xiri xosikienikepu.
24 Kire apue Xoiteupo kuna taina paiya, nue Xoiteu xeika etokati, Xoiteue nu xeika
etokina. Xoiteue Xoiteupo Supo Youya siko sikati, Xoiteue siko xeika purinaxi, pa
Youyae siko atarisikina.

4

Tini youya erurunikakuai, nini Xoiteurei kounerire e xuwe

1 Waukia xura, xokupa xoreixoreitua kunatureturei ouro tei xanauneri. Pa
xati xokupa apimie tini xosa maneri kunauneri, “Xoiteupo Supo Youyae ye kuna
sietai,” xatia kakixanari tini xotikisuwaku. Xuwe. Tini xokupa youya erurunari
sipauweinarieye, nini Xoiteurei koteneaire e xuwerau paiya sipawakuai.
2 Takipo kapiae sipaunapa, Xoiteupo Youya paia muanumu xepina. Apue kunauna,
“Yesusu Kristusue apuni kutu sayetai,” xirouna paiya Xoiteupo Youyae pa apu xosa
purina.
3 Apue Yesusure muanumu kuna kunawopu xuweuna paiya, pa apu nu xetau youya
tuku, nu Xoiteurei koatixe. Paiya Kristusupo xiwaipo youya, ekime takie kopina kuna
iyesikiniai. Ximine nu kourotai ouro purina.
4 Yeu nono misiarara xura, tini Xoiteupo xati, tinie pa xoreixorei kunatureture
xoronikieikiniai, pa amure, pa Youya tini xotikiro purotai paie ouropu apimi nikau
xonikiro purotai youya orouna.

3:15 3.15 Mt 5.21-22;Ka 5.21;XKY 21.8 **3:16 3.16** Yo 3.16; 13.1; 15.13;Ro 5.8;Ka 1.4;Ep 5.2; 5.25;1 Ts 2.8 **3:17 3.17** Tu 15.7;Lu 3.11;1 Yo 4.20 **3:18 3.18** Ro 12.9;Ye 2.15-16;1 Pi 1.22 **3:19-20 3.19-20** Yo 18.37;1 Yo 1.8 **3:21 3.21** Ip 4.16; 10.22;1 Yo 2.28; 4.17 **3:22 3.22** Siri 34.15;Yer 29.12;Mt 7.8; 21.22;Yo 9.31; 14.13 **3:23 3.23** Yo 6.29; 13.34; 15.12; 15.17; 17.3;1 Ts 4.9;1 Pi 4.8;1 Yo 2.8-10 **3:24 3.24** Yo 14.23; 15.10; 17.21;Ro 8.9;1 Yo 4.12-13 **4:1 4.1** Mt 7.15; 24.4-5; 24.24;1 Ts 5.21;2 Pi 2.1;1 Yo 2.18;2 Yo 7;XKY 2.2 **4:2 4.2** 1 Ko 12.3;1 Yo 5.1 **4:3 4.3** 2 Ts 2.7;1 Yo 2.18; 2.22;2 Yo 7 **4:4 4.4** Mt 12.29;Yo 16.33;1 Ko 2.12;Ep 2.2; 6.12;1 Yo 5.4-5

5 Pa apimie nini ouropu apimi. Pa xati ninipo kuna paiya ouropu kireni xati, ouropu
apimie ninipo kuna iyesirouneri.
6 Pana sini paiya Xoiteupo xati, Xoiteu sipa apimie sinipo kuna iyesinouneri. Pana
apu Xoiteupo xuwe paiya, nue sikou kuna iyesirouwatixe. Pa kapiarei sini suau
kunapu Youya xeika xoreixoreipo youya xeika sipawopu.

Apue Xoiteu xiri xouweuna paiya nu xataumana rania xouwenikepina

7 Waukia xura, sini kirenikirenie xatasikimana xiri xosikienikepu, pa amure, kireu
xosikienikepi kapia paiya Xoiteupo kapia. Pa xati apue kireu xiri xouweniketai paiya,
nu Xoiteupo nono xati, nu Xoiteu sipani kutu.
8 Xoiteu nukoini kireu xonikikiewopi kapia xotapa, pa xati apue kireu xouwenikepi
xuweurouna paiya, nu Xoiteu sipa xuwe.
9 Xoiteu nu Nono kireni tuku xati, siko nu xosa ekisikioma tepure, pa Nono xesawati
ouro koyai. Pa kapiarei Xoiteu nukoe sini xiri xouwesiketaie atarisikina.
10 Kireu xonikiewopi kapia paiya, Xoiteupo kapia. Sini nanunuku ximuximuni sinie
Xoiteu xosikieukiniai xepuxe. Xuwe. Xoiteue akerina sini xouwesikeyai. Pa xati sikou
xunu wetepure, nue nupo Sawai Nono xesawati ouro koyai.
11 Waukia xura, nupo kapia paie Xoiteue siko xiri xouwesiketaire atarisiketai. Pa
xati sini kirenikirenie kireu xiri xosikienikepu.
12 Kire apue Xoiteu xekoyaixe. Pana sini kireu xiri xosikienikinukua, Xoiteue siko
xeika purati, nupo kireu xonikiewopi kapiae, sikou ekisikioma xosa sokisokietai.
13 Xoiteue sini xeika etokati sinie nu xeika etokepua, sini amakinuku sipawopuna?
Sini paire sipa, pa amure, sini nue nukou Youyani sikeyai.
14 Emisikie kakeyai kapia sikoe xekeukiniai. Nue ouropu xokupa xuiapu xiyeri
tinikepure nukou Nono xesawati koyai xati, pa kapiaure sini kuna uteirounuku.
15 Kire apue kunauna, “Yesusu nu Xoiteupo Nono xinapa,” Xoiteue pa apu xeika
etokati, nue Xoiteu xeika etokina.
16 Paire siko sipa xati ipaki sokisoki xosikisunuku, Xoiteue siko xiri xouwesikati,
nupo pa kapiae sikou ekisikioma xosa purina.
Xoiteu nukoini kireu xiri xosikienikepi kapia xotapa. Pa xati apue kireu xiri
xouwenikirounae Xoiteu xeika etokati, Xoiteue nu xeika etokina.
17 Sini panumu purinukua, kireu xosikienikepi kapiae sikou ekisikioma xosa
sokisokietai. Pa xati Xoiteupo kokaipa kunapu asaure ximikepuxe. Suau, sini mua
ouro purinukuna pana, sini Kristusu nuko sieni purinuku xati, sini ximikepuxe.
18 Kireu xonikieurouneri xuiapue Xoiteure ximikiroworixe. Ximiketeneai xuiapu
kini nini sipa, nini pa kapia xapa xoxi tepineri xati, pa nanunanue kakati Xoiteure
ximikineri nini kireu xonikiewopi kapia sokisoki xineri paiya, nini Xoiteure ximikepu-
worixe. Kire apue Xoiteure ximikirouna paiya, kireu xouwenikepi kapiae pa nupo
ekeoma xosa sokisoki xatixe.
19 Sini Xoiteu xosikieunuku kireu xosikienikinuku paiya amure, Xoiteue ximux-
imuni siko xouwesikeyai xati kakirounuku.
20 Kire apue kunauna, “Ye Xoiteu xiri xoieune xepina,” pana Xoiteupo xuiapu
xosaupo kire apu xouwewopu xuweuna paiya, pa apu nu xoreixoreitua. Kire apue
Xoiteu xekoyaixe. Pa xati apue xekenikieyai xuiapu xouwenikepu xuweuna paiya, nu
xekopu xuweuwoyai Xoiteue xekopuwati xana xuwe.

4:5 4.5 Yo 3.31; 15.19; 17.14 **4:6 4.6** Yo 8.47; 10.27; 14.17;1 Ko 14.37;2 Ko 10.7 **4:7 4.7** 1 Yo 2.29; 3.10-11; 3.23
4:8 4.8 1 Yo 2.4; 3.6; 4.16 **4:9 4.9** Yo 3.16;Ro 5.8; 8.32;1 Yo 5.11 **4:10 4.10** Yo 15.16;Ro 5.8-10;Ta 3.4;1 Yo 2.2
4:11 4.11 Mt 18.33;Yo 15.12-13;1 Yo 3.16 **4:12 4.12** Yo 1.18;1 Ti 6.16;1 Yo 2.5-6; 4.18-20 **4:13 4.13** Yo 14.20;2 Ko
1.22;1 Yo 3.24 **4:14 4.14** Yo 1.14; 3.17;1 Yo 1.1-2 **4:15 4.15** Ro 10.9;1 Yo 5.1; 5.5 **4:16 4.16** 1 Yo 3.24; 4.8; 4.12
4:17 4.17 Ye 2.13;1 Yo 2.28; 3.3; 3.19-21 **4:20 4.20** 1 Yo 2.4; 3.17; 4.12

21 Mua kuna Kristusu xosaupo tikiniai, paiya muanumu. Apue Xoiteu xiri xouweu-
rouna paiya, nu Xoiteupo kireu xuiapu xiri xouwenikepina.

5

Yesusu taiwoteneaie mua oupo sokisoki oroweteneai

1 Xoiteue nukou xuiapu xiyeri tinikepure tumuworetai apu nu Yesusu xati xokupa
xuiapue nure xonikisuneria, nini Xoiteupo nonomi puropineri. Xokupa apimie
Eminiki xonikieuneria, nupo niraumana rania xonikieurouneri.
2 Sini Xoiteu xiri xosikieunuku nupo xokupa kuna tainuku, pa kapiarei sipaunukua
sini Xoiteupo nonomi xiri xosikienikinuku xepu.
3 Sini Xoiteu xiri xosikieunukua, sini nupo xokupa kuna tairounuku. Pa xati nupo
xokupa kunae sini xu sikerixe.
4 Xokupa apimie Xoiteupo nono puroteneaia, ninie mua ouropu sokisoki orouneri.
Sini Xoiteure xosikisunuku xati, pa kapiarei xomaxinuku mua ouropu sokisoki
orourounuku.

Xoiteue nukou Nonoure kuna pitewotai

5 Yue mua ouropo sokisoki orourounana? Apue Xoiteupo Nono nu Yesusure xousuna
paiya, pa apue orourouna.
6 Yesusu Kristusue enero ene isepi kapiaure koto, nupo yawi na nikitoto xosa
kusawopina kapiaure kotowoyai. Nue enepu kapia kirenire koyaixe. Xuwe. Nu ene
xeika yawi xeikapu kapiaure koyai. Xoiteupo Supo Youya nu suau kunapu xotapa xati,
Xoiteupo Supo Youyae Yesusu Kristusupo kapiaure kuna uteirouna.
7 Xeimorei purineri nupo kapiaure kunauwoteneai,
8 paiya nini Xoiteupo Supo Youya xeika ene xeika yawi xeikae kaketeneai. Nini
xeimorei kirenie kuna kireni kunawoteneai.
9 Apue uteirouneri kuna sikoe xosikisurounuku. Pana Xoiteue uteiwotai kuna paie,
apu nikau kuna xiri oronikina. Pa kuna Xoiteue uteiyetai paiya, nukou Nonoure
kunawoyai.
10 Apue Xoiteupo Nonoure xousurounae Xoiteue pa kuna uteiwoyai tietai xati, pa
kuna nupo xouro purina. Pana apue Xoiteupo kuna xousuwopu xuweunapa, nue
Xoiteu nu xoreixoreituaiyeuna, pa amure, Xoiteue nukou Nonopu kapiaure kuna
uteiwoyaire xousuwatixe.
11 Pa kapiarei Xoiteue nukou kuna suauxi atarisikina. Xoiteue sipesi sipesi puropu
ekisikioma sikeyai xati, pa ekisikiomapu xotapa paiya nukou Nono xosa purina.
12 Apue Xoiteupo Nono xeika etokina paiya, nu pa ekeoma tuku. Apue Xoiteupo
Nono xeika etokepu xuweuna paiya, nu pa ekeoma xuwe.

Sini sipesi puropu ekisikioma tukuxi sipawopu

13 Tini xuiapue Xoiteupo Nonopu wenumurei xotikisurounuku xosa mua kuna
xayaune. Tini sipesi sipesi purakuaire ekitikioma tieikiriaire sipawakuai.
14 Sini Xoiteu nukoe xouwewotai nanunanu tainuku kire sapire kunikuninuku
kotounukua, nue sikou kunikuni iyesirouna. Pa xati sini Xoiteure ximikiroukirixe.
Xuwe. Sini nuko nutiemu xonarounuku.
15 Siko sipa, nue sikou xokupa kunikuni iyesirouna. Pa xati nue kire sapi sikepinaure
kotounukua, siko sipa pa sapini kutu tepu.

4:21 4.21 Mt 5.44-45;Mk 12.29-31;Yo 13.34; 15.12;1 Yo 3.23 **5:1 5.1** Yo 1.12-13; 15.23;1 Yo 2.22-23; 4.15 **5:3 5.3** Mai 6.8;Mt 11.30;Yo 14.15; 14.21-24;2 Yo 6 **5:4 5.4** Yo 16.33;1 Yo 3.9; 4.4 **5:5 5.5** Ro 8.37;1 Ko 15.57;1 Yo 4.4; 4.15 **5:6 5.6** Yo 1.29; 1.34; 14.17; 16.13; 19.34;1 Ti 3.16;1 Yo 1.7 **5:7 5.7** Yo 1.1; 10.30;XKY 19.13 **5:8 5.8** Yo 15.26 **5:9 5.9** Mt 3.16-17; 17.5;Yo 5.32-37; 8.17-18 **5:10 5.10** Yo 3.33; 5.38;Ro 8.16;Ka 4.6 **5:12 5.12** Yo 3.36; 5.24 **5:13 5.13** Yo 20.31;1 Yo 1.1-2 **5:14 5.14** Yo 14.13; 16.23;1 Yo 3.21-22

16 Kire apue xekoati kire xatau Yesusu taiwotaie xunu erati, pa xunue kakati pa
apu xumopu xuweuwopina xatia, pa apu nukoini Xoiteu xosa kunikuniwati, Xoiteue
pa xatasiki ekeoma tuwopina. Apue xumopi xuweuwopineri xunu erineri xumopu
xuweuwopinerire ye kunaune. Apue xunu erineri xumopineri xunu purinana, tini
paire kunikuniwakuai xine ye kunautixe.
17 Xokupa kapia asinaku kutu xuweu paiya xunu. Pana apu xumopu xuweurouneri
xunu paiya purina.
18 Siko sipa, xokupa apimie Xoiteupo nonomi purineria, ninie xunupo kapia
tairouworixe. Xuwe. Apue Xoiteupo nono purotaia Xoiteue ati yakurouna xati, Satanie
nu xosa xupo iyarepuwatixe.
19 Siko sipa, siko Xoiteupo nonomi purinuku sorena, mua ou xokupa paiya Satanipo
sokisoki irue purina.
20 Siko sipa, Xoiteupo Nono kourotai xati, sikoe Xoiteuni kutu sipawopure, nue
nanunanu sikina. Sini Xoiteuni kutu xeika Nirau Yesusu Kristusu xeika etokinuku.
Yesusu Kristusu paiya nu Xoiteuni kutu xati, nue ekisikioma atinuku sipesi sipesi
puropu xotapa.
21 Yeu nono misiarara xura, tini xokupa xoreixorei xoiteu weinikiterinari xetauroni
pura.

5:16 5.16 Mt 12.31-32;Lu 12.10;Ip 6.4-6;Ye 5.14-15 **5:18 5.18** Yo 17.15;Ye 1.27;1 Pi 1.23;1 Yo 3.9 **5:19 5.19** Ro 8.10; 8.23;Ka 1.4;1 Yo 4.6 **5:20 5.20** Ais 9.6;Mt 25.46;Yo 17.3;1 Ti 3.16;Ip 1.8 **5:21 5.21** 1 Ko 10.14

Xoka Axixiri Nakau
Yonie Xayawotai
Akereki Kuna

Kire Yesusure xonikisuwoteneai xuiapu nikau tumue mua kuna xayawoyai. Kireu xuiapue nanuneri kire xuiapu teue Yesusure tairouneri xosa nakau xayawotai xeneai. Ninie kireu xiri xonikienikineri, pani Xoiteupo kuna porouneri xoreixoreixirouneri apimi xosa ati sosopa epixepinerire xiri xouweniketai.

Sini Xoiteupo kunani kutu sokisoki tinuku apimie xetau xonuxonu kuna uteiwoteneaire sosopa epixepu

1 Ye Yesusure xonikisuwoteneai xuiapu nikau tumu, ne xui naki xeika neu nono teu
xeika xosa mua nakau xayaune*. Xoiteue ne nukouni tumuneretai xati, ye suauni
kutu kunaune, yei tini xiri xoietikine. Paiye kirenixe. Xuwe. Suau kuna sipani kutu
xuiapue tini xiri xonikietikineri.
2 Suau kuna siko xosa purinana, nue sipesi siko xosa puropina, pa xati sinie tini xiri
xosikietikinuku.
3 Suau kunapu kapia xeika kireu xosikienikepi kapia xeika paiya, Xoiteu xeika
Yesusu xeika xosaniki purina. Pa xati Xauwa Xoiteu xeika Xoiteupo Nono Kristusu
Yesusu xeikae ninire xonikisuwoxati xonikienikineri, siko xosa xonikemu yororoneri.

Sini kireu xiri xosikienikepi kapiani kutu taiwopu

4 Emisikie kunauna taiwa xeyai sie neu kireu nonomie suau kuna tairounerire ye
kuna iyeserine xiri nimaririne.
5 Pana xui, yeu kire kuna ne xiri taiwowairexine. Paiya muanumu, sini kirenikirenie
kireu xiri xosikienikepu. Paiya yei ne oma kuna tinixe. Xuwe. Ekimeni kutu sikoe mua
kuna tieikiniai.
6 Xoiteu xouwewopi kapia paiya muanumu, sini Xoiteupo kunani kutu taiwopu.
Pa xati pa kuna eikimeni kutu iyesikiniai paiya, muanumu, tini kireu xotikienikepi
kapiani kutu taiwa.

Sini Kristusupo kuna sokisoki tepu

7 Iyesa. Xoreisikepurexeteneai apimie ouyau texineri. Nini Yesusu Kristusue
apu sayeyai xineri xonikisuworixe. Panumu apua, nu xoreixoreitua xati, Kristusu
xiwaiuna.
8 Pa xati tini atinari sosopani kutu epixa, panumu sini irerei imerei tikiniai sapi
wetexekini. Tini sokisoki tumunaria tinipo xokupa asinaku sapi takuai.
9 Kire apue Kristusupo kuna sokisoki tepu xuweuna, kire kuna xosa potixinapa,
Xoiteue nu xeika puratixe. Pana kire apue Kristusupo kuna sokisoki tinapa, Omono
Niraunoe nu xeika purinexeri.
10 Kire apue tinipo atoro kouna, panumu kuna tikopu xuweuwatia, tinie kusounari
tinipo atoro sou xowaku.
11 Apue panumu apu kusouna paiya, nue nupo xoxi kapiapu sainaure tianuna.

---

* **1:1 1.1** Kireu apimie nanuneri pa nakau paiya kire xuini kutu xosa xowotai xeteneai. Kakeri kireu nanuneri pa xui paiya nu kire Yesusure xonikisurouneri xuiapu xati, nupo nonomi paiya pa Yesusure xonikisuwoteneai xosaupo xuiapu xeteneai. Nu Yesusure xousurouna kire xui xatia, paina paiya nupo uko, kuna momu 13 xosa kunauna nu rania kire Yesusure xonikisurounneri xetai.

1:1 1.1 Yo 8.32;1 Pi 5.1;1 Yo 3.18;3 Yo 1 **1:4 1.4** 3 Yo 3 **1:5 1.5** Yo 13.34; 15.12; 15.17;1 Ti 4.8;1 Yo 2.7-8; 3.11; 3.23 **1:6 1.6** Yo 14.15; 14.21;1 Yo 2.5; 2.24; 5.3 **1:7 1.7** 1 Yo 2.22; 4.1-3 **1:8 1.8** Mk 10.29-30;Ka 3.4;Ip 10.32; 10.35 **1:9 1.9** 1 Yo 2.23 **1:10 1.10** Ep 5.11;2 Ts 3.6

Yonie xekenikepurexina

12 Xokupa kuna tini xosa xayawopine itouna pana, kire nakau xosa mua kuna iyarepi
xiraxine. Ye koune xeketikinei, xirini kunakunaunuku nimaririwopuxi nanune.
13 Neu ukunipo nonomi, pa ukuni paiya Xoiteu nukoini tumuworetaipo nonomie ne
kusonineri.

1:12 **1.12** Yo 17.13;1 Yo 1.4;3 Yo 13-14 **1:13** **1.13** 2 Yo 1

Xoka Xeimore Nakau
Yonie xayawotai
Akeretai Kuna

Kire Yesusure xonikisuwoteneai xuiapu nikau tumue mua kuna xayawoyai. Nue nakau xayauna Kaiusu xosa xesauwotai. Nue Kaiusupo wenumu xouroretai, pa amure, nue kireu apimie Yesusu tairouneri tianikirouna. Kire apupo wenumu Tiotrepes, Kaiusue nu atina tuworopinaure kawotai.

Sini Xoiteupo saina teteneai apimini kutu tianikepu

1 Ye Yesusure xonikisurouneri nikau tumue, mua nakau ne Kaiusu xosa xayaune, ne
yeu xataini kutu. Ye suauni kutu kunaune, ye ne xiri xoienine.
2 Waukia, ye Xoiteu xosa kunikuniti nei, xokupa sapi kakitiai asinaku xatia, naki
rania asinaku purowai. Neu xonikemu asinakuni kutu purati, ye sipauweitiai.
3 Ekime kireu xataimanae kou xekeyerineri ipaki kunauneri, nei suau kunani kutu
tairoune xeneai. Yei pa kuna iyeserine nimaririxitiai. Ye sipa, ne sipesi suau kunapu
kapiarei texiroune.
4 Yeu nonomie suau kuna taiwori kuna iyesine paiya, ye xiri nimaririxiti pa
nimaririe yeu kireu xetau nimariri oronikina.

Kaiusue asinaku saina tina

5 Waukia, ne suau kunapu kapia ati taine Yesusu taiwoteneai xatasikimana xeika ne
sipa xuweu xatasikimana xeika rania tianikepure asinaku saina tiroune.
6 Nei xonikemu tinikiyai kapiaure, kireu xatasikimana paiye Yesusure xonikisu-
woteneai xuiapu kanikieneai. Pa xati nini ninipo imerei pani xowopure xeria, ne
xiyerixinau kireu xuru tinikau tineri xowopineri sie paiya xiri asinaku. Xoiteue
xouwewotai nanunanu sieni tianikewai.
7 Yesusupo saina tepure nanunanuworineri xokupa saina teteneaina pana, xukumi
apimi xosa kire sapiara tirouwori xana xuwe.
8 Sini panumu apimi tianikepu. Panumu kapiarei Xoiteupo suau kunapu saina
sokisokiwopure sini ninipo saina emenikimana sainuku.

Tiotrepesie xoxi kapia kaketeai

9 Yesusure xonikisuwoteneai xuimiapimi xosa kireu kuna xayauyai. Pana Tiotrepe-
sie ninipo akereki puropure, sinipo kuna iyesirouwati xana xuwe.
10 Pa xati ikoe tini xosa kounei sie mua, nue pa kapia kireni kaketai kapiaure
tini katikepine. Nue sinire xoxixoxi kuna kunauxanaurouna. Nue pa kapia kireni
kakatixe. Xuwe. Xatasikimana nupo atoro soniki xourouwati xana xuwe. Kireu
apimie ninipo atoro soniki xowopure xeria, nue taiyerinikinani pani Yesusure
xonikisurouneri apimi kini xosaupo xesanikirouna.

Temitriusue asinaku kapia kaketai

11 Asinaku xatai ne kakixanau xoxi kapia taiwou. Xuwe. Ne asinaku kapiani kutu
taiwo. Apue asinaku kapia kaketai paiya, nu Xoiteupo apu. Pana apue xoxi kapia
kaketai paiya, nu Xoiteu xekoyaixe.
12 Xokupa apimie Temitriusupo asinaku kapiaure kunauxanaurouneri. Kakeri
Xoiteupo suau kunae rania nupo asinaku kapiaure kunauxanaurouna. Pa xati sinie
rania nupo asinaku kapiaure kunaurounukuna, ne sipa, siko kuna paiya suau.

1:1 1.1 YT 10.29;Ro 16.23;1 Ko 1.14;2 Yo 1 **1:3 1.3** 2 Yo 4 **1:4 1.4** 1 Ko 4.15;Pm 10 **1:6 1.6** Ta 3.13 **1:7 1.7** 1 Ko 9.12; 9.15 **1:11 1.11** Siri 37.27;Ais 1.16-17;1 Pi 3.11;1 Yo 3.6-10 **1:12 1.12** Yo 19.35; 21.24;1 Ti 3.7

Yonie Kaiusi xekopurexetai

13 Xokupa kuna ne xosa xayawopine itouna pana, kireni nakau xosa mua kuna
iyarepi xiraxine.
14 Xenene xuwena ye utune xekenitia xirini kunakunawaxauxi nanune.
15 Neu xonikemu yoro puropina. Xatasikimanae kuso kuna xesarininerina, nei
xokupa xatanimana yeu kuso kuna tinike.

1:13 **1.13** 2 Yo 12